

עזרי מעם השם עושה שמים וארץ

ספר הזהר

שחבר התנא האלקי רבן שמעון בר יוחאי זיע"א

ובו: "ספר הזהר", "זהר חדש", "תקוני הזהר"

מנקד

- כרך מד -

בלק

דף קפ"ט ע"ב - דף ר"א ע"א

מבאר בלשון הקדש עם פרוש קל ונחמד למען ירוץ הלומד בו

מחלק לשנה אחת ולשלוש שנים

מופץ ללא מטרות רווח כלל ועיקר
לקירוב הגאולה ברחמים

בדקות ספורות בלבד תזכה להיות בן עולם הבא

נסדר, נערך והוגה מחן ש, בנקוד ופסוק מלא, עם מראה מקומות,
בחלוק קטעים לפי העניינים, באותיות גדולות ומאירות עינים

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"
בעיה"ק בית שמש תובב"א
כסלו תשע"א לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א
רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל
טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin
Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300
hazohar.com@gmail.com

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים
ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

כל הזכויות שמורות

ואין למכור או לסחור או לקבל רווח עבור הטקסט או חלקו
מותר ומצוה ללמוד ולזכות את הרבים **בחינם בלבד**

ניתן ל"מפעל הזוהר העולמי"

על ידי הרב הצדיק המקובל **הרב בניהו שמואלי** שליט"א
ראש ישיבת "נהר שלום" (רח' שילה 6 ירושלים)
לעילוי נשמת מורינו ורבינו הצדיק הקדוש
רבי **מרדכי** בן מרים **שרעב"י** זיע"א

תפלה קודם למוד הזהר (קבלה מהאריז"ל)

רבון העולמים ואדוני האדונים, אב הרחמים והסליחות. מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, בקדה ובהשתחויה, שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש, ונתת לנו חלק בסודות תורתך הקדושה. מה אנו, מה חיינו, אשר עשית עמנו חסד גדול פנה. על פן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך, שתמחול, ותסלח, לכל חטאתינו ועוונותינו, ואל יהיו עוונותינו מבדילים בינינו לביניך.

ובכן יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שתכונן לבבינו ליראתך ואהבתך, ותקשיב אזניך לדברינו אלה, ותפתח לבבינו הערל בסודות תורתך, ויהיה למודנו זה נחת רוח לפני כסא כבודך פריח נחות. ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בחינתינו, ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם. וזכותם, וזכות אבותם, וזכות תורתם, ותמימותם, וקדשם, יעמוד לנו לבל נפשל בדברים אלו. ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים. כמאמר נעים ומירות ישראל "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך". יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה:

תפלה לאחר למוד הזהר (יאמר בפנות הלב)

אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן רחם עלינו טוב ומטיב הדרש לנו. שובה אלינו בהמון רחמיך בגלל אבות שעשו רצונך. בנה ביתך כבתחלה וכוונן מקדשך על מכונו. והראנו בבנינו ושמחנו בתקונו. והשב פהנים לעבודתם ולויים לדוכנם לשירם ולזמרם. והשב ישראל לנויהם. ומלאה הארץ דעה את ה' ליראה ולאהבה את שמך הגדול הגבור והנורא אמן פן יהי רצון.

תנווה רבי אלעזר, ותנווה רבי אבא, אמרו, מלאכא קדישא, שליחא מלעילא, הא חמרא דילך הוא, נצחת ברזא דרוח קדשא. אתו כלהו חבריא ונשקוהו. אמר רבי אלעזר, בריך רחמנא דשדרני הכא.

אמר ההוא ינוקא, חבריא. נהמא וחמרא עיקרא דפתורא אינון, כל שאר מיכלא אבתרייהו אתמשך. והא אורייתא רוחת לון, ודילה אינון. אורייתא בעאת מנייכו, בבכו, ברחימו, ואמרה (משלי ט) לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי. והואיל והתורה מזמנת לכם והיא רוצה מכם דבר זה, יש לכם לעשות את רצונה. (הוא) בבקשה מכם, הואיל והיא מזמנת לכם, שתעשו רצונה. אמרו, כך זה בודאי. ישבו ואכלו ושמוחו אתו. פיון שאכלו, התעכבו על השלחן.

פתח איהו ואמר, ויאמר מואב אל זקני מדין וגו'. ויאמרו זקני מואב ואל זקני מדין לא כתוב, אלא ויאמר מואב. עלמים לקחו עצה מסבים, והסבים נמשכו אחריהם, והם נתנו להם עצה. איזו עצה נתנו להם? עצה רעה לקחו לעצמם. אמרו להם למואב: גדול רע גדלנו בינינו. ומיהו? משה רבם. על כמר אחד שניה בינינו, שגדלו והגדילו בביתו ונתן לו בתו לאשה. ולא עוד, אלא נתן לו ממון ושלחו למצרים, להשמיד את כל הארץ. והוא וכל ביתו נמשכו אחרינו. אם נוכל לעקר אותו רבם מהעולם, כל עמו יעקרו מיד מן העולם. וכל העצה הרעה מאותו דבר פעור היה ממדין.

ובא וראה שהכל היה ממדין, וכל עצתם היתה על משה. ובעצתם שכרו את בלעם פיון

תנווה רבי אלעזר, ותנווה רבי אבא, אמרו, מלאכא קדישא, שליחא מלעילא, הא חמרא דילך הוא, נצחת ברזא דרוח קדשא. אתו כלהו חבריא ונשקוהו. אמר רבי אלעזר, בריך רחמנא דשדרני הכא.

אמר ההוא ינוקא, חבריא. נהמא וחמרא עיקרא דפתורא אינון, כל שאר מיכלא אבתרייהו אתמשך. והא אורייתא רוחת לון, ודילה אינון. אורייתא בעאת מנייכו, בבכו, ברחימו, ואמרה (משלי ט) לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי. והואיל ואורייתא זמינת לכו, והיא בעאת מנייכו מלה דא, אית לכו למעבד רעותא דילה. (ג"א הוא) במקטו מנייכו, הואיל ואיהי זמינא לכו, דתעבדון רעותה. אמרו הכי הוא ודאי. יתבו ואכלו וחדו בהדיה. פיון דאכלו אתעכבו על פתורא.

פתח איהו ואמר. (במדבר כ"ב) ויאמר מואב אל זקני מדין וגו'. ויאמרו זקני מואב ואל זקני מדין לא כתוב, אלא ויאמר מואב. עולמין נטלו עיטא מסביא, וסביא אתמשכו אבתרייהו, ואינון יהבו לון עיטא. מאי עיטא יהבו לון. עיטא בישא נטלו לגרמייהו. אמרו לון למואב, גדולא בישא גדלנא ביננא. ומנו. משה רביהון. על חד פומרא דהוה ביננא, דרבי ליה וגדיל ליה בביתיה, ויהב ליה ברתיה לאנתו. ולא עוד, אלא יהב ליה ממונא, ושדר ליה למצרים, לשיצאה כל ארעא. ואיהו, וכל ביתיה, אתמשכו אבתריה. אי ליההו רביהון, ניכול לאעקרא מן עלמא, פל עלמא דיליה יתעקרון מיד מעלמא. וכל עיטא בישא מההווא מלה דפעור, ממדין הוה.

ותא חזי, דכלא הוה ממדין. וכל עיטא דלהון על משה הוה. ובעיטא דלהון, שכרו

לְבַלְעֵם. פִּיּוֹן דְחֲמוֹ דְבַלְעֵם לָא יְכִיל, נְטָלוּ
עֵיטָא אַחְרָא בִישָׁא לְגַרְמֵייהוּ, וְאַפְקִירוּ
נְשִׂייהוּ וּבְנֵייהוּ יתיר ממואב, דְהָא עַל נְשִׂי
מְדִינָן פְּתִיב, (במדבר לא) הֵן הִנֵּה הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל
וּגוֹי'. וְכֹלָא מִמְדִּינָן הָוּה. נְטָלוּ (דף ק"צ ע"א) עֵיטָא
בְּהַדִּי נְשִׂיָאָה דְלַהוֹן, דִּינְפְקִיר בְּרַתִּיהָ. דְחֲשִׁיבוּ
לְנִטְלָא לְמִשָּׁה בְּרַשְׁתִּיהוֹן, בְּכֻמָּה זִינֵי חֲרָשִׁין
אַעֲטְרוּ לָהּ, דִּיתַפְּס רִישָׁא דְלַהוֹן. וְקוּדְשָׁא
בְּרִיף הוּא (ישעיה מד) מְשִׁיב חַכְמִים אַחֲזֹר.

אֵינּוֹן חֲמֵן דִּירִישָׁא יתַפְּס בְּרַשְׁתָּא דְלַהוֹן, וְלֹא
יָדְעוּ, חֲמוֹ וְלֹא חֲמוֹ. חֲמוֹ רִישָׁא דַעֲמָא
דְנַפִּיל בְּהַדָּה, וְכֻמָּה אֶלְפִין אוֹחְרִינִין, וְחֲשִׁיבוּ
דְמִשָּׁה הָוּה, אֶפְקִירוּ לָהּ, וּפְקִידוּ לָהּ עַל מִשָּׁה,
דְּלֹא תַזְדוּוּגִי לְאַחְרָא, אֶלָּא בֵיה. אֶמְרָה לוֹן,
בְּמָה אָנְדַע. אֶמְרוּ הוּא דְתַחֲמֵי דְכֹלָא קְיִימֵי
קְמִיה, בֵּיה תַזְדוּוּגִי, וְלֹא בְאַחְרָא. פִּיּוֹן דְאַתָּא
זְמַרֵי בֵן סְלוּא, קָמוּ קְמִיה אַרְבַּעַה וְעֶשְׂרִים (נ"א
תשעה וְחֲמִשִּׁים) אֶלְפֵי, מְשַׁבְּטָא דְשִׁמְעוֹן, בְּגִין דְהָוּה
נְשִׂיָאָה דְלַהוֹן, וְהִיא חֲשִׁיבַת דְהוּא מִשָּׁה,
וְאִזְדוּוּגַת בֵּיה. פִּיּוֹן דְחֲמוֹ כָּל אֵינּוֹן שְׂאֵר לְדָא,
עֲבָדוּ מַה דְעֲבָדוּ, וְהָוּה מַה דְהָוּה.

וְכֹלָא הָוּה מִמְדִּינָן, בְּכֻמָּה זִינִין, וּבְגִין כְּף
אַתְעַנְשׂוּ מְדִינָן. וְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא אֶמְר
לְמִשָּׁה, (במדבר לא) נְקוּם נְקַמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת
הַמְדִינִים. לָךְ אַתְחַזִּי, וְלָךְ יֵאוּת. לְמוֹאֵב אֲנָא
שְׂבִיק לוֹן לְבַתְרֵי דִינְפְקוֹן תְּרִין מְרַגְלָאן מִנֵּייהוּ,
הָא דוֹד בְּרִיה דִּישִׁי, דְאִיהוּ יְנַקוּם נוֹקְמִין
דְמוֹאֵב, וְיִסְחִי קְדִירָה דְמְלִיא טְנוּפָא דְפְעוֹר,
הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים ס) מוֹאֵב סִיר רַחְצִי וְדָאֵי,
וְעַד דְאֵינּוֹן תְּרִין מְרַגְלָאן לָא נְפְקוּ, לָא
אַתְעַנְשׂוּ, פִּיּוֹן דְנְפְקוּ, אַתָּא דוֹד וְאַסְחִי קְדִירָה
מִטְנוּפָא דְלַהוֹן. וְכֹלָהוּ אַתְעַנְשׂוּ. מְדִינָן בְּיַמֵּי
מִשָּׁה. מוֹאֵב בְּיַמֵּי דוֹד.

שָׂרָאוּ שְׂבַלְעֵם לֹא יְכוּל, לְקַחוּ
עֶצֶה אַחְרַת לְעֶצְמָם, וְהַפְקִירוּ
נְשִׂיָהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם יתיר ממואב,
שְׂהַרֵי עַל נְשׂוֹת מְדִינָן פְּתוּב, (במדבר
לא) הֵן הִנֵּה הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וּגוֹי'.
וְהַכֵּל הִיָּה מִמְדִּינָן. לְקַחוּ עֶצֶה יַחַד
עִם נְשִׂיָאִם שְׂיַפְקִיר בְּתוּ, שְׂחֲשִׁבוּ
לְתַפְּס אֶת מִשָּׁה בְּרַשְׁתָּם, בְּכֻמָּה
מִינֵי כְשָׁפִים עֲטְרוּ אוֹתָהּ שְׂיַתַּפְּס
הֲרֹאשׁ שְׁלֵהֶם, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא
(ישעיה מד) מְשִׁיב חַכְמִים אַחֲזֹר.

הֵם רָאוּ שְׂהַרֹאשׁ יתַפְּס בְּרַשְׁתָּם,
וְלֹא יָדְעוּ, רָאוּ וְלֹא רָאוּ. רָאוּ רֹאשׁ
הָעַם שְׂנוּפֵל אַתָּה וְכֻמָּה אֶלְפִים
אַחֲרִים, וְחֲשִׁבוּ שְׂזָה מִשָּׁה.
הַפְקִירוּ אוֹתָהּ וְצוּוּ אוֹתָהּ עַל
מִשָּׁה, שְׁלֹא תַזְדוּוּגִי לְאַחַר אֶלָּא
בוּ. אֶמְרָה לָהֶם, בְּמָה אָדְעָ?
אֶמְרוּ, אוֹתוּ שְׂתַרְאֵי שְׂכֻלָּם
עוֹמְדִים לְפָנָיו, בוּ תַזְדוּוּגִי וְלֹא
בְאַחֲזֹר. פִּיּוֹן שְׂבָא זְמַרֵי בֵן סְלוּא,
עֲמָדוּ לְפָנָיו עֶשְׂרִים וְאַרְבַּעַה
(חֲמִשִּׁים וְתִשְׁעֵה) אֶלְפֵי מְשַׁבְּט שְׁמַעוֹן,
מִשׁוּם שְׂהָיָה נְשִׂיָאִם, וְהִיא
חֲשִׁבָה שְׂהוּא מִשָּׁה, וְהַזְדוּוּגָה
אַתּוּ. פִּיּוֹן שְׂרָאוּ כָּל אוֹתָם הִיָּתֵר
אַתְּ זָה, עֲשׂוּ מַה שְׂעֲשׂוּ, וְהָיָה מַה
שְׂהָיָה.

וְהַכֵּל הִיָּה מִמְדִּינָן בְּכֻמָּה מִינִים,
וּמִשׁוּם כְּף נְעַנְשׂוּ מְדִינָן, וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּף הוּא אֶמְר לְמִשָּׁה, (במדבר לא)
נְקַם נְקַמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת
הַמְדִינִים. לָךְ רָאוֹי וְלָךְ נָאָה.
לְמוֹאֵב אֲנִי מְשִׁאֵר אוֹתָם לְאַחַר
שְׂיַצְאוּ מֵהֶם שְׂתֵי מְרַגְלִיּוֹת - הַרִי
דוֹד בֵּן יִשִׁי, שְׂהוּא יְנַקֵּם נְקַמַת
מוֹאֵב וְיַחֲזִץ קְדִירָה הַמְלֵאָה טְנוּפַת
פְּעוֹר. זָהוּ שְׂכַתוּב (תהלים ס) מוֹאֵב
סִיר רַחְצִי, בְּוִדָאֵי. וְעַד שְׂאוֹתָן
שְׂתֵי מְרַגְלִיּוֹת לֹא יֵצְאוּ, לֹא
נְעַנְשׂוּ. פִּיּוֹן שְׂיַצְאוּ, בָּא דוֹד וְיַחֲזִץ
הַקְדוּשׁ מִהַטְנוּפַת שְׁלֵהֶם. וְכֻלָּם
נְעַנְשׂוּ - מְדִינָן בְּיַמֵּי מִשָּׁה, וּמוֹאֵב
בְּיַמֵּי דוֹד.

בא וראה, רשעי מדין עם כל זה לא שָׁכְכוּ מִכָּל רְעוּתֵיהֶם. אחר דורות שָׂרְאוּ שְׁמַת יְהוֹשֻׁעַ וְכָל אוֹתָם זְקֵנִים שְׂרָאוּיִים הָיוּ לְהַעֲשׂוֹת גַּם עַל יְדֵיהֶם, אָמְרוּ: כַּעַת הַשְּׁעָה עוֹמְדַת לָנוּ. מַה עָשׂוּ? בָּאוּ לְעַמְלֵק וְאָמְרוּ: יֵשׁ לָכֶם לְזָכֵר מַה עָשׂוּ לָכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִשָּׁה רַבָּם וַיהוֹשֻׁעַ תְּלַמִּידוֹ, שֶׁהִשְׁמִידוּ אֶתְכֶם מִהָעוֹלָם. כַּעַת הוּא זְמַן שְׂאִין מִי שְׂמַגֵּן עֲלֵיהֶם, וְאָנוּ יַחַד אֶתְכֶם, שְׁפָתוֹב (שׁוֹפְטִים ו) מְדִין וְעַמְלֵק וּבְנֵי קֶדֶם וְגו', (שם) מְפַנֵּי מְדִין עָשׂוּ לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמְּנַהֲרוֹת וְגו'. לֹא הָיָה בְּעוֹלָם מִי שִׁיעֲשֶׂה רַע בְּכָל כְּמוֹ מְדִין. וְאִם תֹּאמֶר עַמְלֵק - בְּגִלְל קִנְאָת בְּרִית שֶׁהִתְקַרְבוּ לְבְרִית, וְעַל זֶה מְקַנָּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קִנְאָת עוֹלָמִים שְׁלֹא נִשְׁכַּחַת. אָמְרוּ, וְדַאי כִּף זֶה, וְאִין כָּאֵן סַפְק בְּעוֹלָם.

פְּתַח וְאָמַר, (דְּבָרִים ב) וַיֹּאמֶר ה' אֵלֵי אֵל תִּצַּר אֶת מוֹאֵב וְגו'. וַיֹּאמֶר ה' אֵלֵי, וְכִי עַד עַכְשָׁיו לֹא יִדְעֵנוּ שְׁעַם מִשָּׁה הָיָה מְדַבֵּר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא עִם אַחַר שְׁפָתוֹב וַיֹּאמֶר ה' אֵלֵי? ! אֵלֵי לְמַה? אֵלֹא אֶת מִשָּׁה צִוָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֹא לְהַזִּיק אֶת מוֹאֵב, אֲבָל לְאַחַר לֹא. לְדוֹד לֹא צִוָּה אֶת זֶה, וּמִשׁוּם זֶה, אֵלֵי אֵל תִּצַּר אֶת מוֹאֵב, אֲפֹלוּ לְתַחוּם קִטְן שְׁלֵהֶם, שְׁהָרִי מִכֶּם יֵצֵא מִי שִׁיפֵן נְקָמוֹת לְיִשְׂרָאֵל וַיִּנְקַם נְקָמוֹתֵיהֶם, וְהוּא דוֹד שְׂבֵא מְרוֹת הַמוֹאֲבֵי.

וְאֵל תִּתְגַּר בָּם מִלְחָמָה. כָּל זֶה צִוָּה אֶת מִשָּׁה, אֲבָל לְאַחַר מִתָּר. וְאִם תֹּאמֶר לִיהוֹשֻׁעַ וְלְזְקֵנִים שְׁהָיוּ שֶׁהֶאֱרִיכוּ יָמִים אַחֲרָיו מִתָּר - לֹא כִּף, מִשׁוּם שְׁכָלָם מִבֵּית דִּין שֶׁל מִשָּׁה הָיוּ, וּמַה שְׁנֹאָסֵר לְמִשָּׁה נֹאסֵר לָהֶם. וְעוֹד, שְׁלֹא יֵצְאוּ עֲדִין אוֹתָן מְרַגְלִיּוֹת טוֹבוֹת, שְׁהָרִי

תָּא חֲזִי, חִיִּיבֵינָא דְמְדִין, עִם כָּל דָּא לֹא שְׁכִיכוּ מִכָּל בִּישְׂיִין דְּלַהוּן. לְבַתָּר דְּרִין דְּחִמוּ דְּמִית יְהוֹשֻׁעַ, וְכָל אֵינוּן זְקֵנִים דְּאֶתְחַזּוּ לְמַעַבְד גַּם עַל יְדֵיהֶו, אָמְרוּ, הַשְׁתָּא שְׁעַתָּא קִיִּימָא לָן. מַה עֲבָדוּ אֶתוּ לְגַבֵּי עַמְלֵק, אָמְרוּ אֵית לְכוּן לְאֶדְפָּרָא, מַה עֲבָדוּ לְכוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּמִשָּׁה רַבִּיהוּן, וַיהוֹשֻׁעַ תְּלַמִּידָא דִּילֵיה, דְּשִׁיעִי לְכוּן מְעַלְמָא, הַשְׁתָּא הוּא עַדְנָא דְּלִית בְּהוּ מָאן דְּאֶגִּין עֲלֵיהֶו, וְאָנֹן בְּהַדִּיכוּ, דְּכַתִּיב (שׁוֹפְטִים ו)

מְדִין וְעַמְלֵק וּבְנֵי קֶדֶם וְגו', (שׁוֹפְטִים ו) מְפַנֵּי מְדִין עָשׂוּ לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמְּנַהֲרוֹת וְגו'. לֹא הָיָה בְּעַלְמָא, מָאן דִּיעֲבִיד בִּישָׂא בְּכָלֵא, כְּמְדִין. וְאִי תִימָא עַמְלֵק. בְּגִין קִנְאָת בְּרִית דְּקָרִיבוּ לְגַבֵּי בְרִית. וְעַל דָּא קִנֵּי קִדְשָׁא בְּרִין הוּא קִנְאָה עַלְמִין, דְּלֹא יִתְנַשִּׁי. אָמְרוּ וְדַאי הָכִי הוּא, וְלִית הָכֵא סַפְקָא בְּעַלְמָא.

פְּתַח וְאָמַר, (דְּבָרִים ב) וַיֹּאמֶר יי אֵלֵי אֵל תִּצַּר אֶת מוֹאֵב וְגו'. וַיֹּאמֶר יי אֵלֵי, וְכִי עַד הַשְׁתָּא לֹא יִדְעֵנָא דְּעַם מִשָּׁה הָיָה מְמַלֵּל קִדְשָׁא בְּרִין הוּא, וְלֹא עִם אַחֲרָא, דְּכַתִּיב וַיֹּאמֶר יי אֵלֵי. אֵלֵי לְמַה. אֵלֹא לְמִשָּׁה פְּקִיד קִדְשָׁא בְּרִין הוּא, דְּלֹא לְאַבְאָשָׁא לְמוֹאֵב. אֲבָל לְאַחֲרָא לָא, לְדוֹד לֹא פְּקִיד דָּא, וּבְגִין כִּף אֵלֵי אֵל תִּצַּר אֶת מוֹאֵב, אֲפִילוּ לְתַחוּם זְעִירָא דְּלַהוּן. דְּהָא מְנַיְהוּ יְפוּק מָאן דִּיתֵן נוֹקְמִין לְיִשְׂרָאֵל, וַיִּנְקוּם נוֹקְמִיֵהוּ, וְאִיהוּ דוֹד דְּאֶתָּא מְרוֹת הַמוֹאֲבֵי.

וְאֵל תִּתְגַּר בָּם מִלְחָמָה, כָּל דָּא אֶתְפַּקֵּד לְמִשָּׁה, הָא לְאַחֲרָא שְׂרִי. וְאִי תִימָא, לִיהוֹשֻׁעַ וְלְאֵינוּן זְקֵנִים דְּהוּוּ דְּאֶרִיכוּ יוֹמִין בְּתַרְיָה שְׂרִי. לֹאוּ הָכִי. בְּגִין דְּכָלְהוּ מִפִּי דִּינָא דְּמִשָּׁה הוּוּ, וּמַה דְּאֶתְסֵר לְמִשָּׁה, אֶתְסֵר לָהוּ וְעוֹד דְּלֹא נִפְקוּ עֲדִיין אֵינוּן מְרַגְלָאן טְבָאן, דְּהָא בְּיוֹמֵיהוּן דְּשׁוֹפְטִים נִפְקָא רוּת. וּבְרַתִּיָּה

דַּעְגְלוֹן מְלָפָא דְמוֹאָב הוּת. מִית עֶגְלוֹן, דְקָטִיל
לִיה אֵהוּד. וּמְנוּ מֶלֶךְ אַחְרָא, וְדָא בְרַתְיָה
אֲשֶׁתְאֶרַת, וְהוּת בְּבֵי אוּמְנָא, וּבְשָׂדֵי מוֹאָב.
כִּיּוֹן דְאֶתָא תַּמָּן אֱלִימֶלֶךְ, נִסְבָּה לְבַרְיָה.

וְאִי תִימָא דְגִיּוּרָה אֱלִימֶלֶךְ תַּמָּן. לָא. אֶלָּא כָּל
אוּרְחֵי בֵיתָא, וּמִיכְלָא וּמִשְׁתֵּיָא אוּלְיַפְת.
אִימְתִי אֲתַגִּיירַת. לְבַתֵּר פֶּד אֲזִלַּת בְּנַעְמִי, כְּדִין
אֲמַרַת, (רות א) עַמְּךָ עַמִּי וְאֵלֶיךָ אֵלֵהִי. נַעֲמָה
בְּבִנֵי עַמּוֹן בְּיוֹמֵי דְדוֹד נִפְקָא.

כְּדִין שָׂרַאת רוּחַ קְדָשָׁא עַל דְּוֹד. אָמַר לִיה,
דְּוֹד, פֶּד כָּל עַלְמָא מְדִידְנָא, וְאֶפְיִלְנָא
עַדכִּין, יִשְׂרָאֵל חֻבַּל נַחְלָתוֹ הוּו, דְכִירְנָא מַה
דְּעַבְדוּ מוֹאָב בְּחֻבַּל נַחְלָתוֹ. מַה פְּתִיב, (שמואל ב
ח) וַיִּמְדְּדִם בְּחֻבַּל. בְּהֵהוּא חֻבַּל נַחְלַת יְיָ. כָּל
אֵינּוֹן דִּהוּו מַהֵהוּא זְרַעָא, הֵהוּא חֻבַּל אַחִיד
בְּהוּ.

בְּתִיב (שמואל ב ח) מְלֵא הַחֻבַּל. מַהוּ מְלֵא הַחֻבַּל.
אֶלָּא הֵהוּא דְכְּתִיב, (ס"א ביה) (ישעיה ו) מְלֵא
כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְהוּו אָמַר, דָּא הוּא לְאַחֲיָא,
וְדָא הוּא לְקָטְלָא. וְהֵהוּא חֻבַּל אַחִיד בְּאֵינּוֹן
דְּאֲתַחֲזוֹן לְקָטְלָא. בְּגִין כְּפֹךְ אַחִיד בְּחֻבַּל,
וּפְשִׁיט חֻבַּל, עַל מַה דְּעַבְדוּ בְּהֵהוּא חֻבַּל נַחְלַת
יְיָ.

וּמְדִין, גְּדַעוֹן שְׂצִי כָּל הֵהוּא זְרַעָא, דְלָא
אֲשָׁאִיר מְנִיָּהוּ, מְכַל אֵינּוֹן דְּאַבְאִישׁוּ
לְיִשְׂרָאֵל בְּעִיטָא, אוּ בְמִלָּה אַחְרָא. וְלְכַלְהוּ
דְּאַבְאִישׁוּ לְיִשְׂרָאֵל, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא נְטִיר
לוֹן דְּכְבוּ, וְנָטַל מְנִיָּהוּ נּוֹקְמִין. אֶבַל אִי זְמִינִין
לְמִיתֵי מְנִיָּהוּ טַב לְעַלְמָא, (דף ק"צ ע"ב) אָרִיךְ
רוּגְזִיָּה וְאַפִּיָּה עַמְּהוֹן, עַד דְּיַפִּיק הֵהוּא טַב
לְעַלְמָא, וּבַתֵּר כֵּן נְטִיל נּוֹקְמָא וְדִנָּא מְנִיָּהוּ.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָכִי הוּא וְדָאִי, וְדָא הוּא
כְּרִירוּ דְמִלָּה. אָמַר הֵהוּא יְנוּקָא, מְכַאֵן

בִּימֵי הַשּׁוֹפְטִים יִצְאָה רוּת, וּבַת
עֶגְלוֹן מֶלֶךְ מוֹאָב הִיְתָה. מִת
עֶגְלוֹן, שֶׁהָרַג אוֹתוֹ אֵהוּד, וּמְנוּ
מֶלֶךְ אַחֵר, וְזוּ בַתּוֹ שְׁנַשְׂאָרָה,
וְהִיְתָה בְּבֵית אוּמָן, וּבְשָׂדֵי מוֹאָב.
כִּיּוֹן שָׂבָא שָׁם אֱלִימֶלֶךְ, לְקַחְהָ
לְבִנוֹ.

וְאִם תֵּאמַר שְׂאֵלִימֶלֶךְ גִּיּוּרָה שָׁם
- לָא. אֶלָּא כָּל דְּרַכֵּי הַבַּיִת וְאֶכַּל
וּמִשְׁתָּה לְמַדְהָ. מְתֵי הַתַּגִּיּוּרָה?
אַחֲרֵי שֶׁהִלְכָה עִם נַעֲמִי, אֲזַ אֲמַרְהָ
(רות א) עַמְּךָ עַמִּי וְאֵלֶיךָ אֵלֵהִי.
נַעֲמָה יִצְאָה בְּבִנֵי עַמּוֹן בִּימֵי דְוֹד.
בְּשִׁשְׁרֵתָה רוּחַ הַקְּדָשׁ עַל דְּוֹד,
אָמַר לוֹ, דְּוֹד, כְּשִׁמְדַדְתִּי אֶת כָּל
הָעוֹלָם וְהַפְּלַתִּי גּוֹרְלוֹת, יִשְׂרָאֵל
חֻבַּל נַחְלָתוֹ הִיוּ, וְנִכְרַתִּי מַה שְּׁעָשׂוּ
מוֹאָב בְּחֻבַּל נַחְלָתוֹ. מַה פְּתוּב?
(שמואל ב-ח) וַיִּמְדְּדִם בְּחֻבַּל. בְּאוֹתוֹ
חֻבַּל נַחְלַת ה'. כָּל אוֹתָם שְׁהִיוּ
מְאוֹתוֹ זְרַע, אוֹתוֹ חֻבַּל אַחַז בְּהֵם.
כְּתוּב מְלֵא הַחֻבַּל. מַה זֶה מְלֵא
הַחֻבַּל? אֶלָּא אוֹתוֹ שְׁפָתוּב (ישעיה
ו) מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְהִיָּה
אוּמָר, זֶהוּ לְהַחֲיִיתוֹ וְזֶהוּ לְהַמִּיתוֹ.
וְאוֹתוֹ חֻבַּל אַחַז בְּאוֹתָם שְׁנָרְאוּ
לְהַמְתָּה. בְּגַלְל זֶה אַחַז בְּחֻבַּל,
וּפְשִׁט חֻבַּל עַל מַה שְּׁעָשׂוּ בְּאוֹתוֹ
חֻבַּל נַחְלַת ה'.

וּמְדִין, גְּדַעוֹן הַשְּׁמִיד כָּל אוֹתוֹ
הַזְרַע, שְׁלֵא הַשְּׁאִיר מֵהֶם מְכַל
אֵלוּ שְׁהִזְיָקוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּעֶצֶה אוּ
בְּדָבָר אַחֵר. וְלְכָל אֵלוּ שְׁהִזְיָקוּ
לְיִשְׂרָאֵל, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
שׁוֹמֵר לְהֶם שְׁנֵאָה וְלוֹקַח מֵהֶם
נְקָמוֹת. אֶבַל אִם עֲתִידִים לְבֵא
מֵהֶם טוֹב לְעוֹלָם, מְאַרְיָךְ רְגִזוּ
וְאִפּוּ אַתֶּם עַד שְׂיִצְא אוֹתוֹ טוֹב
לְעוֹלָם, וְאַחֵר כְּפֹךְ לוֹקַח נְקָמָה
וְדִין מֵהֶם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּפֹךְ
זֶה בְּיַדֵּי, וְזֶהוּ בְּרוּר הַדְּבָר. אָמַר
אוֹתוֹ תִּינּוֹק, מְכַאֵן וְהִלָּאָה

חברים, התקינו פלי קרב בידיכם
וערכו קרב.

פתח רבי אלעזר ואמר, (תהלים ק) ברכו ה' מלאכיו גברי כח וגו'. דוד המלך הזמין לברך את הקדוש ברוך הוא, והזמין את פחות השמים, שהם פוכבים ומזלות ושאר חילות, ושתף את נשמתו אתם לברך את הקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב ברכו ה' כל מעשיו בכל מקומות ממשלתו ברכי נפשי את ה'. חתם בנפשו כל הברכות.

הזמין מלאכי מרום לברכו, שכתוב ברכו ה' מלאכיו וגו', ועד שלא באו ישראל מלאכי מרום היו עושים ומשלמים עשיה. פיון שבאו ישראל ועמדו על הר סיני ואמרו נעשה ונשמע, לקחו עשיה ממלאכי השרת, נכללו בדברו. ומאז עשיה היתה בארץ ישראל לבדם, ומלאכים קדושים לבדם. ישראל גומרים ומשלמים עשיה, ולכן גברי כח עשי דברו בתחלה, ואחר כך לשמע. אשריהם ישראל שלקחו מהם עשיה והתקיימה בהם.

אמר אותו תינוק, שמר עצמך והצלח בכליך. וכי שבח זה בלבד לקחו ישראל, ולא אחר? אמר, שבח זה מצאנו, ולא אחר. אמר אותו תינוק, פיון שתרבך לא הצליחה, או שאינך מנענעה פראוי, השאר החרב למי שעורף קרב.

שבח עליון שלא נמסר למלאכים עליונים לבדם, אלא יחד עם ישראל, מיהו? קדוש. ברכה נמסרה להם לבדם כמו שנמסרה לישראל, אבל קדוש לא נמסר להם לבדם, אלא עם ישראל. שלא מקדשים קדשה אלא עם ישראל. ואם תאמר, והרי כתוב (ישעיהו ו) וקרא זה אל זה ואמר,

ולהלאה, חברי, אתקינו מאני קרבא
בידייכו, ואגחו קרבא.

פתח רבי אלעזר ואמר, (תהלים ק) ברכו יי מלאכיו גבורי כח וגו'. דוד מלפא זמין לברכא לקודשא ברוך הוא, זמין לחילי שמיא, דאינון ככביא ומזלי, ושאר חילין, ושתף לנשמתא דיליה בהדייהו, לברכא לקודשא ברוך הוא. הדא הוא דכתיב, ברכו יי כל מעשיו בכל מקומות ממשלתו ברכי נפשי את יי. חתים בנפשיה כל ברכאן.

זמין למלאכי מרומא לברכא ליה, דכתיב ברכו יי מלאכיו וגו', ועד לא אתו ישראל, מלאכי מרומא הוו עבדי ושלמי עשיה. פיון דאתו ישראל, וקיימו על טורא דסיני, ואמרו (שמות כד) נעשה ונשמע, נטלי עשייה ממלאכי השרת, אתפלילו בדברו. ומפדין, עשיה הות בארעא דישראל בלחודייהו, ומלאכין קדישין בלחודייהו. ישראל גמרין ושלמין עשייה. ועל דא גבורי כח עושי דברו בקדמיתא, ולבתר לשמוע. זכאין אינון ישראל, דנטלו עשייה מנייהו, ואתקיים בהו.

אמר ההוא ינוקא, נטר גרמך ואצלח במאנך. וכי שבחא דא בלחודוי נטלו ישראל, ולא אחרא. אמר שבחא דא אשפחנא, ולא אחרא. אמר ההוא ינוקא, פיון דחרבא דילך לא אצלח. או אנת לא מנענעא ליה פדקא חזי, שבק חרבא למאן דאגח קרבא.

שבחא עלאה דלא אתמסר למלאכי עלאי בלחודייהו, אלא בהדי ישראל, מאן איהו קדוש. ברכה אתמסר לון בלחודייהו, פמה דאתמסר לישראל. אבל קדוש, לא אתמסר לון בלחודייהו, אלא בהדי ישראל. דלא מקדשי קדשה, אלא בהדי ישראל. ואי

מתי? בזמן שישראל מקדשים למטה. ועד שישראל לא מקדשים למטה, הם אינם אומרים קדשה.

משום שקדשה עולה משלשה עולמות, ולא משנים, והינו, וקרא זה - הרי אחד. אל זה - הרי שנים. ואמר - הרי שלשה. שלשה עולמות הם כנגד שלש קדשות. ומשום כך שבח של ישראל שלוקחים קדשה למטה לבדם.

אמר רבי אלעזר, כך זה ודאי, ודברים אלו בארנום. ועוד בארנו, שהרי שלש קדשות נמסרו לישראל למטה מפסוק זה, (ויקרא ב) והתקדשתם והייתם קדשים, (שם) כי קדוש אני ה'. והתקדשתם - אחד. והייתם קדשים - שנים. כי קדוש אני ה' - הרי שלשה. פאן נמסרה להם קדשה. אמר לו, נאה, והרי לא נזכרת ברמח עד שלקחתיהו מאחורי כתף ושמתיהו בידך. מכאן והלאה תזכר ברמח, שהיא בידך. שוב למקום שהשארתי.

אמר רבי אלעזר, הדברים שאנו בהם, בברכה הם. ברכו, מה זה ברכו? משיכת הברכות ממקום שכל הברכות יוצאות, עד שנעשות ברכה, מרב משיכות שנמשכת, ומתוך רב הפנים באותה ברכה מיד ירבו הפנים הרבה דגים לכמה מינים, ואותה משיכת מים מה היא? ה' משיכות אור המאיר מתוך אותה אספקלריה שמאירה שנמשך מלמעלה למטה.

זה למלאכים עליונים, שהם בבית מרום של הגרן העליון, נאמר ברכו ה'. אנו שיושבים למטה, מדוע ברכו את ה'? משום שאנו צריכים למשך עלינו את האת הזאת, ובה נכנס למלך

תימא, והא כתיב (ישעיה ו) וקרא זה אל זה ואמר, אימתי בזמנא דישראל מקדשי לתתא. ועד דישראל לא מקדשי לתתא, אינון לא אמרי קדשה.

בגין דקדושה מתלת עלמין סלקא, ולא מתרין, והינו, וקרא זה, הא חד. אל זה, הא תרין. ואמר, הא תלתא. תלת עלמין, אינון לקבלייהו תלת קדושות. ובגין כך שבחא דישראל דנטלין קדושא לתתא בלחודייהו.

אמר רבי אלעזר, הכי הוא ודאי, ומלין אלין אוקימנא לון. ותו אוקימנא, דהא תלת קדושות אתמסרו לישראל לתתא. מן האי קרא, והתקדשתם והייתם קדושים, פי קדוש אני יי. והתקדשתם חד. והייתם קדושים תרין. פי קדוש אני יי, הא תלתא. הכא אתמסר לון קדשה. אמר ליה יאות. והא לא אדפרת מרומחא, עד דנטלת ליה אנא מבתר כתף, ושוי לך בידך. מכאן ולהלאה תדפר לרומחא, דאיהו בידך. תוב לאתר דשבקת.

אמר רבי אלעזר, מלין דאנן בהו, בברכה אינון. ברכו, מאי ברכו. משיכו ברכאן מאתר דכל ברכאן נפקין, עד דיתעבדון ברכה. בסגיאון משיכו דאתמשיך, ומגו סגיאון דמין ביהיא ברכה, מיד יפשוין מין נוני סגיאין, לכמה זיגין. וההוא משיכו מאי הוא. ה' משיכו דנהורא דנהיר, מגו ההוא אספקלריאה דנהרא, דאתמשך מעילא לתתא. האי למלאכי עלאי, דאינון בבי מרומא דאדרא עלאה, אתמר ברכו יי. אנן דיתבי לתתא, אמאי ברכו את יי. בגין דאנן צריכין לאמשכא עלן, להאי את, ובה נייעול לגבי מלכא, לאחזאה אנפוי. ועל דא אמר

לראות פניו. ולכן אמר דוד, (תהלים
 ז) אני בצדק אחזה פניך. אני
 בצדק בודאי. ולכן ראשית
 התפלה - ברכו את ה', למשך על
 ראשינו האת הזאת. וכיון שאנו
 מושכים עלינו את ה"את" הזאת,
 יש לנו לומר תפלה ולשבח.

וכן אסור לברך אדם עד שלא
 יתפלל האדם תפלתו ומשך את
 ה"את" הזאת על ראשו. ואם
 יקדים ויברך לאדם בתפלה, הרי
 המשיך לאותו אדם במה על
 ראשו במקום ה"את" הזאת.

וכן למלאכים העליונים כתוב
 ברכו ה', ואנו את ה', לתוספת.
 אמר אותו תינוק, ודאי הרי ידעתי
 שפלי הקרב שלך הם טובים, (אם
 תזכר) הזכר בהם ואל תשכחם,
 ודאי גבורת האדם שעורף קרב
 פרמח, וחרב היא. אבל מה זה
 גברי כח עשי דברו לשמע בקול
 דברו? אמר רבי אלעזר, הרי
 אמרתי. אמר אותו תינוק, הרי
 ידעתי שפח זורעך נחלש, כעת
 הוא זמן שלא להמתין, אלא
 להלקות בבליסטראות אכן אחר
 אכן, כמו שנאמר (שמואל א' ז)
 בקלע ובאבן. בבהילות זה אחר
 זה. שמח רבי אלעזר, ושמחו רבי
 אבא והחברים.

פתח אותו תינוק ואמר, (שיר השירים
 א) שחורה אני ונאווה בנות
 ירושלים וגו'. אל תראני שאני
 שחחרת וגו'. דברים הללו הרי
 פרשוה. אבל בשעה שהיא בתוף
 אהבה רבה לאהובה, מתוף דחק
 האהבה שלא יכולה לסבל
 מקטינה עצמה בקטן רב עד שלא
 נראה (את) ממנה, רק קטנות של
 נקדה אחת, (ומהי'?). ואז מתכסה
 מפל החילות ומחנותיה ואומרת
 שחורה אני, שאין באות הזו לכן
 כמו בשאר האותיות. וזה שחורה
 אני. ואין לי מקום להכניסכם

דוד, (תהלים ז) אני בצדק אחזה פניך, אני בצדק
 ודאי. ובגין כך, שירותא דצלותא, ברכו את
 יי, לאמשכא על רישן האי את. וכיון דאנן
 משכן להאי את עלנא, אית לן למימר צלותא,
 ולשבחא.

ובגין כך אסור לברכא לבר נש, עד לא יצלי
 בר נש צלותיה, ומשיך על רישיה להאי
 את. ואי יקדים ויברך לבר נש בקדמיתא, הא
 אמשיך לההוא בר נש במה על רישיה, באתר
 דהאי את.

ובגין כך, למלאכי עלאי כתיב ברכו יי. ואנן
 את יי לתוספת. אמר ההוא ינוקא, ודאי
 הא ידענא דמאני קרבא דילך טבין אינון, (ס"א
 אי תדבר) אתדכר מנהון ולא תנשי לון, ודאי
 גבורה דבר נש דאגח קרבא (דף קצ"א ע"א)
 פרומחא וחרבא איהו. אבל מהו גבורי כח
 עושי דברו לשמוע בקול דברו. אמר רבי
 אלעזר הא אמרית. אמר ההוא ינוקא, הא
 ידענא דחילא דדרועא דילך אתחלש. השתא
 איהו עדנא, דלא לאמתנא, אלא לאלקאה
 בקירטא, אכנא בטר אכנא. במה דאת אמר
 (שמואל א' ז) בקלע ואבן. בבהילו דא בטר דא.
 חדי רבי אלעזר. וחדו רבי אבא וחבריא.

פתח ההוא ינוקא ואמר, (שיר השירים א) שחורה
 אני ונאווה בנות ירושלים וגו'. אל תראוני
 שאני שחחרת וגו'. מלין אלין הא אוקמוה.
 אבל בשעתא דאיהי גו רחימו סגי לגבי
 רחימיה, מגו דחיקו רחימו, דלא יכלה
 למסבל, אזעירת גרמה בזעירו סגי, עד דלא
 אתחזיאת (את) מנה, אלא זעירו דנקודה תדא,
 (ומאי איהי?). כדין אתפסיא מפל חילין ומשריין
 דילה. ואיהי אמרת שחורה אני, דלית באת
 דא חורא בגויה, כשאר אתון. ודא שחורה

אני, ולית לי אתר לאַעלא לכוּן תחות גִדפאי.
פִּאָהֲלִי קִדְר, תְּנִינֵן, דָּא י', דְּלִית בְּהַ חֲוֵרוֹ
לְגוּ. פִּרְיָעוֹת שְׁלֵמָה, דָּא ו'.

וּבְגִין כֶּף אַל תְּרַאוּנִי. לֹא תַחֲמוּן בִּי כָלֵל, דְּאַנָּא
נְקוּדָה זְעִירָא. מָה עֲבָדִין גְּבַרִין תְּקִיפִין,
חֲיִילִין דִּילָהּ. שְׂאֲגִין פִּאָרְיִין תְּקִיפִין, כְּמָה דְאַתְּ
אַמֵּר, (תהלים קד) הַפְּפִירִים שׁוֹאֲגִים לְטָרְף. וּמְגוּ
קִלִּין וְשְׂאֲגִין תְּקִיפִין, דְּקָא מְשִׂאֲגִין פִּאָרְיִין
גּוּבַרִין תְּקִיפִין דְּחִילָא, שְׁמַע רְחִימָא לְעִילָא,
וְיַדַּע דְּרְחִימָתִיהּ הִיא בְּרַחֲמֵי כּוֹוֹתִיהּ, מְגוּ
רְחִימוּי עַד דְּלֹא אַתְּחִיזֵאת מְדִיוֹקְנָא וְשְׁפִירו
דִּילָהּ כָּלֵל.

וּבְרִין, מְגוּ קִלִּין וְשְׂאֲגִין דְּאִינוּן גְּבַרִי חִילָא
דִּילָהּ, נְפִיק דְּוֹדָה רְחִימָאָה מְגוּ
הִיכְלִיָּהּ, בְּכַמָּה מַתְנֵן, בְּכַמָּה נְבִזְבֵּזֵן, בְּרִיחִין
וּבוֹסְמִין וְאַתִּי לְגַבְהַ, וְאַשְׁפַּח לָהּ שְׁחוּרָה
זְעִירָא, בְּלֹא דִיוֹקְנָא וְשְׁפִירו כָּלֵל, קָרִיב לְגַבְהַ,
מְחַבֵּק לָהּ, וּמְנַשִּׂיק לָהּ, עַד דְּאַתְעַרַת זְעִיר
זְעִיר מְגוּ רִיחִין וּבוֹסְמִין. וּבְחֻדָּה דְּרְחִימָאָה
דְּעַמָּה, וְאַתְבְּנִיָּאת, וְאַתְעַבְּבִידַת בְּתַקּוּנָהּ,
בְּדִיוֹקְנָהּ, בְּשְׁפִירו דִּילָהּ, ה' כְּמַלְקָדְמִין.

וְדָא גְבוּרִי כַח, עֲשׂוּ לָהּ, וְאַהֲדֵרוּ לָהּ לְדִיוֹקְנָהּ
וְשְׁפִירו דִּילָהּ, דְּתוֹקְפָא וּגְבוּרָתָא דְלַהוּן
גְּרִימוּ דָּא. וְעַל דָּא פְתִיב, גְבוּרִי כַח עוֹשֵׂי
דְּבָרוּ. עוֹשֵׂי דְּבָרוּ וְדָאִי, דְּמַתְקַנִּין לִיהּ לְהֵאֵי
דְּבָר, וּמְהַדְרִין לִיהּ לְדִיוֹקְנָא קְדָמָאָה. (ומכאן
וּלְהַלְאָה) פִּינֵן דְּאַתְקַנַת וְאַתְעַבְּבִידַת בְּדִיוֹקְנָהּ
שְׁפִירָא כְּמַלְקָדְמִין, כְּדִין אִינוּן, וְכָל שְׂאָר
חִילִין, קְיִימִין לְשְׁמוּעַ, מַה דְּאִיְהִי אַמְרַת,
וְאִיְהִי קְיִימָא כְּמַלְפָּא גּוּ חִילִיָּהּ, וְדָא הוּא עוֹשֵׂי
דְּבָרוּ וְדָאִי.

בְּגוּזָא דָּא לְתַמָּא, בְּזַמְנָא דְּחֲיִיבִין בְּדָרָא, אִיְהִי

תַּחַת כְּנָפֵי. כְּפִאָהֲלִי קִדְר - שְׁנִינוּ,
זו י', שְׂאִין בְּהַ לְכוּן בְּפִנִּים.
פִּרְיָעוֹת שְׁלֵמָה - זו ו'.

וּמְשׁוּם זֶה אַל תְּרַאֲנִי, אַל תִּסְתַּכְּלוּ
בִּי כָּלֵל, שְׂאֲנִי נְקוּדָה קְטַנָּה. מַה
עוֹשִׂים גְּבַרִים חֲזָקִים, חִילוֹתֶיהָ?
שׁוֹאֲגִים פִּאָרְיִוֹת תְּקִיפִים, כְּמוֹ
שְׂנַאֲמֵר (תהלים קד) הַכְּפִירִים שׁוֹאֲגִים
לְטָרְף. וּמַתּוּף קוֹלוֹת וְשִׂאָגוֹת
חֲזָקוֹת שְׁשׁוֹאֲגִים כְּמוֹ אַרְיֹת
גְּבוּרִים תְּקִיפֵי כַח, שׁוֹמְעַ הָאֵהוּב
לְמַעַלָּה, וְיוֹדַע שְׂאֵהוּבְתוֹ בְּאַהֲבָה
כְּמוֹתוֹ מַתּוּף אַהֲבָתוֹ, עַד שְׁלֹא
נִרְאִית מְדַמּוּתָהּ וְיַפְיָהּ כָּלֵל.

וְאִוּ, מַתּוּף קוֹלוֹת וְשִׂאָגוֹת שֶׁל
אוֹתָם גְּבוּרֵי חֵיל שְׁלָהּ, יוֹצֵא
דוֹדָה אַהֲוָבָה מַתּוּף הִיכְלוֹ בְּכַמָּה
מַתְנֵוֹת, בְּכַמָּה אוֹצְרוֹת, בְּרִיחוֹת
וּבְשָׂמִים, וּבֹא אֵלֶיהָ, וּמוֹצֵא
אוֹתָהּ שְׁחוּרָה קְטַנָּה לְלֹא דְמוּת
וְיַפִּי כָּלֵל. קָרִב אֵלֶיהָ, מְחַבֵּק
אוֹתָהּ וּמְנַשֵּׂקָה עַד שְׁמַתְעוֹרַרַת
לְאֵט לְאֵט מַתּוּף רִיחוֹת וּבְשָׂמִים
וּבְחֻדָּה שְׂאֵהוּבָה עַמָּה, וּנְבִנִית
וּנְעֻשִׂית בְּתַקּוּנֶיהָ, בְּדַמּוּתָהּ,
בִּיפְיָהּ, ה' כְּמַקְדָּם.

וְזֶה גְבוּרֵי כַח. עֲשׂוּ לָהּ וְהַחֲזִירוּהָ
לְדַמּוּתָהּ וְיַפְיָהּ, שְׁתַּקְפֵּם
וּגְבוּרָתָם גְּרַמוּ אֶת זֶה, וְעַל זֶה
כְּתוּב גְבוּרֵי כַח עוֹשֵׂי דְבָרוּ. עוֹשֵׂי
דְּבָרוּ בְּוִדְאִי, שְׁמַתְקַנִּים אֶת
ה' דְּבָר" הַזֶּה וּמְחִזְרִים אוֹתוֹ
לְדַמּוּת רֵאשׁוּנָה. (ומכאן וּלְהַלְאָה)
פִּינֵן שְׁהַתְקַנָּה וּנְעֻשְׂתָּה
בְּדַמּוּתָהּ יָפָה כְּמַקְדָּם, אֲזִי הֵם
וְכָל שְׂאָר חִילוֹת עוֹמְדִים לְשַׁמְעַ
מַה שְׁהִיא אוֹמְרַת, וְהִיא עוֹמְדַת
כְּמוֹ מְלַךְ בְּתוּף חִילוֹתֵיו, וְזֶהוּ
עוֹשֵׂי דְבָרוּ בְּוִדְאִי.

כְּמוֹ זֶה לְמִטָּה - בְּזַמֵּן שְׁהַרְשָׁעִים
בְּדוֹר, הִיא מַתְפַּסָּה וּמַקְטִינָה
עַצְמָהּ עַד שְׁלֹא נִרְאִית מְכָל

אַתְפַּסְיָא וְאַזְעִירַת גְּרַמָּה, עַד דְּלֹא אַתְּחִיזֵאת מְכָל דִּיוֹקְנָהּ, בַּר

דמיותיה, פרט לנקדה אחת. וכשבאים גברי כח וצדיקי אמת, כפיכול עושים את הדבר הזה, ומוארת לאט לאט, ונעשית בדמותה, ביפיה, ה' כמקדם.

באו החברים ונשקוהו. אמר רבי אלעזר, אלמלא יחזקאל הנביא אמר את זה, תמיהה היתה בעולם. לקחו רבי אלעזר ונשקו כמקדם. אמר אותו תינוק, אני אברך. אמרו לו, אתה ברוך, ולך נאה לברך. אמר, כמה קדושים אתם, כמה ברכות מומנות לכם מאם הקדושה, משום שלא מנעתוני לברך.

פתח ואמר, (משלי יא) מנע בר יקבהו לאום וברכה לראש משביר. פסוק זה כמשמעו, אבל שנינו, כל אדם חייב בברכת המזון, ואם לא ידע - אשתו או בניו מברכין לו. ותבא מארה לאותו האיש שלא יודע לברך עד שיצטרף לאשתו ולבניו שיברכו לו.

ואם הוא יודע, צריך לחנך את בנו ולתת לו כוס לברך. שמי שמונעו שלא יתחנך, יקבהו לאום. מנע בר - שלא לברך את הקדוש ברוך הוא ולא יתחנך במצות - יקבהו לאום. יקבהו היה צריך לו לכתב, או יקבהו לאמים, שהרי לאם זה אחד, כמו שנאמר (בראשית כה) ולאם מלאם יאמץ. מה זה יקבהו לאום? אלא לאם כתוב, לאם הקדושה. יקבהו לאדם הזה שמונע אותו בר מלברך את הקדוש ברוך הוא. אני בן יחיד הייתי לאמי, תנו לי כוס ואברך את המלך הקדוש שנתן בבית אמי גברים של כח שדברתי לפניהם דברים חזקים ונצחתי אותם, ומשום זה אני אברך. וקדם זה התישב הפסוק על תקונו זה שהתחלנו בו.

וקודם דא אתישב קרא על תקוניה, הא (דף קצ"א ע"ב) דשרינן ביה.

נקודא חדא. וכד אתאן גבורי כח, וזפאי קשוט, כפיכול, עושים להאי דבר. ואנהירת זעיר זעיר, ואתעבידת בדיוקנהא בשפירו דילה ה' כמלקדמין.

אתו חברייא ונשקוה, אמר רבי אלעזר, אלמלא יחזקאל נביאה אמר דא, תוהא הוי בעלמא, נטליה רבי אלעזר, ונשקיה כמלקדמין, אמר ההוא ינוקא אנא אברך. אמרו, את בריך, ולך יאות לברכא. אמר כמה אתון קדישין, כמה ברכות זמינין לכו, מאימא קדישא, בגין דלא מנעתון לי לברכא.

פתח ואמר, (משלי יא) מונע בר יקבהו לאום וברכה לראש משביר. האי קרא כמשמעו. אבל תנינן, כל בר נש חייב בברכת המזון. ואי לא ידע, אתתיה, או בנו, מברכין ליה ותבא מארה לההוא גברא, דלא ידע לברכא, עד דיצטריך לאתתיה ולבנוי דיברכו ליה.

ואי הוא ידע, אצטריך לחנכא לבריה, ולמהב ליה פסא לברכא. ומאן דמנע ליה, דלא יתחנך, יקבהו לאום. מונע בר דלא לברכא לקודשא בריך הוא, ולא יתחנך במצות. יקבהו לאום, יקבהו מיבעי ליה, או יקבהו לאומים, דהא לאם חד הוא, כמה דאת אמר (בראשית כה) ולאם מלאם יאמץ, מאי יקבהו לאם. אלא לאם פתיב, לאימא קדישא. יקבהו להאי בר נש, דמנע לההוא בר מלברכא לקודשא בריך הוא.

אנא פרא יחידא הוינא לאמי, הבו לי כסא ואברך למלכא קדישא, דיהב בביתא דאמי, גוברין דחילא, דמלילנא קמייהו מלין תקיפין, וזכינא לון. ובגין כן אנא אברך.

וקודם דא אתישב קרא על תקוניה, הא (דף קצ"א ע"ב) דשרינן ביה.

מונע בר יקבוהו לאם, מאן דאמנע בר כמה דאתמר, יקבוהו לאם. כמה דאת אמר, (ויקרא כד) ויקוב בן האשה הישראלית את השם. כאן יקבוהו, ויפרשו אותו לאם, יפרשו את חטאיו לאם הקדושה. וברכה לראש משביר, לאותו אדם שיחנך את בנו לברך את הקדוש ברוך הוא ולחנכו במצוות התורה.

וסוד הדבר כתוב בסוד שלמעלה, (משלי ל) מה שמו ומה שם בנו פי תדע. אותו שם ידוע, (ירמיה לא) ה' צבאות שמו. שם בנו, ישראל כמו, שכתוב (שמות ד) בני בכרי ישראל. והרי ישראל תלויים בו כל מפתחות האמונה, והוא משתבח ואומר, (תהלים ב) ה' אמר אלי בני אתה. וכך זה בודאי, שהרי אבא ואמא עטרו אותו וברכוהו בכמה ברכות ואמרו וצונו את הכל. נשקו בר, נשקו את יד הבן הזה כביכול נתן לו שלטון על הכל, שהכל יעבדו אותו. פן יאנף, משום שעטרו אותו בדין וברחמים. מי שזוכה לדין - לדין. מי שזוכה לרחמים לרחמים.

בר הברכות שלמעלה ולמטה עולות לבן הזה ומתעטרות. ומי שמונע ברכות מהבן הזה, יפרשו את חטאיו לפני המלך (אמזא) הקדוש, לאם ממש. וברכה לראש משביר, מי שמברך ומזמין כוס ברכה למי שצריך אותו, בזה נשבר הצד האחר ונכנע בשבירה, ועולה צד הקדשה. וזהו שכתוב וברכה לראש משביר. כמו שהוא מעלה ומברך את הקדוש ברוך הוא ועושה שישבר צד האחר, כך הקדוש ברוך הוא מושך עליו ברכות מלמעלה, ואותו שנקרא ברכה שורה על ראשו.

מונע בר יקבוהו לאם, מאן דאמנע בר כמה דאתמר, יקבוהו לאם. כמה דאת אמר, (ויקרא כד) ויקוב בן האשה הישראלית את השם. אוף הקא יקבוהו, ויפרשו ליה לאם, יפרשו חטאוי לאמא קדישא. וברכה לראש משביר, להווא בר נש דיחנך בריה לברכא לקודשא בריה הוא, ולחנכא ליה בפקודי אורייתא.

ורזא דמלה, כתיב ברזא דלעילא, (משלי ל) מה שמו ומה שם בנו פי תדע. ההוא שם ידיעא, יי צבאות שמו. שם בנו. ישראל שמו. דכתיב (שמות ד) בני בכרי ישראל. והא ישראל, כל מפתחן דמהימנותא ביה תליין. ואיהו משתבח ואמר, (תהלים ב) יי אמר אלי בני אתה. והכי הוא ודאי, דהא אבא ואמא עטרו ליה, ובריכו ליה בכמה ברכאן, ואמרו ופקידו לכלא, (תהלים ב) נשקו בר, נשקו ידא להאי בר. כביכול, שלטנו יהב ליה על כלא, דכלא יפלחון ליה. פן יאנף, בגין דאעטרו ליה בדינא ורחמי. מאן דזכי לדינא, לדינא. מאן דזכי לרחמי, לרחמי.

בר ברכאן דלעילא, ותתא להאי בר סלקין ומתעטרין. ומאן דמנע ברכאן מהאי בר, יפרשו חטאוי קמי מלכא (ס"א אימא) קדישא, לאם ממש. וברכה לראש משביר, מאן דמברך ואזמין בכסא דברכה למאן דאצטריך ליה, בהאי אתבר סטרא אתרא ואתפפיא בתבירו. ואסתלק סטר קדשה. ודא הוא דכתיב, וברכה לראש משביר. כמה דאיהו מסלק ומברך לקודשא בריה הוא, ועביד לסטר אתרא דיתבר, הכי קדשא בריה הוא משיך עליה ברכאן מלעילא, וההוא דאקרי ברכה, שריא על רישיה.

מבאן ולהלאה חבריאי, הבו ונבריה. יהבו ליה פסא דברכה, ובריה. וחברייא כלהו הוי בחדוה, דהא מיומא דהלולא דרבי אלעזר, לא חדו חברייא, פההוא יומא דיתבו תמן. אקדימו ובריכו ליה בחדוה ברעו דלבא. אמר ההוא ינוקא, לית לכו לאתפרשא, אלא מגו מלי אורייתא, והכי תנינן.

פתח ואמר (שמות יג) ויי הולך לפנייהם יומם בעמוד ענן וגו'. ויי, זקיף טעמא לעילא, אמאי. אלא, בההוא שעתא כמה יאות ושפירו הות להאי כלה, דאתפייאת עד השתא בגלותא, והשתא אזלת בזקיפו דרישא באכלוסהא בחדוה.

בווי זקיף טעמא לעילא, הולך לפנייהם יומם. עד הכא לא ידע, אי האי כלה אזלה לקמיייהו, אי לא, דהא טעמא אפסיק בויהו"ה, אלא איהי הות תמן, אבל מאן דאזיל קמיייהו, סבא עלאה, מאריה דביתא, ההוא דאומי (נ"א דאומין) ליה קדשא בריה הוא. ומנו. אברהם. דכתיב, (תהלים מב) יומם יצוה יי חסדו. וכתיב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה. יומא דכל יומין פלילין ביה. יומא דשאר יומין, איהו שאר כל יומין ודאי. ועל דא אקרי יומם, ולא יום. ובגין פך הולך לפנייהם יומם, הוא אזיל ביממא, וכלה אזלת בליליא, דכתיב ולילה בעמוד אש להאיר להם, דא כלה, כל חד פדקחזי ליה. ואתון חברייא, יומם ולילה יהא קמייכו, בכל שעתא. נשקוהו, וברכוהו כמלקדמין, ואזלו.

אתו לגבי רבי שמעון, וסחו ליה עובדא. תנה, אמר כמה יאות הוא. אבל לא סליק בשמא. אעא דקיק, פד סליק נהוריה, סליק לפום שעתא, ומיד פכה ואשתקע.

מבאן והלאה, חברים, הבה ונברך. נתנו לו כוס של ברכה וברך. והחברים פלם היו בחדוה, שהרי מיום ההלולא של רבי אלעזר לא שמחו החברים פאותו יום שישבו שם. הקדימו וברכוהו בחדוה ברצון הלב. אמר אותו תינוק, אין לכם להפרד אלא מתוך דברי תורה, וכך למדנו. פתח ואמר, (שמות יג) וה' הלך לפנייהם יומם בעמוד ענן וגו'. וה' - זקיף טעם למעלה, למה זה? אלא באותה שעה כמה נאה ויפה היה לפלה הזאת שהיתה כפופה עד עתה בגלות, וכעת הולכת בזקיפות ראש באוכלוסיה בשמחה.

בוה' זקיף טעם למעלה. הולך לפנייהם יומם. עד כאן לא ידע אם פלה זו הלכה לפנייהם אם לא, שהרי טעם מפסיק בוה'. אלא היא היתה שם, אבל מי שהלך לפנייהם, זקן עליון, בעל הבית, אותו שהקדוש ברוך הוא נשבע (שהומין) לו, ומיהו? אברהם, שכתוב (תהלים מב) יומם יצוה ה' חסדו. וכתוב (ירמיה לא) אם לא בריתי יומם ולילה. יום שפל הימים פלולים בו, יום של שאר הימים, הוא שאר כל הימים בודאי. ועל זה נקרא יומם ולא יום, ומשום זה הלך לפנייהם יומם. הוא הולך ביום, והפלה הולכת בלילה, שכתוב ולילה בעמוד אש להאיר להם, זו פלה, כל אחד פראוי לו. ואתם חברים, יומם ולילה יהיה לפניכם בכל שעה. נשקוהו וברכוהו כמקדם והלכו.

באו לפני רבי שמעון וספרו לו המעשה. תמה. אמר, כמה נאה הוא, אבל לא עולה בשם. עץ דק, כשעולה אורו, עולה לפי שעה, ומיד פכה ושוקע. ועוד

וְתוֹ הָאֵל אֲמִינָא נְהוֹרָא דָא מְמָה הוּי.
פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קיב) גְבוּר בְּאָרְץ יְהִיָּה זְרַעו
דִּר יִשְׂרָאֵל יְבוּרָךְ. פֶּד בַּר נֶשׁ אִיהוּ גְבוּר
בְּאָרְץ, גְבוּר בְּאוּרִיִּיתָא, גְבוּר בְּיִצְרֵיָה, גְבוּר
בְּאָרְץ וּדְאִי. סְלִיק נְהוֹרֵיָה, וְאֵתְמִשְׁףּ בֵּיה
מְשִׁיכוֹ סְגִי, פְּדִין דִּר יִשְׂרָאֵל יְבוּרָךְ, יְבוּרָךְ פְּתִיב.
אָמַר רַבִּי אַבְא, וְהָא חֲמִינֵן יְנוּקֵי דְאֲמִרִין מְלִין
עַלְאִין, וְקִיִּימִין לְבִתְרִי רִישֵׁין דְּעַלְמָא.
אָמַר לִיה, יְנוּקָא דְאָמַר מְלָה חֲדָא, אוֹ תְרִין,
לְפֻם שְׁעֵתָא, בְּלָא כְּוֹנָה דְלַהוּן, מוּבְטָח בַּר
נֶשׁ בְּדָא, דִּיזְכִּי לְמִילָה אֲוִרִיִּיתָא בִּישְׂרָאֵל. אָבֵל
דָּא, דְנְהוֹרָא דִּילֵיהּ קִיִּימָא עַל קִיּוּמֵיהּ בְּדַעְתָּא
שְׁלֵים, לָאו הָכִי. וְתוֹ, דְהָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא
וְתִיאֻבְתֵּיהּ דִּילֵיהּ, לְאַרְחָא בְּתַפּוּחָא דָּא, (ד) 9
קצ"ב ע"א) זַכָּאָה חוּלְקֵיהּ.

זְכָאִין אַתּוּן צְדִיקֵיָא, דְכְּתִיב בְּכוֹ, (מלכים ב יט)
וַיִּסְפָּה פְּלִיטַת בֵּית יְהוּדָה הַנְּשֹׂאָרָה
שָׂרֵשׁ לְמָטָה וְעָשָׂה פְרִי לְמַעְלָה. שָׂרֵשׁ לְמָטָה,
כְּגוֹן אָבִוּי, דְאֵסְתַּלַּק מְעַלְמָא, וְאִיהוּ שָׂרֵשׁ
לְמָטָה, בְּמַתִּיבְתָא דְרְקִיעָא. וְעָשָׂה פְרִי
לְמַעְלָה, בְּמַתִּיבְתָא עֲלָאָה. כְּמָה טְבָא שָׂרֵשׁ
וְאִיבָא. וְאִי לָאו דְלָא אָהָא מְקַטְרָגָא לְקוּדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא, הוּאִיל וְתִיאֻבְתֵּיהּ לְאַרְחָא בֵּיה,
לָא הָוָה מָאן דִּיכּוּל לְשִׁלְטָאָה בֵּיה. אָבֵל יְהָא
רַעְוָא, דְאִמֵּיהּ לָא תַחֲמִי צַעְרָא עֲלֵיהּ, וְכֵן הָוָה.

וַיִּשְׁלַח מְלֹאכִים אֶל בַּלְעָם בֶּן בְּעוֹר וְגוֹ'. הִנֵּה
עִם יִצְא מִמְצָרִים וְגוֹ'. (במדבר כב) הִכָּא
אֵית עֲשָׂרִין וְתַמְנִיא תִיבִין, לְקַבֵּל תַּמְנִיא
וְעֲשָׂרִין דְרַגִּין דְחַרְשֵׁי קוּסְמִין דְצַפּוֹר. וְאֵית
לְאֵסְתַּכְּלָא, מָאן דְבַעַא לְמַלְלָא בֵּיה בְּבַלְעָם,
וְלֹא תַחֲבָרָא בְּהִדִּיָה, אָמַאי שְׂדֵר לִיה מִיַּד, עַד
לָא יִתִּי לְגַבִּיָה, מְלִין בְּפִירוּשָׁא, דְקָאֻמַר הִנֵּה עִם יִצְא מִמְצָרִים וְעַתָּה

הָרִי אֲמַרְנוּ אוֹר זָה מְמָה נְהִיָּה.
פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קיב) גְבוּר בְּאָרְץ
יְהִיָּה זְרַעו דִּר יִשְׂרָאֵל יְבוּרָךְ.
כְּשִׁבְן אָדָם גְבוּר בְּאָרְץ, גְבוּר
בְּתוֹרָה, גְבוּר בְּיִצְרוֹ - גְבוּר בְּאָרְץ
וּדְאִי. עוֹלָה אוּרוֹ וְנִמְשַׁףּ בּוֹ
מְשִׁיכוֹת יְתֵר, אֲזוֹ דִּר יִשְׂרָאֵל
יְבוּרָךְ, יְבוּרָךְ פְּתוּב.

אָמַר רַבִּי אַבְא, וְהָרִי רְאִינוּ
תִּינוּקוֹת שְׂאוּמֵרִים דְכָרִים
עֲלִיּוֹנִים וְאַחַר כֶּף עוֹמְדִים רְאִשֵׁי
הָעוֹלָם. אָמַר לוֹ, תִּינוּק שְׂאֻמַּר
דְּבַר אַחַד אוֹ שְׁנַיִם לְפִי שְׁעָה, בְּלִי
כּוֹנְתָם, מְבֻטָח אָדָם בְּזָה, שְׂיִזְכָּה
לְלִמְדַת תּוֹרָה בִּישְׂרָאֵל. אָבֵל זָה
שְׂאוּרוֹ עוֹמֵד עַל עֲמִדוֹ בְּדַעַת
שְׁלֵמָה, לֹא כֶּף. וְעוֹד, שְׁהָרִי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְעֲרַגְתּוֹ לְהָרִיחַ
תַּפּוּחַ זָה. אֲשֶׁרִי חֲלָקוּ.

אֲשֶׁרִיבָם הַצְּדִיקִים, שְׂכָתוּב בְּכֶם
(מלכים ב יט) וַיִּסְפָּה פְּלִיטַת בֵּית
יְהוּדָה הַנְּשֹׂאָרָה שָׂרֵשׁ לְמָטָה
וְעָשָׂה פְרִי לְמַעְלָה. שָׂרֵשׁ לְמָטָה,
כְּמוֹ אָבִוּי שְׂהֵסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם,
וְהוּא שָׂרֵשׁ לְמָטָה בִּישִׁיבַת
הַרְקִיעֵ. וְעָשָׂה פְרִי לְמַעְלָה,
בִּישִׁיבָה הָעֲלִיּוֹנָה. כְּמָה טוֹב
הַשָּׂרֵשׁ וְהַפְּרִי. וְאִם לֹא שְׂלָא
אָהִיָּה מְקַטְרָג לְקוּדְשׁ-בְּרוּךְ הוּא,
הוּאִיל וְעֲרַגְתּוֹ לְהָרִיחַ בּוֹ, לֹא הִיָּה
מִי שְׂיִכּוּל לְשַׁלֵּט בּוֹ. אָבֵל יְהִי
רְצוֹן שְׂאֻמוֹ לֹא תִרְאֶה צַעַר עֲלָיו.
וְכֵן הִיָּה.

וַיִּשְׁלַח מְלֹאכִים אֶל בַּלְעָם בֶּן בְּעוֹר וְגוֹ'. הִנֵּה
עִם יִצְא מִמְצָרִים וְגוֹ'. כָּאֵן יֵשׁ עֲשָׂרִים וְשִׁמוֹנָה
תְּבוֹת כְּנַגְד עֲשָׂרִים וְשִׁמוֹנָה
דְרַגּוֹת הַמְּכַשְּׁפִים קוּסְמֵי הַצַּפּוֹר.
וַיֵּשׁ לְהִסְתַּכֵּל, מִי שְׂרָצָה לְדַבֵּר
עִם בַּלְעָם וְלִהְתַּחֲבֵר אִתּוֹ, לְמָה
שְׁלַח לוֹ מִיַּד עַד שְׂלָא יָבֵא אֵלָיו
דְכָרִים בְּפִירוּשׁ, שְׂאֻמַר הִנֵּה עִם

לָא יִתִּי לְגַבִּיָה, מְלִין בְּפִירוּשָׁא, דְקָאֻמַר הִנֵּה עִם יִצְא מִמְצָרִים וְעַתָּה

יֵצֵא מִמִּצְרַיִם וְעַתָּה לֵכֶה אֲרָה לִי?
הֲיֵה לֹו לְהִתְחַבֵּר אִתּוֹ בְּתַחֲלָה
וּלְפִי־סוֹ וּלְשֹׁחַד אוֹתוֹ, וְאַחַר כֵּן
לְהוֹדִיעֵו דְבָרָיו!

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִכַּאֲן נֹדַע
שֶׁהָרִי יָדַע בְּלֹק רִצּוֹן אוֹתוֹ רָשָׁע,
שֶׁרָצָה לְהִתְכַּפֵּד תָּמִיד בְּדְבָרִים
גְּדוּלִים, וְאִין תִּאָּוֶתוֹ אֶל־א
כְּשֶׁעוֹשֶׂה רַעוֹת.

בְּלֹק קָסָם קָסְמִים וְעוֹשֶׂה כְּשָׁפִים
וְתַקֵּן צְפוּר, וְיָדַע שֶׁמַּעֲלוֹת מִשֶּׁה
עֲלִיזוֹת וְנִכְבְּדוֹת, וְכֹשֶׁף בְּכִשְׁפֵי
וְקָסָם בְּקָסְמֵי, וְיָדַע שֶׁדְּרָגוֹת
בְּלָעָם הֵיוּ לְעַמְתּוֹ, מִיָּד - וַיִּשְׁלַח
מְלָאכִים אֶל בְּלָעָם בֶּן בַּעוֹר.

פְּתוּרָה - שֵׁם הַמְּקוֹם הֵיחָ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כג) מִפְּתוֹר אֲרָם
נִהְרִים לְקַלְלָךְ. לָמָּה נִקְרָא כֵּן?
מִשּׁוּם שֶׁכְּתוּב (ישעיה סה) הָעֲרֹכִים
לְגַד שְׁלַחַן. וְשֶׁלַּחַן הֵיחָ מְסַדֵּר
שֵׁם כָּל יוֹם. שֶׁכֵּן הוּא תְּקוּן שֶׁל
צְדָדִים רָעִים - מְסַדְרִים לְפָנֵיהֶם
שְׁלַחַן בְּמַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה, וְעוֹשִׂים
כְּשָׁפִים וּמְקַטְרִים לְפָנֵי הַשְּׁלַחַן,
וּמְתַכְנְסִים שֵׁם כָּל רוּחֹת הַטְּמָאָה
וּמוֹדִיעִים לָהֶם מַה שֶּׁהֵם רוֹצִים.
וְכָל מְכַשְׁפִּים וְקוֹסְמִים שֶׁל
הָעוֹלָם הֵיוּ עַל אוֹתוֹ הַשְּׁלַחַן,
וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרָא שֵׁם הַמְּקוֹם
הַהוּא פְּתוּרָה, שֶׁכֵּן קוֹרְאִים
בְּאֲרָם נִהְרִים לְשֶׁלַּחַן פְּתוּרָה.

פְּתַח וְאָמַר, (שְׁמוֹת כה) וְעֲשִׂיתָ
שְׁלַחַן עֲצֵי שִׁטִּים וְגו'. וְכְתוּב
וְנִתַּתְּ עַל הַשְּׁלַחַן לֶחֶם פָּנִים וְגו'.
כָּל אוֹתָם כְּלֵי קֹדֶשׁ רָצָה הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לְפָנָיו לְהַמְשִׁיף
רוּחַ קֹדֶשׁ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה. אוֹתוֹ
רָשָׁע בְּלָעָם הֵיחָ מְסַדֵּר כֵּן לְצַד
הָאֲחֵר, וְהֵיחָ מְסַדֵּר שְׁלַחַן, וְלֶחֶם
שֶׁהֵיחָ נִקְרָא (מְלָאכִי א) לֶחֶם מְגֹאֵל,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. שֶׁכֵּן הוֹלֵךְ הַצַּד
הָאֲחֵר אַחַר הַקְּדוֹשָׁה כְּקוֹף אַחַר

לֵכֶה אֲרָה לִי, הֲיֵה לִי לְאִתְחַבֵּרָה
בְּקִדְמִיתָא, וּלְפִי־סָא וּלְשׁוֹחַדָּא לִי, וּלְבַתֵּר
לְאוֹדָעָא לִי מְלוּי.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִהֲכָא אֲשַׁתְּמוּדַע דְּהָא
יָדַע בְּלֹק רַעוּתִיה דְּהָהוּא רָשָׁע, דְּבָעָא
לְאִתְיַקְרָא תְּדִיר בְּמַלְיָן רַבְרַבִּין, וְלִית לִי
תִיאוּבְתָא, אֶל־א כַּד עָבִיד בִּישׁוּן.

בְּלֹק קָסָם קָסְמִין וְעָבִיד חֲרָשִׁין וְאִתְקִין צְפָרָא.
וְיָדַע דְּדְרָגִין דְּמִשֶּׁה עֲלֵאִין וְנִקְרִין,
וְחָרַשׁ כְּחֲרָשׁוּי וְקָסָם בְּקָסְמוּי, וְיָדַע דְּדְרָגִין
דְּבְלָעָם הָווּ לְקַבְלֵיהוּ, מִיָּד וַיִּשְׁלַח מְלָאכִים
אֶל בְּלָעָם בֶּן בַּעוֹר.

פְּתוּרָה: שְׁמָא דְּאִתְרָא הָהּ. כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר,
(דְּבָרִים כג) מִפְּתוֹר אֲרָם נִהְרִים לְקַלְלָךְ.

אָמַי אִקְרִי הַכִּי. בְּגִין דְּכִתִּיב, (ישעיה סה) הָעֲרֹכִים
לְגַד שְׁלַחַן. וּפְתוּרָה הֵיחָ מְסַדֵּר תְּמָן כָּל יוֹמָא.
דְּהַכִּי הוּא תְּקוּנָא דְּסִטְרִין בִּישׁוּן, מְסַדְרִין
קְמִיִּיהוּ פְּתוּרָה בְּמִיכָלֵא וּבְמִשְׁתַּיָּא, וְעָבְדִין
חֲרָשִׁין, וּמְקַטְרִין לְקַמֵּי פְּתוּרָה, וּמִתְכַּנְּשִׁין
תְּמָן כָּל רוּחִין מְסַאֲבִין, וְאוֹדְעִין לֹוּן מַה דְּאִינוּן
בְּעָאן. וְכָל חֲרָשִׁין וְקוֹסְמִין דְּעֲלָמָא עַל הַהוּא
פְּתוּרָה הָווּ, וּבְגִין כֵּן אִקְרִי שְׁמָא דְּאִתְרָא הַהוּא
פְּתוּרָה. דְּהַכִּי קוֹרִין בְּאֲרָם נִהְרִים לְשֶׁלַּחַן
פְּתוּרָה.

פְּתַח וְאָמַר (שְׁמוֹת כה) וְעֲשִׂיתָ שְׁלַחַן עֲצֵי שִׁטִּים
וְגו'. וְכִתִּיב (שְׁמוֹת כה) וְנִתַּתְּ עַל הַשְּׁלַחַן לֶחֶם
פָּנִים וְגו'. כָּל אִינוּן מְאֵנִי קְדָשָׁא, בְּעָא קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא לְמַעְבַּד קְמִיָּה, לְאִמְשַׁכָּא רוּחָא
קְדִישָׁא מְעִילָא לְתַתָּא. הַהוּא רָשָׁע דְּבְלָעָם,
הֵיחָ מְסַדֵּר הַכִּי לְסִטְרָא אַחְרָא. וְהֵיחָ מְסַדֵּר
שְׁלַחַן, וְנִהְמָא דְּאִקְרִי לֶחֶם מְגֹאֵל, כְּמָה
דְּאִתְמַר. דְּהַכִּי אָזִיל סִטְרָא אַחְרָא כְּתֵר קְדוּשָׁה,

כְּקוֹף פְּתֵר בְּנֵי נִשְׂא. וְשֶׁלְמָה מְלָפָא צְוּוּחַ וְאָמַר, (קֹהֶלֶת ב) כִּי מַה הָאָדָם

בני אדם. ושלמה המלך צווח ואומר, (קהלת ב) כי מה האדם שיבוא אחרי המלך את אשר כבר עשוהו. והרי נתבאר פסוק זה.

בא וראה, כתוב (שופטים ה) ה' בצאתך משעיר בצעדה משדה אדום ארץ רעשה וגו'. בפעם שרצה הקדוש ברוך הוא לתת תורה לישראל, הלך וזמן את בני עשו ולא קבלוה, כמו שנאמר (דברים לג) ה' מסיני בא וזרח משעיר למו, ולא רצו לקבלה. הלך לבני ישמעאל, ולא רצו לקבלה, שכתוב הופיע מהר פארן. כיון שלא רצו, חזר להם לישראל. כך שנינו.

עכשו יש לשאל, והרי שנינו שאין חטאה כשאדם מדקדק דיוקים בתורה וישאל שאלותיו להאיר דבריו. פסוק זה לא מתישב, ויש לשאל, הקדוש ברוך הוא כשהלך לשעיר, לאיזה נביא שלהם התגלה? וכשהלך לפארן, לאיזה נביא שלהם התגלה? אם תאמר שהתגלה לכלם, לא מצאנו זה לעולמים, פרט לישראל לבדם, ועל ידי משה. והרי נתבאר שפך צריך הפסוק לומר: ה' לסיני בא וזרח לשעיר למו הופיע להר פארן. מה זה משעיר למו? ומה זה מהר פארן? הכל יש לדעת ולהסתפל, והרי שאלנו, ולא שמענו ולא ידענו.

בשבא רפי שמעון, בא ושאל דבר כמקדם. אמר לו, הרי שאלה זו נאמרה. ה' מסיני בא, כמו שנאמר (שמות יט) הנה אנכי בא אליך בעב הענן, ומסיני בא והתגלה עליהם. וזרח משעיר למו, ממה שאמרו בני שעיר שלא רוצים לקבל, מזה האיר להם לישראל והוסיף עליהם אור ממה שאמרו בני פארן שלא רוצים

שיבוא אחרי המלך את אשר כבר עשוהו. והא אתמר קרא דא.

הא חזי, כתיב (שופטים ה) **י בצאתך משעיר בצעדה משדה אדום ארץ רעשה וגו'.** בשעתא דבעא קדשא בריך הוא למיהב אורייתא לישראל, אזל וזמין להו לבני עשו, ולא קבלוה. כמה דאת אמר (דברים לג) **י מסיני בא וזרח משעיר למו, ולא בעו לקבלה. אזל לבני ישמעאל, ולא בעו לקבלה, דכתיב הופיע מהר פארן. כיון דלא בעו, אהדר לון לישראל. הכי תנינן.**

השתא אית לשאלא, והא תנינן דלית חטאה כד בר נש מדקדק דיוקין דאורייתא, וישאל שאלתוי לאנהרא מלוי. האי קרא לא אתיישבא, ואית לשאלא. קדשא בריך הוא כד אזל לשעיר, למאן נביאה דלהון אתגלי. וכד אזל לפארן, למאן נביאה דלהון אתגלי. אי תימא דאתגלי לכלהו, לא אשפחן דא לעלמין. בר לישראל בלחודדיהו, ועל ידי דמשה. והא אתמר דהכי מיבעי קרא למימר, **י לסיני בא, וזרח לשעיר למו, הופיע להר פארן, מהו משעיר למו, ומהו מהר פארן. פלא אית למנדע ולאסתפל, והא שאילנא, ולא שמענא, ולא ידענא.**

כד אתא רפי שמעון, אתא ושאל מלה כמלקדמין, אמר ליה הא שאלתא דא אתאמרת. **י מסיני בא:** כמה דאת אמר (שמות יט) **הנה אנכי בא אליך בעב הענן, ומסיני בא ואתגלי עלייהו. וזרח** (דף קצ"ב ע"ב) **משעיר למו, ממה דאמרו בני שעיר, דלא בעאן לקבלא, מהאי, אנהר לון לישראל, ואוסיף עלייהו נהורא וחיבו סגיא. אוף הכי, הופיע ואנהר חביבות גדולה.** גם כך הופיע והאיר לישראל מהר פארן,

לְקַבֵּל, מִזֶּה הוֹסִיפוּ יִשְׂרָאֵל
חֲבִיבוֹת וְאוֹר יוֹתֵר פְּרָאוּי.

וְכֵּן שִׁשְׁאֵלֶת עַל יְדֵי מִי הִתְגַּלָּה
אֲלֵיהֶם - (בא ראה) סוּד עֲלִיּוֹן הוּא,
וְהִתְגַּלָּה הַדָּבָר עַל יְדֵי. הַתּוֹרָה
יִצְאָה מִסּוּד עֲלִיּוֹן, שֶׁל רֹאשׁ (קדוש)
הַמְּלָךְ הַנּוֹסֵת. כְּשֶׁהִגִּיעָה לְזֵרוּעַ
שְׂמָאל (ימין), רָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּאוֹתָהּ זֵרוּעַ דָּם רַע
שֶׁמִּתְרַבֵּה מִשֶּׁם. אָמַר, צְרִיף לְכַרֵּר
וּלְלַבֵּן זֵרוּעַ זוֹ, וְאִם לֹא יִמְדָּךְ אוֹתוֹ
דָּם רַע, יִפְגַּם הַכֹּל. אָבֵל צְרִיף
לְכַרֵּר מִכָּאֵן כָּל פְּגָם.

מָה עֲשֶׂה? קָרָא לְסַמְא"ל, וּבֹא
לְפָנָיו, וְאָמַר לוֹ: הַתְּרַצָּה תוֹרְתִי.
אָמַר: מָה פְּתוּב בָּהּ? אָמַר לוֹ:
לֹא תִרְצַח. דִּלְג הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְמָקוֹם שֶׁצְרִיף. אָמַר: חֶסֶד וְשְׁלוֹם,
תּוֹרָה זוֹ שֶׁלְךָ הִיא, וְשֶׁלְךָ תִּהְיֶה.
לֹא רִצְחָה תּוֹרָה זוֹ. שָׁב וְהִתְחַנֵּן
לְפָנָיו. אָמַר: רַבּוֹן הָעוֹלָם, אִם
אֶתָּה נוֹתֵן לִי אוֹתָהּ, כָּל שְׁלֹטוֹנֵי
עוֹבֵר, שֶׁהֵיוּ שְׁלֹטוֹנֵי עַל הָרֶג
הוּא, וּקְרִיבוֹת לֹא יִהְיוּ, וְשְׁלֹטוֹנֵי
עַל כּוֹכָב מְאֲדִים. אִם כֵּן הַכֹּל
תִּבְטַל מִן הָעוֹלָם.

רַבּוֹן הָעוֹלָם, קַח תּוֹרְתְךָ, וְלֹא
יִהְיֶה לִי חֵלֶק וּנְחִלָּה בָּהּ. אָבֵל אִם
נֹחַ לְפָנֶיךָ, הָרִי עִם בְּנֵי יַעֲקֹב לָהֶם
רְאוּיָה. וְהוּא חָשַׁב שֶׁלְשׁוֹן הָרַע
אָמַר עֲלֵיהֶם. וְזֶהוּ זֶרַח מִשְׁעִיר
לְמוֹ, מִשְׁעִיר מִמֶּשׁ יִצְאָה לְיִשְׂרָאֵל
אוֹר. אָמַר סַמְא"ל: וְדַאי אִם בְּנֵי
יַעֲקֹב יִקְבְּלוּ אֶת זֶה, יַעֲבֵרוּ מִן
הָעוֹלָם וְלֹא יִשְׁלְטוּ לְעוֹלָמִים. שָׁב
אֵלָיו כִּמְהָ פְעָמִים וְאָמַר זֶה, וְאָמַר
לוֹ: אֶתָּה בְּכוֹר, וְלָךְ רְאוּיָה. אָמַר
לוֹ: הָרִי לוֹ בְּכוֹרְתִי, וְהָרִי מְכֻרְתִּיהָ
לוֹ, וְאֲנִי הוֹדִיתִי.

לְיִשְׂרָאֵל מִהָר פְּאָרָן, מִמָּה דְאָמְרוּ בְּנֵי פְאָרָן,
דְּלֹא בָּעוּ לְקַבֵּלָא, מִהֵאֵי. אוֹסִיפוּ יִשְׂרָאֵל
חֲבִיבוֹ וּנְהִירוֹ יִתִּיר פְּדָקָא יְאוּת.

וְכֵּן דְשִׁאֲלֶת עַל יְדָא דְמֵאן אֲתַגְּלִי עֲלֵייהוּ. (תא)
רְזָא עֲלָאָה אִיהוּ, וְאֲתַגְּלִי מְלָה עַל
יְדֵי. אוֹרִייתָא נְפֻקְתָּ מְרִזָּא עֲלָאָה, דְרִישָׁא (ס"א)
דְּמִלְכָּא סְתִימָא, כַּד מְטָא לְגַבֵּי דְרוּעָא
שְׂמָאֲלָא, (ס"א וְיִמָּא) חֲמָא קְדָשָׁא בְרִיף הוּא
בְּהוּא דְרוּעָא, דְמָא בִישָׁא דְהוּוּ מִתְרַבֵּי
מִתְמַן. אָמַר, אֲצֻטְרִיף לִי לְבַרְרָא וּלְלַבְנָא
דְרוּעָא דָּא. וְאִי לֹא יִמְאִיף הַהוּא דְמָא בִישָׁא,
יִפְגָּם כָּלָא. אָבֵל אֲצֻטְרִיף לְבַרְרָא מִהֵכָא כָּל
פְּגִימוֹ.

מָה עֵבֵד. קָרָא לְסַמְא"ל, וְאֶתָּה קַמִּיָּה, וְאָמַר
לִיָּה תְבַעֵי אוֹרִייתָא דִּילִי. אָמַר, מָה כְּתִיב
בָּהּ. אָמַר לִיָּה, לֹא תִרְצַח. דְּלִיג קְדָשָׁא בְרִיף
הוּא לְאַתֵּר דְאֲצֻטְרִיף. אָמַר חֶסֶד וְשְׁלוֹם,
אוֹרִייתָא דָּא דִּילָךְ הִיא, וְדִילָךְ יִהְיֶה, לָא בְּעִינָא
אוֹרִייתָא דָּא. אֲתִיב וְאֲתַחֲנֵן קַמִּיָּה, אָמַר
מְאֲרִיָּה דְעֲלָמָא, אִי אֶת יִהְבֵּה לִי, כָּל שְׁלֹטָנוֹ
דִּילִי אֲתַעְבֵּר, דְּהָא שְׁלֹטָנוֹ דִּילִי עַל קְטוּלָא
אִיהוּ, וּקְרַבִּין לָא יִהוּן וְשְׁלֹטָנוֹ דִּילִי עַל כְּכָבָא
דְּמְאֲדִים, אִי הָכִי כָלָא אֲתַבְטַל מְעֲלָמָא.

מְאֲרִיָּה דְעֲלָמָא, טוּל אוֹרִייתָךְ, וְלֹא יִהְיֶה
חוּלְקָא וְאַחְסָנָא לִי בָּהּ. אָבֵל אִי נִיחָא
קַמָּךְ, הָא עֲמָא בְּנוֹי דִיעֲקֹב, לוֹן אֲתַחֲזִי. וְאִיהוּ
חָשִׁיב דְּהָא דְלְטוּרָא אָמַר עֲלֵייהוּ. וְדָא הוּא
זֶרַח מִשְׁעִיר לְמוֹ, מִשְׁעִיר מִמֶּשׁ נְפֻקְתָּ נְהוּרָא
לוֹן לְיִשְׂרָאֵל. אָמַר סַמְא"ל וְדַאי, אִי בְנוֹי
דִיעֲקֹב יִקְבְּלוּן דָּא, יִתַּעְבְּרוּן מְעֲלָמָא, וְלֹא

יִשְׁלְטוּן לְעֲלָמִין. אֲתִיב לִיָּה כִּמְהָ זְמַנִּין, וְאָמַר דָּא, וְאָמַר לִיָּה אֲנָתָּ בּוּכְרָא,
וְלָךְ אֲתַחֲזִי. אָמַר לִיָּה, הָא לִיָּה בְּכִירוּתָא דִּילִי, וְהָא אֲזִדְבֵן לִיָּה, וְאֲנָא
אוֹדִיתִי.

אמר לו: הואיל ולא רצית שיהיה לך ביה חלק, תעבר מנה בכל. אמר: יפה. אמר לו: הואיל וכך, תן לי עצה איך אעשה שיקבלוה בני יעקב שאתה אומר. אמר לו: רבון העולם, צריך לשחד אותם. קח אור מאור חילות השמים ותן עליהם, וכזה יקבלוה, והרי שלי היא בתחלה. הפשיט ממנו אור שפסה אותו, ונתן לו לתת להם לישראל, זהו שכתוב וזרח משעיר למו. משעיר ממש. זה סמא"ל, שכתוב (ויקרא טו) ונשא השעיר עליו. למו - לישראל.

בין שבער זה והעביר דם רע מזרוע שמאל, חזר לזרוע מיין (שמאל). ראה בו גם כן. אמר: כן גם צריך לנקות מדם רע זרוע זו. קרא לרה"ב, אמר לו: התרצה תורת? אמר לו: מה פתוב ביה? דלג לו ואמר: לא תנאף. אמר: אוי אם ירשה זו יוריש לי הקדוש ברוך הוא, ירשה רעה שיעבר ממני כל שלטוני בה, שהרי ברפת המים נטלתי, ברפת דגי הים, שכתוב (בראשית א) פרו ורבו וגו', וכתוב (שם יז) והפריתי אתו והרבייתי אתו וגו', וכתוב (שם טו) והוא יהיה פרא אדם.

התחיל להתחנן לפני רבנו ואמר לו: רבון העולם, שני בנים יצאו מאברהם - הרי בני יצחק, תן להם, ולהם ראויה. אמר לו: איני יכול, שאתה הבכור ולך ראויה. התחיל להתחנן לפניו, ואמר: רבון העולם, בכורתי תהא שלו, ואור זה שירשתי על זה, קח ותן להם. וכך עשה. זהו שכתוב הופיע מהר פארן.

מה שזנה שבסמא"ל פתוב וזרח, וברה"ב פתוב הופיע? אלא נטל באותו אור שהפשיט ממנו

אמר ליה הואיל ולא בעית למהוי לך ביה חולקא, אתעבר מנה בכלא. אמר יאות. אמר ליה, הואיל וכך, הב לי עיטא, איך אעביד דיקבלון לה בני דיעקב דאת אמר. אמר ליה מאריה דעלמא, אצטריך לשחדא לון, טול נהורא מנהירו דחילי שמיא, והב עלייהו, ובדא יקבלון לה, והא דילי יהא בקדמיתא. אפשיט מניה נהירו דחפיא עליה, ויהב ליה, למיהב לון לישראל, הדא הוא דכתוב וזרח משעיר למו. משעיר ממש, דא סמא"ל. דכתוב (ויקרא טו) ונשא השעיר עליו. למו לישראל.

בין דביער דא, ואעבר דמא בישא מדרועא שמאלא, אהדר לדרועא ימינא (ס"א שמאלא) חמא ביה אוף הכי, אמר הכי נמי אצטריך לנקינא, מדמא בישא, דרועא דא. קרא לרה"ב אמר ליה, תבעי את אורייתא דילי. אמר ליה, מה כתיב בה. דלג ליה, ואמר לא תנאף. אמר ווי אי ירותא דא יחסין לי קדשא בריך הוא, ירותא בישא, דיתעבר בה כל שלטוני, דהא ברקתא דמיא נטילנא, ברקתא דנוני ימא, דכתוב (בראשית א) פרו ורבו וגו'. וכתוב (בראשית יז) והפריתי אתו והרבייתי אותו וגו' וכתוב (בראשית טו) והוא יהיה פרא אדם.

שאררי לאתחננא קמי מאריה, אמר ליה, מארי דעלמא, תרין בנין נפקנא מאברהם, הא בנוי דיצחק, הב לון, ולון אתחזי. אמר ליה, לא יכילנא, דאנת בוכרא, ולך אתחזי, שארי לאתחננא קמיה, ואמר מאריה דעלמא, בכירותא דילי יהא דיליה, והאי נהורא דאנא יריתנא על דא, טול והב לון, וכך עבד, הדא הוא דכתוב, (דברים לג) הופיע מהר פארן.

מאי שנא בסמא"ל פתוב וזרח, וברה"ב פתוב הופיע. אלא נטל בההוא

סמא"ל חרב וְהָרַג, לְהַרְגַּ בְּדִין וְלְהַרְגַּ בְּרָאוּי. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם) וְאִשֶּׁר חָרַב גְּאוֹתָךְ. אֵף עַל גֵּב שְׁלֵא הִיתָה שְׁלֵךְ. וְנִטְלָ אוֹתָהּ בְּרָכָה שֶׁהַפְּשִׁיט מִמֶּנּוּ רַח"ב קִצְתָּ, כְּמוֹ שֶׁהוֹפִיעַ קִצְתָּ מִבְּרַכְתֶּם לַעֲשׂוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה. בְּגִלְל כֶּף הוֹפִיעַ מֵהַר פְּאָרְזָן, וְלֹא כְּתוּב וְזָרַח.

בֵּינָן שְׁנִטְלָ מִתְּנוֹת אֵלּוּ לְיִשְׂרָאֵל מֵאוֹתָם שְׁלִיטִים גְּדוֹלִים, כֹּא וְקָרָא לְכָל אוֹתָם רַבּוֹת קִדְשׁ שְׁמִמְנִים עַל שְׁאָר הַעַמִּים, וְהַשִּׁיבּוּ לוֹ גַּם כֶּף, וּמִכְּלָם קִבֵּל וְנִטְלָ מִתְּנוֹת לְתֵת לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל. לְרוֹפֵא שֶׁהִזָּה לוֹ כְּלֵי אֶחָד מִלֹּא סַם חַיִּים וּשְׁמָרוּ לְכַנּוֹ. רָצָה לְתֵת לְכַנּוֹ אֶת אוֹתוֹ כְּלֵי שְׁמֵן אֶפְרָסִמוֹן שֶׁל סַם חַיִּים. הַרוֹפֵא הִיָּה חֶכֶם, אָמַר: עֲבָדִים רַעִים יֵשׁ בְּבֵיתִי, אִם יִדְעוּ שְׁאֵנִי נוֹתֵן לְכַנֵּי אוֹצֵר זֶה, יִרַע בְּעֵינֵיהֶם וְיִרְצוּ לְהַרְגוֹ. מַה עֲשֶׂה? לְקַח קִצְתָּ סַם הַמּוֹת וְנִתֵּן עַל פְּתַח הַכְּלִי, קָרָא לְעַבְדָּיו וְאָמַר לָהֶם: אַתֶּם נְאֻמִּים לְפָנַי, הִתְרַצּוּ אֶת אוֹתוֹ הַסַּם? אָמְרוּ: נִרְאָה מַה זֶה. טָרַם הַרִיחוּ רִצּוֹ לְמוֹת. אָמְרוּ בְּלִבָּם: אִם סַם זֶה יִתֵּן לְכַנּוֹ, וְדָאֵי יָמוּת, וְאִנּוּ נִירֵשׁ אֶת אֲדוֹנָנּוּ. אָמְרוּ לְפָנָיו: מוֹרְנוּ, סַם זֶה לֹא רָאוּי אֶלָּא לְכַנּוֹ, וְהַרִי שֶׁכֶּר עֲבוֹדַתְנוּ הַשְּׂאֲרָנוּ אֶצְלָךְ, לֵךְ וְתֵן לוֹ לְשַׁחַד שְׂיִקְבֵּל סַם זֶה.

כֶּף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוּא רוֹפֵא חֶכֶם, יָדַע שְׁאֵם יִתֵּן תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל טָרַם שִׁיּוּדִיעַ לָהֶם, כְּכֹל יוֹם הֵיוּ רוֹדְפִים אֶת יִשְׂרָאֵל עָלֶיהָ וְהוֹרְגִים אוֹתָם. אֲבָל עֲשֶׂה אֶת זֶה, וְהֵם נִתְּנוּ לוֹ מִתְּנוֹת וְאוֹצְרוֹת כְּדֵי שְׂיִקְבְּלוּהָ, וְכֹלָם קִבְּלָם מִשֶּׁה לְתַתָּם לְיִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׁכָתוּב (תְּהִלִּים סח) עָלִיתָ לְמָרוֹם שְׁבִיתָ שְׁבִי

נִהְיִרוּ דְאֶפְשִׁיט מִנִּיהַ סְמָא"ל, חָרַב וְקִטּוּלָא, לְקִטּוּלָא בְּדִינָא, וְלְקִטּוּלָא כְּדָקָא יָאוּת. הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (דְּבָרִים לג) וְאִשֶּׁר חָרַב גְּאוֹתָךְ. אֵף עַל גֵּב דִּלָּא הָוָה דִּילָךְ. וְנִטְלָ בְּהַהוּא בְּרַכְתָּא דְאֶפְשִׁיט מִנִּיהַ רַח"ב, זְעִיר, כְּמֵאן דְּאוּפַע זְעִיר מִבְּרַכְתָּא דְלַהוֹן, לְמַעַבְדַּ פְּרִיָּה וּרְבִיָּה. בְּגִין כֶּף הוֹפִיעַ מֵהַר פְּאָרְזָן, וְלֹא פְּתִיב וְזָרַח. בֵּינָן דְּנִטְלָ מִתְּנָן אֵלִין לְיִשְׂרָאֵל, מֵאִינוּן רַבְרַבִּין שְׁלִטְנִין, אַתָּא וְקָרָא לְהוּ לְכָל (דף קצ"ג ע"א) רַבּוֹת קִדְשׁ, דְּמִמֶּנּוּ עַל שְׁאָר עַמִּין, וְאַתִּיבּוּ לִיהַ אוּף הַכִּי. וּמִכְּלָהוּ קִבֵּיל וְנִטְלָ מִתְּנָן, לְמִיָּהֵב לוֹן לְיִשְׂרָאֵל. לֹא סִיָּא, דְּהָוָה לִיהַ חַד מְאֻנָּא מְלֻנָּא מִסְּמָא דְחַיִּי, וְנִטְרִיר לִיהַ לְבָרִיָּה. בְּעָא לְמִיָּהֵב לִיהַ לְבָרִיָּה, הַהוּא פְּלִיטוֹן דְּסְמָא דְחַיִּי. אִסְיָא הָוָה חַפִּים, אָמַר עַבְדִּין בִּישִׁין אִיתָ בְּבֵיתִי, אִי יִנְדַעוּן דְּאֻנָּא יְהִיב לְבָרִי נְבִזְבְּזָא דָּא, יִבְאִישׁ בְּעֵינֵיהוּ, וְיִבְעוּן לְקִטּוּלָא לִיהַ.

מַה עֲבַד. נִטְלָ זְעִיר מִסְּמָא דְמוֹתָא, וְשׁוּי אֶפְתַּחָא דְמֵאֻנָּא, קָרָא לְעַבְדָּיו, אָמַר לוֹן, אַתּוּן מְהִימְנָן קְדָמִי, תְּבַעוּן לְהַהוּא סְמָא. אָמְרוּ נְחִמִי מָאִי הוּא. נִטְלוּ לְמַטְעַם, עַד לֹא אֶרְחוּ, בְּעוּ לְמִימַת, אָמְרוּ בְּלַבִּיָּהוּ, אִי הַאי סְמָא יְהִיב לְבָרִיָּה, וְדָאֵי יָמוּת וְאֻנָּן גִּירַת לְרַבּוֹנָנָא. אָמְרוּ קַמִּיהַ, מְרַנָּא, סְמָא דָּא לֹא אַתְחַזִּי אֶלָּא לְבָרָךְ, וְהָא אֲגָרָא דְפּוֹלְחָנָנָא שְׂבִקְנָא גְּבָךְ, זִיל וְהִב לִיהַ לְשׁוּחַדָּא, דִּיקְבֵּיל סְמָא דָּא.

כֶּף קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הוּא אִסְיָא חַפִּים, יָדַע דָּאֵי יְהִיב אוֹרִיָּיתָא לְיִשְׂרָאֵל, עַד לֹא אוֹדַע לוֹן, בְּכָל יוֹמָא הוּוּ רַדְפִּין לוֹן לְיִשְׂרָאֵל עָלֶיהָ, וְקִטְלִין לוֹן. אֲבָל עֲבַד דָּא, וְאִינוּן יְהִיבוּ לִיהַ מִתְּנָן וְנְבִזְבְּזוּן, בְּגִין דִּיקְבְּלוּן לָהּ. וְכִלְהוּ קִבֵּיל לוֹן מִשֶּׁה, לְמִיָּהֵב לְהוּ

לְיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים סח) עָלִיתָ לְמָרוֹם שְׁבִיתָ שְׁבִי וְגו' . וּבִגִּין כֶּן יֵרְתוּ יִשְׂרָאֵל אֹרֵייתָא, בְּלֹא עֲרֵעוּרָא, וּבְלֹא קְטֻרֵגָא כָּלֵל . בְּרִיךְ הוּא, בְּרִיךְ שְׁמִיהּ, לְעָלִם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא .

וְגו' . וּמִשּׁוּם זֶה יֵרְשׁוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה בְּלִי עֲרֵעוּר וּבְלִי קְטֻרֵג כָּלֵל . בְּרִיךְ הוּא, בְּרִיךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים .

בֵּא וְרָאָה, עֲדִים שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵלּוּ מִתְּנֹת וְאוֹצְרוֹת שֶׁקִּבְּלוּ, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא הָיָה שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם הַמְּנוֹת וְלֹא צַד הָאֲחֵר . וְלֹא דִי לְהֶם שֶׁלְקָחוּ הַתּוֹרָה בְּלִי עֲרֵעוּר כָּלֵל, אֲלֵא שֶׁקִּבְּלוּ אוֹצְרוֹת וּמִתְּנֹת מִכָּלֵם . כִּיּוֹן שֶׁחֲטְאוּ מַה כְּתוּב? (שמות לג) וַיִּתְּנָצְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדִים . הֵם מִתְּנֹת בְּאָדָם . מַה נִּשְׂאָר מִקֵּם? אוֹתוֹ שְׁבִי, שֶׁכְּתוּב עָלִיתָ לְמָרוֹם שְׁבִיתָ שְׁבִי וְגו' .

הוֹסִיפוּ וְחֲטְאוּ, מַה כְּתוּב? (במדבר כא) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מִלֶּךְ עֶרְד . וְכְתוּב וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁבּ מִמֶּנּוּ שְׁבִי . (ועם כל זה) וְכָל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל שְׁכִימִים לְאַבְיָהֶם שֶׁבְשָׁמַיִם, אוֹתָם אוֹצְרוֹת (ההבל) חוֹזְרִים אֲלֵיהֶם וּמִתְכַּפְּסִים בָּהֶם, וְלַעֲתִיד לְבֹא הַכֹּל יִחְזֹר, שֶׁכְּתוּב (דברים ל) וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתֶךָ וְגו' . מִכָּאן וְהִלָּאָה אָמַר דְּכָרְךָ .

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, (שופטים ה) ה' בְּצִאתְךָ מִשְׁעִיר בְּצַעֲדֶךָ מִשְׁדָּה אָדוּם אָרְץ רַעֲשָׂה . בְּשַׁעֲרֵי שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׁב מִשְׁעִיר, שְׁלֹא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, אָרְץ רַעֲשָׂה וְגו' . מַה הַטַּעַם רַעֲשָׂה? מִשּׁוּם שֶׁרְצָתָהּ לְחֹזֵר לְתַהוּ וּבַהוּ, שֶׁכֶּן הַתְּנָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם: אִם יִקְבְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה - מוּטָב, וְאִם לֹא - יִחְזֹר הָעוֹלָם לְתַהוּ וּבַהוּ . כִּיּוֹן שֶׁרָאֲתָה הָאָרֶץ שֶׁהָיָה הַזְּמַן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכָל הָעַמִּים לְקַבֵּל הַתּוֹרָה וְלֹא קִבְּלוּ, וּמִכָּל הָעַמִּים לֹא נִשְׂאָרוּ אֲלֵא יִשְׂרָאֵל לְבָדָם, חֲשָׁבָה הָאָרֶץ שִׁישְׂרָאֵל לֹא יִקְבְּלוּ כְמוֹתָם, וּמִשּׁוּם זֶה אָרְץ

הָאָז חֲזִי, עֲדִים דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, אֵלִין מִתְּנֵן וּנְבִזְבְּזֵן דְּקִבְּלוּ . וּבִגִּין כֶּן, לֹא הָיָה שְׁלִיט עָלֵיהֶם מוֹתָא, וְלֹא סְטָרָא אֲתָרָא, וְלֹא דִי לֹון דִּי נִטְלוּ אֹרֵייתָא בְּלֹא עֲרֵעוּרָא כָּלֵל, אֲלֵא דְּקִבְּלוּ נְבִזְבְּזֵן וּמִתְּנֵן מִכָּלֵהוּ . כִּיּוֹן דְּחֲטוּ מַה כְּתִיב, (שמות לג) וַיִּתְּנָצְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדִים . אֵינֹון (תהלים סח) מִתְּנֹת בְּאָדָם . מַה אֲשַׁתָּאֵר מִנְהוֹן . הֵהוּא שְׁבִי, דְּכְתִיב עָלִיתָ לְמָרוֹם שְׁבִיתָ שְׁבִי וְגו' .

אוֹסְפוּ וְחֲטוּ, מַה כְּתִיב (במדבר כא) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מִלֶּךְ עֶרְד . וְכְתִיב, וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁבּ מִמֶּנּוּ שְׁבִי (ועם כל דא) וְכָל זְמַנָּא דִּישְׂרָאֵל תְּבִין לְאַבּוּהוֹן דְּבִשְׁמַיָּא, אֵינֹון נְבִזְבְּזֵן (וּכְלֵא) יִתְהַדֵּר לְגַבִּייהוּ, וְאֲתַחֲפִיין בֵּיהּ . וְלִזְמַנָּא דְּאֲתִי, כְּלֵא יִתְהַדֵּר דְּכְתִיב, (דברים ל) וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתֶךָ וְגו' . מִכָּאן וְהִלָּאָה אֵימָא מִיִּלְךָ .

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, (שופטים ה) יי בְּצִאתְךָ מִשְׁעִיר בְּצַעֲדֶךָ מִשְׁדָּה אָדוּם אָרְץ רַעֲשָׂה . בְּשַׁעֲרֵי דְּקוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא תָב מִשְׁעִיר, דְּלֹא קִבְּלוּ אֹרֵייתָא, אָרְץ רַעֲשָׂה וְגו' . מְאִי טַעְמָא רַעֲשָׂה . כִּיּוֹן דְּבַעֲתָ לְאַהֲדָרָא לְתוֹהוּ וּבּוֹהוּ, דְּהָכִי אֲתָנִי קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא בְּעָלְמָא, אֵי יִקְבְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֹרֵייתָא, מוּטָב . וְאִם לֹא, אֲהַדֵּר עָלְמָא לְתוֹהוּ וּבּוֹהוּ . כִּיּוֹן דְּחִמָּתָא אֲרַעָא, דְּהָא אֲזַמִּין קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא לְכָל עַמְמַיָּא דִּיקְבְּלוּ אֹרֵייתָא, וְלֹא קִבְּלוּ . וּמִכָּל עַמְמַיָּא לֹא אֲשַׁתָּאֵרוּ אֲלֵא יִשְׂרָאֵל בְּלַחֲוּדִייהוּ, חֲשִׁיבַת אֲרַעָא, דִּישְׂרָאֵל לֹא יִקְבְּלוּ כְּמוֹתֵיהוּ, וּבִגִּין כֶּן אָרְץ רַעֲשָׂה . כִּיּוֹן

רַעְשָׁה. כִּינּוּן שְׁאֲמָרוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, מִיַּד שְׁקֻטָה, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים ע) אֶרֶץ יִרְאָה וְשְׁקֻטָה. יִרְאָה בַּהֲתַחֲלָה, וּלְבַסּוּף וְשְׁקֻטָה.

וּבֹא וּרְאָה, מִשּׁוּם שִׂישְׁרָאֵל אֲמָרוּ נַעֲשֶׂה, לֹא פּוֹחַדִּים מִכָּל עֲשִׂיָה שְׂיֻכְלוּ כָּל מְכַשְׂפֵי הָעוֹלָם לַעֲשׂוֹת, וְלֹא מִכָּל קִסְמִים וּכְשָׁפִים שֶׁל הָעוֹלָם. מַה הַטַּעַם? אֶחָד בְּגַלֵּל זֶה, וְאֶחָד מִשּׁוּם שְׁפִשְׁהוּצִיא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתָם מִמְצָרִים, שְׂבֹר לִפְנֵיהֶם כָּל מִינֵי כְשָׁפִים וּקְסָמִים שֶׁלֹּא יֻכְלוּ לְשַׁלֵּט בָּהֶם, וְאוֹתָהּ שְׁעָה שְׂבֹא בְּלֶק הוּא יִדַע זֹאת. מִיַּד - וַיִּשְׁלַח מְלָאָכִים אֶל בְּלָעַם בֶּן בַּעֲזַר פְּתוּרָה אֲשֶׁר עַל הַנֶּהָר וְגו'. מַה זֶה פְּתוּרָה? אֲלֵא שְׂיִתְקִין שְׁלַחַן וַיִּרְצָה מִשֵּׁם עֲצָה מַה לַעֲשׂוֹת. אֲשֶׁר עַל הַנֶּהָר? ! עַל הַנֶּהָרִים הִיָּה לֹו לְכַתּוּב! מַה זֶה עַל הַנֶּהָר? וַדַּאי כֵּן זֶה, שְׁעַל נֶהָר אֶחָד עוֹמֵד תְּמִיד.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא הֵיוּ הוֹלְכִים לִרְאוֹת אֶת רַבִּי יוֹסִי בֶן רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוּנְיָא, חֲמוּי דְרַבִּי אֶלְעָזָר, קָמוּ בְּפִלְגּוֹת לִילִיא לְמַלְעֵי בְּאוּרֵייתָא, יִתְבוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַשְׁתָּא הוּא עַדְנָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאֵל בְּגַנְתָּא דְּעַדְן, לֹא שְׁתַּעֲשַׁע בְּצַדִּיקֵי דְתַמְן. אָמַר רַבִּי אַבָּא, שְׁעִשׂוּעָא דָא מָאִי הוּא, וְהִיךְ יִשְׁתַּעֲשַׁע בָּהּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מְלָה דָא רְזָא סְתִימָא אִיהוּ, (דף קצ"ג ע"ב) טְמִירָא לְגַבִּי, דְּלֹא יָדִיעַ. אָמַר לִיה, וְכִי בְּרִיקְנֵיָא הוּוּ סְמִכִין רַבְרַבִּין דְּמַקְדָּמַת דְּנָא בְּהָאֵי עֲלָמָא, דְּלֹא יָדְעוּ, וְלֹא רָדְפוּ אַבְתָּרָה לְמַגְדַּע עַל מַה קְיַיְמִין בְּהָאֵי עֲלָמָא, וּמַה הוּוּ מְחַפְּאֵן בְּהָהוּא עֲלָמָא.

דְּאֲמָרוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, מִיַּד שְׁקֻטָה, הֲדָא הוּא דְכַתִּיב (תהלים ע) אֶרֶץ יִרְאָה וְשְׁקֻטָה. יִרְאָה בְּקַדְמֵיתָא, וּלְבַסּוּף וְשְׁקֻטָה.

וְהָא חֲזִי, בְּגִין דִּישְׁרָאֵל אֲמָרוּ נַעֲשֶׂה, לֹא דַחֲלִין מִן כָּל עֲשִׂיָה, דִּיכְלוּן כָּל חֲרָשֵׁי דְעֲלָמָא לְמַעַבְד, וְלֹא מִכָּל קִסְמִין וְחֲרָשִׁין דְעֲלָמָא. מָאִי טַעְמָא. חַד, בְּגִין דָּא. וְחַד, בְּגִין דְכַד אֶפִּיק לֹוּן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִמְצָרִים, תְּבַר קְמִייהוּ כָּל זִינֵי חֲרָשֵׁי וּקְסָמִין, דְּלֹא יֻכְלוּ לְשַׁלְטָאָה עַלְיֵיהוּ, וְהִיא שְׁעָתָא דְאֲתָא בְּלֶק, הָוּה יָדַע דָּא. מִיַּד וַיִּשְׁלַח מְלָאָכִים אֶל בְּלָעַם בֶּן בַּעֲזַר פְּתוּרָה אֲשֶׁר עַל הַנֶּהָר וְגו'. מָאִי פְּתוּרָה. אֲלֵא דִינְתְקִין פְּתוּרָא, וַיִּכְעִי מִתַּמְן עֵיטָא, מַה יַעֲבִיד. אֲשֶׁר עַל הַנֶּהָר, עַל הַנֶּהָרִים מִיִּכְעִי לִיה, מָאִי עַל הַנֶּהָר. וַדַּאי הָכִי הוּא, דַּעַל חַד נִהְרָא קְיַימָא תְּדִיר.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא, הוּוּ אֲזֵלִי לְמִיחְמֵי לְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוּנְיָא, חֲמוּי דְרַבִּי אֶלְעָזָר, קָמוּ בְּפִלְגּוֹת לִילִיא לְמַלְעֵי בְּאוּרֵייתָא, יִתְבוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַשְׁתָּא הוּא עַדְנָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאֵל בְּגַנְתָּא דְּעַדְן, לֹא שְׁתַּעֲשַׁע בְּצַדִּיקֵי דְתַמְן. אָמַר רַבִּי אַבָּא, שְׁעִשׂוּעָא דָא מָאִי הוּא, וְהִיךְ יִשְׁתַּעֲשַׁע בָּהּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מְלָה דָא רְזָא סְתִימָא אִיהוּ, (דף קצ"ג ע"ב) טְמִירָא לְגַבִּי, דְּלֹא יָדִיעַ. אָמַר לִיה, וְכִי בְּרִיקְנֵיָא הוּוּ סְמִכִין רַבְרַבִּין דְּמַקְדָּמַת דְּנָא בְּהָאֵי עֲלָמָא, דְּלֹא יָדְעוּ, וְלֹא רָדְפוּ אַבְתָּרָה לְמַגְדַּע עַל מַה קְיַיְמִין בְּהָאֵי עֲלָמָא, וּמַה הוּוּ מְחַפְּאֵן בְּהָהוּא עֲלָמָא.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ישעיה כה) יְיָ אֱלֹהֵי אֲתָהּ אַרְוִמְךָ אוֹדָה שְׁמֶךָ כִּי עֲשִׂיתָ וְגו'. הָאֵי קָרָא רְזָא דְמַהִימְנוּתָא אִיהוּ. יְיָ, רְזָא עֲלָאָה, שִׁירוּתָא דְנִקּוּדָה עֲלָאָה סְתִימָא דְלֹא יָדִיעַ.

ראשית נקדה עליונה נסתרת שלא ידועה. אלהי - סוד (מלכים-א יט) קול דממה דקה, והיא הראשית שעומדת לשאלה, ונסתרה ולא ידועה, ואין מי שמשיב עליה, משום שהיא נסתרת וטמירה וגנוזה.

אתה - זו הימין, ראשית שעומדת לשאלה ולהשיב בה, והוא כהן עליון, כמו שנאמר (תהלים קי) אתה כהן לעולם על דברתי מלפי צדק. מה זה על דברתי מלפי צדק? אלא כהן עליון זה, שהוא עומד על דבר, משום שאותו דבר לא עומד אלא בימין. ואותו דבר מהו? מלפי צדק, כף שמו. ומה שאמר דברתי, משום שנקשר בדוד. וכל דברי השבח שלו באו באותו דבר. ועל זה דברתי. ומשום זה, אתה - זה כהן. והרי בארנו ששלישה מקומות הם שפל אחד נקרא אתה.

ארוממך, הכל כאחד. אודה שמך כראוי, ושם זה ידוע. פי עשית פלא, כסוי ולבוש להתלבש אור נסתר עתיק, ראשית הדרגה העליונה, אדם הראשון, טמיר בכסוי של אור אחר.

דבר אחר פי עשית פלא - פי עשית אל"ף. ומהו אל"ף? הרי שנינו, אל"ף בי"ת, אלף בינה. אבל דמות של א' היא שלשה צדדים, ראשית הסוד העליון של אדם הראשון, משום שבדמות א' יש שתי זרועות, אחת מפאן ואחת מפאן, והגוף באמצע, והכל סוד אחד, והוא סוד היחוד - א'. ומשום כף אלף לחשבון אחד, והינו פי עשית פלא. ורב המנונא סבא אמר כף, פי עשית פלא, פלא זוהי דרגה אחת מאותם פלאות חכמה, ומיהו? זה (איוב כח) נתיב לא ידעו עיט. והוא פלא.

אלהי, רזא (מלכים א יט) קול דממה דקה, ואיהו שירותא דקיימא לשאלא, ואסתים ולא ידיע, ולית מאן דאתיב עליה, בגין דאיהו סתים וטמיר וגניז.

אתה, דא ימינא, שירותא דקיימא לשאלא, ולא תבא ביה, והוא כהן עלאה. כמה דאת אמר (תהלים קי) אתה כהן לעולם על דברתי מלפי צדק. מאן על דברתי מלפי צדק. אלא כהן עלאה דא, איהו דקיימא על דבר, בגין דהוא דבר לא קיימא, אלא בימינא. והוא דבר מאן איהו. מלפי צדק, כף שמייה. ומאי דאמר דברתי, בגין דאתקשר ביה בדוד. וכל מלי שבחא דיליה, בההוא דבר אתיין. ועל דא דברתי. ובגין כף, אתה דא כהן. והא אוקימנא, דתלת דוכתי אינון, דאקרי כל חד אתה.

ארוממך פלא כחדא. אודה שמך פדקא יאות, והאי שם ידיע. פי עשית פלא, כסויא ולבושא, לאתלבשא נהורא סתימא עתיקא, ראשיתא דרגא עלאה, אדם קדמאה, טמירא בכסויא דנהורא אחרא.

דבר אחר פי עשית פלא, פי עשית אל"ף. ומהו אל"ף. הא תנינו, אל"ף בי"ת, אלף בינה. אבל דיוקנא דא, איהו תלת סטריין. ראשית דרזא עלאה דאדם קדמאה. בגין, דבדיוקנא דא, אית תריין דרועין, חד מפאן, וחד מפאן, וגופא באמצעיתא, וכלא רזא חדא. ואיהו רזא דיחודא, א'. ובגין כף אלף לחושבנא אחד, והיינו כי עשית פלא. ורב המנונא סבא אמר הכי, פי עשית פלא, פלא דא הוא חד דרגא מאינון פלאות חכמה. ומאן איהו. דא (איוב כח) נתיב לא ידעו עיט. ואיהו פלא.

עצות מרחוק קרא לזה בתחלה פלא, וכאן אמר פלא עצות מרחק. אלא שם צריך למנות ששה צדדים לדרגות עליונות, (ישעיה ט) פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום. וכאן לא בא למנות חשבון. אבל עצות מרחק מי הם? שני בדי ערכות, שכל עצה של הנביאים בא משם. הם נקראים עצות מרחק. אמונה אמן, שנים שהם אחד, נהר וגן. זה יוצא מעדן, וזה משקה ממנו. הרי כאן כל הסוד הנסתר של האמונה.

השלמה מנהחשמטות

סימן י

שהם אחד, נהר וגן. נהר שיוצא מעדן וגן שהשקה ממנו. כאן כל הסוד הסתום של האמונה. ולמדנו שמי שמתעורר בלילה באותה שעה שנכנס הקדוש ברוך הוא יחד עם הצדיקים בגן, צריך לומר פסוק זה ברצון הלב ולכוון דעתו בו, ואחר כך אודף על פי נוראות נפלאות נפלאים מעשיך ונפשי ידעת מאד. (ואחר כך ונהר יצא מעדן וגו'). וזהו שבח החסידים הראשונים כשהתעוררו בחצות הלילה, ואחר כך מסדרים השבח שלהם ועוסקים בתורה.

מהו שעשועו של הקדוש ברוך הוא? אלא כל הצדיקים שעומדים ומתלבשים בגן בכל יום ויום, פיון שרוחצים בטל שעתידי הקדוש ברוך הוא להחיות בו מתים, נכנסים כלם למשיח ושואלים מה ששואלים, ונהרי התעוררו החברים.

אחר כך מתכנסים ומשתדלים כלם בדעת עליונה בכל הישיבות ששם, ועליהם כמה ממים, ורואים כשבא אליהו לאבות, הוא

עצות מרחוק קרא להאי בקדמיתא פלא, והכא אמר פלא עצות מרחוק. אלא התם אצטריך לממני שית סטרין לדרגין עלאין, (ישעיה ו) פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום. והכא, לא אתא לממני חשבנא. אבל עצות מרחוק מאי ניהו. תרי בדי ערכות. דכל עיטא דנביאי מתמן אתיא. אינון אקרוין עצות מרחוק. אמונה אומן, תריין דאינון חד, נהר וגן. דא נפיק מעדן, ודא אשתקי מיניה. הא הכא, כל רזא סתימא דמהימנותא.

השלמה מנהחשמטות (סימן י)

דאינון חד נהר וגן. נהר דנפיק מעדן וגן דאשתקי מיניה. הכא כל רזא סתימא דמהימנותא. ואוליפנא, האי מאן דאתער בליליא, בההיא שעתא דעאל קדשא בריך הוא בהדי צדיקיא בגנתא. איצטריך לומר קרא דא, ברעותא דלבא. ולכוונא דעתיה ביה. ובתר (תהלים קל"ט) אודף על פי נוראות נפלאותי נפלאים מעשיך ונפשי יודעת מאד. (ולבתר ונהר יוצא מעדן וגו') והיינו שבחא דחסידי קדמאי בד מתערי בפלגות ליליא. ובתר מסדרי שבחייהו ולעאן באורייתא.

שעשועא דקודשא בריך הוא מאי הוא. אלא, כל צדיקיא דקימין בדיוקנייהו מתלבשין בגנתא בכל יומא ויומא. פיון דאתסחאן בטלא דזמין קדשא בריך הוא לאחייא ביה מתייא, עאלין פולהון לגבי משיח ושאלין מה דשאלין, והא אתערו חברייא.

לבתר מתפנשין ומשתדלין פולהו בדעתא עלאה דכולהו מתיבתי דתמן ועלייהו כמה ממנו. ומתחדשי תמן כמה חדושין ומתחדשים שם כמה חדושים בתורה. אחר כך יוצאים כלם

יוצא והם נכנסים, ועומדים לפני האבות, ושומחים בהם ובכמה בני קדושים שסביבם ושומחים כלם.

בשנכנסם הקדוש ברוך הוא בחצות הלילה, כלם עומדים מתקנים פראוי, וכל ההשתדלות שהשתדלו כל אותו היום בחדושי תורה, תאות הקדוש ברוך הוא באותם צדיקים שחדשו בה דברים, ומשתעשע בהם ובאותם הדברים.

אחר כך כלם מתקנים זכר ונזקקה, ואחר שהקדוש ברוך הוא הריח והשתעשע בהם בכל אותם דברים סודות חכמתם, מתגלה עליהם, והם רואים באותו נעם ה', אז כלם שמחים בחדוה רבה עד שמתפשט זיום ואורם, ומאותו המשך זיו ואור של חדוה שלהם עושים פרות ותולדות לעולם הנה, ואותו פרי ותולדה נכנס תחת כנפי השכינה עד זמן שצריך.

וכך משתעשע בכל צדיק וצדיק, (ואמר) ואמרים: אשרי המלך שבנים הללו נבררו לחלקו וגורלו!

קודם מתעורר מאמצע הרקיע וקורא בקול חזק ואומר: זכר ה' לבני אדם את יום ירושלים האמרים ערו ערו עד היסוד בה. ואז רעש השמחה שלו והקרקור שלו ומכל הצדיקים ששם נשמעים בשלש מאות ותשעים רקיעים, משום שאין חדוה ושעשוע לקדוש-ברוך-הוא אלא בשעה שעומדים בהם (שעומד יחד עם) הצדיקים ששם, ומשום זה נשבע ואמר: אם אשפחך ירושלים תשכח ימיני תדבק לשוני לחפי אם לא אזכרכי אם לא

באורייתא. לבתר נפקי כולהו וקמאן פד אתי אליהו לגבי אבהן. איהו נפיק ואינהו עאלין וקיימן קמי אבהן וחדו בהו בכמה בנין קדישין דבסתרנייהו וחדאן פוילהו.

כד עייל קדשא ברוך הוא בפלגות ליליא כולהו קיימי מתקנן פדקא יאות. וכל אשתדלותא דאשתדלי כל ההוא יומא בחדושי דאורייתא, קדשא ברוך הוא, תיאובתיה באינון צדיקיא דחדישו בה מילין ואשתעשע בהו ובאינון מילין.

לבתר פוילהו מתתקנן דכר ונוקבא. וקודשא ברוך הוא בתר דארת ואשתעשע בהו בכל אינון מילין רזין דחכמתא דילהון, אתגלי עלייהו ואינון חמאן בההוא נועם יי. פדין פלהו חדאן בחדוה סגי, עד דמתפשטי זיוא ונהורא דילהון. ומההוא משיכו זיוא ונהורא דחדוה דילהון, עבדין פירין ואיבין לעלמא דא. וההוא פרי ואיבא עאל תחות גדפוי דשכינתא, עד זמנא דאיצטרין.

ובן משתעשע בכל צדיק וצדיק (ואמר) ואמרין, זפאה איהו מלכא דבנין אלין אתברירו לחולקיה ועדביה.

קרא אתער מאמצעיתא דרקיעא וקרא בקל תקיף ואמר, (תהלים קל"ז) זכור יי לבני אדם את יום ירושלים האמרים ערו ערו עד היסוד בה. פדין ערטירו דיליה וקרקורא דיליה ומכל צדיקיא דתמן אשתמע בתלת מאה ותשעין רקיעין. בגין דלא אית חדוה ושעשועא לקודשא ברוך הוא, אלא בשעתא דקיימי בהו (דקאים בחדו) צדיקיא דתמן. ובגין דא אומי ואמר, (תהלים קל"ז) אם אשפחך ירושלים תשפח ימיני תדבק לשוני לחפי אם לא אזכרכי אם לא אעלה את ירושלים על ראש

שמחתי. בכל אתר דאית

לאֲאֵלֶּה אֶפִּיקוּ שְׁלֹם וּמְלֵאֵי־שֵׁשׁ חֲדוּהָ שְׁמִחָתִי. בְּכֹל מְקוֹם שֵׁשׁ חֲדוּהָ לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, קוֹל זֶה יוֹצֵא וְקוֹרֵא.

אִז יוֹצֵא מִשֵּׁם וְעוֹלָה וּמִכָּה רְקִיעִים וְשׂוֹאֵג שְׂאֵגוֹת, עַד שְׁפָל חִילוֹת הַשָּׁמַיִם כָּל־מַעַל בְּרַעַשׁ הַשְּׂמֵחָה, וְאִז נוֹשְׁבֵת רוּחַ וּמִכָּה בְּעֵלִים שֶׁל אוֹתוֹ אֵילָן גְּדוֹל, וְכֹל הַעֲנַפִּים שֶׁלוֹ מִכִּים זֶה בְּזֶה, וְקוֹל מִתְעוֹרֵר מִתּוֹךְ נוֹף הָאֵילָן, וְקוֹרֵא וְאוֹמֵר: זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דְּבָר צִוָּה לְאַלְפֵי דוֹר אֲשֶׁר פָּרַת אֶת אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לִיצְחָק. פִּיּוֹן שְׁקוֹל זֶה מִתְעוֹרֵר, שׂוֹמֵעַ אַבְרָהָם סָבָא וּמִתְעוֹרֵר, (א) כְּאֲשֶׁר הוּא רְצוֹן לְמֶלֶךְ, וּמִתְנַחֵם אֹתוֹ.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה מִתְעוֹרֵר רוּחַ אַחַת מִצַּד דְּרוֹם, וְכֹל רְצוֹן וְחֲדוּהָ וּרְפוּאָה מִתְעוֹרְרִים עַל הָעוֹלָם. וְאִז עוֹלָה הַבִּקְרָה, וְנִמְצָא רְצוֹן וּמְנוּחָה לְכָל אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁהֵם בְּבֵית חוֹלִים. אֲשֶׁרֵי הָעַם שְׂיֻכּוֹלִים לְדַעַת מִהֶסּוּדוֹת הַטְּמִירִים וְהַנְּסֻתָּרִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, יוֹם אֶחָד הֵייתִי אֲנִי וְרַבִּי יְהוּדָה שָׁמַן עֶפְסוֹ (הוֹלְכִים) בְּמִדְבָּר, וְנִכְסְנוּ בַמְעָרָה אַחַת, וּמִצָּאנוּ שָׁם סֵפֶר עֲתִיק אֶחָד מִיָּמִים רֵאשׁוֹנִים. פִּתְחָנוּ אוֹתוֹ, וּמִצָּאנוּ שֶׁהִיא כְּתוּב בּוֹ בְּרֵאשׁ דְּבָרָיו: (ישעיה מ"ב) הֲרֵאשׁוֹנוֹת הֵנָּה בָּאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מְגִיד, וּבְאֵר הַפְּסוּק בְּנִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים. מִיּוֹם שְׁעָלָה בְּמַחְשְׁבָה לְבָרָא עוֹלָם.

וְעַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם, כָּל רוּחוֹת הַצְּדִיקִים הָיוּ גְּנוּזוֹת בְּמַחְשְׁבָה לְפָנָיו, וְכֹל אֶחָד וְאֶחָד בְּדַמּוּתוֹ. פִּיּוֹן שְׁצִיר אֶת הָעוֹלָם, הִתְגַּלּוּ כָל־מַעַל וְעַמְדוֹ בְּדַמּוּתָם לְפָנָיו בְּרוּמֵי מְרוֹמִים, אַחַר כֵּן נִתַּן אוֹתָם בְּאוֹצַר אֶחָד בְּגֵן עֵדֶן שְׁלֹמְעָלָה, וְאוֹתוֹ אוֹצַר לֹא מְלֵא לְעוֹלָמִים, וְתַמִּיד קוֹרֵא: הֲרֵאשׁוֹנוֹת הֵנָּה בָּאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מְגִיד.

חֲדוּהָ לְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, קָלָא בְּדִין נְפִיק מִתְּמָן וְסָלִיק וּבְטַשׁ רְקִיעִין וְשֵׁאִיג שְׂאִיגִין, עַד דְּכָל חִילֵי שְׁמַיָא כּוּלְהוּ בְּעֵרְטוּרָא. פְּדִין נִשְׁבָּא רוּחָא וּבְטַשׁ בְּטֵרְפִין דִּיהוּא אֵילָנָא רַבְרָבָא וְכָל עֲנַפִּין דִּילִיה בְּטַשִּׁין דָּא בְּדָא. וְקָלָא אֲתַעֵר מְגוֹ נוֹפָא דְאֵילָנָא וְקָרִי וְאָמַר. (תהלים ק"ה) זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דְּבָר צִוָּה לְאַלְפֵי דוֹר (דְּבָרֵי הַיָּמִים א ט"ז) אֲשֶׁר פָּרַת אֶת אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לִיצְחָק. פִּיּוֹן דְּקָלָא דָּא אֲתַעֵר שְׁמַע אַבְרָהָם סָבָא וְאֲתַעֵר (בְּדִין) כִּד אִיהוּ רַעוּא לְמַלְכָּא וְאֲתַנַּחֵם בַּהֲדִיָּה.

בַּהֲהוּיָא שְׁעַתָּא אֲתַעֵרַת רוּחָא חֲדָא מִסְטֵרָא דְדְרוֹם וְכָל רַעוּ וְחֲדוּהָ וְאֲסוּוֹתָא אֲתַעֵר עַל עֲלָמָא. וּכְדִין סָלִיק צְפָרָא וְרַעוּא אֲשֶׁתַּפַּח וְנִיִּיחָא לְכָל אֲסִירֵי מַלְכָּא דְאֵינוּן בְּבֵי מְרַעֲיָהוּ. זַפָּאָה עֲמָא דְיִכְלִין לְמַנְדַּע מְרַזִין טְמִירִין סְתִימִין דְּמַלְכָּא קְדִישָׁא.

אָמַר רַבִּי אַבָּא יוֹמָא חַד הוֹינָא אֲנָא וְרַבִּי יְהוּדָה דְּמָן עֶפְסוֹ (אולי) בְּמִדְבָּרָא וְעֵאֲלָנָא בְּמַעֲרַתָּא חֲדָא וְאֲשֶׁפְּחָנָא תְּמָן סֵפֶרָא חֲדָא עֲתִיקָא דְּמָן יוֹמִין קְדָמָאִין. פִּתְחָנָא לִיה וְאֲשֶׁפְּחָנָא דִּיהוּ כְּתִיב בֵּיה בְּרִישׁ מְלוֹי (ישעיה מ"ב) הֲרֵאשׁוֹנוֹת הֵנָּה בָּאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מְגִיד. וְאוּקִים קָרָא בְּנִשְׁמַתְהוֹן דְּצְדִיקָאִיא. מִן יוֹמָא דְּסָלִיק בְּמַחְשְׁבָה לְמַבְרֵי עֲלָמָא.

וְעַד לָא אֲתַבְרֵי עֲלָמָא כָּל רוּחִין דְּצְדִיקָאִיא הוּוּ גְּנִיזִין בְּמַחְשְׁבָה קָמִיהָ כָּל חַד וְחַד בְּדִיוֹקְנִיהָ. פִּיּוֹן דְּצִייר עֲלָמָא אֲתַגְּלִיין כְּלָהוּ וְקִיִּמוּ בְּדִיוֹקְנִיהוּ קָמִיהָ בְּרוּמֵי מְרוֹמִים. לְבַתֵּר יֵהֵב לוֹן בְּאוֹצַר חַד בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן לְעִילָא. וְהֵהוּא אוֹצַר לָא מְלֵא לְעֲלָמִין, וְתַדִּיר קָרִי הֲרֵאשׁוֹנוֹת הֵנָּה בָּאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מְגִיד. מָאן שְׁלֹמְעָלָה, וְאוֹתוֹ אוֹצַר לֹא מְלֵא לְעוֹלָמִים, וְתַמִּיד קוֹרֵא: הֲרֵאשׁוֹנוֹת הֵנָּה בָּאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מְגִיד.

מה הם אני מגיד כולם בשמות.
ואין תאנה וכסוף לאוצר הזה,
אלא רק להוריק בו נשמות תמיד.
כמו שלגיהנם אין תאנה וכסוף
אלא רק לקבל נשמות לטהר שם.
וכל יום קורא: הב הב. מה זה
הב הב? (אלא) שרף שרף. ואותו
אוצר לוקח כל (אותו) הנשמות
הללו, עד זמן שמלבישם
ומורידם לעולם הזה, ומתוף
חטא אדם הראשון שהמשיך צד
הרע לעולם, הצטרכו להלביש
אותן נשמות בלבוש זה, שהרי
לבוש אחר רצה הקדוש ברוך
הוא להלביש לאותן הנשמות.
(ואמר באתו ספר) וההוא (והיה) אמר
אותו ספר: עד כאן שתקו (שתקו).
ועוד ראיתי מכאן והלאה אותיות
מחוקות שלא ידועות.

ואחר כך ראיתי אותן בחלום,
ואמר לי: שתק ואל תגלה, אלא
לסלע התקיה. וכך עשיתי.
ומצאתי בו שפלים של לבוש
אחר עתיד הקדוש ברוך הוא
להלביש את אותן נשמות
לעתידים (לעתיד) לבא. (אם כן)
מתים שחיו על ידי יחזקאל, מה
הטעם לא עשה להם את אותו
הלבוש?

א"ל משום שלא הגיע זמן
להעביר בעולם אותו אור טהור
שעושה לבושים, ומשום זה לא
הלבישם אלא כמו שהם היו, וכך
יהיה לתחית המתים, פרט
שאותה זמא של ההתחלה לא
נמצאת שם.

בשיצא אדם מהעולם הזה,
כלם, בין צדיקים בין חסידים
ותמימים ורשעים ותיבים, כלם
עוברים בדרך זו לראות את אדם
הראשון לבני העולם, ומשם
לוקחים דרך, הן לגן עדן הן
לגיהנם.

כל אותם שדרכם לגן עדן,

אינון אני מגיד כולם בשמות וליית תיאובתא
וכיסופא להאי אוצר אלא לארקא ביה נשמתין
תדיר.

במה דגיהנם לית תיאובתא וכיסופא אלא
לקבלא נשמתין לאתדפאה תמן וכל
יומא קארי הב הב. מאי הב הב (אלא) אוקיד
אוקיד. וההוא אוצר נטיל כל (אינון) נשמתין
אינון עד זמנא דאלביש לון ונחתי להאי
עלמא. ומגו חובה דאדם קדמאה דאמשיך
סטרא בישא לעלמא אצטריכו לאלבשא אינון
נשמתין בלבושא דא. דהא לבושא אתרא בעא
קדשא בריך הוא לאלבשא לאינון נשמתין.
(ס"א ואמר בההוא ספרא) וההוא (והיה) אמר ההוא ספרא
עד הכא שתיקו (שתקו). ועוד חמינא מפאן
ולהלאה אתון מחיקן דלא אשתמודען.

ובתר חמינא לון בחלמא ואמרו לי שתוק
ולא תגלי אלא לטינרא תקיפא, וכך
עבידנא. ואשפחנא ביה מאנין דלבושא אתרא
זמין (דמיין) קדשא בריך הוא לאלבשא לאינון
נשמתין לזימנין (לזמנא) דאתי. (אם כן) מתים דחיו
על ידא דיחזקאל, מאי טעמא לא עבד לון
ההוא לבושא.

א"ל בגין דלא מטא זמנא לאעברא בעלמא
ההוא אורא דכיא דעביד לבושין. ובגין
כך אלביש לון אלא כמה דהו, וכך יהא
לתחית המתים, פר דההוא זמנא דקדמיתא
לא אשתפח תמן.

בר נפק בר נש מהאי עלמא, בלהו בין צדיקי
בין חסידי ותמימי ותיבי ורשיעי. בלהו
עברי באורא, למחמי אדם קדמאה לבני
עלמא. ומתמן נטיל אורחא הן לגנתא דעדן
הן לגיהנם.

כל אינון דאורחיהו לגנתא דעדן, מתקרבין

מתקרבם לחומה החיצונית מאותן שלש חומות ששם, ואז יוצא ממנה אחד, ומתעורר לפניהם וקורא ואומר: אשריכם הצדיקים (בכל העולמות) בעולם! ואותו ממנה, שמו יעזרא"ל, מלמד אותם את הדרך, והולכים לפניו עד שער אחד של הגיהנם, ואותו ממנה קורא בחיל ואומר: צננו העשן! צננו השרפה! באותה שעה מצננים אותה בבחילות, ונכנסים כלם וטובלים ועוברים, וכל אותם רשעים נמסרים ביד דומ"ה ונכנסים בגיהנם, וכל אותם צדיקים לא נמסרים בידו, אלא (בידי) הממנה הזה.

ואחר שטובלים ועוברים, הממנה הזה הולך לפניהם עד שמגיעים לחומת גן עדן, ואותו ממנה קורא לפתח ואומר: פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים (ישעיה כו). אז פותחים פתח ומכניסים אותם, וכך בכל פתח בין שנכנסו לתוך מקום שצדיקים אחרים עומדים, כמה חדרה על חדרה על הצדיקים, וכל בני הישיבה שמחים. לסוף שלשה ימים שמתחבאים בהיכלות ידועים, יוצאים ואוירים נושבים, ומצטירים כלם בדמיותיהם. מכאן והלאה יורשים ירשה פראוי לכל אחד ואחד.

מראה שנראה בגן עדן מראה נכבד, דמות כל הדמיות, וגן של כל הגונים. שמלך הקדוש לא מתגלה בהיכל ולא במקום אחד, אלא נפתח רקיע מרקם על גב הגן לארבעה צדדים, ומתמלא מזיו פבוד הקדוש ונראה שם, ונהנים כל הצדיקים. מי ראה חדרה וכסוף קדוש של אותו נעם ה'.

לגבי חומה דלבר מאינן תלת חומות דתמן. וכדין נפיק חד ממנא ואתער קמייהו וקארי ואמר, זכאין אתון צדיקייא (בעלמין בולחיו) בעלמא. והוא ממנא יעזריאל שמיה, אולף לון אורחא ואזלין קמיה עד תרעא חדא דגיהנם. ההוא ממונה קארי בחיליה ואמר, צנון תננא צנון יקידתא. בההיא שעתא, בבחילו מצננין לה ועאלין פולהו וטבלין ועברין. וכל אינון חייבין אתמסרן בידא דדומ"ה ועאלין בגיהנם. וכל אינון זכאין, לא אתמסרן בידוי. אלא (בידי) דהא ממונה.

ובתר דטבלין ועברין, ההוא ממונה אזיל קמייהו עד דמטאן לשור דגנתא דעדן והוא ממונה קארי לפתחא ואומר, (ישעיה כ"ו) פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים. כדין פתחין פתחא ואעיל לון, וכן בכל פתחא ופתחא.

בין דעאלין לגו אתר דצדיקייא, צדיקייא אוחרנין קיימין וכמה חדרה על חדרה על צדיקייא וכל בני מתיבתא חדאן. לסוף תלתא יומין דאתטמרון בהיכלין ידיען נפקי ואוירא נשבי ומתציירן פולהו בדיוקנייהו. מכאן ולהלאה ירתין אחסנת ירותא פדקא חזי לכל חד.

חזותא דאתחזי בגנתא דעדן מחיזו יקרא דיוקנא דכל דיוקנין וגוון דכל גוונין. דמלכא קדישא לא אתגלי בהיכלא ולא באתר חד. אלא אתפתח רקיעא מרקמא על גבי גנתא לארבע סטרין ואתמלויא מזיוא יקירא קדישא ואתחזי תמן, ואתהנן פולהו צדיקייא. מאן חמא חדרה וכסופא דההוא נועם יי.

עד כאן הנה לי רשות לראות באותו ספר. כשהקפנו לראות בו יותר, פרח מזי ולא ראיתי אותו. נשארתי עצוב ובכיתי, ישנתי שם באותה מערה וראיתי אותו (את אותו) שהנה לבוש מדים. אמר לי, רבי, למה לך לבכות? ואל תתעצב (ממי) ממה שהנה באותו ספר. פרח אליו ולקחו, ועד שלא יצא מהעולם הזה, גנזו אותו באותה מערה שבמדבר הזה, וכעת שהנה מתגלה לחיים כאן, פרח באויר ולקחו.

מכאן והלאה לך לדרךך. ומאותו יום ועד עכשו לא התגלה לי ולא זכיתי לשמע ממי הנה, ובכל זמן שאני נזכר, אני נשאר עצוב. אמר רבי אלעזר, אולי הקדוש ברוך הוא רוצה בכבודו שלא רוצה שיתגלה בעולם.

עד שישבו ועסקו בדברים אחרים עליונים ונכבדים, האיר היום. קמו והלכו. אמר רבי אלעזר, פעת עת רצון מלפני המלך הקדוש, נאמר דברי תורה ונתעסק בה ונשפתה בשכינה. פתח ואמר, ה' בקר תשמע קולי בקר אערוך לך ואצפה. אמר רבי אלעזר, בלעם הרשע מי הרג אותו, ואיך נהרג? אמר רבי יצחק וכלי: ע"כ מההשמטות.

השלמה מההשמטות נ"א

סימן י

לאמר הנה עם יצא ממצרים. אם תאמר שהרי צריך לקחת שמות ויוחסין שלהם - לא צריך, אלא דרך כלל, שכתוב הנה עם יצא. מה הטעם? משום שפך קרא להם הפטרון שלהם כמה פעמים. ועל זה אל תטעה שכתוב שלח את עמי, בכל זמן.

ועוד, כשלקחת עצה עליהם עם פרעה, בלשון זה יכלת להם,

עד כאן הנה לי רשו למחמי בההוא ספרא. אדמקיפנא למחמי יתיר ביה, פרח מן ידי ולא חמינא ליה. אשתארנא עציב ובכינא. דמיכנא תמן בההוא מערתא וחמינא ליה (לההוא) דהנה לביש מנא. אמר לי ר' למה לך למבפי ולא תתעצב (מ"א ממאן) ממה דהנה בההוא ספרא. פרח לגביה ונטליה ועד לא יפוק מהאי עלמא גניז ליה בההוא מערתא דמדברא דא, והשתא דהנה מתגלי לחייא הכא, פרח באוירא לנטליה.

מכאן ולהלאה זיל לך לאורחה, ומההוא יומא ועד השתא לא אתגלי לי ולא זכינא למשמע ממאן הנה. ובכל זמנא דאנא דכינא, אשתארנא עציב. אמר רבי אלעזר, דילמא קדשא בריך הוא בעי ביקריה דלא בעי דיתגלי בעלמא.

עד דהו יתבי ולעאן במלין אתרנין עלאין וניקירין נהר יממא קמו ואזלו. אמר רבי אלעזר השתא עידן רעוא מקמי מלכא קדישא, נימא מילי דאורייתא ונתעסק בה ונשתתף בשכינתא. פתח ואמר, (תהלים ה) יהו"ה בקר תשמע קולי בקר אערוך לך ואצפה. (ע"ב). אמר רבי אלעזר, בלעם חייבא, מאן קטיל ליה, והיך אקטיל. אמר רבי יצחק וכו'. (עד כאן מההשמטות).

השלמה מההשמטות (נ"א סימן י)

לאמר הנה עם יצא ממצרים. אי תימא דהא צריך לנטלא פיפוסין ויוחסין דילהון, לא איצטריך אלא אורח כלל דכתיב הנה עם יצא. מאי טעמא, משום דהכי קרי לון פטרונא דילהון כמה זמנין. ועל דא לא תטעי דכתיב (שמות ה) שלח את עמי בכל זמן.

ועוד פד נטלת עיטא עליהו עם פרעה בלישנא

שְׁכַתוּב הִנֵּה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַב
וְעֲצוּם מִמֶּנּוּ. גַּם כְּאֵן, שְׁכַתוּב
הִנֵּה עִם יֵצָא מִמְצָרִים. וְלֹא הוֹצִיא
אוֹתָם אַחַר, אֲלֵא הוּא מַעְצָמו
יֵצָא, וּמִשׁוּם כִּף תּוּכַל לְהִרְעֵ לָהֶם.
הִנֵּה כִסֵּה אֶת עֵין הָאֶרֶץ. יֵשׁ
אוֹמְרִים, סִיחוּן וְעוֹג שֵׁיִשְׂרָאֵל
הִרְגוּ אוֹתָם, שְׁהִיו עֵין הָאֶרֶץ.
אֲלֵא כִשְׁהִבֵא הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא
אֲרַבֵּה עַל אֶרֶץ מְצָרִים, כְּתוּב וַיִּכַּס
אֶת עֵין כָּל הָאֶרֶץ וּתְחַשֵּׁף הָאֶרֶץ,
לְמָה? מִשׁוּם שְׁכַל מְכַשְׁפֵי
וְקוֹסְמֵי הָעוֹלָם לֹא יִכְלוּ לַעֲשׂוֹת
כְּשִׁפִים, אֲלֵא רַק דְּבַר אֶחָד
בְּדַרְגָּה אַחַת בְּזִמְנָן אֶחָד, וְעַם זֶה
הִבִּיא עֲרֹב מִבְּלִבָּל מִכַּמָּה מִיָּנִים
מִבְּלִבְלֵים אֵלוּ בְּאֵלוּ, עַד שֶׁלֹּא
יִכְלוּ כָּל מְכַשְׁפִים וְקוֹסְמִים
לַעֲמֹד, וְזֶהוּ וַיִּכַּס אֶת עֵין כָּל
הָאֶרֶץ, וְכֵאֵן כְּתוּב וַיִּכַּס אֶת עֵין
הָאֶרֶץ, וְכֵן הוּא וְדָאִי.

אָמַר רַבִּי אַבְא, בְּלַק וּבְלַעַם לֹא
הָיוּ בְּעוֹלָם מְכַשְׁפִים וְקוֹדְמִים
כְּמוֹתָם. (בְּלַעַם), חִילוּ וְכַחוּ הָיָה
בְּפִיו וְעֵינוּ. בְּלַק, חִילוּ וְכַחוּ הָיָה
בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו. וְזֶה צָרִיף אֶת זֶה,
שְׁהָרִי כָּל סוּגֵי הַכְּשָׁפִים שֶׁל
הָעוֹלָם, בְּפֶה וּבְמַעֲשֵׂה הוּא,
וּבְהֵם תְּלוּיִים. לְבַלַּעַם הָיָה לְשׁוֹן
וְלֹא יָדִים, לְבְּלַק הָיוּ יָדִים וְלֹא
לְשׁוֹן.

הֲרַבּוּ הַחֲבָרִים עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְשִׁדָּה
אַחַת, וְהִשְׁמַשׁ הִיָּתָה חֲזָקָה מְאֹד.
רָאוּ אֶת אוֹתוֹ בֵּית הַשְּׁדָה בִּיפֵי
הָעֲשָׁבִים, וּמִים יוֹצְאִים לְכָל צֶד
וְעֲצֵי הַשְּׁדָה רַבִּים. יִשְׁבּוּ שָׁם.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כַּמָּה נֶאֱמַר מְקוֹם
זֶה לְנוּחַ בּוֹ.

עַד שֶׁיִּשְׁבּוּ הָרִי נַחֵשׁ גְּדוֹל כַּאֲ
בַחֲזָק הַשְּׁמַשׁ וְעֵבֵר לְפָנֵיהֶם. אָמַר
לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, נַחֵשׁ נַחֵשׁ, סֵטָה
לָךְ מִדְּרָכָךְ, שְׁהָרִי שָׁב אוֹתוֹ הָאִישׁ

יֹוֹסִיף לְמַעֲבַד הַהוּא מְלָה.

דָּא יִכְלֹתָ לְהוּ. דְּכַתִּיב, (שְׁמוֹת א') הִנֵּה עִם בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל רַב וְעֲצוּם מִמֶּנּוּ. אוּף הַשְּׁתָא דְכַתִּיב,
הִנֵּה עִם יֵצָא מִמְצָרִים וְלֹא אֶפִיק לִוְן אַתְרָא,
אֲלֵא אִיהוּ מִגְרָמִיה נִפְק. וּבְגִין כִּף תִּיכּוּל
לְאַבְאָשָׁא לִוְן.

הִנֵּה כִסֵּה אֶת עֵין הָאֶרֶץ, אִית דְּאֶמְרֵי סִיחוּן
וְעוֹג דְּקִטְלֵי (דְּקִטְלֵי) לִוְן יִשְׂרָאֵל, דְּהוּו עֵינָא
דְּאַרְעָא. אֲלֵא כַד אֵייתִי קַדְשָׁא בְרִיף הוּא אֲרַבֵּה
עַל אֲרַעָא דְּמְצָרִים. כְּתִיב, (שְׁמוֹת י') וַיִּכַּס אֶת עֵין
כָּל הָאֶרֶץ וּתְחַשֵּׁף הָאֶרֶץ. אֲמַאי, בְּגִין דְּכָל
חֲרָשִׁין וְקוֹסְמִין דְּעֲלֵמָא לֹא יִכְלִין לְמַעֲבַד
חֲרָשִׁין אֲלֵא מְלָה חֲדָא בְּדַרְגָּא חֲדָא, בְּזִמְנָא
חֲדָא. וְעַמָּא דָּא אֵייתִי עֲרוּב מִבּוֹלְבָל מִכַּמָּה
זִינִין מִבּוֹלְבָלִין אֵלִין בְּאֵלִין, עַד דְּלֹא יִכְלוּ כָּל
חֲרָשִׁין וְקוֹסְמִין לְמִיקָם. וְדָא הוּא וַיִּכַּס אֶת עֵין
כָּל הָאֶרֶץ. וְהֵכָא כְּתִיב, וַיִּכַּס אֶת עֵין הָאֶרֶץ
וְהֵכִי הוּא וְדָאִי.

אָמַר ר' אַבְא בְּלַק וּבְלַעַם לֹא הָוּה בְּעֲלֵמָא
חֲרָשִׁין וְקוֹסְמִין כְּוֹתִיבֵיהוּ (בְּלַעַם) חִילִיָּה
וְתוֹקְפִיָּה הָוּה בְּפּוֹמִיָּה וְעֵינִיָּה. בְּלַק חִילִיָּה
וְתוֹקְפִיָּה הָוּה בְּעוֹבְדָא דִּידִין. וְדָא אֵיִצְטְרִיף
לְדָא, דְּהָא כָּל זִינֵי חֲרָשִׁין דְּעֲלֵמָא בְּפּוֹמָא
וְעוֹבְדָא הוּא, וּבְהוּ תְלִיזִין. בְּלַעַם הָוּה לִיָּה
לִישָׁן וְלֹא יָדִין, בְּלַק הָוּה לִיָּה יָדִין וְלֹא לִישָׁן.
אֲזִלוּ חֲבָרִיָּא עַד דְּמִטּוּ חַד בִּי חֲקַל וְשִׁמְשָׁא
הָוּה תְּקִיף לְחֲדָא. חִמוּ הַהוּא בִּי חֲקַל
בְּשִׁפִירוּ דְּעֲשָׁבִין וּמִיזִין נִפְקִין לְכָל סֵטָר וְאֵילָנִי
חֲקֵלָא סְגִיָּאִין, יִתְבוּ תַּמָּן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
כַּמָּה יָאוֹת אַתְר דָּא לְנִיחָא בֵּיה.

אֲדַחֲוּ יִתְבִּי, הָא חוּיָא רַבְרָבָא אַתָּא בְּתוֹקְפָא
דְּשִׁמְשָׁא וְאַעֲבַר קִמְיָיָהוּ. אָמַר לִיָּה רַבִּי
אֶלְעָזָר, חוּיָא חוּיָא, סֵטִי לָךְ מֵאוֹרְחָךְ, דְּהָא
תְּב הַהוּא גְּבָרָא וְאַתְנַחֵם עַל מָה דְּעַבַד, וְלֹא

והתנחם על מה שעשה ולא יוסיף לעשות אותו הדבר. תמהו החברים. אמר רבי אבא, מהו? אמר להם, שתקו.

אמר רבי אלעזר, נחש נחש, לאחר שלחשו לך מהשמים, התנחם אותו האיש ושם ברצונו שלא ישוב בו לעולמים, סטה לך מדרךך. עמד הנחש על עמדו, ולא לקח לכאן ולכאן. שב כמו מקדם. אמר לו, נחש נחש, ידעתי מה שאתה רוצה, שוב מדרךך, שהרי גוי רשע בא שעשה רע ליהודי אחד, וזהו הוא יושב שוכב במערה שלך, לך והרגהו. מיד חזר אותו הנחש ודלג דלוגים לפניו.

אמר רבי אלעזר, אם לא הייתי פה, כמה רעות הינה עושה הנחש הזה, שהרי אדם יהודי אחד עשה מעשה של חטא, ועד שלא שב בתשובה לחשו לנחש הזה להרג אותו, ונמלך אותו האיש בין כף ובין כף, והתנחם מחטאו, ואמר שלא ישוב לעולמים לאותו החטא, ועל כף נצול מן הדין. אמרו החברים לרבי אלעזר, כמה ידעת? אמר להם, סימן נתן לי אבא, ואני יודע אותו. אמר לו, מילא הנחש שידעת בו, אותו שהתנחם ושב מחטאו כמה ידעת? אמר להם, כשהינה הולך אותו הנחש, הקשקשים שלו היו עולים וזנבו זקוף, והוא שהולך (הולך) בבהילות, רוח אחת הייתה הולכת כנגדו וקוראת לפניו: שוב מדרךך, שהרי שב מחטאו והתנחם אותו האיש.

ואותו הנחש הרע לא הינה מצית עד שיתנו לו כפר אתו במקום אותו אדם שהתחייב מיתה ושב. שפך דרך הנחש למעלה ולמטה - כיון שנתנה לו רשות, לא שב ושיתנו לו במקומו רשע אחר בכפר,

תוהו חבריאי. אמר ר' אבא מאי הוא. אמר לון שתוקו.

אמר רבי אלעזר, חויה חויה, לבתר דלחישו לך מן שמיא, אתנחם ההוא גברא ושויה ברעותיה דלא יתיב ביה לעלמין סטי לך מאורחך. קם חויה בקיומיה ולא נטיל הכא והכא. תב כמלקדמין. אמר ליה, חויה חויה, ידענא מה דאת בעי, תוב מארחך. דהא גוי חייבא אתי, דעביד ביש לחד יודאי. והא הוא נאים שכיב במערתא דילך, זיל וקטליה. מיד אהדר ההוא חויה ודלג דלוגין קמייהו.

אמר רבי אלעזר, אי לא הוינא הכא, כמה בישין הוה עביד האי חויה. דהא כד בר נש יודאי עבד עובדא דחובא, ועד לא תב בתיובתא, לחישו ליה להאי חויה לקטלא ליה. ואימלך ההוא בר נש בין כף ובין כף, ואתנחם מחוביה. ואמר דלא יתוב לעלמין להאי חטאה ועל דא אשתזיב מן דינא.

אמרו חבריאי לרבי אלעזר, כמה ידעת. אמר להו, סימנא יהב לי אבא, ואנא אשתמודענא ביה. אמרו ליה, תינח חויה דאשתמודעת ביה. ההוא דאתנחם ותב מחוביה כמה ידעת. אמר להו, כד הוה אזיל ההוא חויה, קשקשוי הוו סלקין וזנבוי זקיף ואיהו דאזיל (אזיל) בבהילו. רוחא חדא הוה אזיל לקבליה והוה קארי קמיה, תוב מארחך. דהא תב מחוביה ואתנחם ההוא בר נש.

וההוא חויה בישא לא הוה ציית עד דיתנון ליה כופר בהדיה באתריה דההוא בר נש דאתחייב קטולא ותב. דכך אורחוי דחויה עילא ותתא, כיון דאתייהיב ליה רשו, לא תב עד דאשלים ההוא דינא בישא דאתייהיב ליה עד שהשלים אותו הדין הרע שנתנה לו רשות לעשות, או שינתנו לו במקומו רשע אחר בכפר,

שְׁהָרִי בְּרִיקְנוּת הוּא לֹא יֵצֵא,
כִּינּוּן שְׁנֵתְנָה לוֹ רְשׁוּת.

אָמְרוּ לוֹ, מִלֵּא כָּל זֶה, אוֹתוֹ
גוֹי שְׁאִמְרַת שְׁנֵתְתָּ לוֹ כְּפָר בְּמָה
יִדְעַת? אָמַר לָהֶם, כִּינּוּן שְׁדַבְּרַתִּי
לְנַחֵשׁ, אוֹתוֹ רִיחַ שְׁהֵיטָה כְּנִגְדּוֹ
וְלוֹחֶשֶׁת לוֹ שֵׁיִשׁוּב לְדַרְכּוֹ,
שְׁהָרִי אוֹתוֹ אָדָם הַתְּנַחֵם, דְּלָגָה
אוֹתָהּ רִיחַ עַל אֲנָנּוֹ (אֲנִי וְאִמְרָה לִי).

תְּמַהוּ הַחֲבָרִים. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, גִּלְף וְנִרְאָה, שְׁהָרִי
הַנַּחֵשׁ עֲשֵׂה מָה שְׁעֲשֵׂה. קָמוּ
וְקָרְבוּ לְסַלַע אַחַד בְּאוֹתוֹ בֵּית
שְׂדָה, וּמִצְאוּ אוֹתוֹ הַגּוֹי מֵת
וְאוֹתוֹ נָחַשׁ כְּרוּף עַל עַקְבוֹ, וְלֹא
הָיָה נִבְדָּל מִמֶּנּוּ. וְאַחַר כֵּן נִפְרַד
מֵעַקְבוֹ וְעָלָה עַל גְּרוֹנוֹ וְנִכְרַף
שָׁם, וּמִשָּׁם הָיָה יוֹרֵד עַל עַקְבוֹ,
שֶׁלֹּא הָיָה נִפְרַד מִמֶּנּוּ.

מִצְאוּ לוֹ אַרְנַק אַחַד מִלֵּא
דִּינָרִים שְׁגוּל מִיהוּדֵי אַחַד בְּדַרְף
וְהִכָּה אוֹתוֹ. לָקַח רַבִּי אֶלְעָזָר
אֶת הָאֲרַנֶּק. אָמַר, בְּרוּף הַרְחַמְנָן
שֶׁכַּפֵּל הוּא עוֹשֶׂה שְׁלִיחוֹת. שָׁבוּ
לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁהָיוּ (הוֹלְכִים).

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, מֵאֲשֶׁר
יִקְרָת בְּעֵינֵי נִכְבְּדַת וְאֲנִי
אֶהְבְּתִיךָ וְאֶתֵּן אָדָם תַּחְתֶּיךָ
וְלֹא אֲמִים תַּחַת נִפְשֶׁךָ (ישעיה מ"ג)
מֵאֲשֶׁר יִקְרָת? יִקְרָת צְרִיף לוֹ
לְכַתֵּב! וְכֵן צְרִיף: מֵאֲשֶׁר אֵתָּה
יִקְרָת בְּעֵינֵי. מֵהוּ יִקְרָת? מִכָּל
שֶׁהוּא מַעְצָמוֹ הַתְּכַפֵּד, אֲלֵא כֵּן
הוּא בּוֹדֵאֵי. שְׁכַל בֶּן אָדָם שֶׁהוּא
בְּחֵיב לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא,
בְּהַתְּחִלָּה הוּא מְזַלְזֵל וּמִתְעַב
(תוֹעֵב) לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא,
וְאַחַר שֶׁנִּמְלָךְ וְשָׁב מִחֲטָאוֹ,
עֲלָשׁוֹ הוּא הַתְּכַפֵּד מַעְצָמוֹ,
וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא קוֹרָא עָלָיו
וְאָמַר, מֵאֲשֶׁר יִקְרָת בְּעֵינֵי
נִכְבְּדַת. אֵתָּה מַעְצָמְךָ נִכְבְּדַת.

רְשׁוֹ לְמַעַבְד, אוֹ דִיתְנוּן לִיָּה בְּאַתְרֵיהַ חֲתִיבָא
אַחְרָא בְּכּוּפְרָא. דְּהָא בְּרִיקְנֵינֵיא לֹא יְפוּק. כִּינּוּן
דְּאַתְיֵיהִיב לִיָּה רְשׁוֹ.

אָמְרוּ לִיָּה, תִּינַח כָּל דָּא. הֵהוּא גוֹי דְּאַמְרַת
דִּיהִבְתָּ לִיָּה כּוּפְרָא, בְּמֵאֵי יִדְעַת. אָמַר
לוֹן, כִּינּוּן דְּמִלְּלִית לְחוּיָא, הֵהוּא רִיחָא דְּהוּא
אָזִיל לְקַבְּלִיה וְלַחִישׁ לִיָּה דִיתוּב לְאוֹרְחֵיהַ דְּהָא
אַתְנַחֵם הֵהוּא בְּרִי נֶשׁ. דְּלִיג הֵהוּא רִיחָא עַל
אוֹדְנֵיהַ. (אוֹדְנֵי וְאָמַר לִי).

תְּוַוְהוּ חֲבָרֵינֵיא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, גִּיהָךְ וְנַחֲמֵי,
דְּהָא חוּיָא עֵבֵד מָה דְּעֵבֵד. קָמוּ וְקָרִיבוּ
גַּבֵּי חַד טִינְרָא בְּהֵהוּא בִּי חֲקַל, אֲשַׁפְּחוּ לְהֵהוּא
גוֹי דְּמִית וְהֵהוּא נָחַשׁ כְּרוּף עַל עַקְבֵּיהַ וְלֹא
הָיָה אֲבָדִיל מִנֵּיהַ, וּבִתְרַת אֶתְפָּרֵשׁ מֵעַקְבֵּיהַ
וְסָלִיק עַל גְּרוֹנֵיהַ וְאַכְרִיף תַּמָּן. וּמִתַּמָּן נַחִית
עַל עַקְבֵּיהַ, דְּלֹא הָיָה מִתְפָּרֵשׁ מִנֵּיהַ.

אֲשַׁבְּחוּ לִיָּה אֲרַנְקֵי חַד מִלֵּא דִּינָרִין דְּגִזְזִיל לְחַד
יּוֹדָאֵי בְּאַרְחָא וּמִחָא לִיָּה. נָטַל רַבִּי
אֶלְעָזָר יַת אֲרַנְקֵי. אָמַר, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּבִכּוּלָא
עֵבֵיד שְׁלִיחוֹתָא. תְּבוּ לְהֵהוּא אֶתְר דְּהוּוּ (אֲזִיל).

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ישעיה מ"ג) מֵאֲשֶׁר יִקְרָת
בְּעֵינֵי נִכְבְּדַת וְאֲנִי אֶהְבְּתִיךָ וְאֶתֵּן אָדָם
תַּחְתֶּיךָ וְלֹא אֲמִים תַּחַת נִפְשֶׁךָ. מֵאֲשֶׁר יִקְרָת, יִקְרָת
מִבְּעֵי לִיָּה, וְהִכֵּי אֵיִצְטְרִיף. מֵאֲשֶׁר אֵתָּה יִקְרָת
בְּעֵינֵי, מֵהוּ יִקְרָת. מִכָּל דְּאִיהוּ מִגְּרַמִּיהַ
אַתְיִיקְר. אֲלֵא הִכֵּי הוּא וְדָאֵי, דְּכָל בְּרִי נֶשׁ דְּאִיהוּ
בְּחֵיבָא קָמֵי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקַדְמִיתָא, הוּא
מְזַלְזֵל וְתוֹעֵבָה (תוֹעֵבָה) קָמֵי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
וּבִתְרַת דְּאִימְלָךְ וְתַב מִחוּבֵּיהַ, הַשְׁתָּא אִיהוּ
אַתְיִיקְר מִגְּרַמִּיהַ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קְאָרֵי
עָלֵיהַ וְאָמַר, מֵאֲשֶׁר יִקְרָת בְּעֵינֵי נִכְבְּדַת, אֵתָּה
מִגְּרַמְךָ יִקְרָת.

בְּעֵינֵי נִכְבְּדַת וְאֲנִי אֶהְבְּתֶיךָ. דְּהָא לִית רַחֲמֵי
 לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַדִּי בַר נָשׁ בְּהָאֵי
 עֲלָמָא, אָלָא בְּמָאן דְּתַב מְחֻבְיָהּ. וְעַל דָּא אָנִי
 אֶהְבְּתֶיךָ. אָבֵל מָה אַעֲבִיד דְּהָא יְהִיבִית רְשׁוּ
 לְחוּיָא לְנִזְקָא. דָּא הוּא עֵיטָא, וְאַתָּן אָדָם
 תַּחְתֵּיךָ. מָאֵי אִיהוּ אָדָם דִּיהֵב קִדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא תַּחְתֵּיהּ, הֵהוּא אָדָם דְּאִתִּי מַעֲמָא אַתְרָא,
 דְּהֵהוּא חוּיָא מְדִילִיהּ יִיכּוּל, דְּכִתִּיב וְאַתָּן אָדָם.
 אַל תִּקְרִי אָדָם, אָלָא אָדוּם. וְלֹאֲמִים דָּא הוּא,
 לֹאֵם מְלֹאֵם יְאַמְץ, וְדָא זִרְעָא דְעֵשׂוּ דִּיהֵיב
 תַּחְתּוֹת נַפְשִׁיהּ.

אֲדַהּוּ יְתַבִּי, הָא הָאֵי יוּדָאֵי דְגָזַל הֵהוּא גוֹי
 דְקָטַל חוּיָא, אַתָּא בְּאוּרְחָא לְאֵי וְעֵינְךָ.
 וּמַגּוּ תִקְיָפוּ דְשִׁמְשָׁא עֵאל בְּהֵהוּא חֶקַל וְיִתִּיב
 תַּחְתּוֹת אֵילָנָא חַד, וְהוּהּ מִתְרַעַם לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא, וּמִצְדִּיק עֲלֵיהּ דִּינָא, וְאַמְר. מְאָרִיָּה
 דְעֲלָמָא, גְלוּי וְיִדּוּעַ קַמְךָ דְאָנָא לָא חֵיִישְׁנָא
 עֲלֵי וְעַל גּוֹפִי וְעַל מְמוּנֵי כְלוּם, דְּהָא בְּדִינָא
 אַתְעֲבִיד כָּל (מח) דְּאַתְעֲבִיד. אָבֵל אָבָא וְאִמָּא
 סְבִין אִית לִי דְלִית לִי בְמָה אַפְרַנְס לִוְן, וְעַל
 דָּא חֵיִישְׁנָא.

וְתוּ עַל כָּל דָּא, צְרוּרָא חָדָא דְדִינְרִין דְּהוּהּ
 בְּהֵהוּא אַרְנְקֵי דְחַד מְסַכְנָא לְמַעַבְד חוּפָּה
 לְבִרְתִּיהּ עֲנִיָּא. מָה אַעֲבִיד מְאָרִי דְעֲלָמָא, עַל
 דָּא כְּאִיבְנָא בְּלָבָאֵי יְתִיר.

בְּכַה וְאַמְר (תהלים קי"ט) מְשַׁפְּטִי ה' אִמַּת צְדָקוּ
 יְחִדְיוּ. דִּינִין דְּמְאָרֵי עֲלָמָא, קְשׁוּט אֵינּוּן.
 אִמָּאֵי אֵינּוּן קְשׁוּט, בְּגִין דְּצְדָקוּ יְחִדְיוּ. דְּהָא
 בְּשַׁעֲתָא דְדִינָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵי לְמַעַבְד
 (דִּינָא), כְּמָה מְאָרֵי תְרִיסִין קְיִימִין מְהָאֵי סְטֵר
 וּמְהָאֵי סְטֵר וּמִצְדִּיקִין אֵלִין בְּאֵלִין וּמַגִּיחִין
 אֵלִין בְּאֵלִין. כִּיּוֹן דְּצְדָקוּ אֵלִין בְּאֵלִין וְאַסְתַּכְּמִן
 כְּחָדָא, כְּדִין מְשַׁפְּטִי ה' אִמַּת. אִימַתִּי צְדָקוּ יְחִדְיוּ. כַּד מִצְדִּיקֵי כָּל בְּנֵי

בְּעֵינֵי נִכְבְּדַת וְאֲנִי אֶהְבְּתֶיךָ.
 שְׁהִי אֵין אֶהְבָּה לְקוּדְש־בְּרוּךְ
 הוּא עִם הַבֵּן אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה
 אָלָא בְּמִי שֶׁשָּׁב מִחֲטָאוֹ, וְעַל זֶה
 אָנִי אֶהְבְּתֶיךָ, אָבֵל מָה אַעֲשֶׂה
 שְׁהִי נִתְמִי רְשׁוֹת לְנַחֵשׁ לְהִזִּיק?
 זוּהִי הַעֲצָה - וְאַתָּן אָדָם תַּחְתֵּיךָ.
 מַהוּ אָדָם שְׁנַתֵּן הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 תַּחְתָּיו? אוֹתוֹ אָדָם שָׁבָא מֵעַם
 אַחֵר, שְׁאוֹתוֹ נַחֵשׁ יֵאכֹל מִשְׁלוֹ,
 שְׁכָתוּב וְאַתָּן אָדָם, אַל תִּקְרִי אָדָם
 אָלָא אָדוּם. וְלֹאֲמִים, זֶהוּ (בראשית
 כה) לֹאֵם מְלֹאֵם יְאַמְץ, וְזֶה זִרְע
 עֵשׂוֹ שְׁנַתֵּן תַּחַת נַפְשׁוֹ.

עַד שֶׁשָּׁבּוּ הָרִי הַיְהוּדִי הַזֶּה
 שְׁאוֹתוֹ הַגּוֹי גָּזַל וְהַנְחֵשׁ הַרְגוּ,
 כָּא בְּדִרְךָ לָאָה וְעֵינְךָ, וּמִתּוֹךְ חֶזֶק
 הַשֶּׁמֶשׁ נִכְנַס בְּאוֹתוֹ שְׂדֵה וְיִשָּׁב
 תַּחַת עֵץ אֶחָד, וְהִזִּה מִתְרַעַם
 לְקוּדְש־בְּרוּךְ הוּא וּמִצְדִּיק עֲלָיו
 אֵת הַדִּין וְאוֹמְר: רַבּוֹן הָעוֹלָם,
 גְלוּי וְיִדּוּעַ לְפָנֶיךָ שְׂאִינִי חוּשֵׁשׁ
 עֲלֵי וְעַל גּוֹפִי וְעַל מְמוּנֵי כְלוּם,
 שְׁהִי כְּדִין נַעֲשֶׂה כָּל (מה)
 שְׁנַעֲשֶׂה, אָבֵל אָב וְאֵם זְקֵנִים יֵשׁ
 לִי, שְׂאִין לִי בְמָה אַפְרַנְס אוֹתָם,
 וְעַל זֶה חֲשַׁשְׁתִּי.

וְעוֹד עַל כָּל זֶה - צְרוּר אֶחָד שֶׁל
 דִּינְרִים שֶׁהִזִּה בְּאוֹתוֹ הָאֲרָנָה, שֶׁל
 עֵנִי אֶחָד לַעֲשׂוֹת חֲפָזָה לְבִתּוֹ
 הָעֲנִיָּה, מָה אַעֲשֶׂה? רַבּוֹן הָעוֹלָם,
 עַל זֶה כּוֹאֲבֵנִי בְּלִבִּי יוֹתֵר.

כְּכַה וְאַמְר, (תהלים יט) מְשַׁפְּטִי ה'
 אִמַּת צְדָקוּ יְחִדְיוּ. דִּינֵינוּ שֶׁל רַבּוֹן
 הָעוֹלָם הֵם אִמַּת. לְמָה הֵם אִמַּת?
 מִשּׁוּם שֶׁצְדָקוּ יְחִדְיוּ. שְׁהִי בְּשַׁעֲת
 הַדִּין, כְּשֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה
 לַעֲשׂוֹת (דיו), כְּמָה בְּעֵלֵי מְגִנִּים
 עוֹמְדִים מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה,
 וּמִצְדִּיקִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, וְנִלְחָמִים
 אֵלּוּ בְּאֵלּוּ. כִּיּוֹן שֶׁצְדָקוּ אֵלּוּ בְּאֵלּוּ
 וְהִסְפִּימוּ כְּאֶחָד, אֲזִי מְשַׁפְּטִי ה'

כַּד מִצְדִּיקֵי כָּל בְּנֵי

אָמַת. אִימְתִי צָדְקוֹ יַחֲדוּ?
כְּשֶׁמְצַדִּיקִים כָּל בְּנֵי הַדִּין
שְׁלֹמְעֵלָה. וְעַל זֶה, רַבּוֹן הָעוֹלָם,
אֲנִי בּוֹכָה, וְלֹא עַל שְׁלִי!

שָׁמַע רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבָרִים, וְקָמוּ
אֵלָיו. רָאוּ אוֹתוֹ שֶׁהִיא יּוֹשֵׁב פֶּתַח
אוֹתוֹ הָעֵץ, וְהַחֲזִיקוּ בּוֹ, וְנִטְלוּ
אוֹתוֹ אֵלֵיהֶם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
(אֵל תַּפְחֵד) צַדִּיק אָמַת, שְׂאֵם אֵינְךָ
צַדִּיק, לֹא יִרְחִישׁ לְךָ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא נֹס גְּדוֹל כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה.
בְּרֵאשׁוֹנָה טַל אֲרַגְקָךְ, וְתַלְף
וְתִרְאֶה מַה שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּגִלְלָךְ.

הַלֵּךְ עִמָּם, וְרֵאֶה אוֹתוֹ הַגּוֹי מַת,
וְהַנְחֵשׁ הִיא עוֹשֶׂה בּוֹ נְקָמוֹת,
וְהִנֵּה בְרוּךְ עַל צְוָאוֹ. הַשְׁתַּטַּח
אוֹתוֹ הַיְהוּדִי בְּעַפְרוֹ, וְהוֹדֶה וְשַׁבַּח
אֶת רַבּוֹן הָעוֹלָם, וְקָם וְנָשַׁק יְדֵי
רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבָרִים. אָמַר לָהֶם:
כַּעֲת יְדַעְתִּי שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
הִרְחִישׁ נֹס זֶה בְּגִלְלַכֶּם.

אֲבָרָ חֲקָמִים, עַל הָאֵב וְהָאֵם
הַזְּקָנִים שֵׁשׁ לִי אֲנִי בּוֹכָה, וְעַל
הָעֵנִי שֶׁנִּמְנָן לִי אֶת הַצָּרוֹר. פֶּתַח
הָאֲרֻן וְהִרְאֶה לָהֶם אֶת הַצָּרוֹר,
וְכֵן הִרְאֶה לָהֶם הַמִּכָּה שֶׁעָשָׂה לוֹ
אוֹתוֹ הַגּוֹי. הַתְּפַלֵּל עֲלָיו רַבִּי
אֶלְעָזָר, וְנִרְפָּא.

קָרְבוּ לְאוֹתוֹ הַגּוֹי כְּמַקְדָּם, וְרָאוּ
אוֹתוֹ הַנְחֵשׁ שֶׁהִיא עוֹשֶׂה בּוֹ
כְּבִרְאשׁוֹנָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
נְחֵשׁ נְחֵשׁ, כָּל מַה שֶׁעָשִׂיתָ - נֶאֱדָה
עֲשִׂיתָ, וְעוֹד שֶׁהִרְאִיתָ כַּחַד
וְגַבּוּרְתְּךָ בּוֹ וְעָשִׂיתָ בּוֹ נְקָמוֹת
רַבּוֹת, וְהָרִי רָאִינוּ שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים,
וְהִרְאִיתָ כָּל מַה שֶׁעָשִׂיתָ. מִכָּאֵן
וְהִלָּאָה לְךָ וְהַתְּחַבֵּא בְּמַעְרַתְךָ,
וְגוֹדְוָנִי עֲלֶיךָ, שְׂלֵא תַזִּיק לְבָרְיָה
בְּעוֹלָם. נִפְרַד אוֹתוֹ הַנְחֵשׁ, וְכַפֵּף
רֵאשׁוֹ וְהִלָּךְ לוֹ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְאוֹתוֹ הַיְהוּדִי:
טַל אֶת תְּכֵשִׁיט שׁוֹנֵאָךְ, שֶׁהָרִי פִיס
שֶׁל זָהָב יֵשׁ לוֹ אֶצְלוֹ שֶׁהַשְּׂאִיר

דִּינָא לְעֵילָא. וְעַל דָּא מְאָרִי דְעֵלְמָא, עַל דָּא
בְּכִינָא וְלֹא עַל דִּינִי.

שָׁמַע ר' אֶלְעָזָר וְחַבְרֵיָא וְקָמוּ לְגַבִּיָה. חָמוּ
יְתִיה דְהוּא יְתִיב תַּחוֹת הַהוּא אֵילָנָא
וְאֶתְקִיפוּ בֵיה וְנִטְלוּ יְתִיה לְגַבִּיָהוֹן. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, (לֹא תִדְחַל) זַכָּאָה קְשׁוּט, דָּאִי לָאוּ זַכָּאָה
אָנְתָּ, לָא יִרְחִישׁ לְךָ קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא נִיסָא
רַבְרָבָא כְּמָה דְעַבְד. בְּקַדְמִיתָא טוּל אֲרַנְקִי
דִילְךָ וְתִיזִיל וְתַחֲמִי מַה דְעַבִיד קְדָשָׁא בְרִיךְ
הוּא בְּגִינְךָ.

אֲזַל בְּהַדְרִיָהוּ וְחָמָא הַהוּא גּוֹי מִית וְחוּיָא הוּא
עַבִיד בֵּיה נּוֹקְמִין וְהוּא כְרִיךְ עַל קַדְלֵיהָ.
אֶשְׁתַּטַּח הַהוּא יוֹדָאִי בְעַפְרָא וְאוּדִי וְשַׁבַּח
לְמְאָרִי עֵלְמָא. וְקָם וְנָשִׁיק יְדוֹי דְרַבִּי אֶלְעָזָר
וְחַבְרֵיָא. אָמַר לוֹן הַשְׁתָּא יְדַעְנָא דְקוּדְשָׁא
כְרִיךְ הוּא אֲרַחֲשִׁי נִיסָא דָּא בְּגִינֵיכּוֹ.

אֲבָרָ רַבְנָן, עַל אָבָא וְאִימָא סְבִין דָּאִית לִי
בְכִינָא וְעַל מְסַפְנָא דִּיהִיב לִי צְרוּרָא.
פֶּתַח הָאֲרַנְקִי וְאֶחְמִי לוֹן צְרוּרָא וְכֵן אֶחְמִי לוֹן
מְחָא דְעַבִיד לִיָּה הַהוּא גּוֹי. צִלִי רַבִּי אֶלְעָזָר
עֲלֵיהָ וְאֶתְסִי.

קָרִיבוּ לְגַבִּיָה דִּיהוּא גּוֹי כְּמַלְקָדְמִין, וְחָמוּ
הַהוּא חוּיָא דְהוּא עַבִיד כְּדַבְּקָדְמִיתָא.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, חוּיָא כָּל מַה דְעַבְדְתָּ יְאוֹת
עַבְדְתָּ. וְתוּ דְאֶחְמִית חִילְךָ וְגַבּוּרְתְךָ בֵּיה,
וְעַבְדְתָּ בֵּיה נּוֹקְמִין סְגִיאִין. וְהָא חֲמִינָן תְּלַת
זְמָנִין וְאֶחְמִית כָּל מַה דְעַבְדְתָּ. מִכָּאֵן וְלַהֲלָאָה
זִיל וְאֶתְטַמֵּר בְּמַעְרַתְךָ, וְגַזְרָנָא עֲלֶךָ דִּלָּא תַנְזִיק
לְבְרִיָתָא דְעֵלְמָא. אֶתְפָּרֵשׁ הַהוּא חוּיָא וְכַפֵּף
רִישִׁיהָ וְאֶזַל לִיָּה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְהַהוּא יוֹדָאִי, טוּל עֲדָאָה
דְשׁוֹנָךְ. דִּהָא כִיסָא דְדַהְבָּא אִית לִיָּה
לְגַבִּיָה דְשָׁבַק לִיָּה בְרִיָּה דִּיהוּא גּוֹי לְאָבוּי,

לו בנו של אותו גוי לאביו, ואל תטל משלו כלום, ולך לאיש שבמקום פלוני, ותמצא שמתה אשתו. לך אליו, ותן לו כס הדינרים הזה, משום שלאותו האיש יש בן אחד, ושמו שמעון, והיה הולך עם סחורה על הים, והם בספינה, ובנו של הגוי הזה גנב לו אותו הכס ונתן אותו לאותו רשע. ואמר לאותו היהודי שיצלה כס זה לבנו, שבמהירות לך אליו, ויודה לקדוש-ברוך הוא שהחזיר אבדה לבעליו. וכך עשה. נטל הכס, והשתחוה לפני רבי אלעזר ונשק ידו. תמהו החברים.

אמר רבי אבא, בכל הדרך הזו יש תמיהה בכל מה שראינו בך, וכעת היא תמיהה על תמיהה, מה זה? אמר להם: דבר זה אינו כסימן הוא ולא בחכמה, אלא שרוחי מסתכל, ואני ראיתי כאלו בעין ראיתי. תמהו כל החברים. הלכו כל החברים ואותו היהודי עמם, עד שהגיעו לחמיו. פיון שהגיעו לשם, מצאו את חמיו שהיה יושב על גבי מטתו ועוסק בתורה. ברוך ברכה רבי אלעזר, וברכו החברים, והוא שמח עמם.

פתח רבי אלעזר ואמר, (ירמיה יז) רפאני ה' וארפא הושיעני ואושעה. פיון שאמר רפאני ה', מהו וארפא? פיון הושיעני, מהו ואושעה? פיון שהרופא מרפא, מי הוא שיכה? אלא (אמר רבי יוסי חמיו), כל רפואה שבעולם ביד הקדוש ברוך הוא, אבל יש מהם על ידי שליח, ויש מהם שלא נמסרו ביד שליח. ואותם שנמסרו ביד שליח הם רפואה, אבל לפעמים חוזרים. אבל אותם שהקדוש ברוך הוא

ולא תיטול מדיליה כלום. וזיל לגביה גברא דדוך פלן, ותשפח דמיתא אתתיה. זיל לגביה ויהב ליה פיסא דדינרין דא, בגין דההוא גברא אית ליה בר א חד ושמעון שמייה והוא אזיל בסחורתא על ימא. ואינון בארפא, בריה דהאי גוי גנב ליה האי כיסא, ויהב ליה לההוא רשע. ואימא לההוא יודאי דיסליק פיסא דא לבריה, דלעגל ייתי לגביה, ויודי לקודשא בריך הוא דאחזר אבידתא למאריה. וכך עביד, נטל פיסא וסגיד קמיה דרבי אלעזר ונשק ידוי, תוהו חברייהא.

אמר רבי אבא, בכל אורחא דא איהו תוהא בכל מה דתמינן בך. והשתא איהו תוהא על תוהא, מהו דין. אמר להו, מלה דא, לאו כסימנא איהי, ולא בחרמתא. אלא רוחא דילי אסתכל ואנא חמינא פאלו בעינא חמינא. תוהו כולהו חברייהא, אזלו פולהו חברייהא וההוא יודאי בהדייהו. עד דמטו לגביה חמיו. פיון דמטו לתמן, אשפחוהו לחמיו דהוה יתיב על גבי ערסוי ולעי באורייתא. בריך ברכתא רבי אלעזר, וברכו חברייהא ואיהו חדי בהדייהו.

פתח רבי אלעזר ואמר, (ירמיה י"ז) רפאני ה' וארפא הושיעני ואושעה. פיון דאמר רפאני ה', מהו וארפא. פיון דאמר הושיעני, מהו ואושעה. פיון דאסיא מסי, מאן הוא דמחי.

אלא (נ"א אמר רבי יוסי חמיו), כל אסוותא דעלמא בידי דקודשא בריך הוא, אבל אית מנהון על ידא דשליחא ואית מנהון דלא אתמסרו בידי דשליחא. ואינון דאתמסרו בידי דשליחא אסוותא אינון, אבל לזמנין מתהדרן. אבל אינון דקודשא בריך הוא מסי, לא מתהדרן לעלמין, ועל

לא מתהדרן לעלמין, ועל

מֵרַפָּא לֹא חוֹזְרִים לְעוֹלָמִים, וְעַל
זֶה רְפוּאָתוֹ הִיא רְפוּאָה, שְׂאִין בְּהַ
חֲלֵי כָּלֵל. וּמְשׁוּם כִּף רְפָאֵנִי ה' ^ו
וְאַרְפָּא, וְזֶה בְּלֵי קְטְרוּג כָּלֵל.
וְכַעַת, חֲבָרִים, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
נִתַן לִי רְפוּאָה, וְעֵשֶׂק לִי וְעָרַב לִי.
סִפְרוּ לוֹ כֹּל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה. תְּמַה
וּבְכָה וְשָׂמַח. אָמַר, חֲבָרִים, נִדְרַתִּי
שְׂאֵלְךָ אֵלָיו וְאֶתְחַבֵּר עִמּוֹ, וְנוֹדֶה
וְנִשְׁבַּח לְרַבּוֹן הָעוֹלָם. שְׂמַח
עִמָּם.

אָמְרוּ לוֹ: בְּמָה הֵייתָ מִתְעַסֵּק?
אָמַר לָהֶם, הֵייתִי מִתְעַסֵּק בְּפִרְשַׁת
בְּלָק, וְרֵאִיתִי שֶׁחֲכַמְתוּ הֵיטָה
חֻזְקָה וְיוֹתֵר מִחֲכַמְתוֹ שֶׁל בַּלְעָם.
חֲכַמְת בַּלְעָם פַּעַם אַחַת - וְחֲכַמְת
בְּלָק בְּכָל זְמַן. אָבֵל כֹּל הַמַּפְתָּחוֹת
הֵיוּ בִיּוֹדֵי בַלְעָם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הָיָה
שֶׁלֶם בַּפֶּה. בְּלָק הָיָה יוֹדֵעַ לַעֲשׂוֹת
כְּשִׁפְיוֹ, וְלֹא יָדַע לְהַשְׁלִים בַּפֶּה.
פָּתַח וְאָמַר, (שִׁם מו) וְאַתָּה אֵל תִּירָא
עַבְדֵי יַעֲקֹב כּו'. הַפְּסוּק הַזֶּה (י"ט
לַחֲסִתְכֵּל בּו) פִּרְשׁוּהוּ. אָבֵל אֵל תִּירָא
עַבְדֵי יַעֲקֹב - מִהַכְּשָׁפִים שֶׁל
בַּלְעָם. וְאֵל תַּחַת - מִהַקְּסָמִים שֶׁל
בְּלָק.

בֹּא וּרְאֵה אֵיךְ הֵיוּ שְׁנִיָּהִם זֶה עִם
זֶה בַּעֲצָה רַעָה כִּנְגְדוֹ יִשְׂרָאֵל. אָמַר
בַּלְעָם: יַעֲקֹב הָיָה בְּבֵית לְבָן
אָבָא, וְנַחֲשׁ נַחֲשִׁים כִּנְגְדוֹ וְיָכַל
לוֹ, אֲנִי אֲסַדֵּר נַחֲשִׁים כִּנְגְדוֹ. אָמַר
בְּלָק: וְאֲנִי אֲסַדֵּר קְסָמִים לְשֵׁם
שְׁנִקְרָא יִשְׂרָאֵל.

בְּאוֹתָהּ שַׁעָה יִצְאָה רוּחַ אַחַת
מִצְדוֹ שֶׁל יוֹסֵף מִתּוֹךְ עֲנַפֵּי
הָאֵילָן, וְנִשְׁבָּה בְּאוֹתָם נַחֲשִׁים
וּבִטְלָתָם, וְהֵינּוּ שְׂאֵמֵר יוֹסֵף
(בְּרֵאשִׁית מ"ד) כִּי נַחֵשׁ יַנְחֵשׁ אִישׁ
אֲשֶׁר פָּמְנִי. מִה זֶה אִישׁ אֲשֶׁר
כְּמִנִּי? בְּשִׁבְלֵי יֵשׁ אִישׁ שֶׁיִּבְטֵל
הַנְּחֲשִׁים לְבִנְיָכֶם. בְּשִׁבְלֵי הוּא
לְמַעַלָּה, וְהֵינּוּ אִישׁ אֲשֶׁר כְּמִנִּי.

רוּחָא אַחְרָא מְגוֹ אֵילָנָא

דָּא אַסְוּוֹתָא דִּילִיָּה אִיְהִי אַסְוּוֹתָא דְלִית בְּהַ
מְרַעָא כָּלֵל. וּבְגִינִן כִּף, רְפָאֵנִי ה' וְאַרְפָּא, וְדָא
בְּלָא קְטְרוּגָא כָּלֵל. וְהַשְׂתָּא חֲבָרִיָּא, קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא יְהִיב לִי אַסְוּוֹתָא וְעֵשֶׂק לִי וְעָרַב לִי.
סְחָו לִיָּה כֹּל הֵהוּא עוֹבְדָא תְּוֹה וּבְכָה וְחֲדִי.
אָמַר, חֲבָרִיָּא נִדְרָנָא דְאִיְהֵךְ לְגַבִּיָּה
וְאֶתְחַבֵּר בְּהִדִּיָּה, וְנוֹדִי וְנִשְׁבַּח לְמֵאֲרִי עַלְמָא.
חֲדִי בְּהִדִּיָּהוּ.

אָמְרוּ לִיָּה, בְּמֵאִי הוּיְתָא מִתְעַסֵּק. אָמַר לוֹן
בְּפִרְשַׁת בְּלָק הוּיְנָא מִתְעַסֵּק וְחֲמִינָא
דְחֲכַמְתָּא דִּילִיָּה, הָוּה תְּקִיף וְיִתִּיר מִחֲכַמְתָּא
דְּבַלְעָם. חֲכַמְתָּא דְּבַלְעָם רְגַעָא חֲדָא, חֲכַמְתָּא
דְּבְּלָק בְּכָל זְמַנָּא. אָבֵל מִפְתָּחֵן כְּלָהוּ בִּידוּי
דְּבַלְעָם הָוּי, דְּאִיְהוּ הָוּה שְׁלִים בְּפוּמָא. בְּלָק
הָוּה יָדַע לְמַעַבְד חֲרָשׁוּי, וְלֹא הָוּה יָדַע
לְאַשְׁלָמָא בְּפוּמָא.

פָּתַח וְאָמַר, (יִרְמִיָּה ל) וְאַתָּה אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב
וְגו'. הָאִי קְרָא (אִית לְאַסְתְּבֵּלָא בֵּית) אוּקְמוּהָ.
אָבֵל אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב מִחֲרָשׁוּי דְּבַלְעָם
וְאֵל תַּחַת מְקַסְמוּי דְּבְּלָק.

הָא חֲזִי, הֵיךְ הָוּוּ תְּרוּוּיָּהוּ דָּא בְּדָא בְּעִיטָא
בִּישָׂא לְקַבֵּל יִשְׂרָאֵל. אָמַר בַּלְעָם, יַעֲקֹב
בְּבֵיתָא דְלָבָן אָבָא הָוּה, וְנַחֲשׁ נַחֲשִׁין לְקַבְּלִיָּה,
וְיָכִיל לִיָּה. אָנָּא אֲסַדֵּר נַחֲשִׁין לְקַבְּלִיָּה. אָמַר
בְּלָק, וְאָנָּא אֲסַדֵּר קְסָמִין לְשָׂמָא דְאַקְרִי
יִשְׂרָאֵל.

בְּהִיָּא שַׁעָתָא נִפְק רוּחָא חֲדָא מִסְטְרָא
דְּיוֹסֵף מְגוֹ עֲנַפֵּי אֵילָנָא וְנִשְׁיב בְּאֵינוֹן
נַחֲשִׁים וּבְטִיל לוֹן. וְהֵינּוּ דְאָמַר יוֹסֵף (בְּרֵאשִׁית
מ"ד) כִּי נַחֵשׁ יַנְחֵשׁ אִישׁ אֲשֶׁר כְּמִנִּי. מֵאִי
אִישׁ אֲשֶׁר כְּמִנִּי, בְּגִינִי אִית אִישׁ דְּנַחֲשִׁים
יִבְטֵל לְבִנְיָיְכוּ, בְּגִינִי אִיְהוּ לְעֵילָא. וְהֵינּוּ
אִישׁ אֲשֶׁר כְּמִנִּי. אִית אִישׁ לְעֵילָא דְנִפְק

דלתתא ונשיב ביהווא קסם כמוני ישופשי למעלה שמתלוצא ויח אחרת מתוף העץ שלמטה, ונשב באותו הקסם ובטל אותו. וחינו (משלי טו) קסם על שפתי מלך. מי המלך? זה העץ שלמטה. אזי השיב בלעם ואמר, (במדבר כג) כי לא נחש בניעקב ולא קסם בישראל. וישניהם היו משני הצדדים הללו.

כי אתך אני, לא הווי יומין מן יומא דאתבריה עלמא דאיצטריך הכי למהוי קדשא בריך הוא בהדיהו דישראל, פההוא זמנא דבעא בלעם לשיצאה לשנאיהו דישראל מעלמא. ועל דא אמר קדשא בריך הוא, בלעם בעא לשיצאה לכו מעלמא, אבל אנא לא אעביד הכי. (ירמיה ל) פי אעשה כלה בכל הגוים אשר הדחתיך שמה ואותך לא אעשה כלה.

דאילו ייתון כל בני עלמא, לא ייכלון לשיצאה לכו מעלמא. אתא לבן בקדמיתא ובעא לאעקרא ליה ליעקב בלחודוי מעלמא, אתא קדשא בריך הוא ואגין עליה. דכתוב (בראשית ל"ג) השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע. אתא פרעה ובעא לשיצאה לון מעלמא, אתא קדשא בריך הוא ואגין עליהו דכתוב, (שמות א) וכאשר יענו אותו פן ירבה וכן יפרוץ. אתא המן ובעא לשיצאה לון, אתא קדשא בריך הוא ואגין עליהו ואתיב פלא על רישיה. וכן בכל דרא ודרא קדשא בריך הוא אגין עליהו דישראל תדיר.

וישראל אמרי (איכה ג) חסדי יי פי לא תמנו כי לא כלו רחמיו. פי לא תמו מיבעי ליה, אלא חסדי יי בכל דרא ודרא הווי בסעדן, פי לא תמנו ולא אשתצינא. מאי טעמא, דלא אתמנעו רחמיו מינן, דכתוב פי לא כלו רחמיו. תא חזי, מה כתיב בקדמיתא, וישלח מלאכים בא וראה מה פתוב בראשונה, (במדבר כב) וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור, ואחר כך וילכו מעמנו, שכתוב (שם) פי לא כלו רחמיו. בא וראה מה פתוב בראשונה, (במדבר כב) וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור, ואחר כך וילכו

זקני מואב וזקני מדין. הנה לו לומר ויבאו המלאכים, מה הטעם שנה הדבר ממה שאמר בראשונה?

א"ל, אותו בלק הרשע הנה חכם בכל הדרגות שלמעלה, אותם שקושרים קשרים לעשות בהם כשפים וקסמים, וכל אותן דרגות יותר עליונות (מהו) דבריהם, שבהן כופים את הדרגות התחתונות.

אמר לו, בכל פעם שאנו מכשפים וקוסמים ומנחשים, יש לנו דרגות ומלאכים ידועים, שנודעים למכשפים ולקוסמים, אבל מפאן והלאה יש לה לעין במקום אחר עליון.

כתב לו שמות אחרים באותן דרגות קדושות. וכך דרכי הקוסמים והמכשפים, שיודעים אותן דרגות שאותו קסם שורה בהם, ועושים כשפיהם, ומשביעים אותם בדרגות אחרות עליונות מהם, ועושים מה שעושים.

שלח לו כך: העם הזה, אין הקשר שלהם כשאר עמי העולם, אבל הקשר שלהם במקום אחר עליון נקשרים מעל לכל הדרגות.

כתב ושלח לו שמות ההשתלשלות והאבהות של שנים עשר ניצוצות (נשיאים) שסובבים גלגלי המרפכה של הפסא הקדוש. אמר לו: אם תסתפל, באלו תסתפל, משום שהשנים עשר הללו שנקשרים בשנים עשר שבטים. ואם באלה תעשה כשפים, בדיוקן שלהם למטה, שהם שנים עשר שבטים ושנים עשר דגלים פרושים, נוכל להם, ונלחם בהם בקרב, ונעקר אותם מן העולם.

והינו וישלח מלאכים ודאי. זהו שכתוב וקסמים בידם, שמות ההשתלשלות של מלאכים קדושים היו מביאים בידיהם. והוא

אל בלעם בן בעור. ולכתר פתיב, וילכו זקני מואב וזקני מדין. הנה ליה למימר ויבאו המלאכים, מאי טעמא דקא שני מלה ממאי דקאמר בקדמיתא.

א"ל ההוא רשע דבלק חפים הוה בכל דרגין דלעילא אינון דקשרין קשרין למעבד בהו חרשין וקסמין, וכל אינון דרגין עלילאין (מנייהו) מלייהו, דבהו פפין לדרגין תתאין.

אמר ליה, בכל זמנא דאנן חרשין וקסמין ונחשין אית לן דרגין ידיעאן ומלאכין ידיעאן דאשתמודען לגבי חרשין וקסמין. אבל מפאן ולהלאה אית לה לעיינא באתר אחרא עלאה.

כתב ליה שמעון אחרנין באינון דרגין קדישין, והכי אורחיהו דקסמין וחרשין, ידעי אינון דרגין דההוא קסם שרייא עלייהו. ועבדין חרשייהו ואומאן לון בדרגין אחרנין עלאין מנייהו, ועבדין מה דעבדין.

שלח ליה הכי, עמא דא, לאו קשרא דילהון כשאר עמין דעלמא, אבל קשרא דילהון באתר אחרא עלאה מתקשרן לעילא מפל דרגין.

כתב ושלח ליה פיפוסא ופטרונא דתריסר נשיבין (נשיא) דסחרן גלגלי רתיכא דכורסייא קדישא. אמר ליה, אי תסתפל, בהני תסתפל. בגין דהני תריסר דמתקשרן בתריסר שבטין. ואי בהני תעביד חרשין, בדיוקנא דילהון לתתא דאינון תריסר שבטין ותריסר דגלין פרישין, ניכול להו ונגיח בהו קרבא ונעקר להו מעלמא.

והינו וישלח מלאכים ודאי. הדא הוא דכתיב, וקסמים בידם. פיפוסין דמלאכין

שכתוב וקסמים בידם, שמות ההשתלשלות של מלאכים קדושים היו מביאים בידיהם. והוא

קדישין הוּו אַתְּיִיאַן בִּידְיִיהוּ. וְאִיהוּ לָא יָדַע
דְּכָל דְּרַגִּין עֲלָאִין בִּידָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
אִינוּן. מָה חָשִׁיב בְּלָק, חָשִׁיב דְעָמָא דִישְׂרָאֵל
אַתְמָסְרוּ לְמַלְאַכִין כְּשָׂאָר עַמִּין דְעֵלְמָא. וְעַל
דָּא כְּתַב שְׁמָהֵן דְאַלִין מְלַאכִין תְּרִיסָר, וְשִׁלַּח
לֵיהּ. וְהֵינּוּ וַיִּשְׁלַח מְלַאכִים.

אָמַר לֵיהּ, תָּא חֲזִי, כָּל דְּרַגִּין דְאִינוּן מִתְקַשְׁרִין
קְשָׁרִין לְתַבְרָא עָמָא דָּא, מְסֻטְרָא דְצָפוֹן
אִינוּן. וּמְסֻטְרָא דְצָפוֹן זְמִינִין לְמַנְפַּל וְשׁוּלְטָנוּ
דְחַרְשִׁין דִּילָן בְּסֻטְרָא דְצָפוֹן אִינוּן. הַשְׁתָּא
נִיכּוּל לְאַגְחָא בְּהוּן קְרָבָא דְהָא תְּרִיסָר
אַלִין (דְאִינוּן) מִתְקַשְׁרִין בְּהוּ, וּמְסֻטְרָא דְצָפוֹן
שְׁרִיין לְמַמְנִי.

וְהוּאִיר וּמְשַׁמְאֵלָא שְׁרִיין תּוּקְפָא דִילְהוּן,
אַתְחַלֵּשׁ וְאַתְבַּר. בְּגִין דְכָל תּוּקְפָא
דִילְהוּן לְהֵהוּא סֻטְרָא אִיהוּ. מָהוּ דְקָאָמַר דְכְּתִיב
(דְבָרֵי הַיָּמִים ב' ד') עוֹמֵד עַל שְׁנַיִם עֶשֶׂר בְּקָר שְׁלֹשָׁה
פְּנִים צְפוֹנָה, מְצָפוֹן שְׂאֵרֵי לְמַמְנִי. אָמַר הָא
תּוּקְפָא דִילָן מְצָפוֹן אִיהוּ וְאִינוּן אַרְבַּעִים חֲסֵר
חַד, דְרַגִּין תְּקִיפִין מִפְּרֻזְלָא וְנַחֲשָׂא וְתַחֲתִייהוּ
לִית לוֹן חֲשַׁבְנָא. וְעַל דָּא נִיכּוּל לְאַגְחָא קְרָבָא
וְלְאַתְגְּרָאָה בְּהוּ.

וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לָא עֶבֶיד הָכִי, דְלָא
שְׁבִיק לוֹן לְמַלְאַכִים וְלָא לְחִילֵי
שְׁמִיא. אֲלָא לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּלַחֲדוּי.
וְכָל מְלַאכִין רְבַרְבִין וְשִׁלְטוֹנִין, פְּלַג עַל כָּל
שְׂאָר עַמִּין. וְכַד אָתוּ יִשְׂרָאֵל, נְטִיל לוֹן
אִיהוּ בְּלַחֲדוּי וְאַחֲסִין לוֹן בְּתוּקְפָא בְּגוּפָא
דְאִילְנָא וְלָא שְׁבַק לוֹן בִּידָא דְמְלַאכִין, וְלָא
בִידָא דְמַמְנָן וְרַבְרַבִין דְעֵלְמָא. דְכְּתִיב (דְבָרִים ל"ב)
בְּהִנְחֵל עֲלִיוֹן גּוֹיִם וְגו'. וְאַלִין תְּרִיסָר תַּחֲוּמִין
מִתְחַמֵּן בְּאַרְבַּע סֻטְרֵי עֵלְמָא. לְבַתֵּר דְבָדַר
עַנְפִין וְטְרַפִין, נְטִיל לְיִשְׂרָאֵל וְאַחֲסִין לוֹן בְּתוּקְפָא דְגוּפָא דְאִילְנָא. דְכְּתִיב,

לֹא יָדַע שְׁכָל הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת
הֵם בִּידֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מָה
חָשִׁיב בְּלָק? חָשִׁיב שְׁעַם יִשְׂרָאֵל
נִמְסְרוּ לְמַלְאַכִים כְּשָׂאָר הָעַמִּים
שֶׁל הָעוֹלָם, וְעַל כֵּן כָּתַב שְׁמוֹת
שֶׁל שְׁנַיִם עֶשֶׂר הַמְּלַאכִים הֵלְלוּ
וְשִׁלַּח לוֹ, וְהֵינּוּ וַיִּשְׁלַח מְלַאכִים.
אָמַר לוֹ: בֹּא וּרְאֵה, כָּל הַדְּרָגוֹת
שֶׁקוֹשְׁרוֹת קֶשְׁרִים לְשֹׁבֵר אֵת הָעַם
הַזֶּה, הֵן מְצַד הַצָּפוֹן, וּמְצַד
הַצָּפוֹן עֲתִידִים לִפְלוֹ, וְשִׁלְטוֹן
הַמְּכַשְׁפִּים שְׁלֵנוּ הֵם מְצַד הַצָּפוֹן.
עֲכָשׁוּ נוּכַל לְהִלָּחֵם בְּהֵם בְּקָרָב,
שְׁהֵרֵי שְׁנַיִם עֶשֶׂר הֵלְלוּ (שְׁהֵם)
קְשׁוּרִים בְּהֵם, וּמְצַד הַצָּפוֹן
מִתְחִילִים לְהִמָּנֹת.

וְהוּאִיר וּמְשַׁמְאֵל מִתְחִיל, הַתְּקַף
שְׁלֵהֶם נִחְלַשׁ וְנִשְׁבַּר, מִשׁוּם שְׁכָל
תְּקִפָּם הוּא לְאוֹתוֹ הַצַּד. מָהוּ
שְׂאָמַר שְׁכַתּוּב (מְלָכִים-י"א) עוֹמֵד עַל
שְׁנֵי עֶשֶׂר בְּקָר שְׁלֹשָׁה פְּנִים
צְפוֹנָה, מְצָפוֹן מִתְחִיל לְמָנוֹת?
אָמַר, הִנֵּה הַתְּקַף שְׁלֵנוּ הוּא
מְצָפוֹן, וְאוֹתָן אַרְבַּעִים חֲסֵר
אַחַת, דְּרָגוֹת חֲזָקוֹת מִבְּרֻזְלָא
וְנַחֲשָׁת, וְשַׁתְּפִתִּיהֶן אִין לְהֵן
חֲשַׁבּוּן, וְעַל כֵּן נוּכַל לְעַרְף בְּהֵם
קָרָב וְלְהַתְּגַרּוֹת בְּהֵם.

וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא עָשָׂה כֵּן,
שְׁלָא הֲשִׁיב אוֹתָם לְמַלְאַכִים
וְלֹא לְצַבָּאוֹת הַשָּׁמַיִם, אֲלָא
לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְבַדּוּ. וְכָל
הַמְּלַאכִים הַגְּדוֹלִים וְהַשְׁלִיטִים
חָלַק אוֹתָם עַל כָּל שְׂאָר הָעַמִּים.
וּכְשָׁבְאוּ יִשְׂרָאֵל, נְטִל אוֹתָם הוּא
לְבַדּוּ, וְהִנְחִיל אוֹתָם בְּתַקְפָּא בְּגוּפָא
הָאִילָן, וְלֹא עֲזַב אוֹתָם בְּיַד
הַמְּלַאכִים, וְלֹא בְּיַד מְמַנִּים
וְגִדּוּלִים שֶׁל הָעוֹלָם, שְׁכַתּוּב
(דְבָרִים ל"ב) בְּהִנְחֵל עֲלִיוֹן גּוֹיִם. וְאַלוּ
שְׁנַיִם עֶשֶׂר תַּחֲוּמִים מִתְחַמֵּם
בְּאַרְבַּעַת צְדָרֵי הָעוֹלָם, אַחַר

עַנְפִין וְטְרַפִין, נְטִיל לְיִשְׂרָאֵל וְאַחֲסִין לוֹן בְּתוּקְפָא דְגוּפָא דְאִילְנָא. דְכְּתִיב,

(דברים ל"ב)

כי חלק יי עמו

יעקב ענפת כל לעלים, ונסלתות

ישראל והנחיל אותם בתקף גוף האילן, שפתוב (שם) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

אמר רבי אלעזר, כמה יפה ונאה זה. אשרי דרבנו, וכמה דברים עליונים קדושים הרוחנו אותם וראיתי. ואותו יהודי היה שם לפניו. אמר להם, תחמם, כל הדברים הללו כמה טובים, ודברים עליונים קדושים הם. מה זה שפתוב אחריו (שם) ימצאהו בארץ מדבר וכתהו ילל ישמן וגו'?

אמר לו, אם ידעת בו דבר - אמר, שהרי הדבר הזה פשוטו באברהם, שמצא אותו הקדוש ברנף הוא בארץ שעובדים עבודה זרה, ואין מפירים את אמונת הקדוש ברנף הוא, אלא כלם היו טועים אחר עבודה זרה, וקם אברהם, והפריח ביניהם ענף אחד שלם לפני רבון העולם, ומצא אותו שם.

מה עשה הקדוש ברנף הוא? נטל את אותו הענף ועקר אותו משם, והשרה אותו והשתדל ושתל אותו בארץ אחרת, שפתוב (בראשית י"ב) לך מארצך וגומר, ועשה ממנו עם קדוש, וזו המציאה שמצא הקדוש ברנף הוא בעולם, בארץ שלא מאמינים בקדוש-ברנף הוא ולא יודעים מי הוא.

אמר אותו יהודי, יפה זה, ונאה דבר זה, אבל יש לשאל אם אברהם היה דיוקן שהצרך? ועוד, שהרי הכתוב לא מוכיח על אברהם כלל, ולא הזכיר את אברהם כלל, ולא את יצחק, אלא את יעקב לבדו, שפתוב (דברים לב) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, ואחר כך כתוב ימצאהו וגומר.

שאברהם יצא מתוך עובדי עבודה

אמר רבי אלעזר, כמה יאות ושפיר האי. זכאה אורחא דילן. וכמה מילין עלאין קדישין רוחנא לון וחסניא. ההוא יודאי הוה תמן לקמיהו. אמר לון, רבנן, כל מילין אלין, כמה טבאן. ומילין עלאין קדישין נינהו. מאי דכתיב בתריה, ימצאהו בארץ מדבר וכתהו ילל ישמן וגו'.

אמרו ליה, אי ידעת ביה מלה, אימא. דהא אוקמוה באברהם, דאשפח ליה קדשא ברנף הוא בארעא דפלחי עבודה זרה ולא הוה ידעי במהימנותא דקודשא ברנף הוא. אלא כוליהו הוה טעאן בתר עבודה זרה, וקם אברהם ופרח בינייהו ענפא חדא שלים, קדם מארי דעלמא. ואשפח ליה תמן.

מה עבד קדשא ברנף הוא, נטל ליה לההוא ענפא, ואעקר ליה מתמן ואשרי ליה, ואשתדל. ושתל ליה בארעא אחרת. דכתיב (בראשית י"ב) לך מארצך וגו'. ועביד מניה עמא קדישא. ודא היא מציאה דאשפח קדשא ברנף הוא בעלמא, בארעא דלא מהימני ביה בקודשא ברנף הוא ולא ידעי מאן איהו.

אמר ההוא יודאי שפיר הוא, ויאות מלה דא. אבל אית לשאלא, אי אברהם הוה דיוקנא דאיצטריף. ותו דהא קרא, לא אוכח על אברהם כלל ולא אדפר לאברהם כלל, ולא ליצחק, אלא ליעקב בלחודו. דכתיב כי חלק ה' עמו יעקב וגו', ובתריה כתיב, ימצאהו וגו'.

אמר רבי אלעזר, עם כל זה לא קשיא הכא. דהא אברהם אשפחן דנפק מגו פלחי

אמר רבי אלעזר, עם כל זה לא קשה פאן, שהרי מצאנו

זָרָה, וְכֵן - אָף עַל גַּב שִׁיעֻקְבּ
נִזְכָּר, הוּא מְדַבֵּר עַל אַבְרָהָם, וְאֵין
כָּלֵל קִשְׁיָה בְּדַבְרֵי זֶה. אֲבָל אִם יִדְעַתְּ
דְּבָר אֶחָד חֲדוּשׁ - אָמַר. ע"כ
מֵהֶשְׁמַטוֹת.

עֲבוּדָה זָרָה. וְהִכָּא אָף עַל גַּב דִּיעֻקְבּ אֲדַפְרָה,
הוּא עַל אַבְרָהָם. וְלִית פִּירוּקָא כָּלֵל בְּמִלָּה
דָּא. אֲבָל אִי יִדְעַתְּ מִלָּה אוֹ חֲדוּשָׁא אִימָא:
(עַד כֵּאן מֵהֶשְׁמַטוֹת).

השלמה מההשמטות (סימן יא)

השלמה מההשמטות סימן

פְּתַח וְאָמַר הֵהוּא יוֹדָאי (בראשית א) וְהָאֲרִץ
הֵיטָה תְּהוֹ וְבִהוּ וְגו'. מָאן אֲרִץ, הֵיטָה
דְּאַשְׁתְּמוּדַע עֲלָאָה וְתַתָּאָה. הֵיטָה תְּהוֹ, מָאי
תְּהוֹ. דָּא קוּ יְרוּק דְּאִקִּיף כָּל עֲלָמָא וְאִיקְרִי
קוּ תְּהוֹ. דְּכַתִּיב (ישעיה ל"א) וְנָטָה עָלֶיהָ קוּ תְּהוֹ
וְאֲבָנֵי בִהוּ. בִּהוּ, כְּמָה דְּתַנִּינָן, אֲבָנֵין
מְפוּלְמוֹת דְּמִשְׁתַּקְעָן גּוּ תְּהוֹמֵי וּמְנַהוּן נַפְקֵי
מִיַּין.

יָא
פְּתַח אוֹתוֹ יְהוּדֵי וְאָמַר, (בראשית א)
וְהָאֲרִץ הֵיטָה תְּהוֹ וְבִהוּ וְגוּמַר. מִי
הָאֲרִץ? אוֹתָהּ הַנּוֹדַעַת לְמַעְלָה
וּמִטָּה. הֵיטָה תְּהוֹ, מָה זֶה תְּהוֹ?
זֶה קוּ יְרוּק שְׁמַקִּיף אֶת כָּל הָעוֹלָם,
וְנִקְרָא קוּ תְּהוֹ, שְׁכַתוּב (ישעיה לד)
וְנָטָה עָלֶיהָ קוּ תְּהוֹ וְאֲבָנֵי בִהוּ.
בִּהוּ, כְּמוֹ שְׁשַׁנִּינוּ, אֲבָנֵים מְפֻלְמוֹת
שְׁמִשְׁקָעוֹת בְּתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת, וּמֵהֶן
יוֹצְאִים מֵים.

הַשְׁתָּא אֵית לְמַנְדַע. תְּהוֹ דְּאִיהוּ קוּ יְרוּק,
מָאן הָוָה קוּ יְרוּק, אֲלֵא אֲשַׁפְתָּן
בְּסַפְרָא דְּאַסְיָא דְּקִרְטִינָאָה וְיוֹדָאן דְּקִסְרֵי
שְׁמִיָה, וְקִרְאָן שְׁמִיָה אֲסִיָא קִרְטִינָאָה. בְּגִין
דְּהוּא רַב עַל כָּל אֲסִיָין וְיִקְרָא בְּחֻכְמָתָא.
וְהִכִּי אָמַר בְּלִשׁוֹן פְּרִסִי לְבַר נֶשׁ יִקְרָא.
וְהוּא אָמַר, וְהָאֲרִץ הֵיטָה תְּהוֹ, מָאי תְּהוֹ,
אִיהִי קוּ יְרוּק דְּאַסְחַר עֲלָמָא. וּמָאן אִיהוּ
קְלִיפָא דְּאַגּוּזָא וְדָא אִיהוּ קְלִיפָה דְּלְבַר
דְּאִיהוּ יְרוּק.

עֲבָשׁוּ יֵשׁ לְדַעַת, תְּהוֹ, שְׁהוּא קוּ
יְרוּק, מָהוּ קוּ יְרוּק? אֲלֵא מְצִאנוּ
בְּסַפְרֵי הַרופָא מְקִרְטִינָאָה, וְיוֹדָן שֶׁל
קִסְרֵי שְׁמוֹ, וְקוּרָאִים אֶת שְׁמוֹ
הַרופָא הַקִּרְטִינָאִי, מִשּׁוּם שְׁהוּא
גְּדוֹל עַל כָּל הַרופָאִים וְנִכְבֵּד
בְּחֻכְמָה. וְכֵן אוֹמְרִים בְּלִשׁוֹן פְּרִסִי
לְאָדָם נִכְבֵּד. וְהוּא הִיָּה אוֹמַר,
וְהָאֲרִץ הֵיטָה תְּהוֹ, מָה זֶה תְּהוֹ?
הוּא קוּ יְרוּק שְׁמַקִּיף כָּל הָעוֹלָם,
וְיִמִּי הוּא? קְלַפְתָּ הָאֲגוּז, וְזוּהִי
הַקְּלִפָּה הַחֲצִיצוֹנָה, שְׁהִיא יְרוּקָה.

לְגוּ מַנִּיָה בִּהוּ, וְאִינוּן אֲבָנֵין מְפוּלְמוֹת דְּמְנַהוּן
נַפְקֵי מִיַּין. מִן תְּהוֹ אֲתַמְשַׁכָּאן עוֹר וּבְשָׂר.
מִן בִּהוּ אֲתַמְשַׁכּוּ גְרַמִּי לְגוּ מַנִּיָה. וְחֻשְׁף, דָּא
מְשִׁיכוּ דְּאֲתַמְשַׁף מַנִּיָה עֲמָא דְּעִשׂוּ. וְאִי תִימָא
מָאן תְּהוֹ. הִרִי הוּא וְדָאי, דְּהָא חֻשְׁף מַנִּיָה
תְּלִיָיא. אֲלֵא אִינוּן אֲבָנֵין מְפוּלְמוֹת, עֲאֵלוּ
בְּאֲמָצְעִיתָא דְּמַנִּיָה אֲתַמְשַׁכָּאן גְרַמִּי כְּמָה
דְּאֲתַמַּר. וְחֻשְׁף מְשִׁיכוּ דְּקִיק, דְּמַנִּיָה אֲתַמְשַׁף
עִשׂוּ.

לְפָנִים מְנַו - בִּהוּ, וְהֵן אֲבָנֵים
מְפֻלְמוֹת שְׁמֵהֶן יוֹצְאִים מֵים. מִתְּהוֹ
נִמְשָׁף עוֹר וּבְשָׂר. מִן בִּהוּ נִמְשַׁכּוֹת
הַעֲצָמוֹת. לְפָנִים מְנַו - וְחֻשְׁף. זוּ
הַהִמְשַׁכָּה שְׁנַמְשָׁף מְנַוָה הָעֵם שֶׁל
עִשׂוּ. וְאִם תֹּאמַר מָה זֶה תְּהוֹ? הִרִי
הִיא בּוֹדָאי שְׁהִרִי הַחֻשְׁף תְּלוּי
מְנַו, אֲלֵא אוֹתָן אֲבָנֵים מְפֻלְמוֹת
נִכְנְסוּ בְּאֲמָצַע, שְׁמֵהֶן נִמְשַׁכּוֹת
הַעֲצָמוֹת, כְּמוֹ שְׁנַמְשָׁר. וְחֻשְׁף -
מְשִׁיכָה דְּקָה, שְׁמֵהֶן נִמְשָׁף עִשׂוּ.
וְרוּחַ אֱלֹהִים - זֶה מַחַ הָאֲגוּז,
שְׁמֵהֶם נִמְשָׁף יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם, כְּמוֹ
הָאֲגוּז הַזֶּה, סוּד הַכְּתוּב (יחזקאל א)

וְרוּחַ אֱלֹהִים דָּא מוֹחָא דְּאַגּוּזָא, דְּמִתְפָּן

והנה רוח סערה באה מן הצפון, כנגד התהו. לפנים ממנו - ענן גדול, כנגד הבהו. לפנים ממנו - ואש מתלקחת, כנגד החשף. לפנים ממנו - ונגה לו סביב, כנגד של ורוח אלהים.

ומתוכה פעין החשמל - לפנים מהפל, כנגדו מרחפת על פני המים, זו רוח האם העליונה שמרחפת על הכל. ויעקב השלם הוא, וזה מח האגוז, והקדוש ברוך הוא ימצאהו בארץ מדבר ודאי. אחר כך עשה הקדוש ברוך הוא את כל אותן הקלפות, שפלן יהיו משעבדות לו.

עד כאן היה כתוב באותו ספר של הרופא הקרטינאי. אחר כך היה רשום בכתוב הזה: כל שמירה שצריך רופא חכם לעשות לחולה ששוכב בבית חליו אסירי המלך, לעבד לרבוץ העולם, שפשהולף רופא חכם אליו, ימצאהו בארץ מדבר ובתהו ילל ישמן, מחלות ששורות עליו, מוצא אותו באסירי המלך.

אם תאמר, הואיל והקדוש ברוך הוא יצנה לתפס אותו, שלא ישפדל שום אדם אחריו - לא כך! שהרי דוד אמר אשרי משכיל אל דל וגומר. דל הוא ששוכב בבית חליו, ואם הרופא חכם, הקדוש ברוך הוא יתן ברכות לאותו שמשפדל בו, ואותו רופא ימצאהו בארץ מדבר, שוכב בבית חליו.

ובתהו ילל ישמן, שאותם חלאים דוחקים אותו. מה צריך לו לעשות? יסבבנהו, יסובב סבות ויביא עלות כדי שימנע ממנו אותם דברים שמזיקים לו, יקייז לו ויוציא ממנו דם רע.

אתמשך יעקב שלימא, כגוונא דאגוזא דא. רזא דכתיב (יחזקאל א) והנה רוח סערה באה מן הצפון, לקבליה דתהו. לגו מניה, ענן גדול, לקבליה דבהו. לגו מניה, ואש מתלקחת, לקבליה דחשף. לגו מניה, ונגה לו סביב, לקבליה דרוח אלהים.

ומתוכה פעין החשמל, לגו מפלא. לקבליה מרחפת על פני המים. דא רוחא דאימא עלאה, דקא מרחפת על פלא. ויעקב שלימא איהו, ודא מוחא דאגוזא וקודשא בריך הוא ימצאהו בארץ מדבר, ודאי. לבתר עבד קדשא בריך הוא דכל אינון קליפין יהון פולהון משתעבדן ליה.

עד הכא הוה כתיב בההוא ספרא (דאסיא) דקרטינאה אסיא. לבתר הוה רשום בהאי קרא, פל נטורא דאיצטריך אסיא, חפים למעבד למרע דשכיב בבי מרעיה אסירי דמלפא, למפלח למארי עלמא. דכד אזיל אסיא חפים לגביה, ימצאהו בארץ מדבר ובתהו ילל ישמון. מרעין דשריין עליה אשפח ליה באסירי דמלפא.

אי תימא הואיל וקודשא בריך הוא יפקוד לתפשא ליה דלא ישתדל בר נש אבתריה, לאו הכי. דהא דוד אמר (תהלים מ"א) אשרי משכיל אל דל וגו' ודל הוא דשכיב בבי מרעיה. ואי אסיא חפים הוא, קדשא בריך הוא יב ליה ברכאן לההוא דישתדל ביה. וההוא אסיא ימצאהו בארץ מדבר, בבי מרעיה שכיב.

ובתהו ילל ישמון, דאינון מרעין דחקין ליה. מאי איצטריך ליה למעבד יסובבנהו, יסובב סיבוב וייתי עליות בגין דימנע מניה אינון מלין דנזקין ליה, יקייז ליה, ויפוק מניה דמא בישא.

יבונגנהו, יסתפל ויבין אותו החלי
ממה היה, ויסתפל כדי שלא
יתרבה עליו וינמיק אותו. אחר
כך יצרנהו כאישון עינו, כדי
שיהיה שמור פראוי באותם
משקים ובאותן רפואות שצריך
לו ולא יטעה מהם, שאלמלא
יטעה אפלו בדבר אחד, הקדוש
ברוך הוא מחשיב על הרופא
כאלו שפך דם והרגו.

כי הקדוש ברוך הוא רוצה שאף
על גב שאותו אדם הוא בבית
אסירי המלך, שישתדל עליו בן
אדם ויסיע לו להוציאו מבית
האסורים.

והנה אומר כך: הקדוש ברוך הוא
דן דיני בני העולם למעלה הן
למות, הן לשרש, הן לעקר, הן
לתת ענש נכסים. מי שראוי לענש
נכסים נופל בבית חליו, ולא
יתרפא עד שעושה כל מה שנגזר
עליו. כיון שנענש בממונו ונתן
כל מה שנגזר עליו, מתרפא
ויוצא מבית האסורים, ועל זה
צריך להשתדל עליו שיתן ענש
ויצא.

מי שראוי לשרש, יתפסו אותו
ויתנו אותו בבית האסורים עד
שישתרש מהכל, ולפעמים
שישתרש מאיברים או מאחד
מהם, ואחר כך יוציאהו מבית
האסורים.

מי שראוי למות כך זה, שאלו
יתן כל כפר וכל ממון שבעולם
לא ינצל, ועל זה צריך רופא חכם
להשתדל עליו. אם יכול לתת לו
רפואה מן הגוף - יפה, ואם לא
- יתן לו רפואה לנשמתו וישתדל
על רפואת הנשמה, וזהו רופא
שקדוש ברוך הוא ששתדל עליו
בעולם הזה ובעולם הבא.

אמר רבי אלעזר, עד עכשו לא

יבונגנהו, יסתפל ויבין, ההוא מרעא ממה הוי.
ויסתפל בגין דלא יתרבי עלוי וימאך
ליה. לבתר יצרנהו כאישון עינו, בגין דיהא
נטיר פדקא יאות באינון משקין, באינון
אסוותא דאצטריכו ליה. ולא יטעי מנייהו,
דאלמלי יטעי אפילו במלה חדא, קדשא בריך
הוא חשיב על אסיא כאילו שפיך דמא
וקטליה.

בגין דקודשא בריך הוא בעי דאף על גב
דההוא בר נש איהו בבי אסירי דמלפא,
דישתדל בר נש עליה ויסייע ליה לאפקא ליה
מבי אסירי.

והנה אמר הכי, קדשא בריך הוא דן דיני בני
עלמא לעילא, הן למות, הן לשרושי,
הן לעקור, הן לענוש נכסין. מאן דאתחזי
לענוש נכסין, נפיל בבי מרעיה ולא יתסי, עד
דעבר כל מה דאתגזר עליה. כיון דאתענש
בממוניה, ויהיב ליה כל מה דאתגזר עליה,
איתסי ונפק מבי אסירי. ועל דא איצטריך
לאשתדלא עליה, דיתן עונשא ויפוק.

מאן דאתחזי לשרושי, יתפסון ליה, ויהבי
ליה בבי אסירי. עד דישתרש מפלא.
ולזמנין דישתרש משייפוי, או מחד מנייהו,
ולבתר יפקון ליה מבי אסירי.

מאן דאתחזי למות, הכי הוא, דאילו יתן כל
כופרא וכל ממונא דעלמא לא ישתזיב.
ועל דא איצטריך לאסייא חפים לאשתדלא
עליה, אי יכיל למיהב ליה אסוותא מן גופא,
יאות. ואי לאו, יתן ליה אסוותא לנשמתיה
וישתדל על אסוותא דנשמתא. ודא הוא אסיא
דקודשא בריך הוא ששתדל עליה בהאי עלמא
ובעלמא דאתי.

אמר רבי אלעזר, עד השתא לא שמענא מאסייא דא ומספרא דא, בר

שִׁמְעָתִי מִהֲרוּפָא הִזָּה וּמִהַסְפָּר הִזָּה, חוץ מִפַּעַם אַחַת שֶׁאָמַר לִי סוּחֵר אֶחָד שֶׁשָּׁמַע מֵאֲבִי, שְׂרוּפָא אֶחָד הָיָה בְיָמָיו, שֶׁשָּׁהֲיָה מִסְתַּפֵּל בְּאֲדָם כִּשְׁהוּא בְּבֵית חָלִיו, הָיָה אוֹמֵר: זֶה יַחֲיָה, וְזֶה יָמוּת. וְהָיוּ אוֹמְרִים עָלָיו (שְׁהוּא הָיָה צָדִיק) יֵרָא חֲטָא, וְכָל מִי שֶׁלֹּא יְכוּל הָיָה לְהַשִּׁיג (לְקַנּוּת) מֵהַ שְׂצָרִיף, הוּא הָיָה קוֹנֵה לוֹ וְנוֹתֵן מִשְׁלוֹ, וְהָיוּ אוֹמְרִים שֶׁאֵין חֶכֶם בְּעוֹלָם כְּמוֹתוֹ, וּבִתְפִלָּתוֹ הָיָה עוֹשֶׂה יוֹתֵר מִמֶּה שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה בְיָדָיו, וּבְדוּמָה לָנוּ, זֶה הָיָה אוֹתוֹ רוּפָא. אָמַר אוֹתוֹ סוּחֵר, וְדָא סְפָרוּ בְיָדֵי הוּא, שֶׁיִּרְשָׁתוֹ מִסְבִּי, וְכָל דְּבָרֵי אוֹתוֹ הַסְפָּר הַתִּיבְסָדוּ כְּלָם עַל סוּדוֹת הַתּוֹרָה, וְסוּדוֹת נִסְתָּרִים מִצְּאֲתֵי בּוֹ.

וְדָבָרֵי רְפוּאָה שֶׁהוּא אָמַר שֶׁלֹּא רְאוּי לְעִשׂוֹתָם, פָּרַט לְמִי שֶׁהוּא יֵרָא חֲטָא, וְהֵם מִמֶּה שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה בְּלַעַם, שֶׁהָיָה לוֹחֵשׁ לְחֻשִׁים עַל חוּלָה, וְהָיָה אוֹמֵר בְּפִיו וּמִיָּד מִתְּרַפָּא, וְכָלֵם מְבָרְרִים בְּאוֹתוֹ הַסְפָּר.

וְאָמַר זֶה אָסוּר וְזֶה מִתָּר לְמִי שֶׁיֵּרָא חֲטָא, מִשּׁוּם שֶׁחֲטָאִים רַבִּים אָמַר שֶׁרְפוּאָתָם תְּלוּיָה בְּלַחַשׁ הַפֶּה, וְהֵם מִצַּד הַנַּחֲשׁ, וּמִהֵם מִצַּד הַקָּסֵם. וְכָל אוֹתָם שֶׁאָסוּר לֹאמַר בְּפֶה וְאָסוּר לְעִשׂוֹת בְּמַעֲשֵׂה הָיָה אוֹמֵר. עַד שֶׁמִּצְּאֵתִי בְּמַחְלוֹת יְדוּעוֹת שְׂצָרִיף לֹאמַר כֶּף וּלְנִדוֹת בְּנִדוּי וּשְׂמִתָּא עַל אוֹתוֹ חָלִי, וְזוֹ תְּמִיחָה גְדוּלָה לָנוּ. שְׂמַחוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וּשְׂמַחוּ הַחֲבָרִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִם הָיָה לָנוּ סְפָר זֶה, נִרְאֶה מֵהוּ. אָמַר, אֲנִי אֶמְסַר בְּמִסְרָה עַל מְנַת לְהִרְאוֹת לְמַגְנֵרָה הַקְּדוּשָׁה. וְשָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אוֹתוֹ סְפָר הָיָה בְיָדֵי שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשִׁים, וּמִצְּאֵתִי

מִזְמָנָא חָדָא. דְּאָמַר לִי טִייעָא חָדָא דְשָׁמַע לְאֲבוּי, דְּאֶסְיָא חַד הָהּ בְיוֹמוּי. דְּכַד הָהּ מִסְתַּפֵּל בְּבַר נֶשׁ פַּד אִיהוּ בְבִי מְרַעִיָה, הָהּ אָמַר, דָּא חֵי וְדָא מִית. וְהוּוּ אִמְרִין עָלֵיָה, (וְהוּוּ הָהּ וּבְאִתָּהּ), דְּחִיל חֲטָאָה. וְכָל מָאן דְּלֹא יָכִיל לְמַדְבֵּק (אֲצִ"ל לְמַזְנוּ) מָה דְאִיצְטְרִיף, אִיהוּ הָהּ קִנְי לֵיָה וְיַהִיב מְדִילֵיָה. וְהוּוּ אִמְרִין, דְּלִית חַפִּים בְּעִלְמָא כְּגִינְיָה. וּבְצִלוֹתֵיָה הָהּ עֲבִיד יַתִּיר מִמֶּה דְהָהּ עֲבִיד בִּידוּי, וּכְדוּמָה לָן, דָּא הָהּ הֵהוּא אֶסְיָא. אָמַר הֵהוּא טִייעָא, וְדָא סְפָרָא דִילֵיָה בְיָדֵי אִיהוּ, דְקָא יִרְתֵּנָא מֵאֲבִי אָבָא. וְכָל מְלוּי דְהֵהוּא סְפָרָא, כְּלָהוּ אֲתֵיִסְדָּן עַל רִזִּין דְאֹרִייתָא וְרִזִּין סְתִימִין אֲשַׁכְחָנָא בֵּיה.

וּמִיָּין דְאֶסְנוּתָא דְאִיהוּ אָמַר דְלֹא יֵאוֹת לְמַפְעֵל לֹזֵן, בַּר מָאן דְאִיהוּ דְחִיל חֲטָאָה. וְאֵינּוֹן מִמֶּה דְהָהּ עֲבִיד בְּלַעַם דְהָהּ לְחִישׁ עַל מְרַע, וְהוּוּ אָמַר בְּפוּמִיָה, וְאֲתִסִּי מִיָּד. וְכְלָהוּ בְרִיר לֹזֵן בְּהֵהוּא סְפָרָא.

וְאָמַר, דָּא אָסוּר וְדָא מוּתָר לְמָאן דְדְחִיל חֲטָאָה, בְּגִין דְמְרַעִין סְגִיִּין אָמַר, דְתִלְיָא אֶסְנוּתָא דִילְהוֹן בְּלְחִישׁוֹ דְפוּמָא, וְאֵינּוֹן מִסְטָרָא דְנַחֲשׁ, וּמִנְהוֹן מִסְטָרָא דְקָסֵם. וְכָל אֵינּוֹן דְאָסוּר לֹאמַר בְּפוּמָא וְאָסוּר לְמַעַבַּד בְּעוּבְדָא, הָהּ אָמַר. עַד דְאֲשַׁכְחָנָא עַל מְרַעִין יְדִיעָאן דְאִיצְטְרִיף לֹאמַר כֶּף, וּלְנִדוּיֵי בְנִדוּי וּבְשִׂמְתָא עַל הֵהוּא מְרַע, וְאִיהוּ תְנוּהָא סְגִי לְגַבְּן. חֲדֵי רַבִּי אֶלְעָזָר וְחֲדוּ חֲבָרִיָא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אִי הָאִי סְפָרָא הָהּ לְגַבְּן, נַחֲמֵי מְאִי אִיהוּ. אָמַר, אֲנָא אֶמְסַר בְּמִסְרָה עַל מְנַת לְאֲחֻוּאָה (לְאֲחֻוּאָה) לְבוּצִינָא קְדִישָׁא. וְתַנְיִנָן, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הֵהוּא סְפָרָא הָהּ בְיָדֵי תְרִיסָר יִרְחֵי, וְאֲשַׁכְחָנָא בֵּיה נְהוּרִין

עלאין. פד מטינא לאינון רזין דהוו מבלעם
תנוהנא.

אורות עליונים. פשהגעתי
לאותם סודות שהיו מבלעם,
תמהתי.

יום אחד לחשתי במקום אחד,
והיו האותיות עולות ויורדות, עד
שראיתי בחלום ואמר לי, מה לך
להפגס בתחום שאינו שלך?
התעוררתי, והיה רע לפני על
סודות נסתרים שהיו שם. שלחתי
לאותו יהודי ונתתי לו הספר,
ובסודות של בלעם מצאתי
מאותם שמות המלאכים ששלח
לו בלק ולא היו מסתדרים על
תקונייהם.

אבר פמה מיני רפואה מצאתי
בו שמתקני על תקוני התורה
וסודות נסתרים שלה, וראיתי
בחסידות ותפלות לקדוש ברוך
הוא.

ואם תאמר שהיה עושה רפואה
בפסוקי התורה - חס ושלום!
אלא היה אומר סודות התורה,
ועל אותו סוד מוציא סודות
רפואה שלא ראיתי כאלה
לעולמים. אמרתי, ברוך הרחמן
שהחכים בני אדם בחכמה
עליונה. ומאותם דברים של
בלעם לקחתי, וראיתי בהם שלא
היה בעולם חכם בכשפים
כמותי. אמרתי, ברוך הרחמן
שבטל מהעולם כשפים, כדי
שלא יטעו בני אדם מאחר יראת
ה': ע"כ מההשמטות.

אמר רבי אלעזר, בלעם הרשע
מי הרגו, ואיך נהרג? אמר רבי
יצחק, פנחס וסיעתו הרגוהו,
שכתוב (במדבר לא) הרגו על
חלליהם. ושנינו, בעיר מדין היה
עושה בחכמת כשפיו שטטים
באור הוא ומלכי מדין. ואלמלא
ציץ הקדשה ותפלת פנחס
שהפילום על ההרוגים. זהו
שכתוב על חלליהם, וכתוב (יהושע
יג) ואת בלעם בן בעור הקוסם

יזמא חד לחישנא באתר חד, והוו אתוון סלקן
ונחתן. עד דחמינן בחלמא ואמר לי, מה
לך למיעל בתחומא דלאו דילך. אתערנא
ואבאיש קמאי על רזין סתימין דהוו תמן,
שדרנא לההוא יודאי ויהיבנא ליה ספרא.
וברזין דבלעם אשפחנא מאינון שמהן
דמלאכים דשדר ליה בלק, ולא הוו מתסדרן
על תיקונייהו.

אבר פמה זיני אסוותא אשפחנא ביה דקא
מתתקני על תקוני אורייתא ורזין סתימין
דיליה. וחמינא דאינון בחסידותא וצלותין
לקודשא בריך הוא.

ואי תימא דהוה עביד אסוותא בפסוקי
דאורייתא, חס ושלום. אלא הוה אמר
רזין דאורייתא, ועל ההוא רזא אפיק רזין
דאסוותא, דלא חמינא כההוא גוונא לעלמין.
אמינא, בריך רחמנא דאחפים לבני נשא
בחכמתא דלעילא. ומאינון מלין דבלעם
נסיבנא. וחמינא בהו, דלא הוה בעלמא חפים
בחרשין פגיניה. אמינא, בריך רחמנא דבטיל
מעלמא חרשין דלא יטעון בני נשא מבתר
דחלתא דקודשא בריך הוא. ע"כ: (עד כאן
מחהשמטות).

אמר רבי אלעזר, בלעם חייבא מאן קטיל
ליה, והיך אקטיל. אמר רבי יצחק,
פנחס וסיעתיה קטלוהו. דכתיב, (במדבר לא) הרגו
על חלליהם. ותנינן, בקרתא דמדין הוה עביד
בחכמתא דחרשוי, דטאסין באורא הוא
ומלכי מדין. ואלמלא ציץ דקדושא, וצלותא
דפינחס, דאפילו להון על קטילייה, הדא הוא
דכתיב על חלליהם. וכתיב (יהושע יג) ואת בלעם

הָרְגוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחֶרֶב. אָמַר לוֹ
רַבִּי אֱלֶעָזָר, כָּל זֶה יִדְעָתִי.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֱלֶעָזָר, כָּל
דְּבָרֵי בַלְעָם הִרְשַׁע תְּקִיפִים הֵם,
וְהָרִי פִרְשׁוּהָ הַחֲכָרִים, שְׁפָתוֹב
(דברים לד) וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד
בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה. וְאָמְרוּ, בְּיִשְׂרָאֵל
לֹא קָם, אֲבָל בְּאֲמוֹת הָעוֹלָם קָם,
וּמִיָּהוּ? בַּלְעָם, וְהָרִי בְּאָרְנוּ
הַדָּבָר, מֹשֶׁה אֵין כְּמוֹתוֹ בְּפִתְרִים
הָעֲלִיּוֹנִים, בַּלְעָם אֵין כְּמוֹתוֹ
בְּפִתְרִים הַתַּחְתּוֹנִים. זֶה בְּצַד
הַקְּדוּשָׁה, וְזֶה בְּצַד שְׁמָאל. וְאִם
כָּל זֶה הִיָּה בְּיָדוֹ וְכָל כֶּף תְּקִיף
בְּחֻמָּה, אָדָם שִׁישְׁבַח אֶת עֲצָמוֹ
בְּכַח תְּקִיף, שְׁפָתוֹב (במדבר כג)
וְאָנְכִי אֶקְרָה כֹּה - אֶעְקַר אֶת כֹּה
מִזֶּה, אֵיךְ יִכְלוּ לְהִרְגוֹ?

אָרְאָה בְּסִפְר חֻכְמַת שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ
כֶּף אָמַר: שְׁלֹשָׁה סִמְנִים הֵם;
סִמְן לַעֲבָרָה - יִרְקוֹן. סִמְן
לְשִׁטוֹת - דְּבָרִים. סִמְן שְׁלֹא יוֹדַע
כְּלוּם - שְׁבָחִים. וְזֶה הַכְּרִיעַ
לְשָׂאָר, שׁוֹטָה בְּכָל עֲבֻרוֹת, הַכֹּל
יֵשׁ בוֹ.

וְהָרִי כְּתוּב (משלי כז) יִהְלֶלְךָ זֶר וְלֹא
פִיךָ. וְאִם לֹא זֶר - פִּיךָ! - לֹא כֶּף.
אֵלֹא אִם אֵין מִי שְׁמִפִּיר אוֹתְךָ,
פִּתַח פִּיךָ לְדַבֵּר בְּתוֹרָה וְלֹא הוֹדִיעַ
דְּבָרֵי אֱמֶת בְּתוֹרָה, וְאֵז פִּתְחוֹן
פִּיךָ בְּתוֹרָה יִשְׁבַּחוּ דְּבָרֶיךָ וְיִדְעוּ
מִי אַתָּה, שְׂאֵין דְּבַר בְּעוֹלָם
שְׁמוּדִיעַ עַל הָאִישׁ אֵלֹא בְּזִמְן
שְׁפוּתַח פִּיו. פִּיו מוֹדִיעַ לְבָנֵי אָדָם
מִי הוּא.

אוֹתוֹ בַּלְעָם הִרְשַׁע, תְּשַׁבְּחוֹת
מְשַׁבַּח עֲצָמוֹ כְּכֹל. וְעַם כָּל זֶה
גִּנְבַת דַּעַת הִיָּה גוֹנֵב, וְהַתְּעֵלָה
בְּדְבָרָיו. בְּדְבָרִים קִטְנִים הִיָּה
עוֹשֶׂה גְדוּלִים. מֵה שְׂאֵמֵר עַל
אוֹתָן מְעֻלוֹת, דְּבָרֵי טְמֵאָה הִיָּה
אוֹמֵר, וְאֱמַת אָמַר. אֲבָל אוֹתוֹ

רְשַׁע הָיָה אָמַר וּמְשַׁבַּח

בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסֵם הָרְגוּ בְּחֶרֶב. אָמַר לִיָּה רַבִּי
אֱלֶעָזָר, כָּל דָּא יִדְעָנָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֱלֶעָזָר, כָּל מְלוֹי דְּבַלְעָם
חֲיִיבָא, תְּקִיפִין אֵינוֹן, וְהָא אוּקְמוּהָ
חֲבַרְיָיא, דְּכַתִּיב (דברים לד) וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד
בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה, וְאָמְרוּ, בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם אֲבָל
בְּאֲמוֹת הָעוֹלָם קָם, וּמְנוּ. בַּלְעָם, וְהָא
אוּקְיָמְנָא מְלָה, מֹשֶׁה לִית דְּכוּוּתִיהָ, בְּכַתְרִין
עֲלֵאֵין. בַּלְעָם לִית דְּכוּוּתִיהָ, בְּכַתְרִין תַּתְּאֵין.
דָּא בְּסִטְרָא דְּקְדוּשָׁה, וְדָא בְּסִטְרָא דְּשְׁמָאֲלָא.
וְאִי כָּל דָּא הָוָה בִּידֵיהָ, וְכָּל כֶּף תְּקִיף בְּחֻכְמַתָּא,
גָּבַר דִּישְׁבַּח גְּרַמִּיָּה בְּחִילָא תְּקִיף, דְּכַתִּיב וְאָנְכִי
אֶקְרָה כֹּה, אֶעְקַר לְכֹה מֵהָאֵי. הִיאָךְ יִכִּילוּ
לְקַטְלָא לִיָּה.

אָרְאָה בְּסִפְרָא דְּחֻכְמַתָּא דְּשְׁלֹמֹה מְלִפָּא הַכִּי
אָמַר, תִּלְת סִמְנִין אֵינוֹן. סִמְן לַעֲבָרָה,
יִרְקוֹן. סִמְן לְשִׁטוֹת, מְלִין. סִמְן דְּלֹא יוֹדַע
כְּלוּם, שְׁבוּחֵי. וְדָא אֶכְרַע לְשָׂאָר, שׁוֹטָה בְּכָל
עֲבֻרוֹת, כְּלֹא אֵית בֵּיהָ.

וְהָא כְּתִיב (משלי כז) יִהְלֶלְךָ זֶר וְלֹא פִיךָ, וְאִם לֹא
זֶר. פִּיךָ. לָאוּ הַכִּי. אֵלֹא אִי לֹא הוּי מְאֵן
דְּאִשְׁתְּמוּדַע לָךְ, אִפְתַּח פּוּמְךָ לְמִלְלָא
בְּאוּרִייתָא, וְלֹא וּדְעָא מְלִי קְשׁוּט בְּאוּרִייתָא.
וּכְדִין פְּתִיחוּ דְּפוּמְךָ בְּאוּרִייתָא, יִשְׁבַּחוּן מִילָךְ,
וְיִנְדַעוּן מְאֵן אַנְתָּ, דְּלִית מְלָה בְּעֵלְמָא
דִּישְׁתְּמוּדַעוֹן לִיָּה לְבַר נֶשׁ, אֵלֹא בְּזִמְנָא
דְּאִפְתַּח פּוּמִיָּה. פּוּמִיָּה הוֹדַע לְבָנֵי נֶשׂא מְאֵן
הוּא.

הַהוּא רְשַׁע דְּבַלְעָם, שְׁבוּחֵי מְשַׁבַּח גְּרַמִּיָּה
בְּכֵלָא. וְעַם כָּל דָּא, גְּנִיבוּ דְּדַעַתָּא קָא
גְּנִיב, וְאִסְתַּלַּק בְּמְלוֹי. בְּמְלִין זְעִירִין, הָוָה
עֲבִיד רְבַרְבִּין. מֵה דְּאָמַר עַל אֵינוֹן דְּרַגִּין מְלִין
מְסֻבִּין הָוָה אָמַר, וּקְשׁוּט אָמַר. אֲבָל הַהוּא

רָשַׁע הָיָה אֹמֵר וּמִשְׁבַּח עֲצֻמוֹ
בְּדַרְךָ נִסְתָּר, וְהִתְעַלָּה בְּדַבְרֵי.
שָׁפַל מִי שֶׁהָיָה שׁוֹמֵעַ, חֶשֶׁב
שֶׁהִתְעַלָּה עַל כָּל נְבִיאֵי הָעוֹלָם,
שִׁכְתּוֹב (במדבר טו) שָׁמַע אִמְרֵי אֵל
וַיִּדַע דַּעַת עֲלִיּוֹן. מִי הָאִישׁ בְּעוֹלָם
שֶׁהָיָה שׁוֹמֵעַ מִפִּי דְבָרִים אֵלוֹ
שֶׁלֹּא חֶשֶׁב שָׂאִין בְּעוֹלָם נְבִיא
נֶאֱמָן כְּמוֹתוֹ?!

וְאִמְתָּ הָיָה, וְכֵן הָיָה. נֶאֱמַר שָׁמַע
אִמְרֵי אֵל, כִּן הָיָה. וַיִּדַע דַּעַת
עֲלִיּוֹן, כִּן הָיָה. וְאוֹתוֹ רָשַׁע הָיָה
אוֹמֵר עַל מַעֲלוֹת שֶׁנִּדְבַק בָּהֶם,
שָׁמַע אִמְרֵי אֵל. דְּבַר שֶׁהוּא
בְּמַעֲלָה עֲלִיוֹנָה.

וְכֵן אָמַר, שָׁמַע אִמְרֵי אֵל. לֹא
כְּתוּב הָאֵל, שֶׁהָרִי (תהלים יח) הָאֵל
תָּמִים דְּרָכּוֹ. אֲבָל סֵתֵם אֵל, אֵל
אֲחֵר הוּא. (שמות לד) כִּי לֹא
תִשְׁתַּחֲוֶה לָאֵל אֲחֵר. שָׁמַע אִמְרֵי
אֵל - דְּבַר קִטָּן הוּא, וְדוֹמָה לְמִי
שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא גְדוֹל וְעֲלִיּוֹן.
שָׁמַע אִמְרֵי אֵל - אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא
אֵל אֲחֵר, שִׁכְתּוֹב כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה
לָאֵל אֲחֵר.

וַיִּדַע דַּעַת עֲלִיּוֹן, עַל כָּל דְּרָגוֹת
הַשְּׁמַמָּה, אוֹתָם שֶׁמְנַהֲגִים אֲנִית
הַיָּם וְסִפְרָה. אֲרַבְעִים חֲסֵר אֶחָד
הֵם. וְאוֹתוֹ רַב חוֹבֵל שְׁפָלָם
מְנַהֲגִים עַל יְדֵיו, הוּא עֲלִיּוֹן עַל
כָּלָם. בְּזֶה הָיָה נִדְבַק אוֹתוֹ רָשַׁע,
וְאָמַר שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ דַּעַת עֲלִיּוֹן,
דְּרָגָה שֶׁהוּא עֲלִיּוֹן עַל כָּל מְנַהֲגֵי
הַסְּפִינָה. מִי שׁוֹמֵעַ זֶה שֶׁלֹּא יִבְהַל
בְּדַעְתּוֹ וַיֹּאמֶר שָׂאִין כְּמוֹהוּ
בְּעוֹלָם? אֵלֹא אוֹתוֹ רָשַׁע מִשְׁבַּח
אֶת עֲצֻמוֹ בְּדַרְךָ נִסְתָּר וְאָמַר דְּבַרֵי
אֲמָת, וְגַב דַּעַת בְּנֵי הָעוֹלָם.

אֲשֶׁר מַחְזֶה שְׂדֵי יַחְזֶה. מִי
שֶׁשׁוֹמֵעַ אֶת זֶה חֶשֶׁב שֶׁהָיָה רוֹאֶה
מִה שֶׁלֹּא רָאָה אֲחֵר בְּעוֹלָם. מַחְזֶה
שְׂדֵי - זֶה עֲנָף אֶחָד מֵאוֹתָם עֲנָפִים
שֶׁהֵיוּ יוֹצְאִים מִשְׂדֵי, וְלָמָּה?
עֲנָפִים שָׁבוּ, וּמְרָאָה שְׁנֵי נְבִיאִים,

גְּרַמְיָה בְּאֵרֶח סְתִים, וְאִסְתַּלַּק בְּמַלּוּי, דְּכָל מָאן
דְּהָוָה שָׁמַע, חָשִׁיב דְּאִסְתַּלַּק עַל כָּל נְבִיאֵי
עֲלָמָא, דְּכַתִּיב שׁוֹמֵעַ אִמְרֵי אֵל וַיִּוֹדַע (ד' קצ"ג)
וַיִּדַע דַּעַת עֲלִיּוֹן. מָאן גְּבַר בְּעֲלָמָא, דְּהָוָה שָׁמַע
מִפְּרֻמְיָה מְלִין אֵלִין, דְּלֹא חָשִׁיב דְּלִית בְּעֲלָמָא
נְבִיאָה מְהִימְנָא כְּגִינְיָה.

וְקָשׁוּטָ הָוָה, וְהָכִי הָוָה. נֶאֱמַר שׁוֹמֵעַ אִמְרֵי אֵל,
הָכִי הָוָה. וַיִּוֹדַע דַּעַת עֲלִיּוֹן הָכִי הָוָה.
וְהָוָה רָשַׁע הָוָה אָמַר עַל דְּרָגִין דְּאִתְדַּבְּק בָּהוּ,
שׁוֹמֵעַ אִמְרֵי אֵל, מְלָה דְּאִיהוּ בְּסַלְיָקוֹ עֲלָאָה.
וְהָכִי אָמַר, שׁוֹמֵעַ אִמְרֵי אֵל, הָאֵל לֹא כְּתִיב,
דְּהָא (תהלים יח) הָאֵל תָּמִים דְּרָכּוֹ. אֲבָל סֵתֵם
אֵל, אֵל אֲחֵר אִיהוּ. (שמות לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה
לָאֵל אֲחֵר שׁוֹמֵעַ אִמְרֵי אֵל, מְלָה זַעֲרָא אִיהִי.
וְדַמִּי לְמָאן דְּלֹא יָדַע, דְּאִיהוּ רַב וְעֲלָאָה. שׁוֹמֵעַ
אִמְרֵי אֵל, הָהוּא דְּאִקְרִי אֵל אֲחֵר, דְּכַתִּיב כִּי
לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָאֵל אֲחֵר.

וַיִּוֹדַע דַּעַת עֲלִיּוֹן, עַל כָּל דְּרָגִין דְּמִסְאָבוּ, אִינוֹן
דְּמְנַהֲגֵי אֲרַבָּא דִּימָא וְסִפְרָא. אֲרַבְעִין
חֲסֵר חַד אִינוֹן. וְהָוָה רַב חוֹבֵל, דְּכָלְהוּ
מְתַנְהֲגֵי עַל יְדֵיו, אִיהוּ עֲלִיּוֹן עַל כָּלָהוּ. בְּדָא
הָוָה מְתַדְּבַק הָהוּא רָשַׁע, וְאָמַר דְּהָוָה יָדַע דַּעַת
עֲלִיּוֹן, דְּרָגָא דְּאִיהוּ עֲלִיּוֹן עַל כָּלָהוּ מְנַהֲגֵי
אֲרַבָּא. מָאן שָׁמַע הָכִי דְּלֹא אִתְבְּהִיל בְּדַעְתִּיהָ,
וַיִּימָא דְּלֹא הָוָה כְּגִינְיָה בְּעֲלָמָא. אֵלֹא הָהוּא
רָשַׁע מִשְׁבַּח גְּרַמְיָה בְּאֵרֶח סְתִים וְאָמַר מְלִי
קָשׁוּט, וְגַנְיָב דַּעְתָּא דְּבִנֵי עֲלָמָא.

אֲשֶׁר מַחְזֶה שְׂדֵי יַחְזֶה, מָאן דְּשָׁמַע דָּא, חָשִׁיב
דְּהָוָה חָמִי מַה דְּלֹא חָמִי אֲחֵרָא בְּעֲלָמָא.
מַחְזֶה שְׂדֵי, דָּא עֲנָפָא חָדָא, מֵאִינוֹן עֲנָפִין
דְּהוּוּ נְפִקִין מִשְׂדֵי. וְלָמָּה. דְּבַחְכְּמָתָא דָּא,
אֲחִזִּי תַלְתָּ, לְקַבֵּל ש' דְּשְׂדֵי, לְקַבֵּל תַּלְתָּ עֲנָפִין
שְׁבַחְכְּמָה זו נְרָאִים שְׁלִשָּׁה כְּנָגַד ש' שֶׁל שְׂדֵי, כְּנָגַד שְׁלִשָּׁה

בְּדֵי עֲרֻכּוֹת, שְׁתוּמְכִים בּוֹ, פִּנְגָד
שְׁבָעִים וּשְׁנַיִם עֲנָפֵי עֵינַי הִרְעָה
לְסֹתֶם אוֹתָם. כְּשָׁבָא בָּלָק, אָמַר,
אֲנִי אוֹכֵל לֶהֱם. עֲמֶלֶק בִּיחָד עִם
חֻכְמָה זֹאת בָּא אֲלֵיהֶם וְיָכַל לֶהֱם.
וְשָׁלַח לְבַלְעָם וְאָמַר לוֹ, אֲנִי יֵשׁ
בִּי שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת שֶׁל עֲמֶלֶק, שֶׁהֵם
ל"ק, שֶׁהֵם סִיּוּם עֲמֶלֶק. לִי יֵשׁ
ל"ק, וְעֲמֶלֶק ל"ק. לִי הַסִּיּוּם, וּבִדְף
הִרְאִישִׁית - ב"ל. אָמַר לוֹ רַבִּי
שְׁמַעוֹן, כִּי אָמַר, רֵאשִׁית בָּלָק
ב"ל, וְרֵאשִׁית בַּלְעָם ב"ל. רֵאשִׁית
בָּלָק הִיטָה בּוֹ בַּבְּלָעִם, וְסִיּוּם
עֲמֶלֶק הִיטָה בַּבָּלָק, וְסִיּוּם בַּלְעָם
הִיטָה רֵאשִׁית עֲמֶלֶק.

וְאִם תֵּאמַר שֶׁלֹּא נוֹכַח לֶהֱם מִשּׁוּם
שְׁכַפְשָׁפֵי מֹשֶׁה רַבֵּם שֶׁהִיָּה פּוֹשֵׁט
יְדָיו, הֲרִי יָד זֹאת בְּאוֹתָם גְּדוּלִים
שִׁיכּוּלִים בְּכַשְׁפִּים לְהִתְחַזֵּק יוֹתֵר.
וְהֵינּוּ שְׁכַתוּב וּקְסָמִים בְּיָדָם.
בְּיַדֵּיהֶם לֹא כְּתוּב, אֲלָא בְּיָדָם. יָד
מוֹל יָד. כִּי שָׁלַח לוֹ בָּלָק לְבַלְעָם.
וְכֵן מְחַזֵּה שְׂדֵי, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ.
וְלָכֵן נִעְנְשׂוּ, וְנִעְנְשׂוּ לְמַעַלְהָ,
וְנִקְרָאִים מְחַזֵּה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר
(מַלְכִים-ז) וּמוֹל מְחַזֵּה אֵל מְחַזֵּה.
עָנָף שִׁיּוּצָא מִשָּׁם. וּמִיָּהוּ אוֹתוֹ
מְחַזֵּה? עֲזָא וְעֲזָאֵל, שֶׁהֵם נִפְל
וּגְלוּי עֵינַיִם, וְהוּא מְחַזֵּה שְׂדֵי,
שֶׁהִיָּה רוֹאֵה נוֹפֵל וּגְלוּי עֵינַיִם.
אִיפֹה הִיטָה בַּלְעָם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה?
אִם תֵּאמַר בְּמִדְיָן, הֲרִי כְּתוּב
וְעֵתָה הִנְנִי הוֹלֵךְ לְעַמִּי. אִם הוֹלֵךְ
לוֹ, מִי נָתַן אוֹתוֹ בְּמִדְיָן? אֲלָא
אוֹתוֹ רָשָׁע, כִּיֹּן שָׂרָאָה שְׁנִפְלוּ
מִיִּשְׂרָאֵל כִּיֹּן אֶלֶף עַל עֲצוּתוֹ,
הִתְעַפֵּב שָׁם, וְהִיָּה רוֹצֵה מִהֶם
שְׁכָרוֹ. וּבַעוֹד שֶׁהִתְעַפֵּב שָׁם, בָּא
פְּנָחַס וּגְדוּלֵי הַחִיל לְשָׁם.

כִּיֹּן שָׂרָאָה אֶת פְּנָחַס, פָּרַח
בְּאוֹרֵי, וּשְׁנֵי בָנָיו עֲמוֹ, יוֹנוֹס
וְיוֹמְבְרוֹס. וְאִם תֵּאמַר, הֲרִי מְתוֹ

דְּבִיָּה, וְאַחֲזֵי תִרְיָן נְבִיאִין, בְּדֵי עֲרֻכּוֹת, דְּתַמְכִּין
בִּיָּה. לְקַבֵּל שְׁבָעִין תִּרְיָן עֲנָפִין דְּעֵינָא בִישָׂא,
לְסִתְמָא לֹוֹן. פִּד אָתָא בָּלָק, אָמַר אָנָּא אֵיכוּל
לֹוֹן. עֲמֶלֶק בְּהַדֵּי חֻכְמָתָא דָּא אָתָא לְגַבִּיָּהוּ,
וְיָכִיל לֹוֹן.

וְשָׂדֵר לְבַלְעָם, וְאָמַר לִיָּה, אָנָּא תִרִי אֲתוּוֹן
דְּעֲמֶלֶק אֵית בִּי, דְּאֵינּוֹן ל"ק, דְּאֵינּוֹן
סִיּוּמָא דְּעֲמֶלֶק. אָנָּא לִי ל"ק, וְעֲמֶלֶק ל"ק, לִי
סִיּוּמָא, וּבִדְף שִׁירוּתָא ב"ל. אָמַר לִיָּה רַבִּי
שְׁמַעוֹן, הֲכִי אֵימָא שִׁירוּתָא דְּבָלָק ב"ל,
וְשִׁירוּתָא דְּבַלְעָם ב"ל, שִׁירוּתָא דְּבָלָק הָוָה
בִּיָּה בַּבְּלָעִם. וְסִיּוּמָא דְּעֲמֶלֶק, הָוָה בִּיָּה בַּבָּלָק,
וְסִיּוּמָא דְּבַלְעָם, הָוָה שִׁירוּתָא דְּעֲמֶלֶק.

וְאִי תֵימָא דְּלֹא יָכִיל לְהוֹן, בְּגִין דְּחִרְשָׂא
דְּרַבְהוֹן מֹשֶׁה, דְּהָוָה פְּשִׁיט יְדֵיָּה, הֲאִי
יָדָא אֵית בְּאֵלִין רַבְרַבִּין, דְּיָכִילֵי בְּחִרְשִׁין
לְאַתְתַּקְפָּא יְתִיר. וְהֵינּוּ דְּכַתִּיב וּקְסָמִים בְּיָדָם,
בְּיַדֵּיהֶם לֹא כְּתִיב, אֲלָא בְּיָדָם, יָדָא לְקַבֵּל יָדָא,
הֲכִי שְׂדֵר לִיָּה בָּלָק לְבַלְעָם.

וְלִרְבִּי מְחַזֵּה שְׂדֵי כְּדָאמְרֵן, וְלִרְבִּי אֲתַעְנְשׂוּ,
וְאֲתַעְנְשׂוּ לְעֵילָא, וְאֲקָרוּן מְחַזֵּה, כְּמָה
דְּאֵת אָמַר (מַלְכִים א ז) וּמוֹל מְחַזֵּה אֵל מְחַזֵּה. עֲנָפָא
דְּנַפְק מִתְּמָן. וּמֵאֵן הוּא מְחַזֵּה עֲזָא וְעֲזָאֵל,
דְּאֵינּוֹן נוֹפֵל וּגְלוּי עֵינַיִם, וְאֵיָּהוּ מְחַזֵּה שְׂדֵי,
דְּהָוָה חֲמָא נוֹפֵל וּגְלוּי עֵינַיִם.

אֵן הָוָה בַּלְעָם בְּהִיא שְׁעָתָא. אִי תֵימָא בְּמִדְיָן,
הָא כְּתִיב וְעֵתָה הִנְנִי הוֹלֵךְ לְעַמִּי. אִי אֲזַל
לִיָּה, מָאֵן יְהִיבִיה בְּמִדְיָן. אֲלָא הוּא רָשָׁע,
כִּיֹּן דְּחֲמָא דְּנִפְלוּ מִיִּשְׂרָאֵל אַרְבַּע וְעֶשְׂרִין
אֶלֶף עַל עֵיטוּי, אֲתַעְפֵּב תְּמָן וְהָוָה בְּעֵי מְנִיָּהוּ
אֲגָרוּי. וּבַעוֹד דְּאֲתַעְפֵּב תְּמָן, אָתָא פְּנָחַס
וּרְבַרְבְּנֵי חִילָא לְתְּמָן.

כִּיֹּן דְּחֲמָא לְפְּנָחַס, פָּרַח בְּאוֹרֵיָא, וְתִרְיָן בְּנוֹהֵי עַמִּיָּה, יוֹנוֹס וְיוֹמְבְרוֹס.

במעשה העגל, שהרי הם עשו אותו? אלא כף הנה בנדאי, וזהו שפיתוב (שמות לב) ויפל מן העם ביום ההוא כשלושת אלפי איש. וכי לא היו יודעים חשבון קטן זה? והרי כמה חשבונות רמים עליונים וגדולים ידע הפתוב למנות, וכאן כשלושת אלפי איש? אלא אלו בני בלעם, יונו"ס ויומברו"ס, שהיו שקולים כשלושת אלפי איש.

אמא אותו רשע, כל כשפי העולם היה יודע, ולקח גם כף כשפי בניו שהיו רגילים בהם, ובהם טס ועלה. פנחס ראה אותו, שהיה אדם אחד טס באויר והיה מתעלה באויר מהעין, הרים קול לבני חיל ואמר: יש מי שיודע לפרח אחרי אותו רשע, שהרי בלעם הוא? ראו אותו שהיה טס צליה בן שבט דן קם, ולקח שלטון ששולט על כשפים ופרח אחריו. כיון שראה אותו אותו רשע, עשה דרך אחר באויר, ובקע חמשה אוירים באותו דרך, והתעלה והתפסה מהעין, ואז הסתפן צליה באותה שעה והיה בצער, שלא ידע מה יעשה. הרים אליו פנחס קול ואמר: צל התנינים שרובצים על כל הנחשים, הפך בשערותיך. מיד ידע וגלה אותו מקום, ונכנס אליו. מיד התגלה, וירדו שניהם לפני פנחס.

בא וראה, אותו רשע פתוב בו וילך שפי, זהו עליון שדרגותיו נחש זכר. צליה לקח שנים, זכר ונקבה, ובו שלט עליו, משום שהשלטון ששולט עליהם לקח והתכופפו לפניו. וזה הנה (בראשית מט) שפיפן עלי ארח. על אותו ארח שעשה אותו רשע, שפיתוב

דן נחש עלי דרך, דא

ואי תימא, הא מיתו בעובדא דעגל, דהא אינון עבדו. אלא הכי הוה ודאי, ודא הוא דכתיב, (שמות לב) ויפול מן העם ביום ההוא כשלושת אלפי איש. וכי לא הוה ידעי חשבונא זעירא דא, והרי כמה חושבנין אחרנין, רמאין עלאין ורברבנין, ידע קרא לממני, והכא כשלושת אלפי איש. אלא אינון בנוי דבלעם, יונו"ס ויומברו"ס, דהוה שקלי כשלושת אלפי איש. אמא ההוא רשע, פל חרשין דעלמא הוה ידע, ונטל אוף הכי חרשין דבנוי, דהוה רגילין בהו, ובהו טאס ואסתלק. פנחס חמא ליה, דהוה בר נש חד טס באוירא, והוה מסתלק באוירא מעינא, רמא קלא לבני חילא, אמר אית מאן דיידע למפרח אבתריה דההוא רשע, דהא בלעם איהו, חמו ליה דהוה טאס. צליה פריה דשבטא דדן, קם ונטל שלטנו דשליט על חרשין, ופרח בתריה. כיון דחמא ליה ההוא רשע, עבד ארחא אוחרא באוירא, ובקע חמש אוירין בההוא ארח, (דף קצ"ד ע"ב) ואסתלק ואתכפי מעינא, כדין אסתפן צליה בההיא שעתא, והוה בצערא דלא הוה ידע מה יעביד. רמא ליה קלא פנחס ואמר, טולא דתנינייא דרבעין על כל חויין, הפוך במזיין. מיד ידע וגלי ההוא ארחא, ועאל לגביה. מיד אתגלי, ונחתו תרווייהו קמיה דפנחס.

הא חזי, ההוא רשע פתיב ביה וילך שפי, דא הוא עליון דדרגין דיליה, הוה דכורא. צליה נטל תרין, דכר ונוקבא. ובההוא שליט עליה, בגין דשלטנו דשליט עליהו נטל, ואתפפין קמיה. ודא הוה (בראשית מט) שפיפון עלי ארח. על ההוא ארח,

דעבד ההוא רשע, דכתיב (בראשית מט) יהי

שְׁמִשׁוֹן. שְׁפִיפּוֹן עַלֵי אֲרַח, יְהִי דְרַחֲמֵשׁ עַלֵי דְהַצְלִיחָהּ.

שְׁמִשׁוֹן. שְׁפִיפּוֹן עַלֵי אֲרַח - זֶה צְלִיחָהּ.

הַנִּשְׁדָּה עֲקָבֵי סוּס - זֶה עִירָה, שְׁהִיָּה עִם דָּוִד, שְׁהִיָּה בָּא מִדָּן, וּבְגַלְלוּ תְלוּיָהּ גְבוּרְתָּהּ בְּדוֹד, שְׁפִתּוֹב (שְׁמוּאֵל ב' ח) וַיַּעֲקֹר דָּוִד אֶת כָּל הָרֶכֶב. וַיִּפֹּל רֶכֶבוֹ אַחֲרָיו - זֶה שְׁרִיָּה, שְׁעֵתִיד לְבֹא יַחַד עִם מְשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם, וְהוּא מְשַׁבֵּט דָּן, וְעֵתִיד הוּא לַעֲשׂוֹת נְקָמוֹת וּקְרֻבוֹת בְּשָׂרָה הַעֲצִימִים. וּכְשֶׁזָּה יָקוּם, אֲזַי מְחַפָּה לְגַאֲלַת יִשְׂרָאֵל, שְׁפִתּוֹב (בְּרֵאשִׁית מ"ט) לִישׁוּעָתָךְ קוּיָתִי יי'. וְאַף עַל גִּב שְׁפָרְשׁוּהוּ לְפָסוּק זֶה, אֲבָל בְּרוּר הַדְּבָר כְּמוֹ שְׁנֵאמַר וַיִּכְמוּ שְׁפָרְשׁוּהוּ, וְעַל זֶה בָּא הַפְּסוּק וּמוֹכִיחַ.

בֵּינָן שְׂיִרְד אֹתוֹ רְשָׁע אֶל פְּנֵחָס, אָמַר לוֹ: רְשָׁע! כְּמָה גִלְגוּלִים רְעִים עֲשִׂיתָ עַל הָעָם הַקְּדוֹשׁ. אָמַר לוֹ לְצִלְיָה: בֵּא וְהִרְג אֹתוֹ, וְלֹא בְשֵׁם, שְׁלֹא רָאוּי זֶה לְהִזְכִּיר עֲלָיו קְדוּשָׁה עֲלִיוֹנָה, בְּשִׁבְלֵי שְׁלֹא תִצָּא נִשְׁמַתוֹ וְתִכְלַל בְּדַבְרֵים שֶׁל דְּרָגוֹת קְדוּשׁוֹת, וְתִתְקַיֵּם בּוֹ מַה שְׁאָמַר תְּמוֹת נַפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל. בְּאוֹרְתָהּ שְׁעָה עֲשֵׂה בּוֹ כְּמָה מִיָּנִי מוֹת וְלֹא מֵת, עַד שֶׁלֶקַח חֶרֶב שְׁהִיָּה מִתְקַן (חֻקִּים) עֲלֶיהָ נִחַשׁ מִצַּד אֶחָד וְנִחַשׁ מִצַּד שֵׁנִי. אָמַר לוֹ פְּנֵחָס: בְּשִׁלּוֹ קַח (הִרְג אֹתוֹ), וּבְשִׁלּוֹ יָמוּת. אֲזַי הִרְג אֹתוֹ וְיִכְלַל לוֹ. שְׁכַף דְּרָף אֹתוֹ צַד - מִי שֶׁהוֹלֵךְ אַחֲרָיו, בּוֹ יָמוּת, וּבּוֹ תִצָּא נִשְׁמַתוֹ, וּבּוֹ יִכְלַל. וְכַף מֵת בְּלָעָם, וְדָנִים אֹתוֹ בְּדִינֵי אֹתוֹ הָעוֹלָם וְלֹא נִקְבֵּר לְעוֹלָמִים. וְכָל עֲצָמוֹתָיו נִרְקְבוּ, וְנִעֲשׂוּ כְּמָה נִחֲשִׁים מְזֻהָמִים מִזִּיקִים שְׂאָר בְּרִיּוֹת, וְאִפְלוּ הַתּוֹלְעִים שֶׁהֵיוּ אוֹכְלִים בְּשָׂרוֹ הִפְכוּ לְנִחֲשִׁים.

כְּצִאָנוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל אֲשִׁמּוּדָאֵי שְׁנֵתָן לְשִׁלְמָה הַמְּלָךְ, שְׁכַל מִי שֶׁהִיָּה

הַנּוֹשֵׁךְ עֲקָבֵי סוּס, דָּא עִירָה, דְּהָוָה בְּהַדִּיָּה דְדָוִד, דְּהָוָה אֶתִי מִדָּן, וּבְגִינִיָּה, תְּלִיָּה גְבוּרְתִּיָּה בְּדוֹד, דְּכִתִּיב (שְׁמוּאֵל ב' ח) וַיַּעֲקֹר דָּוִד אֶת כָּל הָרֶכֶב. וַיִּפֹּל רוֹכְבוֹ אַחֲרָיו, דָּא שְׁרִיָּה, דְּזַמִּין לְמִיתִי בְּהַדִּי מְשִׁיחָא דְאַפְרַיִם, וְאִיהוּ הָוִי מְשַׁבֵּטָא דָּן, וְזַמִּין אִיהוּ לְמַעַבְד נּוֹקְמִין וּקְרֻבִין בְּשָׂרָה עֲמִין. וְכַד דָּא יָקוּם, כְּדִין מְחַפָּא לְפוּרְקָנָא דִּישְׂרָאֵל, דְּכִתִּיב (בְּרֵאשִׁית מ"ט) לִישׁוּעָתָךְ קוּיָתִי יי'. וְאַף עַל גִּב דְּאוּקְמוּהָ לְהֵאֵי קָרָא, אֲבָל בְּרִירוֹ דְּמִלָּה כְּמָה דְּאִתְּמַר, וּכְמָה דְּאוּקְמוּהָ. וְעַל דָּא אִתְּמַר קָרָא וְאוֹכַח.

בֵּינָן דְּנִחַת הַהוּא רְשָׁע לְקַמֵּי פְּנֵחָס, אָמַר לִיָּה, רְשָׁע, כְּמָה גִלְגוּלִין בִּישְׁוִין עֲבָדָת, עַל עֲמָא קְדִישָׁא. אָמַר לִיָּה לְצִלְיָה, תָּא וְקַטְלִיָּה, וְלֹא בְשִׁמָּא, דְּלֹא אִתְּחַזִּי הָאֵי, לְאַדְכָּרָא עֲלִיָּה קְדוּשָׁה עֲלָאָה, בְּגִין דְּלֹא תִיפּוּק נִשְׁמַתִּיָּה, וְתִתְפַּלִּיל בְּמַלְיָן דְּדִרְגִין קְדִישִׁין, וְתִתְקַיֵּם בִּיָּה מַה דְּאָמַר תְּמוֹת נַפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל.

בְּהַהוּא שְׁעֵתָא עֲבַד בִּיָּה כְּמָה זִינֵי מוֹתָא, וְלֹא מִית, עַד דְּנִטְל חֶרֶבָא דְּהָוָה תְּקִין (ס"א חֻקִּים) עֲלֵוֹי חוּיָא מְהֵאֵי סְטָרָא, וְחוּיָא מְהֵאֵי סְטָרָא. אָמַר לִיָּה פְּנֵחָס, בְּדִילִיָּה טוֹל (נ"א קְמוּל לִיָּה), וּבְדִילִיָּה יָמוּת. כְּדִין קְטַל לִיָּה, וְיִכְלִל לִיָּה. דְּכַף אֲרַחוּי דְּהַהוּא סְטָרָא, מֵאֵן דְּאָזַל אֲבַתְרָאָה, בְּהָ יָמוּת, וּבְהָ תִפּוּק נִשְׁמַתִּיָּה, וּבְהָ תִתְפַּלִּיל. וְהִכִּי מִית בְּלָעָם, וְדִינֵי לִיָּה בְּדִינֵין בְּהַהוּא עֲלֵמָא, וְלֹא אִתְּקַבֵּיר לְעֵלְמִין. וְגִרְמוּי כְּלָהוּ אִתְּרַקְבוּ, וְאִתְּעֵבִידוּ כְּמָה חוּיָין מְזוּהָמִין, מְנַזְקֵי שְׂאָר בְּרִיּוֹן, וְאִפְלוּ תוֹלְעֵתִין דְּהוּוּ אֲכִלֵי בְּשָׂרִיָּה, אִתְּהַדְרוּ חוּיָין.

אֲשִׁבְחָנָא בְּסִפְרָא דְּאֲשִׁמוּדָאֵי, דְּיִהֵב לִיָּה לְשִׁלְמָה מְלָכָא, דְּכָל מֵאֵן דְּהָוָה

רוצה לעשות כשפים חזקים
נסתרים מהעין, אם ידע הסלע
ששם נפל בלעם, ימצא מאותם
נחשים שהיו מעצמות אותו
הרשע, אם יהרג אחד מהם -
בראשו יעשה כשפים עליונים,
בגופו כשפים אחרים, בזנבו
כשפים אחרים. שלשה מיני
כשפים בכל אחד ואחד.

בשבאח מלפת שבא לשלמה,
מאותם דברים ששאלה את
שלמה, אמרה: עצם הנחש של
שלשה ראשים במה נתפס? מיד
- (מלכים א') לא היה דבר נעלם מן
המלך אשר לא הגיד לה. היא
שאלה על זה, והיתה צריכה
אותם נחשים, ולא יכלה לקחת
אחד מהם. מה השיב לה? דברים
שהיו בלבה. כף הודיע לה,
שכתוב ויגד לה שלמה את כל
דבריה. אותם נחשים לא יכולים
להם כל בני העולם, פרט לדבר
של סוד אחד. ומהו? שכבת זרע
רותחת.

ואם תאמר, מי יכול? אלא בשעה
שהיא מוציא אותה שכבת זרע
כשהוא בתאוה, מוציא אותה
לשם אותו נחש ברצון התאוה.
כשיוצאת רותחת, לוקחים אותה
מיד בלבוש אחד, ואותו לבוש
זורקים לנחש, מיד כופף ראשו,
ותופסים אותו כמו שתופסים
תרנגול הבית. ואם בכל כלי
הקרוב של העולם יערכו באחד
מהם - לא יכולים לא. ובזה לא
צריך אדם בעולם כלי קרב ולא
דבר אחר, ולא צריך להשמר
מהם, שהרי כלם נכפים אליו. אז
דבקו הדברים הללו בלבה,
והתאוה לזה.

מבאן והלאה, אלעזר בני,
הקדוש ברוך הוא עושה מה
שעושה באותו רשע, וסודות
נסתרים אלו לא הצטרכו

בעי למעבד חרשין תקיפין סתימין דעינא. אי
ידע טנרא דנפל תמן בלעם, ישכח מאינון
חוין דהוּו מגרמוי דההוא רשע, אי יקטיל
חד מנייהו, רישא דיליה ביה יעביד חרשין
עלאין, בגופא דיליה חרשין אחרנין, בזנבא
דיליה חרשין אחרנין. תלת זיני חרשין, אית
בכל חד וחד.

מלכת שבא כד אתת לגבי שלמה, מאינון
מלין דשאלת לשלמה, אמרת, גרמא

דחויא דתלת חרשין במה נתפס. מיד (מלכים א')
לא היה דבר נעלם מן המלך אשר לא הגיד
לה, איהי שאילת על דא, והות אצטריכת
לאינון חויין. ולא יכולת לנטלא חד מנייהו.
מה אתיב לה מלין דהוּו בלבה. כף אודע לה,
דכתיב ויגד לה שלמה את כל דבריה. אינון
חוין, לא יכלין לון כל בני עלמא, בר ממלה
דרזא חדא, ומאי איהו. שכבת זרע רותחת.

ואי תימא מאן יכול. אלא, בשעתא דההוא
שכבת זרע אפיק בר נש, פד איהו
בתיאובתא, אפיק לה לשמא דההוא חויא,
ברעותא דתיאובתא. פד נפיק ברתיוהו, נטלי
ליה מיד בלבושא חדא, וההוא לבושא זרקין
לגבי חויא, מיד כפוף רישיה, ותפסן ליה,
כמה דתפיס תרנגולא דביתא. ואי בכל מאני
קרבין דעלמא, יגחון בחד מנייהו, לא יכלין
ליה. ובהאי, לא אצטריך בר נש בעלמא מאני
קרבא, ולא מלה אתרא ולא אצטריך
לאסתמרא מנייהו דהא כלהו אתפפין לגביה.
כדין אתדפקו אינון מלין בלבבה, ותאיבת
להאי.

מבאן ולהלאה אלעזר ברי, קדשא בריה הוא
עבד מה דעבד בההוא חייבא, ורזין
סתימין אליו, לא אצטריכו לגלאה, אבל בגין

להתגלות. אבל משום שהחברים שפאן ידעו דרכים נסתרים של העולם, גליתי לכם. שהרי כמה מנהגים נסתרים הם בעולם ובני אדם לא יודעים, ואותם פלאות נסתרים, גדולים ועליונים. עליו ועל שדומה לו קראנו, (משלי י) ושם רשעים ירקב. אשריהם צדיקי האמת, עליהם כתוב (תהלים קמ) אף צדיקים יודו לשמך וגו'. ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה וגו'. רבי אבא פתח, (שם קב) תפלה לעני כי יעטוף וגו'. שלשה הם שפתוב בהם תפלה. ובארזו דבר זה (אבל דבר זה) - אחד היה משה, ואחד היה דוד, ואחד עני, שנכלל בהם והתחבר בהם. ואם תאמר, הרי כתוב (חבקוק א) תפלה לחבקוק הנביא - הרי ארבעה הם? אלא חבקוק לא בגלל תפלה היה, ואף על גב שפתוב בו תפלה, תשבחת והודאה היא לקדוש ברוך הוא על שהחיהו ועשה אתו נסים וגבורות, שהרי בן השונמית היה.

אבר שלש הן שנקראות תפלה: (תהלים ז) תפלה למשה איש האלהים, תפלה זו שאין כמותה באיש אחר. תפלה לדוד, תפלה זו היא תפלה שאין כמותה במלך אחר. תפלה לעני, תפלה היא מאותן שלש. מי חשובה מכלן? הוי אומר תפלת העני. תפלה זו קודמת לתפלת משה, וקודמת לתפלת דוד, וקודמת לכל שאר תפלות העולם.

מה הטעם? משום שהעני הוא שבור לב, וכתוב (שם לד) קרוב ה' לנשפרי לב וגו'. והעני עושה תמיד קטטה בקדוש ברוך הוא, והקדוש ברוך הוא מקשיב ושומע דבריו. פיון שמתפלל תפלתו, פותח כל חלונות הרקיעים, וכל שאר התפלות

דחבריא דהכא ינדעון ארחין סתימין דעלמא, גלינא לכו. דהא כמה נמוסין סתימין אינון בעלמא, ובני נשא לא ידעין, ואינון פליאן סתימין, רברבן ועלאין. עליה, ועל דדמי ליה, קראן (משלי י) ושם (ד קצ"ה ע"א) רשעים ירקב. זפאין אינון זפאי קשוט, עלייהו כתיב, (תהלים קמ) אף צדיקים יודו לשמך וגו'.

ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה וגו'. (במדבר כב) רבי אבא פתח, (תהלים קב) תפלה לעני כי יעטוף וגו', תלת אינון דכתיב בהו תפלה. ואוקמוה מלה דא, (אבל מלה דא) חד הוה משה, וחד הוה דוד, וחד עני, דאתפליל בהו, ואתחבר בהו. ואי תימא, הא כתיב (חבקוק א) תפלה לחבקוק הנביא, הא ארבע אינון. אלא חבקוק לאו בגין תפלה הוה, ואף על גב דכתיב ביה תפלה, תושבחתא והודאה איהו לקודשא בריך הוא, על דאחיא ליה, ועבד עמיה נסין וגבורין, דהא בריה דשונמית הוה.

אבר תלתא אינון דאקרון תפלה. (תהלים ז) תפלה למשה איש האלהים, תפלה דא דלית פגיניה בבר נש אחרא. (תהלים פו) תפלה לדוד, תפלה דא איהי תפלה, דלית פגיניה במלכא אחרא. תפלה לעני, תפלה איהי מאינון תלתא. מאן חשיבא מפלהו. הוי אימא תפלה דעני. תפלה דא, קדים לתפלה דמשה. וקדים לתפלה דדוד, וקדים לכל שאר צלותין דעלמא.

מאי טעמא. בגין דעני איהו תביר לבא. וכתיב, (תהלים לד) קרוב יי לנשפרי לב וגו'. ומספנא עביד תדיר קטטה בקודשא בריך הוא. וקודשא בריך הוא אצית ושמע מלוי. פיון דצלי צלותיה, פתח כל פני רקיעין, וכל שאר צלותין דקא סלקין לעילא, דחי לון ההוא

שעולה למעלה, דוחה אותן אותו עני שבור לב, שפתיב תפלה לעני כי יעטף. כי יתעטף צריך לו לכתב! מה זה כי יעטף? אלא הוא עושה עטוף לכל תפלות העולם, ולא נכנסות עד שנקנסת תפלתו.

והקדוש ברוך הוא אומר: יתעטפו כל התפלות, ותפלה זו תפנס אלי. איני רוצה כאן בית דין שידון בינינו. לפני יהיו תרעומות שלו, ואני והוא לבדנו. והקדוש ברוך הוא מתיחד לבדו באותן התרעומות, באותה תפלה, שפתיב ולפני ה' ישפף שיחו. לפני ה' בודאי.

כר חילות השמים שואלים אלה לאלה: במה מתעסק הקדוש ברוך הוא? במה משתדל? אומרים: מתיחד בערגה בפלים שלו. פלם לא יודעים מה נעשה מתפלת אותו עני ומכל אותן תרעומותיו. שאין תאנה לעני אלא כששופך דמעותיו בתרעמת לפני המלך הקדוש, ואין תאנה לקדוש ברוך הוא אלא כשקבל אותם ונשפכים לפניו. וזוהי תפלה שעושה עטוף ועוטפת כל תפלות העולם.

משה התפלל תפלתו, והתעכב כמה ימים בתפלה זו. דוד ראה שכל החלונות וכל שערי השמים, פלם מזמנים להפתח לעני, ואין בכל תפלות העולם שהקדוש ברוך הוא מקשיב מיד כמו לתפלת העני. כיון שראה את זה, עשה עצמו עני ומסכן. פשט לבוש המלכות וישב על הארץ כמו עני ואמר תפלה, שפתיב (תהלים 138) תפלה לדוד הטה ה' אונך ענני. ואם תאמר למה? בגלל פי עני ואביון אני. אמר לו הקדוש ברוך הוא, דוד, ולא מלך אתה, ושולט על מלכים חזקים,

מספנא תביר לפא, דכתיב תפלה לעני כי יעטוף. כי יתעטף מיבעי ליה, מאי כי יעטוף. אלא איהו עביד עטופא לכל צלותין דעלמא, ולא עאלין עד דצלותא דיליה עאלת.

וקודשא בריך הוא אמר, יתעטפון כל צלותין, וצלותא דא תיעול לגבאי. לא בעינא הכא בי דינא דידונון ביננא, קמאי ליהו תרעומין דיליה, ואנא והוא בלחודנא. וקודשא בריך הוא אתיחד בלחודוי, באינון תורעמין, בההוא צלותא, דכתיב ולפני יי ישפוף שיחו. לפני יי ודאי.

כר חילי שמיא שאלין אלין לאלין, קדשא בריך הוא במאי אתעסק, במאי אשתדל. אמרין, אתיחדא בתיאובתא במאנין דיליה, פלהו לא ידעו מה אתעביד מההוא צלותא דמספנא, ומכל אינון תורעמין דיליה. דלית תיאובתא למספנא, אלא כד שפיך דמעוי בתורעמו, קמי מלכא קדישא. ולית תיאובתא לקודשא בריך הוא, אלא כד מקבל לון, ואושדו קמיה ודא איהי צלותא, דעביד עטופא לכל צלותין דעלמא.

משה צלי צלותיה, ואתעכב כמה יומין בהאי תפלה. דוד חמא, דכל פוין, וכל תרעי שמיא, פלהו זמינין לאפתחא למספנא, ולית בכל צלותין דעלמא, דקודשא בריך הוא אצית מיד, פצלותא דמספנא, כיון דחמי האי, עביד גרמיה עניא ומספנא, פשט לבושא דמלכותא, ויתיב בארעא כמספנא, אמר תפלה. דכתיב, תפלה לדוד הטה יי אונך ענני. ואי תימא אמאי. בגין פי עני ואביון אני. אמר ליה קדשא בריך הוא, דוד, ולא מלכא אנך, ושליטא על מלכין תקיפין, ואת עביד גרמך עני ואביון. מיד אהדר צלותיה בגוונא אחרא, ושבק מלה

ואתה עושה עצמך עני ואביון? !
מיד החזיר תפלתו לגון אחר
ועוב דבר אביון ועני, ואמר
שמרה נפשי כי חסיד אני. ועם
כל זה, הכל היה בדרך.

אמר לו רבי אלעזר, יפה אמרת,
ועם כל זה (ועל זה) צריך לאדם
שמתפלל תפלתו (להיות שם עני ואביון)
לעשות עצמו עני, כדי שתפנס
תפלתו בכלל כל העניים. שהרי
כל שומרי השערים לא משאירים
כף להפנס כמו שמשאירים את
העניים, שהרי בלי רשות נכנסים.
ואם עושה אדם עצמו ושם רצונו
תמיד כעני, תפלתו עולה ונפגשת
עם אותן תפלות העניים
ומתחברת אתן, ועולה יחד אתן
ונכנסת בכללן, ומתקבלת ברצון
לפני המלך הקדוש (בהם).

דרך המלך שם את עצמו
בארבעה דרכים: שם עצמו יחד
עם עניים, שם עצמו יחד עם
חסידים, שם עצמו יחד עם
עבדים, ושם עצמו יחד עם אותם
שמוסרים עצמם ונפשם על
קדשת שמו. שם עצמו עם עני,
שכתוב פי עני ואביון אני. שם
עצמו יחד עם חסידים, שכתוב
שמרה נפשי כי חסיד אני, משום
שצריך האדם שלא לשים עצמו
רשע. ואם תאמר, אם כן, לא
יפרט חטאיו לעולמים? לא כן!
אלא כשיפרט חטאיו, אז הוא
חסיד, שבא לקבל תשובה.
מוציא עצמו מצד הרע שהיה
בטנפת שלו עד עכשו, וכעת
נדבק בימין העליון, שהיא
פשוטה לקבלו.

ודא תאמר שלא יקבלו הקדוש
ברוך הוא עד שיפרט חטאיו
מיום שהיה בעולם, (אם כן) איפה
(א) אותם שהתכסו ממנו, שלא
יכול להגיע. אלא לא צריך
לפרש, פרט לאותם שיזכר מהם.

דאביון ועני, ואמר שמרה נפשי כי חסיד אני.
ועם כל דא כלא הוה ביה בדרך.

אמר ליה רבי אלעזר, שפיר קאמרת. ועם כל
דא (ס"א ועל דא) אצטריך ליה לבר נש דצלי
צלותיה, (לטהי תמן עני ואביון) למעבד גרמיה עני,
בגין דתיעול צלותיה בכללא דכל עניים. דהא
כל נטורי תרעין, לא שבקין הכי למיעאל,
כמה דשבקין למספנין, דהא בלא רשותא
עאלין. ואי עביד בר נש גרמיה, ושוי רעותיה
תדיר פמספנא, צלותיה סלקא, ואערעת
באינון צלותין דמספנין, ואתחברת בהו,
וסלקת בהדייהו, ובכללא דלהון עאלת,
ואתקבלת ברעותא קמי מלפא קדישא. (בהו).

דרך מלפא, שוי גרמיה בארבעה ארחין, שוי
גרמיה בהדי מספני. שוי גרמיה בהדי
חסידים. שוי גרמיה בהדי עבדים. שוי גרמיה
בהדי אינון דמסרי גרמייהו ונפשיהו על
קדושת שמייה. שוי גרמיה בהדי מספנא.
דכתיב פי עני ואביון אני. שוי גרמיה בהדי
חסידים, דכתיב שמרה נפשי כי חסיד אני.
בגין דאצטריך ליה לבר נש, דלא לשואה
גרמיה רשע. ואי תימא אי הכי לא יפרט
חטאוי לעלמין. לאו הכי. אלא כד יפרט
חטאוי, פדין איהו חסיד, דאתי לקבלא
תשובה, אפיק גרמיה מסטרא בישא, דהוה
בטנופא דילה עד השתא, והשתא אתדבק
בימינא עלאה, דאיהי פשוטה לקבלא ליה.

ולא תימא, דלא מקבל ליה קדשא בריך הוא,
עד דיפרט חטאוי מיומא דהוה בעלמא.

(ס"א אי הכי) אן (א) אינון (דף קצ"ה ע"ב) דאתכסון
מניה, דלא יכיל לאדבקה. אלא לא אצטריך
לפרשא, בר אינון דידפר מניהו. ואי שוי
רעותיה בהו, כל אחרנין אתמשכן אבתרייהו.

ואם שם רצונו בהם, כל האחרים נמשכים אחריהם. שהרי למדנו, אין בודקים חורי הבית העליונים למעלה, ולא אותם תחתונים למטה בבעור חמץ. אין פיון שבדק פפי מראה עיניו מה שיכול להגיע, הכל נמשך אחרי זה והתבטל יחד אתו.

וכך גרסנו בנגעים: עשרים וארבעה ראשי איברים הם שלא מטמאים משום מחיה. והכהן לא טורח אחריהם, והיגו מה שפתוב, (ויקרא יג) לכל מראה עיני הפהן. מקום שיכול לראות מכתש בהסתכלות אחת, ולא צריך להנמיך את עצמו ולהרים עיניו כאן וכאן. גם כן לא צריך לפרט חטאיו (לבקש) מיום שהיה, שהרי חורי הבית התחתונים, ולא אלו שהתפשו שלא יכול להגיע, שהם חורי הבית העליונים למעלה, (אלא) בא ראה, לכל מראה עיני הפהן. וכלם נמשכים אחריהם. ועל זה שם דוד עצמו בתוך החסידים.

הוא שם עצמו יחד עם עבדים, שפתוב (תהלים קכג) הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם. וכתוב (שם פו) הושע עבדך אתה אלהי. שם עצמו עם אותם שמסרו נפשם על קדשת שמו, שפתוב (שם) שמח נפש עבדך פי אליך ה' נפשי אשא. בכל הארבעה הללו שם עצמו דוד המלך לפני אדונו. אמר רבי אלעזר, הרמתי ידי בתפלה לפני המלך הקדוש. שהרי שנינו, אסור לו לאדם להרים ידיו למעלה פרט לתפלה, ובברכות ובתחנונים לאדונו, שפתוב (בראשית יד) הרמתי ידי אל ה' אל עליון, ומתרגמים: הרמתי ידי בתפלה. שהרי באצבעות הידים יש דברים עליונים. וכעת כן אני עושה, ואומר שכל מי

דהא תנינן, אין בודקין חורי ביתא עלאין לעילא, ולא אינון תתאין לתתא בביעור חמץ. אלא כיון דבדיק כפום חיזו דעיננוי מה דיכיל לאדבקה, כללא אתמשך בתר דא, ואתבטיל בהדיה.

והבי גרסינן בנגעים, ארבע ועשרין ראשי אברים אינון דלא מטמאין משום מחיה. וכהנא לא הוה אטרח אבתרייהו, והיינו דכתיב, (ויקרא יג) לכל מראה עיני הפהן. אתר דיכיל פהנא למחזי מכתשא באסתפלותא חדא, ולא אצטריך למאכא גרמיה, ולא צריך עינוי הקא והקא. אוף הכי. לא אצטריך לפרטא חטאוי (למבעי) מן יומא דההוה, דאינון חורי ביתא תתאין, ולא אינון דאתכסו, דלא יכיל לאדבקה, דאינון חורי ביתא עלאין לעילא. (ס"א אלא) תא חזי לכל מראה עיני הפהן, וכלהו אתמשכן אבתרייהו. ועל דא שני דוד גרמיה גו חסידים.

שני גרמיה בהדי עבדים, דכתיב, (תהלים קכג) הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם. וכתוב, (שם פו) הושע עבדך אתה אלהי. שני גרמיה בהדי אינון דמסרי נפשייהו על קדושת שמייה. דכתיב, (תהלים פו) שמח נפש עבדך פי אליך יי נפשי אשא. בכל הני ארבע, עבד גרמיה דוד מלפא קמי מאריה.

אמר רבי אלעזר, ארימית ידי בצלו לקמי מלפא קדישא. דהא תנינן, אסור ליה לבר נש לארמא ידוי לעילא, בר בצלו, ובברפאן ותחנונים למריה. דכתיב, (בראשית יד) הרמתי ידי אל עליון, ומתרגמינן, ארימית ידי בצלו, דהא אצבעאן דידין מלין עלאין אית בהו. והשתא אנא הכי עבידנא. ואמינא דכל מאן דאלין ארבע יסדר קמי

שארבעה אלו יסדר לפני אדונו ועושה עצמו ברצון בתקון זה פראוי, בתקון זה לא תחזור תפלתו ריקם.

בתחלה עבד - לסדר שבח לפני אדונו ולזמר לפניו, וזה בתשבחות שלפני התפלה. אחר כך עבד לאחר שהתפלל תפלת עמידה, הוא עבד שסדר תפלת אדונו. אחר כך עבד אחר שהתפלל כל תפלתו והלך לו. ועל זה עשה עצמו דוד שלש פעמים בתפלה זו עבד, שכתוב הושע עבדך אתה אלהי. שמח נפש עבדך. וכתוב (תהלים 135) תנה עזך לעבדך. הרי שלש פעמים צריך לשים עצמו עבד.

אחר כך לשים עצמו תוך אלו שמסרו נפשם על קדשת שמו, כלומר ביחוד של שמע ישראל. שפל מי ששם כך רצונו בזה הפסוק, נחשב לו כאלו מסר עצמו על קדשת השם.

לאחר ששם עצמו עני, בזמן שנכנס ודפק על פתחים של רומי מרומים, כשאמר אמת ויציב (וסמך) גאלה לתפלה, להיות בתפלת עמידה שבור לב עני ומספן. ולשים רצונו להכלל בתוך העניים בשברון לב בנמיכות נפש.

לאחר ששם עצמו בתוך חסידים בשומע תפלה לפרש חטאיו, שפך צריך יחיד בשומע תפלה בשביל להתדבק בלימן שפשוטה לקבל שבים, אז נקרא חסיד. הרי ארבעה אלה פראוי.

מי כולל כל אלה? אותו שצריך לכלל אותם, וזהו עבד שכולל את כל השאר. שלשה עבדים הם בשלשה מקומות, וכלם אחד. ועליהם כתוב (שם קכג) הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם וגו'. בין עבד לעבד הם אותם אחרים. בין

מאריה, ועבד גרמיה ברעותא, בתקונא דא כדקא יאות, בתקונא דא לא תהדר עלותיה בריקניא.

בקדמותא עבד, לסדרא שבחא קמי מאריה, ולזמרא קמיה. ודא בתושבחן דקמי עלותא. ולבתר עבד, לבתר דצלי עלותא דעמידה, איהו עבדא דסדר עלותא דמאריה. ולבתר עבד, לבתר דצלי כל עלותיה, ואזיל ליה, ועל דא דוד תלת זמנין עבד גרמיה בצלותא דא עבד. דכתיב הושע עבדך אתה אלהי. שמח נפש עבדך. וכתיב (תהלים 135) תנה עזך לעבדך. הא תלת זמנין, אצטריך לשואה גרמיה עבד.

לבתר לשואה גרמיה גו אינון דמסרי נפשייהו על קדושת שמייה, והיינו ביחודא דשמע ישראל, דכל מאן דשוי הכי רעותיה בהאי קרא, אתחשיב ליה כאלו מסר נפשייהו על קדושת שמייה.

לבתר לשואה גרמיה עני, בזמנא דעאל ודפיק דשין דרומי מרומים, כד אמר אמת ויציב, (וסמך) גאולה לתפלה. למהוי בצלותא דעמידה, תביר לבא, עניא ומספנא. ולשואה רעותיה, לאתפללא גו מספני, בתבירו דלבא, במאיכו דנפשא.

לבתר לשואה גרמיה גו חסידים, בשומע תפלה, לפרשא חטאוי. דהכי אצטריך יחיד בשומע תפלה, בגין לאתדבקא בימינא, דפשוטה לקבלא לאינון דתבין, וכדין אקרי חסיד, הא ארבע אלין כדקא יאות.

מאן כליל לכל הני, ההוא דקא אצטריך לכללא לון, והאי איהו עבד, דאכליל לכל שאר. תלת עבדין אינון בתלת דוכתיין, וכלהו חד. ועלייהו כתיב, הנה כעיני עבדים

עֶבֶד רֵאשׁוֹן לְעֶבֶד שְׁנֵי יָשׁ לוֹ
לְמִסַּר נַפְשׁוֹ עַל יְחִוּד קְדוּשַׁת שְׁמוֹ,
וְלִשְׁמֵי עֲצָמוֹ עֲנִי וּמִסְכֵּן בְּתַפְלַת
עֲמִידָה, וְלִשְׁמֵי עֲצָמוֹ בְּתוֹךְ
חֲסִידִים בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה. עֶבֶד
שְׁלִישִׁי לְאַחַר שְׁסִים וְסָדֵר הַכֹּל.
לְמַדְנֵנוּ, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁמִסְדֵּר בֶּן
אָדָם כָּל אַרְבַּעַת הַסְּדוּרִים הִלְלוּ
בְּרִצּוֹן הַלֵּב, נוֹחַ לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וּפּוֹרֵשׁ יְמִינוֹ עָלָיו,
בְּאוֹתוֹ עֶבֶד שְׁלִישִׁי, וְקוֹרָא עָלָיו
וְאוֹמֵר לוֹ עֲבָדִי אַתָּה, שְׁכַתּוּב
(ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדִי אַתָּה
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר. וְדַאי
תְּפִלָּה שֶׁל אָדָם זֶה לֹא תַחֲזוֹר רִיקָם
לְעוֹלָמִים. בָּא רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁקוּ.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בֵּא וְרֵא, שְׁנֵי
עֲבָדִים מֵאוֹתָם הַשְּׁלִשָּׁה הֵם
שְׁכוּלִים כָּל אֶלֶּה, שְׁהָרִי
הַשְּׁלִישִׁי עוֹמֵד לַחֲתוּם בּוֹ חוֹתָם
לְמַעַלָּה לְשִׁים בּוֹ יָד מִימֵין הַמֶּלֶךְ
וְלַהֲשַׁבֵּחַ בּוֹ. אֲבָל שְׁנֵי אֶלֶּה,
רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי, הֵם כָּלֵל הַכֹּל. וְדוּד
מְשַׁבַּח עֲצָמוֹ בְּהֵם, שְׁכַתּוּב (תהלים

קטו) אָנָּה ה' כִּי אֲנִי עֲבָדְךָ אֲנִי
עֲבָדְךָ וְגו', שְׁאֵלוּ כוֹלָלִים כָּל
הַשָּׂאֵר. שְׁלִישִׁי בְּךָ עוֹמֵד לְגֵאל
אוֹתִי, שְׁכַתּוּב הוֹשַׁע עֲבָדְךָ אַתָּה
אֱלֹהֵי מִי שְׁמִסְדֵּר אֶת זֶה, שְׁיִהְיֶה
יָדוּעַ לוֹ שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מְשַׁבַּח בּוֹ, וְקוֹרָא עָלָיו עֲבָדִי
אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר.
בָּא רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁקוּ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, עַל זֶה קָרָאנוּ, (שם)
(ט) הַנְּחַמְדִּים מְזַהֵב וּמְפָז רַב וְגו'.

כַּמָּה מְתוֹקִים דְּבָרִים עֲתִיקִים
שְׁסִדְרוּ הַרְאִשׁוֹנִים. וְאֲנִי,
כְּשִׁטּוּעִמִּים אוֹתָם, לֹא יְכוּלִים
לְאָכֵל. וְדַאי זֶה כֶּף, וְהַפְּסוּק
מוֹכִיחַ עַל שְׁלִשָּׁה עֲבָדִים, וְהֵם
אֶחָד וּבְכַמּוֹם אֶחָד. וְשָׁנִים כְּפִי
שְׁאֲמַרְתָּ, וְאֶחָד הוּא לְהַתְעַטֵּר בּוֹ

אֶל יָד אֲדוּנֵיהֶם וְגו'. בֵּין עֶבֶד לְעֶבֶד אֵינוֹן
אַחֲרָנִין. בֵּין עֶבֶד קְדָמָא, לְעֶבֶד תַּנְיִינָא, אֵית
לֵיהּ לְמִסַּר נַפְשִׁיהּ עַל יְחִוּדָא דְקְדוּשַׁת שְׁמִיהּ,
וְלִשְׁוֹאָה גְרָמִיהּ עֲנִי וּמִסְכְּנָא בְּצִלוֹתָא
דְעֲמִידָה, וְלִשְׁוֹאָה גְרָמִיהּ גּוֹ חֲסִידִים בְּשׁוֹמֵעַ
תְּפִלָּה. עֶבֶד תְּלִיתָא בְּתַר דְסִיִּים וְסָדֵר כְּלָא.
תַּנְיִן, בְּהֵיא שְׁעֵתָא דְסָדֵר בְּרַנְשׁ כָּל הַנִּי סְדוּרִין
אַרְבַּע, בְּרַעוּ דְלִבָּא, קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא
נִיחָא קָמִיהּ, וּפְרִישׁ יְמִינֵיהּ עָלֶיהּ, בְּהֵיא עֶבֶד
תְּלִיתָא, וְקָרָא עָלֶיהּ וְאָמַר לֵיהּ, עֲבָדִי אַתָּה,
דְכַתִּיב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדִי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר. וְדַאי צִלוֹתָא (דף קצ"ד ע"א) דִּיהֵיא
בְּרַנְשׁ, לֹא תַהֲדֵר בְּרִיקְנִיָא לְעֶלְמִין. אַתָּה רַבִּי
אַבָּא וּנְשָׁקִיהּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, תָּא חֲזִי, תְרִי עֶבֶד מֵאֵינוֹן
תְּלִיתָא, אֵינוֹן דְכָלְלִי כָּל הַנִּי, דְהָא
תְּלִיתָא קִיִּמָא לַחֲתָמָא בֵּיהּ חוֹתָמָא לְעִילָא,
לְשׁוֹאָה בֵּיהּ יָדָא מִימִינָא דְמֶלֶכָא, וְלֹא שְׁתַּבְּחָא
בֵּיהּ. אֲבָל הַנִּי תְרִין, קְדָמָא וְתַנְיִנָא, אֵינוֹן
כָּלְלָא דְכָלָא. וְדוּד שַׁבַּח גְרָמִיהּ בְּהוּ, דְכַתִּיב,
(תהלים קטו) אָנָּה יי כִּי אֲנִי עֲבָדְךָ אֲנִי עֲבָדְךָ וְגו',
דְאֵלִין כָּלְלִי דְכָל שָׂאֵר. תְּלִיתָא בְּךָ קִיִּמָא
לְמַפְרָק לִי, דְכַתִּיב הוֹשַׁע עֲבָדְךָ אַתָּה אֱלֹהֵי.
מָאן דְמִסְדֵּר דָּא, יָדִיעַ לִיהוּי לֵיהּ דְקוּדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא מְשַׁבַּח בֵּיהּ, וְקָרָא עָלֶיהּ עֲבָדִי
אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר. אַתָּה רַבִּי אַבָּא
וּנְשָׁקִיהּ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, עַל דָּא קְרִינֵן, (תהלים ט) הַנְּחַמְדִּים
מְזַהֵב וּמְפָז רַב וְגו', כַּמָּה מְתִיקִין מְלִין עֲתִיקִין
דְסִדְרוּ קְדָמָאִי, וְאֲנִן פִּד טַעֲמִין לוֹן, לֹא יְכַלִּין
לְמִיכָל. וְדַאי הָכִי הוּא, וְהָא קָרָא אוֹכַח עַל
תְּלִיתָא עֲבָדִין, וְאֵינוֹן חַד, וּבְאַתְרַ חַד. וְתַרִּין
כְּדָקְאֵמְרַת, וְחַד דֵּאִיהוּ לְאַתְעֵטְרָא בֵּיהּ קְדָשָׁא

בְּרִיךְ הוּא, דְכַתִּיב, (ויקרא כה)

הקדוש ברוך הוא, שפיתוב (ויקרא כה) כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם וגו'. לא ימכרו ממכרת עבד. משום שהקדוש ברוך הוא צריך להתעטר בשלשת אלה. ועל זה לא ימכרו לשם עבד, שהרי הקדוש ברוך הוא היה.

פתח רבי אלעזר ואמר, (ישעיה ג) מי בכס ירא ה' וגו'. מה זה שמע בקול עבדו? פסוק זה בארוהו החברים בתפלה, וכך הוא. מי שרגיל לבא לבית הפנסת להתפלל ויום אחד לא בא, הקדוש ברוך הוא שואל עליו ואומר: מי בכס ירא ה' שמע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נגה לו. מה זה שמע בקול עבדו? במי? אם תאמר בנביא או באיש אחר - מי נתן נביא או אדם אחר לתפלה, שמשום שהתפלל תפלתו שומע בקול נביא או אדם בעולם?!

א"א אותו שמתפלל תפלות בכל יום, הוא שומע באותו קול שקורא לו הקדוש ברוך הוא ומשפח בו ואמר שהוא עבדו ודאי. שמע בקול, באיזה קול? באותו שנקרא עבדו. שבח עליון הוא שיוצא עליו קול שהוא עבדו. ועוד, שקול נשמע בכל אותם רקיעים שהוא עבד המלך הקדוש, וזהו שומע בקול עבדו. אשר הלך חשכים ואין נגה לו. וכי משום שלא בא להתפלל הלך חשכים? אלא פרשה. אבל עד שלא יתכנסו ישראל לבתי כנסיות להתפלל, הצד האחר עומד וסוגר פל האורות העליונים שלא יתפשטו ויצאו על העולם. ושלש פעמים ביום הולכים צד האחר, זכר ונקבה, ומשוטטים בעולם. ואותו זמן נתקן לתפלה, משום שאין שם קטרוג כלל.

כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם וגו'. לא ימכרו ממכרת עבד. בגין דקודשא בריך הוא אצטריך לאתעטרא בהאי תליתאה. ועל דא לא ימכרו לשמא דעבד, דהא דקודשא בריך הוא הוי.

פתח רבי אלעזר ואמר, (ישעיה ג) מי בכס ירא ה' וגו'. מאי שומע בקול עבדו. האי קרא אוקמוה חברייא בצלותא, והכי הוא. מאן דרגיל למיתי לבי כנשתא לצלאה, ויומא חדא לא אתי, קדשא בריך הוא שאל עליה ואמר, מי בכס ירא ה' שומע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נגה לו. מאי שומע בקול עבדו. במאן. אי תימא בנביאה, או גבר אחרא, מאן ירב נביאה, או גבר אחרא לצלותא. דבגין דצלי צלותיה שומע בקול נביאה, או דגבר בעלמא.

א"א ההוא דצלי צלותין בכל יומא, איהו שומע בההוא קול, דקרי ליה קדשא בריך הוא, ומשתפח ביה, ואמר דאיהו עבדו ודאי. שומע בקול, במאי קול. בההוא דאקרי עבדו. שבחא עלאה איהו דנפיק עליה קול דאיהו עבדו. ותו, דקלא אשתמע בכל אינון רקיעין, דאיהו עבדא דמלכא קדישא, ודא הוא שומע בקול עבדו.

אשר הלך חשכים ואין נגה לו, וכי בגין דלא אתא לצלויי הלך חשכים. אלא אוקמוה. אבל עד לא יתפנשון ישראל לבתי כנסיות לצלאה, סטרא אחרא קיימא וסגיר כל נהורין עלאין, דלא יתפשטון ויפקון על עלמין. ותלת זמנין ביומא אזלי סטר אחרא, דכר ונוקבא, ומשטטין בעלמא, וההוא עידן אתקן לצלותא, בגין דלא הוי תמן קטרוגא כלל.

ואו הוא זמן לתפלה, משום שהם הולכים לשוטט בהרי החושך, והר נשפה, אז נפתחים חלונות אורות עליונים, ויוצאים ושורים על בתי כנסיות בראש אלו שמתפללים תפלות, ומתחלקים אורות על ראשיהם. והקדוש ברוך הוא שואל על אותו שלא נמצא שם ואומר: חבל על פלוני שהיה רגיל כאן, וכעת שהלך חשכים ועבר מלפני האורות והלך לשוטט בהרי העולם, ויצא מאותו נגה אור שמאיר ואין (לו) בו חלק, אין נגה לו, כמו שמתחלק ושורה על האחרים ששם, כמה טובות אבדו ממנו. (אין נגה לו בעת שהלך חשכים) ואלו היה שם, יבטח בשם ה' - בכלל העבד הראשון, וישען באלהיו - בסוד העבד השני.

אמר רבי שמעון, אלעזר בני, ודאי רוח נבואה שורה עליך. אמר רבי אבא, אריה בן אריה, מי יקום לפניהם כששואגים לטרף טרף? כל אריות העולם הם תקיפים, ואלה יותר מכלם. כל האריות שבעולם קשים להוצאת הטרף מפייהם, ואלו נוחים להוציא מפייהם טרף. הם טורפים טרף ונותנים לכלם. אשר הלך חשכים, אשר הלכו צריף לו לכתב! אמר רבי אלעזר, משום שהם שרויים בחבור ומיד נפרדים. הלך החבור - חשכים נפרדו. שורים בחבור ונפרדים מיד. כמו זה (יחזקאל א) רוח סערה באה, כלל של זכר ונקבה. באה והיא עוזבת אותו, מיד נפרדים.

וירא בלק וגו'. רבי אלעזר אמר, ודאי מה שאמר רבי חייא, דבר נסתר היה. אבל פתוב, (תהלים פד) גם צפור מצאה בית ודרור קן

וכרין איהו עידן לצלותא, בגין דאינון אזלי למשטטא, בטורי חשוד, והר נשפה, פדין פתיחין פוי נהורין עלאין, ונפקי ושריאן על בתי כנסיות, ברישיהון דאינון דצלאן צלותין, ומתפלגן נהורין על רישיהו. וקודשא בריך הוא שאיל, על ההוא דלא אשתכח תמן, ואמר חבל על פלניא, דהוה רגיל הכא, והשתא דהלך חשכים ואתעבר מקמי נהורין, והלך לשטטא בטוריא בעלמא, ונפק מההוא נגה נהורא דנהיר, ולית (ליה) ביה חולקא, אין נגה לו, כמה דאתפלגי ושריא על אחרנין דתמן, כמה טבין אתאבידו מניה. (אין נגה לו השתא דהלך חשכים) ואלו היה תמן, יבטח בשם יי, בכלל דעבד קדמאה. וישען באלהיו ברזא דעבד תניינא.

אמר רבי שמעון, אלעזר ברי, ודאי רוח נבואה שריא עליך. אמר רבי אבא, אריא בר אריא, מאן יקום קמיהו, כד שאגי למטרף טרפא. כל אריין דעלמא תקיפין, ואלין יתיר מכלהו. כל אריין דעלמא, קשיין לאפקא טרפא מפומיהו, ואלין נוחין לאפקא מפומיהו טרפא. אינון טרפי טרפא, ויהבי לכלא.

אשר הלך חשכים, אשר הלכו מיבעי ליה. אמר רבי אלעזר, בגין דאינון שריין בחבורא, ומיד מתפרשן. הלך חבורא, חשכים אתפרשן. שראן בחבורא, ואתפרשן מיד. כגוונא דא, (יחזקאל א) רוח סערה באה, כלל דכר ונוקבא. באה (דף קצ"ו ע"ב) והיא שבקת ליה, מיד מתפרשן.

וירא בלק וגו'. (במדבר כב) רבי אלעזר אמר, ודאי מה דאמר רבי חייא, מלה סתימא הוה. אבל פתיב, (תהלים פד) גם צפור מצאה בית ודרור קן

לָהּ וְגו'. וְכִי דוֹד הַמְלֶלֶךְ עַל צְפוֹר
בְּעוֹלָם הִיָּה אוֹמֵר דְּבַר זֶה?
אֵלָּא כְּמוֹ שְׁשִׁנְיָנוּ כְּמָה חֲבִיבוֹת
הַנְּשָׁמוֹת לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
אִם תֹּאמַר כָּל נְשָׁמוֹת הָעוֹלָם -
לֹא כֵּף! אֵלָּא אוֹתָן נְשָׁמוֹת
הַצְּדִיקִים שְׁשֵׁם מְדוֹרָן אֹתוֹ,
מְדוֹרִיהֶן לְמַעַלָּה וּמְדוֹרִיהֶן
לְמַטָּה, וְכֵף נֶאֱמַר. גַּם צְפוֹר
מְצָאָה בֵּית - אֵלוֹ רוּחוֹת
הַצְּדִיקִים.

שְׁנֵינּוּ, שְׁלֹשׁ חוֹמוֹת הֵן לְגַן עֵדֵן,
וּבֵין כָּל אַחַת וְאַחַת כְּמָה רוּחוֹת
וּנְשָׁמוֹת מְטִילוֹת שֵׁם וְנִהְיֹת
מְרִיחַ שֵׁל עֲנוּגֵי הַצְּדִיקִים
שְׁבַפְּנִים, אִף עַל גַּב שְׁלֹא זָכוּ
לְהַפְּנֵס. אֲבָל עֲנוּג רוּחוֹת
הַצְּדִיקִים שְׁבַפְּנִים - (ישעיה טו) עֵינַי
לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים וְגו'.

יְיָמִים רְשׁוּמִים יֵשׁ בְּשָׁנָה, וְהֵם
יְמֵי נִסָּן וְיְמֵי תִשְׁרִי, שְׁאוֹתָן
רוּחוֹת מְשׁוּטָטוֹת וּפּוֹקְדוֹת מְקוּם
שְׁצָרִיף. וְאִף עַל גַּב שְׁפַעְעִים
רְבוֹת מְשׁוּטָטוֹת, אֲבָל יָמִים אֵלוֹ
רְשׁוּמִים הֵם וְנִרְאִים עַל גְּבֵי
חוֹמוֹת הַגְּבָה, כָּל אַחַת וְאַחַת
כְּמַרְאֵה צְפָרִים מְצַפְּצָפוֹת בְּכָל
בְּקָר וּבְקָר.

וְאוֹתוֹ צְפַצְפוּף שְׁבַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וְתַפְלָה עַל חַיֵּי בְּנֵי אָדָם שֶׁל
הָעוֹלָם. מְשׁוּם שְׁאוֹתָם יָמִים כָּל
יִשְׂרָאֵל מִתְּעַסְקִים בְּמַצּוֹת,
וּבְמַצּוֹת רַבּוֹן הָעוֹלָם. וְאִז
בְּשִׂמְחָה נִרְאוֹת צְפָרִים
מְצַפְּצָפוֹת, וְעַל גְּבֵי חוֹמוֹת שֶׁל
גֵּן עֵדֵן מְצַפְּצָפוֹת מְשַׁבְּחוֹת
וּמוֹדוֹת וּמְתַפְּלוֹת עַל חַיֵּי
הָעוֹלָם הַזֶּה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר, וְדָאֵי
יְפָה אִמְרַתְּ שְׁדָאֵי אוֹתָן רוּחוֹת
שֵׁם. אֲבָל מָה תֹּאמַר עַל וְדָרוֹר קָן
לָהּ? אָמַר, כֵּף לְמַדְתִּי, זוֹהֵי נְשָׁמָה
קְדוּשָׁה שְׁעוֹלָה לְמַעַלָּה, וְעוֹלָה
לְמַקּוֹם טְמִיר וְגָנוּז שְׁעֵינַי לֹא

קָן לָהּ וְגו'. וְכִי דוֹד מְלֶכָא, עַל צְפָרָא בְּעֵלְמָא,
הָיָה אָמַר מְלָה דָא.

אֵלָּא, כְּמָה דְתַנִּינָן, כְּמָה חֲבִיבִין נְשָׁמְתִין
קָמֵי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא. אִי תִימָא כָּל
נְשָׁמְתִין דְּעֵלְמָא. לָאוּ הָכִי. אֵלָּא אֵינּוֹן
נְשָׁמְתִיהוֹן דְּצְדִיקֵינָא, דְּתַמָּן מְדוֹרִיהוֹן בְּהַדִּיהָ,
מְדוֹרִיהוֹן לְעֵילָא, וּמְדוֹרִיהוֹן לְתַתָּא. וְהָכִי
אִתְמַר. גַּם צְפוֹר מְצָאָה בֵּית, אֵלִין רוּחִיהוֹן
דְּצְדִיקֵינָא.

תַּנִּינָן, תְּלַת שׁוּרִין אֵינּוֹן לְגַן עֵדֵן, וּבֵין כָּל חַד
וְחַד, כְּמָה רוּחִין וְנְשָׁמְתִין מְטִיילִין
תַּמָּן, וְאִתְהַנָּן מְרִיחָא דְעֲנוּגִין דְּצְדִיקֵינָא דְלָגוּ,
אִף עַל גַּב דְּלֹא זָכוּ לְמִיעָאֵל. אֲבָל עֲנוּגָא
דְּרוּחִיהוֹן דְּצְדִיקֵינָא דְלָגוּ, (ישעיה טו) עֵינַי לֹא
רָאִתָּה אֱלֹהִים וְגו'.

יְיָמִין רְשִׁימִין אִית בְּשַׁתָּא, וְאֵינּוֹן יוֹמֵי נִסָּן,
וְיוֹמֵי תִשְׁרִי, דְּאֵינּוֹן רוּחִין מְשֻׁטָּטִין
וּפּוֹקְדִין לְאַתָּר דְּאַצְטְרִיף. וְאִף עַל גַּב דְּזַמְנִין
סְגִיאִין מְשֻׁטָּטִין, אֲבָל יוֹמִין אֵלִין רְשִׁימִין
אֵינּוֹן, וְאִתְחַזּוֹן עַל גְּבֵי שׁוּרִין דְּגִנְתָּא, כָּל חַד
וְחַד כְּחִיזוּ דְּצְפָרִין מְצַפְּצָפוֹן, בְּכָל צְפָרָא
וְצְפָרָא.

וְהָיָה צְפַצְפוּפָא שְׁבַחָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא,
וְצִלוֹתָא עַל חַיֵּי בְּנֵי נְשָׂא דְהָאֵי עֵלְמָא.
בְּגִין דְּאֵלִין יוֹמִין, יִשְׂרָאֵל כְּלָהּוּ מִתְּעַסְקִין
בְּמַצּוֹת, וּבְפּוֹקְדִין דְּמֵאֲרֵי עֵלְמָא. וּכְדִין בְּחַדוּ
אִתְחַזּוֹן צְפָרִין מְצַפְּצָפוֹן, וְעַל גְּבֵי שׁוּרִין דְּגֵן
עֵדֵן מְצַפְּצָפוֹן מְשַׁבְּחוֹן וְאוֹדֵן וּמְצַלֵּן עַל חַיֵּי
דְּהָאֵי עֵלְמָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר וְדָאֵי שְׁפִיר קְאִמְרַת,
דְּדָאֵי אֵינּוֹן רוּחִין תַּמָּן. אֲבָל מָה תִימָא
וְדָרוֹר קָן לָהּ. אָמַר, הָכִי אוֹלִיפְנָא, דָּא הִיא
נְשָׁמְתָא קְדִישָׁא, דְּסִלְקָא לְעֵילָא, וְסִלְקָא לְאַתָּר

טמיר וגניז, דעין לא ראתה אלהים זולתך וגו'.
אמר רבי שמעון, אלעזר ודאי שפיר קאמרת,
ושפיר איהו. אבל כל דא בגן עדן
דלתתא היא, וכמה דאמרת הוא, והכי הוא
ודאי, גם צפור מצאה בית, אלין רוחין
קדישין, דזכו למיעאל ולמיפק לבתר, בגין
דמשטטן ואתחזון פחיוזו דצפורין, ואלין
רוחין מצאה בית. ודאי כל חדא וחדא אית
לון מדורין ידיעאן לגו.

ועם כל דא, פלהו נכוין מהופה דחבריהו.
אינון דאית לון דרור, וחיירו מפלא.
וקודשא בריה הוא אחזי לון היכלא טמירו
חדא גניז, דעין לא ראתה אלהים זולתך,
וההוא היכלא אקרי קן צפור. ומתמן
מתעטרין עטרין למשיח בזמנא דאתי, וביומין
רשימין, תלת זמנין בשתא, קדשא בריה הוא
בעי לאשתעשעא באינון צדיקיא, ואחזי לון
ההוא היכלא טמירא גניז, דלא ידעין ולא
אשתמודען ביה, פל צדיקיא דתמן.

אשר שתה אפרוחיה את מזבחותיה, אלין
אינון צדיקיא, דאשתכללו בבנין
קדישין, דזכו לתורה שבכתב, ולתורה שבפעל
פה בהאי עלמא. ואלין אקרון תרין מדבחן.
מתעטרן לקמי מלפא קדישא, דהא זכותא
דבנייהו בהאי עלמא, אגין עלייהו, ומעטרין
להו תמן. מאן רוחא זפאה לכל האי. האי
דשתה אפרוחיה, לאולפא למזבחותיה וגו'.
מפאן ולהלאה אימא מילך, דהא בלא כסופא
אתחזינא תמן.

פתח כמלקדמין רבי אלעזר ואמר, גם צפור
מצאה בית, דא יתרו. ודרור קן לה, דא
בנוי, דהו בלשפת הגזית, אולפי אורייתא,
וחתכין מלין דאורייתא בפומייהו. מצאה בית

ראתה אלהים זולתך וגו'.
אמר רבי שמעון, אלעזר, ודאי
יפה אמרת ויפה הוא, אבל כל
זה בגן עדן שלמטה הוא, וכמו
שאמרת הוא וכך זה ודאי. גם
צפור מצאה בית - אלו רוחות
קדושות שזכו להפגס ולצאת
אחר כך, משום שמשוטטות
ונראות כמראה צפורים, ואלו
רוחות מצאה בית. ודאי שלכל
אחת ואחת יש להן מדורים
ידועים בפנים.

ועם כל זה, כלם נכוים מחפת
חבריהם. אלו שיש להם דרור
וחרות מהכל. והקדוש ברוך הוא
מראה להם היכל טמיר גנוז אחד
שעין לא ראתה אלהים זולתך,
ואותו היכל נקרא קן צפור,
ומשם מתעטרים עטרות למשיח
לעתיד לבא. ובמיים רשומים,
שלש פעמים בשנה, הקדוש
ברוך הוא רוצה להשתעשע
באותם הצדיקים, ומראה להם
היכל טמיר גנוז שלא יודעים ולא
מכירים אותו כל הצדיקים ששם.
אשר שתה אפרוחיה את
מזבחותיה - אלו אותם צדיקים
שנתקנו בכנים קדושים, שזכו
לתורה שבכתב ולתורה שבפעל
פה בעולם הזה. ואלו נקראים
שני מזבחות. מתעטרים לפני
המלך הקדוש, שהרי זכות בנייהם
בעולם הזה מגנה עליהם,
ומעטרים אותם שם. מי הרוח
שזוכה לכל זה? זו ששתה
אפרוחיה, ללמד למזבחותיה וגו'.
מפאן והלאה אמר דברך, שהרי
בלי בושה אני נראה שם.

פתח כמקדם רבי אלעזר ואמר,
גם צפור מצאה בית - זה יתרו.
ודרור קן לה - זה בניו שהיו
בלשפת הגזית מלמדים תורה
וחתכים דברי תורה בפיהם. מה
זה מצאה בית? אלא בהתחלה

לְקַחוּ וְחֲנוּ בַמִּדְבָּר, לְקַחוּ מֵעַנְג
מִדְּזֵן וּמִהֶמְתִּיקוֹת שְׁשֵׁם וְחֲנוּ
בַמִּדְבָּר. כִּיֹּן שְׂרָאָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא שְׁפֹסֹפֶם הִיָּה עַל הַתּוֹרָה,
מִשֶּׁף אוֹתָם מִשֵּׁם וְהַכְּנִיסָם
לְלִשְׁפַת הַגְּזִית. וְדָרוֹר קֵן לָהּ -
הַכֵּל אֶחָד. צְפוֹר דָּרוֹר הַכֵּל הוּא
אֶחָד. (שׁוֹפְטִים ד) חֶבֶר הַקִּינִי.
(שְׁמוּאֵל א-טו) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל הַקִּינִי
וְגו'.

בֵּא וּרְאֵה מַה כְּתוּב, וַיֵּרָא בְּלֶק
בֶּן צְפוֹר. וְכִי מַה שׁוֹנֵה שְׁהַזְכִּיר
שֵׁם אָבִיו מִשְׂאֵר מְלָכִים? אֵלֹא
יִתְרוֹ נִמְשָׁף וְנִעְבֵּר מֵעֲבוּדָה זָרָה,
וּבֵא לְדַבֵּק בִּישְׂרָאֵל הוּא וּבְנָיו,
וְכֵל הָעוֹלָם נָדוּ אוֹתוֹ וְרָדְפוּ
אֶחָדֵיו.

בְּלֶק מִבְּנֵי בְנֵי הַיָּה, וְעֵבֶר מִדְּרָף
אָבִיו. כִּיֹּן שְׂרָאוּ זְקֵנֵי מוֹאָב וְזְקֵנֵי
מִדְּזֵן, שְׁהִיוּ יַחַד בְּאַחֲוָה שְׁלֵהֶם
בְּעֲבוּדָה זָרָה בַחֲלָק שְׁלֵהֶם,
שִׁיתְרוּ וּבְנָיו נִדְבְּקוּ בַשְּׂכִינָה זֹהָ
נִמְשָׁף מֵהֶם, בָּאוּ וְהַמְּלִיכָוָהוּ
עֲלֵיהֶם בְּשַׁעָה זֹו, שְׁכָתוּב וּבְלֶק
בֶּן צְפוֹר מְלֶךְ לְמוֹאָב בְּעַת הַהִיא.
בְּאוֹתָהּ עַת הִיָּה מְלֶךְ, מַה שְׁלֵא
הִיָּה מִקְדָּם. וְעַל זֶה כְּתוּב בֶּן
צְפוֹר, מַה שְׁלֵא רְאוּי לְעֲשׂוֹת כְּךָ.
וַיֵּרָא בְּלֶק, וַיִּשְׁמַע הִיָּה צְרִיף לוֹ
לְכַתּוּב! מַה זֶה וַיֵּרָא? רְאִיָּה רְאֵה,
וַיִּדַע שְׁעַתִּיד הוּא לִפְל בִּיָּדֵי
יִשְׂרָאֵל, וַיִּשְׂרָאֵל יִפְלוּ בְּיָדוֹ
בְּהַתְחַלָּה, וְאַחַר כְּךָ הוּא בִּיָּדֵי
יִשְׂרָאֵל. וַיֵּרָא בְּלֶק בֶּן צְפוֹר.

רְבִי אַבְא פְתַח, (שִׁיר הַשִּׁירִים א) אִם לֹא תִדְעֵי לָךְ
הִיָּפָה בְּנָשִׁים צְאִי לָךְ בְּעַקְבֵי הַצֹּאֵן.
כְּנִישְׁתָּא דִישְׂרָאֵל אִמְרַת לְגַבִּי מְלָכָא עֲלָאָה.
כְּנִישְׁתָּא דִישְׂרָאֵל, מַהוּ כְּנִישְׁתָּא. דָּא אִיהוּ
עֲצָרַת, כְּנִישׁוּ. כְּמַה דְּאֵת אָמֵר, (בַּמִּדְבָּר י) מְאִסְף
לְכָל הַמַּחְנוֹת. מֵאֵן דְּכָנִישׁ לְכָל מִשְׁרִיָּין עֲלָאִין
לְגַבִּיָּה.

מַהוּ. אֵלֹא בְּקִדְמִיתָא נְטִלוּ וְשִׂאֲרוּ בַמִּדְבָּרָא,
נְטִלוּ מֵעַנְוִגָא דְּמִדְּזֵן, וּמִמְתִּיקוֹ דְּתַמְזֵן, וְשִׂאֲרוּ
בַמִּדְבָּרָא. כִּיֹּן דְּחִמָּא קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא, דְּעַל
אוֹרִייתָא הָוָה כְּסוּפָא דְּלַהוֹן, מְשִׁיף לוֹן מִתַּמְזֵן,
וְאֵעִיל לוֹן לְלִשְׁפַת הַגְּזִית. וְדָרוֹר קֵן לָהּ, כְּלָא
חַד. צְפוֹר דָּרוֹר כְּלָא אִיהוּ חַד. (שׁוֹפְטִים ד) חֶבֶר
הַקִּינִי. (שְׁמוּאֵל א טו) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל הַקִּינִי וְגו'.

הָא חֲזִי, מַה כְּתִיב, וַיֵּרָא בְּלֶק בֶּן צְפוֹר. וְכִי
מְאִי שְׂנָא דְּאִדְפִּיר שְׂמָא דְּאָבוּי מִשְׂאֵר
מְלָכִין. אֵלֹא יִתְרוֹ אִתְּמַשֶּׁף וְאִתְּעֵבֵר מֵעֲבוּדָה
זָרָה, וְאִתָּא לְאִתְּדַבְּקָא בִישְׂרָאֵל, הוּא וּבְנָיו,
וְכֵל עֲלָמָא נְדוּהוּ (דף קצ"ז ע"א) וְרָדְפוּ אֶבְתְּרִיָּה.
בְּלֶק מִבְּנֵי בְנֵי הַיָּה, וְאִתְּעֵבֵר מִמְּאִרְחָא דְּאָבוּי,
כִּיֹּן דְּחִמּוֹ סְבִי מוֹאָב וְסְבִי מִדְּזֵן, דִּהוּ
בְּהַדִּי הַדִּי בְּאַחֲוָה דְּלַהוֹן בְּעֲבוּדָה זָרָה,
בְּחוּלְקָא דְּלַהוֹן, דִּיתְרוֹ וּבְנָיו אִתְּדַבְּקוּ
בַשְּׂכִינְתָּא, וְדָא אִתְּמַשֶּׁף מִנְהוֹן. אִתּוּ
וְאִמְלָכוּהוּ עֲלֵיָּהוּ בְּהַאִי שְׁעַתָּא, דְּכְתִיב וּבְלֶק
בֶּן צְפוֹר מְלֶךְ לְמוֹאָב בְּעַת הַהִיא. בְּעַת הַהִיא
הָוָה מְלֶךְ, מַה דְּלֹא הָוָה מִקְדָּמַת דְּנָא. וְעַל
דָּא כְּתִיב בֶּן צְפוֹר, מַה דְּלֹא אִתְּחֲזִי לְמַעַבְד
הַכִּי. וַיֵּרָא בְּלֶק, וַיִּשְׁמַע מִיבְעֵי לֵיָּה, מַהוּ וַיֵּרָא.
רְאִיָּה חִמָּא, וַיִּדַע דְּזִמִּין הוּא לְמִנְפַל בִּידָא
דִישְׂרָאֵל, וַיִּשְׂרָאֵל לְמִנְפַל בִּידוּי בְּקִדְמִיתָא,
וּלְבַתֵּר אִיהוּ בִּידָא דִישְׂרָאֵל, וַיֵּרָא בְּלֶק בֶּן
צְפוֹר.

רְבִי אַבְא פְתַח, (שִׁיר הַשִּׁירִים א) אִם לֹא תִדְעֵי לָךְ
הִיָּפָה בְּנָשִׁים צְאִי לָךְ בְּעַקְבֵי הַצֹּאֵן.
כְּנִישְׁתָּא דִישְׂרָאֵל אִמְרַת לְגַבִּי מְלָכָא עֲלָאָה.
כְּנִישְׁתָּא דִישְׂרָאֵל, מַהוּ כְּנִישְׁתָּא. דָּא אִיהוּ
עֲצָרַת, כְּנִישׁוּ. כְּמַה דְּאֵת אָמֵר, (בַּמִּדְבָּר י) מְאִסְף
לְכָל הַמַּחְנוֹת. מֵאֵן דְּכָנִישׁ לְכָל מִשְׁרִיָּין עֲלָאִין
לְגַבִּיָּה.

וּמְגוּ דְלִזְמִינִין נוֹקְבָא אֶקְרִי כְּנִישְׁתָּא, וְאַתְמַר
 עֲצָרָת, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית כ) כִּי עֲצוּר
 עֲצָר יִי, דְנִקְיִט וְלֹא יִהְיִב. הֵכִי הוּא וְדָאֵי, דְהָא
 מְגוּ מְהִימְנוּ סִגְיָא דִילָהּ, דְלֹא אֲשַׁכְּחִין בַּהּ
 מוּמָא, (כ"א מוּחָא) יִהְיִבוּ לָהּ בְּלֹא עֲפוּבָא כְּלָל.
 וְאִיְהִי כַד מְטָא לְגַבְהָ, כַּל מְאֵן דְכְּנִישְׁתָּא, עֲצָר
 וּמְעֲצָר וּמְעַפְכַּת, דְלֹא נְחִית וְנָהִיר, אֲלֵא כְּפוּם
 טְלָא, טְפִינ טְפִין, זְעִיר זְעִיר. מְאִי טְעָמָא. בְּגִין
 דְלֹא אֲשַׁתְּכַח לְתַתָּא מְהִימְנוּתָא, אֲלֵא כְּמָה
 דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה כח) זְעִיר שָׁם זְעִיר שָׁם, זְעִיר
 זְכוּתָא, וְזְעִיר אֲנָהְרוּתָא דְטְלָא, מְדָה לְקַבֵּל
 מְדָה.

וּמְתוּךְ שְׁלַפְעָמִים הַשְׂכִּינְהָ
 נִקְרָאת נִקְבָּה, וְנֵאמַר עֲצָרָת, כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר (בראשית כ) כִּי עֲצוּר עֲצָר
 ה', שְׁמַחְזִיק וְלֹא נוֹתֵן - כִּךְ זֶה
 וְדָאֵי, שְׁהָרִי מְתוּךְ אֲמוּנָה רַבָּה
 שְׁלָה שְׁלֹא נִמְצָא בַּהּ מוּם (מח),
 נוֹתְנִים לָהּ לְלֹא עֲפוּב כְּלָל. וְהִיא,
 כְּשִׁבְעָה אֵלֶיהָ, כַּל מַה שְׁכוּבָסַת
 עֲצָר וּמְעֲצָר וּמְעַפְכַּת, שְׁלֹא יוֹרֵד
 וּמְאִיר אֲלֵא כְּפִי הַטֵּל, טְפִין טְפִין,
 מְעַט מְעַט. מַה הַטְעַם? מִשּׁוּם
 שְׁלֹא נִמְצָאת לְמִטְּהָ אֲמוּנָה, אֲלֵא
 כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (ישעיה כח) זְעִיר שָׁם
 זְעִיר שָׁם. זְכוּת קִטְנָה וְהָאֵרַת טֵל
 קִטְנָה, מְדָה כְּנִגְד מְדָה.

דְאַלְמָרָא תִשְׁכַּח מְהִימְנוּתָא, כְּמָה דְאַשְׁתְּכַחוּ
 בַּהּ, אֲרִיקַת בְּכַל סְטָרָא וְסְטָרָא, בְּלֹא
 עֲפוּבָא כְּלָל, וְאִיְהִי חֲדָאת. וּכְדִין יִהְיִין לָהּ
 מְתַנָּן וְנִבְזִבְזִין סִגְיָאִין דָּא עַל דָּא, וְלֹא יְהוּן
 מְעַפְכִין לָהּ כְּלָל. אֲבָל תַּתָּאִין אֵינּוּן מְעַפְכִין
 לוּן, וּמְעַפְכִין לָהּ, וּכְדִין אִיְהִי עֲצָרָת. עֲצוּר
 עֲצָר יִי וְדָאֵי, כְּבִיכּוּל, יִהְיִב תְּמַצִּית, וְלֹא יִתִיר.
 זְעַם כַּל דָּא כְּאִימָא יִהְבַת לְבָנִין בְּטְמִירוּ, דְלֹא
 יִדְעִין בַּהּ, הֵכִי עֲבִידַת לוּן לְבִנְהָא יִשְׂרָאֵל.
 וְאוּלִיפְנָא מְגוּ בּוּצִינָא קְדִישָׁא, דְבִשְׁעַתָּא
 דְאִיְהִי סְלִיקַת לְמִנְקִט עֲנוּגִין וְכְסוּפִין, וּמוּמָא
 אֲשַׁתְּכַח בְּהוּ בִישְׂרָאֵל לְתַתָּא, כְּדִין מְטִי לְגַבְהָ
 טְפָה דְחֲרָדֵל וּמְיָד אַעֲדִיאַת, וְיִתִיבַת עֲלָהּ יוּמִין
 בְּמִנְיָן. וּכְדִין יִדְעִין לְעִילָא, דְמוּמָא בְּהוּ
 בִישְׂרָאֵל.

שְׁאֲלָמָרָא תְּמַצָּא אֲמוּנָה כְּמוֹ
 שְׁנִמְצָאוּ בַּהּ, הִיא מְרַקְנַת בְּכַל
 צַד וְצַד לְלֹא עֲפוּב כְּלָל, וְהִיא
 שְׁמַחָה. וְאִזּוּ נוֹתְנִים לָהּ מְתַנּוּת
 וְאוּצְרוֹת רַבִּים זֶה עַל זֶה, וְלֹא
 יַעֲכּוּ אוֹתָהּ כְּלָל. אֲבָל
 הַתְּחִתּוֹנִים מְעַפְכִים אוֹתָם
 וּמְעַפְכִים אוֹתָהּ, וְאִזּוּ הִיא עֲצָרָת.
 עֲצוּר עֲצָר ה' וְדָאֵי. כְּבִיכּוּל נוֹתֵן
 תְּמַצִּית, וְלֹא יוֹתֵר.

וְאַתְעַר שְׁמָא לֹא מִיָּד, וּמְשִׁיף חוּטָא לְתַתָּא.
 (בראשית כז) וַתִּכְהִינּוּ עֵינָיו מֵרְאוֹת, מַה
 דְהוּא מְסַתְּפֵל בְּעֵין שְׁפִירוּ, בְּכִלְלָא דְאַבְרָהָם,
 בְּלֹא דִינָא כְּלָל, כְּדִין וַתִּכְהִינּוּ עֵינָיו מֵרְאוֹת,
 מֵרְאוֹת וְדָאֵי, מְלֵאסְתְּפֵלָא בְּכִלְלָא דְרַחְמָנוּ.
 כְּדִין אַתְעַרוּ דְסָמְא"ל בְּקַל תְּקִיפָה, לְאַתְעַרָא עַל עֲלָמָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר

זְעַם כַּל זֶה, כְּמוֹ אִמָּא נוֹתְנַת
 לְבָנִים בְּסַתְרָא שְׁלֹא יוֹדְעִים עֲלֶיהָ,
 כִּךְ הִיא עוֹשֶׂה לְבִנְיָהּ יִשְׂרָאֵל.
 וְלְמַדְנּוּ מְתוּךְ מְנוּרָה הַקְדוּשָׁה,
 שְׁבִשְׁעָה שְׁהִיא עוֹלָה לְקַחַת
 עֲנוּגִים וְכְסוּפִים וְנִמְצָא מוּם
 בִישְׂרָאֵל לְמִטְּהָ, אִזּוּ מְגִיעָה אֵלֶיהָ
 טְפַת חֲרָדֵל וּמְיָד נִפְרָדַת, וְיוֹשְׁבַת
 עֲלֶיהָ יָמִים בְּמִנְיָן, וְאִזּוּ יוֹדְעִים
 לְמַעֲלָה שְׁהַמוּם בִישְׂרָאֵל.
 וּמְתַעוּרָר הַשְּׂמָאֵל מִיָּד, וּמוֹשֵׁף
 חוּט לְמִטְּהָ. (בראשית כז) וַתִּכְהִינּוּ
 עֵינָיו מֵרְאוֹת, מַה שְׁהִיא מְסַתְּפֵל
 בְּעֵין יְפָה בְּכִלְלָא אַבְרָהָם כְּדִין
 כְּלָל, אִזּוּ וַתִּכְהִינּוּ עֵינָיו מֵרְאוֹת,
 מֵרְאוֹת בּוּדָאֵי מְלֵאסְתְּפֵלָא בְּכִלְלָא
 שְׁל רַחְמָנוּת. אִזּוּ הַתְּעוּרָרוֹת

כְּדִין אַתְעַרוּ דְסָמְא"ל בְּקַל תְּקִיפָה, לְאַתְעַרָא עַל עֲלָמָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר

סמא"ל בקול תקיף להתעורר על העולם, כמו שנאמר ויקרא את עשו בנו הגדול וגו'. גדול הוא לגבי מחנות הצד האחר, הוא גדול, ומנהיג לכל ספינות הים שמערערים ברוח רעה, להטביעם בעמק הים באותן מצולות ים שלו.

ובששקדוש ברוך הוא ברחמנותו, אז כל חטאי וכל עונות ישראל נותן לו, והוא מטיל אותם למצולות ים. כל מחנותיו נקראים מצולות ים, והם לוקחים אותם ומשוטטים בהם בכל שאר העמים. וכי חטאי ישראל ועונותיהם זורקים ומחלקים לעם שלהם? אלא הם מצפים ומחכים למתנות שלמעלה כמו כלבים ליד השלחן. וכששקדוש ברוך הוא לוקח כל חטאי ישראל וזורק עליהם, פלם חושבים שמתנות ואוצרות שהוא רוצה לתת לישראל העביר אותם מהם ונתן להם, ומיד פלם כאחד זורקים (ומראה זורקים) אותם על שאר העמים.

בא וראה, פנסת ישראל היא אומרת בתחלה (בגלות), (שיר השירים א) שחורה אני ונאנה. מקטינה עצמה ליד המלך העליון. ואז שואלת ממנו ואומרת, (שם) הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים. למה שתי פעמים איכה איכה? אלא היא רומזת על שני חרפנות של שני בתי המקדש, שקוראים הפל איכה איכה. איכה תרעה - בחרפן בית ראשון. איכה תרביץ - בחרפן בית שני. ועל זה פעמים איכה איכה.

תרעה, תרביץ, לא זה כזה. גלות בכל שהיא זמן מועט, קורא בה תרעה. ועל גלות אדום שהיא לזמן מרבה, קורא בה תרביץ. ועל זה פעמים איכה איכה. ועוד תרעה, תרביץ - ירעה הנה לו

ויקרא את עשו בנו הגדול וגו'. גדול איהו לגבי משריין דסטרא אחרא, איהו גדול, ונהיג לכל ארביין דימא, דערטרון ברוחא בישא, לאטבעא לון בעומקא דימא, באינון מצולות ים דיליה.

וכד קדשא בריך הוא הוא ברחמנו, כדין כל חטאין וכל חובין דישראל, יהיב ליה, ואיהו אטיל לון למצולות ים. כל משריין דיליה מצולות ים אקרון, ואינון נטלי לון, ומשטטי בהון לכל שאר עמין. וכי חטאין דישראל, וחובין דלהון, זרקין ומתפלגין לעמא דלהון. אלא, אינון מחפאן ומצפאן למתנן דלעילא, ככלבי לקמי פתורא. וכד קדשא בריך הוא נטיל כל חוביהו דישראל, וזריק עלייהו, פלהו חשבי דמתנן ונבזבזן דאיהו בעא למיהב לישראל, דאעבר מנייהו, ויהב לון. ומיד פלהו כחדא זרקין (ס"א וס"ו ונרמין) לון על שאר עמין.

תא חזי, פנישתא דישראל, איהי אמרת בקדמיתא, (ס"א בגלותא) (שיר השירים א) שחורה אני ונאנה, אזעירת גרמה לקמי מלפא עלאה. וכדין שאילת מניה ואמרת, (שיר השירים א) הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים. תרין זמנין איכה איכה אמאי. אלא איהי רמיזא על תרין חרפנין, דתרין מקדשין. דקראן פלא איכה איכה. איכה תרעה, בחרפן בית ראשון. איכה תרביץ, בחרפן בית שני. ועל דא תרין זמנין איכה איכה.

תרעה תרביץ, לאו דא כדא. גלותא דבבל, דאיהי זמן זעיר, קארי ביה תרעה. ועל גלותא דאדום, דאיהו זמן סגיי, קארי ביה תרביץ. ועל דא תרין זמנין איכה איכה. ותו לזמן מרבה, קורא בה תרביץ. ועל זה פעמים איכה איכה.

לכתב! ירביץ היה לו לכתב! גם כן, שהרי על ישראל היא אמרה. אלא היא אמרה על עצמה: איכה תרעה בלתי לבניה בגלות כשיהיו בין שאר העמים? איכה תרביץ בצהררים, איך תטיף עליהם טל ומים תוף חמימות הצהררים?

שקמה אהיה פעטה. בשעה שישאל קוראים מתוך צרה ודחק שלהם, ושאך העמים מחרפים ומגדפים אותם: מתי תצאו מהגלות? איך אלהיכם אינו עושה לכם נסים? (והם ממציאים עצמם ואומרים, כה תרעה אותו בנימים הראשונים, כה תרביץ בנימים הקדושים לצנן החמימות של רשפים ושלגבות שלהם. והם משבחים כל זה) והם משבחים לקדוש-ברוך-הוא ומודים לו עם כל הצער ואריכות הגלות, ואומרים, כה תרעה אותו בנימים הראשונים, כה תרביץ עמנו בגלות ותגאל אותנו לזמן האחרון. כל זה שבח ואמונה שמתאים להם לישראל) ואני יושב כעטיה ולא יכול לעשות להם נסים ולתת להם נקמות. הוא משיב לה: אם לא תדעי לך היפה בנשים. פסוק זה כן צריך לכתבו: אם לא תדעי היפה בנשים. למה לך? אלא, אם לא תדעי לך - לחזק עצמך בגלות ולהגביר כח להגן על בניך - צאי לך, צאי לך להתחזק בעקבי הצאן. אותם תינוקות של בית רבן שלומדים תורה.

ורעי את גדיתך - אלו (ישעיה כח) עתיקי משדים שמסתלקים מהעולם ונמשכים לבית הישיבה העליונה, שהיא על משכנות הרעים. על דוקא. במשכנות הרועים לא כתוב, אלא על משכנות הרעים, זה ישיבת מטטרו"ן ששם כל החזקים ותינוקות העולם ומנהיגי התורה בעולם הזה באסור והתר, בכל מה שצריכים בני העולם, שהרי עקבי הצאן אותם תינוקות שאמרנו.

תרעה תרביץ, ירעה מיבעי ליה, ירביץ מיבעי ליה אוף הכי, דהא על ישראל אמרת. אלא איהי אמרת על נפשה איכה תרעה בלתי לבנהא בגלותא, דיהוץ בין שאר עמין. איכה תרביץ בצהררים, היך תטיף איהי עליהו טלין ומיין, גו חמימו דצהררים.

שקמה אהיה כעוטיה, בשעתא דישאל קראן מגו עאקו, דחיקו דלהון, ושאר עמין (דף קצ"ז ע"ב) מחרפין ומגדפין לון, אימתי תפקון מן גלותא. אלהכון היך לא עביד לכוון נסין. (ואינון משבחין גרמיהו ואמרי כה תרעי לון ביומין קדמאין. כה תרביץ במיין קדישין לצננא חמימו דרשפין ושלגובין דילהון. ואינון משבחא כל דא) (נ"א ואינון משבחין לקודשא בריה הוא ואודן ליה עם כל צערא וארכו דגלותא ואמרי כה תרעי לון ביומין קדמאין כה תרביץ עמנא בגלותא ופרוק לנא לזמנא בתראה כל דא שבחא ומיהמנותא תאיבין לון לישראל) ואנא יתיב פעוטיה, ולא יכילת למעבד לון נסין, ולמיהב לון נוקמין. איהו אתיב לגבה, אם לא תדעי לך היפה בנשים. האי קרא הכי מיבעי ליה, אם לא תדעי היפה בנשים. לך אמאי. אלא אם לא תדעי לך: לאתקפא גרמך בגלותא, ולאתקפא חילא, לאגנא על בנה. צאי לך, צאי לך לאתקפא בעקבי הצאן. אינון תינוקות דבי רבן, דאולפי תורה.

ורעי את גדיותך, אלין עתיקי משדים, דקא מסתלקי מעלמא ואתמשכן לבי מתיבתא עלאה, דאיהי על משכנות הרועים, על דייקא, במשכנות הרועים לא כתיב, אלא על משכנות הרועים, דא מתיבתא דמטטרו"ן, דתמן כל תקיפין וינוקין דעלמא, ומנהיגי אורייתא בהאי עלמא באיסור והיתר, בכל מה דאצטריכו בני עלמא, דהא עקבי הצאן אינון תינוקות כדאמרן.

אמר רבי אלעזר, עקבי הצאן, אינון תלמידי אלו תלמידי בית רב שאחר כך באים בעולם ומוצאים תורה בדרך ישראל ודרך פתוחה, ועל זה הם מחדשים דברים עתיקים בכל יום, ושורה עליהם השכינה ומקשיבה לדבריהם, כמו שנאמר (מלאכי א) ויקשב ה' וישמע. אמר רבי אבא, כך זה בודאי, והפל דבר אחד.

דבר אחר אם לא תדעי לך - לך למה? אלא בכל מקום שישאל בגלות, היא עמם בגלות, ועל זה כתוב לך, וכתוב (ישעיה סג) בכל צרתם לו צר, וזהו לך. היפה בנשים, היא אמרה שהיא שחורה, כמו שנאמר (שיר השירים א) שחורה אני, והוא אמר אליה: יפה את, נאה, היפה בנשים, נאה על כל הדרגות, וכתוב (שם ו) יפה את רעיתי.

דבר אחר היפה בנשים - טובה בטובות. שעושה טובות לבניה בטמירות בצורה גנוזה. והקדוש ברוך הוא הרבה טוב עלי, כל מה שהיא עושה לבניה בצורה טמירה וגנוזה, אף על גב שהמעשים לא כשרים. מפאן שראוי לאבא כשאמא מרחמת על הבנים וטוב לו כל מה שעושה לבניה רחמים בנסתר, אף על גב שמעשיו לא כשרים. אמר רבי אבא, תמהני על מה שכתוב (דברים כא) פי יהיה לאיש בן סורר ומורה וגו', ותפשו בו אביו ואמו וגו'. ושנינו שבאותה שעה אמר הקדוש ברוך הוא למשה כתב. אמר לו משה, רבון העולם, תעזב את זה, יש אב שיעשה כך לבנו? ומשה מרחיק היה לראות בחכמה כל מה שעתידי הקדוש ברוך הוא לבני

אמר רבי אלעזר, עקבי הצאן, אינון תלמידי דבי רב, דקא אתיין לבתר בעלמא, ואשפחן אורייתא בארץ מישר, ואורחא פתיחא, ועל דא אינון מחדשין מלין עתיקין בכל יומא, ושכינתא שרייא עליהו, וציייתא למליהון, כמה דאת אמר (מלאכי ג) ויקשב יי וישמע. אמר רבי אבא, הכי הוא ודאי, וכלא חד מלה.

דבר אחר אם לא תדעי לך. לך למה. אלא בכל אתר דישראל בגלותא, איהי עמהון בגלותא. ועל דא פתיב לך, וכתוב (ישעיה סג) בכל צרתם לו צר. ודא הוא לך. היפה בנשים, איהי אמרת דאיהי אופקמתא, כמה דאת אמר (שיר השירים א) שחורה אני. ואיהו אמר לגבה, יפה את, שפירתא, היפה בנשים, שפירתא איהי על כל דרגין, וכתוב (שיר השירים א) יפה את רעיתי.

דבר אחר היפה בנשים, טבתא בטיבו. דעבידת טיבו לבנהא, בטמירו בגניזו. וקודשא בריך הוא סגי טב עליה, כל מה דעבידת לבנהא בטמירו בגניזו, אף על גב דלא מכשרן עובדין. מפאן דאתחזי לאבא כד אמא רחמא על בנין ותאיב עליה כל מה דעבידת לבנהא רחמין בטמירו אף על גב דלא מכשרן עובדוי.

אמר רבי אבא, תוהנא על ההוא דכתיב, (דברים כא) פי יהיה לאיש בן סורר ומורה וגו', ותפשו בו אביו ואמו וגו', ותניין, דבההיא שעתא אמר קדשא בריך הוא למשה כתוב. אמר ליה משה, מאריה דעלמא, שביק דא, אית אבא דעביד פדין לבריה. ומשה מרחיק הוה חמי בחכמתא, כל מה דזמין קדשא בריך הוא לבני ישראל. אמר, מאריה דעלמא, שבוק

מלה דא. אמר ליה קדשא

לְיִשְׂרָאֵל. אָמַר, רַבּוֹן הַעוֹלָם, תַּעֲזֹב דְבַר זֶה. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, אֲנִי רוֹאֶה מַה שְּׂאֵתָה אֹמֵר. כָּתַב וְקָבַל שְׂכָר. אֵתָה יוֹדֵעַ, וְאֲנִי יוֹדֵעַ יוֹתֵר. מַה שְּׂאֵתָה רוֹאֶה, עָלֵי אוֹתוֹ מַעֲשֵׂה. דַּרְשׁ הַמֶּקְרָא וְתִמְצָא.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה רָמַז לְיוֹפְיָא"ל, רַבֵּן הַתּוֹרָה, אָמַר לְמֹשֶׁה: אֲנִי דַרְשֵׁתִי פְסוּק זֶה. כְּתוּב כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂכָתוּב (שְׁמוֹת טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה. בֶּן - זֶה יִשְׂרָאֵל. סוֹרֵר וּמוֹרֵה, דְּכָתִיב, (הוֹשֵׁעַ ד) כִּי כִפְרָה סוֹרֵר סוֹרֵר יִשְׂרָאֵל. אֵינְנו שׁוֹמְעֵי וְקָבַל אֱמוּ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכִנְסֵת יִשְׂרָאֵל. וְיִסְרוּ אֹתוֹ, שְׂכָתוּב (מַלְכִים ב-ז) וַיַּעַד ה' בְּיִשְׂרָאֵל וּבִיהוּדָה בְּיַד כָּל נְבִיאֵי כָל חֲזָה וְגו'. וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם, שְׂכָתוּב וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֶל ה' וְגו'. וְתַפְשׂוּ בּוֹ אֲבִיו וְאִמּוֹ - בְּדַעַת אַחַת, בְּהִסְכָּמָה אַחַת.

וְהוֹצִיאוּ אוֹתוֹ אֶל זַקְנֵי עִירוֹ וְאָל שְׁעַר מְקוֹמוֹ. אֶל זַקְנֵי עִירוֹ, וְאָל זַקְנֵי עִירָם, מִיָּבֵעֵי לֵיהּ, מָאִי אֶל זַקְנֵי עִירוֹ, וְאָל שְׁעַר מְקוֹמוֹ. אֶלֹא, אֶל זַקְנֵי עִירוֹ, דָּא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאָל שְׁעַר מְקוֹמוֹ, דָּא כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל. זַקְנֵי עִירוֹ, אֵלִין יוֹמִין קְדָמָאִין, יוֹמִין עֲתִיקִין (כ"א סב"ז) דְּכֻלָּא. שְׁעַר מְקוֹמוֹ, דָּא מוֹסְף שַׁבַּת.

וְעַם כָּל דָּא, אַף עַל גַּב דְּכֻלָּא יַדְעִין, דִּינָא לְעִילָא אִיהוּ, בְּגִין דְּבִי דִינָא דְאִמָּא קְרִיבִין אֵינּוּן לְיִשְׂרָאֵל, וְאַחַדִּין בְּהוּ, וְכָל קְרִיב לָא דָּאִין דִּינָא לְקְרִיבִים (לְקְרִיבִית), וּפְסוּל אִיהוּ לְדִינָא. בְּקַדְמִיתָא מַה כְּתִיב, אֶל זַקְנֵי עִירוֹ וְאָל שְׁעַר מְקוֹמוֹ, פִּינּוֹן דְּחָמָא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאֵינּוּן קְרִיבִין, מִיַּד סְלִיק דִּינָא מִשְׁעַר מְקוֹמוֹ, מַה כְּתִיב בְּתַרְיָה, וְאָמְרוּ אֶל זַקְנֵי עִירוֹ (דף קצ"ז ע"א) לְחוּד. וְאָל שְׁעַר

בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, חֲמִינָא מַה דָּאֵת אָמַר, כְּתוּב וְקָבַל אֲגָרָא. אֵת יֹדַעַת וְאִנָּא יוֹדַע יַתִּיר. מַה דָּאֵת חֲמִי, עָלֵי הַהוּא עוֹבְדָא. דְּרוּשׁ קָרָא וְתַשְׁפַּח.

בְּהַהוּא שְׁעֵתָא רָמַז לֵיהּ לְיוֹפְיָא"ל, רַבֵּנָא דְאוּרִייתָא, אָמַר לְמֹשֶׁה, אֲנָא דְרִישְׁנָא לְהֵאִי קָרָא. כְּתִיב כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ, דָּא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכָתִיב, (שְׁמוֹת טו) יִי אִישׁ מִלְחָמָה. בֶּן, דָּא יִשְׂרָאֵל. סוֹרֵר וּמוֹרֵה, דְּכָתִיב, (הוֹשֵׁעַ ד) כִּי כִפְרָה סוֹרֵר סוֹרֵר יִשְׂרָאֵל. אֵינְנו שׁוֹמְעֵי וְקָבַל אֲבִיו וְקָבַל אֱמוּ, דָּא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכִנְסֵת יִשְׂרָאֵל. וְיִסְרוּ אוֹתוֹ, דְּכָתִיב, (מַלְכִים ב ז) וַיַּעַד יִי בְּיִשְׂרָאֵל וּבִיהוּדָה בְּיַד כָּל נְבִיאֵי כָל חֲזָה וְגו'. וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם, דְּכָתִיב וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֶל יִי וְגו'. וְתַפְשׂוּ בּוֹ אֲבִיו וְאִמּוֹ, בְּדַעַתָּא חָדָא. בְּהִסְכָּמָה חָדָא.

וְהוֹצִיאוּ אוֹתוֹ אֶל זַקְנֵי עִירוֹ וְאָל שְׁעַר מְקוֹמוֹ. אֶל זַקְנֵי עִירוֹ, אֶל זַקְנֵי עִירָם, וְאָל שְׁעַר מְקוֹמָם, מִיָּבֵעֵי לֵיהּ, מָאִי אֶל זַקְנֵי עִירוֹ, וְאָל שְׁעַר מְקוֹמוֹ. אֶלֹא, אֶל זַקְנֵי עִירוֹ, דָּא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאָל שְׁעַר מְקוֹמוֹ, דָּא כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל. זַקְנֵי עִירוֹ, אֵלִין יוֹמִין קְדָמָאִין, יוֹמִין עֲתִיקִין (כ"א סב"ז) דְּכֻלָּא. שְׁעַר מְקוֹמוֹ, דָּא מוֹסְף שַׁבַּת.

וְעַם כָּל דָּא, אַף עַל גַּב דְּכֻלָּא יַדְעִין, דִּינָא לְעִילָא אִיהוּ, בְּגִין דְּבִי דִינָא דְאִמָּא קְרִיבִין אֵינּוּן לְיִשְׂרָאֵל, וְאַחַדִּין בְּהוּ, וְכָל קְרִיב לָא דָּאִין דִּינָא לְקְרִיבִים (לְקְרִיבִית), וּפְסוּל אִיהוּ לְדִינָא. בְּקַדְמִיתָא מַה כְּתִיב, אֶל זַקְנֵי עִירוֹ וְאָל שְׁעַר מְקוֹמוֹ, פִּינּוֹן דְּחָמָא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאֵינּוּן קְרִיבִין, מִיַּד סְלִיק דִּינָא מִשְׁעַר מְקוֹמוֹ, מַה כְּתִיב בְּתַרְיָה, וְאָמְרוּ אֶל זַקְנֵי עִירוֹ (דף קצ"ז ע"א) לְחוּד. וְאָל שְׁעַר

מקומו לא כתיב, אלא אל זקני עירו. בנינו זה ודאי, ולא של שאר העמים. סורה ומרה איננו שמע בקלנו. מה שונה שהרי בהתחלה לא כתיב זולל וסבא, ואחר כך כתיב זולל וסבא? אלא מי גרם להם לישראל להיות סורר ומרה לאביהם שבשמים? בגלל שהוא זולל וסבא בשאר העמים, שכתוב (תהלים קו) ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם, וכתוב (במדבר כה) ויאכל העם וישתחוו, שעקר ויסוד אכילה ושתיה כשעושים בשאר העמים. זה גורם להם להיות בן סורר ומרה לאביהם שבשמים.

ועל דא ורגמהו כל אנשי עירו באבנים. אליו כל שאר עמין, דהוו מקלעין להו באבנים, וסתרין שורין, ומנתצין מגדלין, ולא מהני לון פלום. פיון דשמע משה פדין, פתב פרשתא דא.

ועם כל דא היפה בנשים, טבא ויקרא בנשים דעלמא. צאי לך בעקבי הצאן, הא אוקימנא, אלין בתי פנסיות ובתי מדרשות. ורעי את גדיותך, אלין ינוקי דבי רב, דלא טעמו טעם חובא בעלמא. על משפנות הרועים, אלין מלמדי תינוקות ורישי ישיבות. דבר אחר על משפנות הרעים, חסר ו'. אינון בישין, אלין מלכי האמורי, דנטלו ישראל ארעא דלהון, לרעיא מקניהון, ולבי מרעה ירב ישראל ארעא דא. פדין שמע בלק, דארעא דהות חשיבא כל פך, עבדו ישראל קרבא דא, וסתרו לה, עד דשוו לה בי מרעה. פדין אשתדל בכל מה דאשתדל, ושתף בהדיה לבלעם.

וירא בלק, רבי חזקיה פתח, (ישעיה נז) כה אמר יי שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה

מקומו לא כתיב, אלא אל זקני עירו. בנינו זה ודאי, ולא של שאר העמים. סורה ומרה איננו שמע בקלנו. מאי שנא, דהא בקדמיתא לא כתיב זולל וסבא, ולבתר כתיב זולל וסבא. אלא מאן גרים להו לישראל, למהוי סורר ומרה לגבי אבוהון דבשמיא, בגין דאיהו זולל וסבא, בשאר עמין דכתיב, (תהלים קו) ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם וכתוב ויאכל העם וישתחוו, דעקרא ויסודא אכילה ושתיה, פד עבדין בשאר עמין. דא גרים לון, למהוי בן סורר ומרה, לגבי אבוהון דבשמיא.

ועל דא ורגמהו כל אנשי עירו באבנים. אליו כל שאר עמין, דהוו מקלעין להו באבנים, וסתרין שורין, ומנתצין מגדלין, ולא מהני לון פלום. פיון דשמע משה פדין, פתב פרשתא דא.

ועם כל דא היפה בנשים, טבא ויקרא בנשים דעלמא. צאי לך בעקבי הצאן, הא אוקימנא, אלין בתי פנסיות ובתי מדרשות. ורעי את גדיותך, אלין ינוקי דבי רב, דלא טעמו טעם חובא בעלמא. על משפנות הרועים, אלין מלמדי תינוקות ורישי ישיבות. דבר אחר על משפנות הרעים, חסר ו'. אינון בישין, אלין מלכי האמורי, דנטלו ישראל ארעא דלהון, לרעיא מקניהון, ולבי מרעה ירב ישראל ארעא דא. פדין שמע בלק, דארעא דהות חשיבא כל פך, עבדו ישראל קרבא דא, וסתרו לה, עד דשוו לה בי מרעה. פדין אשתדל בכל מה דאשתדל, ושתף בהדיה לבלעם.

וירא בלק, רבי חזקיה פתח, (ישעיה נז) כה אמר יי שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה

וירא בלק. רבי חזקיה פתח, (ישעיה נז) כה אמר ה' שמרו משפט ועשו

יְשׁוּעָתִי וְגו'. כִּמְהָרָה חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאָף עַל גַּב דְּאִינוּן חָאבוּ קָמִיהּ, וְחֲבִין קָמִיהּ בְּכָל זְמַנָּא וְזְמַנָּא, אִיהוּ עֶבֶיד לִוְן לְיִשְׂרָאֵל, זְדוּנוֹת כְּשִׁגְגוֹת.

וְהָבִי אָמַר רַב הַמְנוּנָא סָבָא, תְּלַת בְּבֵי דִינִין, תְּקִינוּ (ס"א רבנן) בְּסִדְרֵי מִתְנִיתָא. חֲדָא, קְדָמִיתָא, בְּאַרְבַּע אַבוֹת נְזִיקִין הַשּׁוֹר וְכו'. תְּנִינָא, טְלִית דְּאִשְׁתַּכַּח. תְּלִיתָא, שׁוֹתְפִין וְרָזָא דְאַבִּידָה. מָאִי טַעְמָא. אֶלָּא, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל זְמַנָּא, עֶבֶיד לִוְן לְיִשְׂרָאֵל זְדוּנוֹת כְּשִׁגְגוֹת. וְאִינוּן דְּסִדְרוּ מִתְנִיתִין דְּתַלְתָּא בְּבֵי, הָכִי סִדְרוּ, אַרְח דְּקָרָא נְקֻטוּ, דְּכִתִּיב, (שמות כב) עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע, וְהָאִי פֶשַׁע אִיהוּ דְלָאוּ בְּזִדּוֹן, וּמֵאֵן אִיהוּ. עַל שׁוֹר, עַל חֲמוֹר, עַל שֶׁה, דָּא בְּבָא קָמָא, דְּהִכָּא הוּא בְּאִינוּן מְלִין. עַל שְׁלֵמָה, דָּא בְּבָא מְצִיעָא, עַל כָּל אַבְדָּה, דָּא בְּבָא תְּלִיתָא.

דְּאַרְח קָרָא נְקֻטוּ. דְּכַד מְטָא לְבָבָא מְצִיעָא, הָוֵה אָמַר, שִׁירוּתָא דְקָא נְקֻטוּ בְּטִלִית דָּא, אָמַאי. פִּיּוֹן דְּאִשְׁתַּכַּח קָרָא, אָמַר, וְדָאִי דָּא הִלְכָה לְמִשְׁה מְסִינִי, וּבִיָּאֵרוּ כָּל מְלִי דְרַבְּנָן.

בְּהָ אָמַר יִי, מָאִי שְׁנָא בְּכָל דּוּכְתָא דְנִבְיָאִי, דְּכִתִּיב כֹּה אָמַר יִי, וּבְמִשְׁה לָּא כְּתִיב הָכִי. אֶלָּא, מִשְׁה דְהוֹת נְבִיאוּתִיהּ מְגוּ אֶסְפֻּקְלַרְיָא דְנִהְרָא דְלַעִילָא, לָּא כְּתִיב בֵּיהּ כֹּה. אֲבָל שְׁאָר נְבִיאִים, דְהוּוּ מְנַבְּאִין מְגוּ אֶסְפֻּקְלַרְיָא דְלָא נִהְרָא, נְבִיאוּ מְגוּ כֹּה. (נ"א לְאִחוּזָא דְכֵלָא אִיהוּ חַד בְּלָא פִירוּדָא דְאָף עַל גַּב דְּאִמְרוּ וְכו', לָא אִמְרוּ אֶלָּא מְגוּ כ"ה).

וְעַתָּה לְכָה נָא אָרְה לִי אֶת הָעַם הַזֶּה וְגו'. (במדבר כב) וְעַתָּה, רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אָמַר הַהוּא רְשָׁע, וְדָאִי שְׁעִתָּא קִימָא לִי לְמַעַבְד מַה דְאַנָּא בְּעִי. חָמָא, וְלָא חָמָא יָאוּת. חָמָא כְּמַה אֶלְפִין

בְּהָ אָמַר ה'. מַה שׁוֹנָה בְּכָל מְקוּם שֶׁל נְבִיאִים שְׁפָתוֹב כֹּה אָמַר ה', וּבְמִשְׁה לָּא כְּתוּב כֹּה? אֶלָּא מִשְׁה שְׁנַבּוּאָתוֹ הִיָּתָה מִתּוֹךְ אֶסְפֻּקְלַרְיָהּ הַמְאִירָה שְׁלִמְעֵלָה, לָּא כְּתוּב בּוּ כֹה. אֲבָל שְׁאָר הַנְּבִיאִים שְׁהִיוּ מִתְנַבְּאִים מִתּוֹךְ אֶסְפֻּקְלַרְיָהּ שְׁלָא מְאִירָה, הַתְנַבְּאוּ מִתּוֹךְ כֹּה. (לְהִרְאוּת שֶׁהַכֵּל הוּא אֲחֻד לְלֵא פְרוּד, שְׁאָף עַל גַּב שְׁאִמְרוּ וְכו', לָא אִמְרוּ אֶלָּא מִתּוֹךְ כֹּה).

וְעַתָּה לְכָה נָא אָרְה לִי אֶת הָעַם הַזֶּה וְגו'. (במדבר כב) וְעַתָּה, רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אָמַר הַהוּא רְשָׁע, וְדָאִי שְׁעִתָּא קִימָא לִי לְמַעַבְד מַה דְאַנָּא בְּעִי. חָמָא, וְלָא חָמָא יָאוּת. חָמָא כְּמַה אֶלְפִין

כמה אלפים נופלים מִיִּשְׂרָאֵל על יְדוֹ לְזֶמֶן מוֹעֵט, אָמַר, וְיָדַי הַשְּׂעָה עוֹמְדַת לִי, וְלֹכֵן וְעַתָּה, וְלֹא בְזִמְנָא אַחְרָא.

לָכֵה, לָךְ הִיָּה לוֹ לְכַתֵּב! מַה זֶה לָכֵה? אָמַר, נִזְרָו עֲצָמֵנוּ לְאוֹתוֹ שְׁמֵרְחֵף בְּכַנְפָיו עֲלֵיהֶם לְאוֹתוֹ שְׁשֵׁמוּ כ"ה. וְעַתָּה לָכֵה, נַעֲרֹף קָרֵב בְּאוֹתוֹ כ"ה. (וְעַתָּה לָכֵה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מַלְכִים-ב ג) וְעַתָּה לְשַׁלֵּל מוֹאֵב).

אָמַר, עַד עַתָּה לֹא הִיָּה בְּעוֹלָם מִי שְׁיָכוֹל לָהֶם, בְּגִלְלֵי אוֹתוֹ הַפְּטָרוֹן שְׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם. כַּעַת שֶׁהַשְּׂעָה עוֹמְדַת לְנוּ, לָכֵה נַעֲשֶׂה קָרֵב. וְכָל עֲצַת אוֹתוֹ רָשַׁע לְכ"ה הִיָּתָה, שְׁכַתוּב וְאָנְכִי אֶקְרָה פֹּה. אֶעֱקֹר אֶת אוֹתָהּ פֹּה מִמְקוֹמָהּ. וְשִׁנִּיָּהֶם בְּעֵצָה רַעָה הָיוּ לְכַה הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים ב) עַל ה' וְעַל מְשִׁיחוֹ. לֹא יָדְעוּ שְׁהָרִי אַחַר כָּף הַכַּה הַזֶּה הָיוּ תַּעֲקָר אוֹתָם מִן הָעוֹלָם. כִּי עֲצוּם הוּא מְמַנִּי. וְכִי עַד אוֹתָהּ שְׂעָה אֵיפֹה עָרְכוּ קָרֵב בּוֹ וְנִצְחוּ אוֹתוֹ? בְּאֵיזָה מְקוֹם נִפְגְּשׁוּ בְּחֵרֶב וְהָיוּ גְבוּרִים כְּגִבּוּרִים לְהִרְאוֹת גְּבוּרָתָם? מַה זֶה פִּי עֲצוּם הוּא מְמַנִּי? אֵלֶּא אוֹתוֹ רָשַׁע הָיָה חֶכֶם וְרָאָה לְמַרְחוֹק. רָאָה אֶת דְּוֵד הַמֶּלֶךְ שָׂבָא מְרוֹת הַמּוֹאֲבִיָּה גְבוּר תַּקִּיף כְּאַרְיֵה, וְעָשָׂה קְרֻבוֹת תַּקִּיפִים וְנִצַּח אֶת מוֹאֵב, וְשָׁם אוֹתָם תַּחַת רַגְלָיו. אָמַר, עֲצוּם הוּא. אוֹתוֹ שְׁרִישׁ אוֹתָהּ גְבוּרָה, מֶלֶךְ אַחַד מֵהֶם יֵצֵא מֵאִתָּנוּ לְהַשְׁמִיד אֶת מוֹאֵב.

אוֹרֵי אוֹכַל נֶפֶשׁ בּוֹ. פְּסוּק זֶה כָּף הִיָּה לוֹ לֹמַר: אוֹרֵי אוֹכַל אֶפֶס בּוֹ, אוֹ אוֹרֵי נוֹכַל נֶפֶשׁ בּוֹ. אֵלֶּא אוֹתוֹ רָשַׁע הָיָה חֶכֶם. אָמַר, רְאִיתִי יָד אַחַת שֶׁל אַרְיֵה תַּקִּיף אֶחָד, פְּרוּשׁ רַגְלֵי (יֵד), אִם אוֹכַל עֲמָךְ שְׁנַתְּחַבֵּר (שְׁנִינֵי) שְׁנִיָּהֶם (וְנִתְחַבֵּר)

נִפְלִין מִיִּשְׂרָאֵל עַל יְדוֹי לְזִמְן זְעִיר, אָמַר וְיָדַי הַשְּׂתָא שְׂעָתָא קִיָּיְמִי לִי. וּבִגְיִן כָּף וְעַתָּה, וְלֹא בְזִמְנָא אַחְרָא.

לָכֵה, לָךְ מִיָּבְעֵי לִיָּה, מָאִי לָכֵה. אָמַר, נִזְדַּרְזוּ גְרַמֵּן לְהֵהוּא דְרַחֲיִף בְּגַדְפוּי עֲלֵיָּהּ, לְהֵהוּא דְשָׁמִיָּה כ"ה. וְעַתָּה לָכֵה, נַגַּח קָרְבָּא בְּהֵהוּא כ"ה. (וְעַתָּה לָכֵה כְּמָה דְאֵת אָמַר (מַלְכִים ב ג) וְעַתָּה לְשַׁלֵּל מוֹאֵב).

אָמַר, עַד הַשְּׂתָא לֹא הָיָה בְּעֵלְמָא מָאן דֵּיִיכוֹל לָהּ, בְּגִין הֵהוּא פְּטְרוֹנָא דְקִיָּימָא עֲלֵיָּהּ, הַשְּׂתָא דְשְׂעָתָא קִיָּימָא לָן, לָכֵה נַעֲבִיד קָרְבָּא. וְכָל עֵיטָא דְהֵהוּא רָשַׁע לְכ"ה הָיָה, דְכַתִּיב וְאָנְכִי אֶקְרָה כֹּה אֶעֱקֹר לְהֵהוּא כֹּה מֵאַתְרֵיהּ. וְתִרְוִוִיָּהּ בְּעֵיטָא בִישָׂא לְהֵאִי כֹה הוּוּ, כְּמָה דְאֵת אָמַר (תְּהִלִּים ב) עַל יְיָ וְעַל מְשִׁיחוֹ, לֹא יָדְעוּ דְהָא לְבַתֵּר, הֵאִי כ"ה אֶעֱקֹר לוֹן מֵעֵלְמָא.

כִּי עֲצוּם הוּא מְמַנִּי. וְכִי עַד הֵהוּא שְׂעָתָא אָן אֶנְחוּ בֵּיהּ קָרְבָּא וְנִצְחוּ לִיָּה. בְּאֵן אֶתֵּר אֶעֱרַעוּ בְּחֵרֶב דְּלֵהוֹן, וְהָיוּ גְבוּרִין (דף קצ"ח ע"ב) כְּגִבּוּרִין לְאַחְזָאָה גְבוּרָתָא דְלֵהוֹן. מָאִי כִּי עֲצוּם הוּא מְמַנִּי. אֵלֶּא הֵהוּא רָשַׁע חֶפְסִים הָוָה, וְחַמִּי לְמַרְחִיק, חָמָא לְדוּד מְלָפָא, דְאֵתִי מְרוֹת הַמּוֹאֲבִיָּה, גִּיבֵר תַּקִּיף כְּאַרְיֵה, וְעֵבִיד קְרַבִּין תַּקִּיפִין, וְנִצַּח לְמוֹאֵב, וְשָׁוִי לוֹן תַּחֲוֹת רַגְלוֹי. אָמַר עֲצוּם הוּא. הֵהוּא דִּירְתָא הֵהוּא גְבוּרָתָא, חַד מְלָפָא דְלֵהוֹן, מִיָּנָן יְפוּק לְשִׁינְאָה לְמוֹאֵב. אוֹרֵי אוֹכַל נֶפֶשׁ בּוֹ. הֵאִי קָרָא הָכִי הָוָה לִיָּה לְמִימַר, אוֹרֵי אוֹכַל אֶפֶס בּוֹ. אוֹ אוֹרֵי נוֹכַל נֶפֶשׁ בּוֹ. אֵלֶּא הֵהוּא רָשַׁע הָוָה חֶפְסִים, אָמַר, חֲמִינָא יָדָא חָדָא, דְּחַד אַרְיָא תַּקִּיפָא, פְּרִישׁ רַגְלָא (יֵדָא), אִי אֵיכוֹל עֲמָךְ, דְּנִתְחַבֵּר (כ"א

תְּרוּוִיָּהּ) (וְנִתְחַבֵּר) וְנִגְרַע מֵהֵהוּא אַרְיֵה יָדָא דָּא, עַד לֹא יִיתִי הֵהוּא

וְנִגְרַע מֵאוֹתוֹ אַרְיָה יָד זוֹ, עַד שֶׁלֹּא יָבֵא אֹתוֹ מִלֶּךְ לְעוֹלָם וְלֹא יִגְרַשׁ אֶת מוֹאֵב מִמְּקוֹמוֹ.

אַרְיָה לִי. מַה זֶה אַרְיָה לִי? אָמַר רַבִּי אֲבָא, אוֹתוֹ רָשָׁע בְּשֵׁתִי לְשׁוֹנוֹת אָמַר לְבַלְעָם. אַחַד אָמַר אַרְיָה לִי, וְאַחַד אָמַר קֶבֶה לִי. מַה בֵּינָן זֶה לְזֶה? אֵלֹא אָמַר לוֹ, אַרְיָה לִי עֲשׂוּבִים וְכֹשְׁפֵי רֹאשֵׁי נְחָשִׁים, וְשִׁים אוֹתָם בְּקִדְרַת הַמְּכַשְׁפִּים. בֵּינָן שָׂרְאָה שִׁכְחוּ יוֹתֵר בְּפִי, שֶׁבַּ וְאָמַר וּלְכָה נָא קֶבֶה לִי.

וְאִפְּרִיזוּ הָכִי, הַהוּא רָשָׁע דְּבִלְקָה, לֹא שֶׁבַק תְּרֻשׁוּי, אֵלֹא לְקִיט כָּל זַיְנֵי עֲשׂוּבִין, תְּרֻשֵׁי דְרִישֵׁי דְחוּיִין, וְנָטִיל קִדְרָה דְתְרֻשֵׁין, וְנַעֲיץ לָהּ תַּחֲוֹת אֲרַעָא אֶלְפָּה וְחֲמֵשׁ מְאָה אַמִּין, וְגַנְיָז לָהּ לְסוּף יוֹמִין. בֵּינָן דְּאֵתָא דוֹד, כְּרֵא בְתַהוּמָא, אֶלְפָּה וְחֲמֵשׁ מְאָה אַמִּין (עַל אֶלְפָּה וְחֲמֵשׁ מְאָה אַמִּין), וְאִפְּיָק מִיָּא מִן תְּהוּמָא, וְנָסִיף עַל מְדַבְּחָא. בְּהַהוּא שְׁעֵתָא, אָמַר, אֲנָא אֶסְחִי הֵהִיא קִדְרָה, (תַּהֲלִים ט) מוֹאֵב סִיר רַחְצִי. סִיר רַחְצִי וְדָאִי.

עַל אָדוּם אֲשֶׁלִּיף נַעֲלִי, מֵאֵי אֲשֶׁלִּיף נַעֲלִי. מַה זֶה אֲשֶׁלִּיף נַעֲלִי? אֵלֹא גַם זֶה כֶּף הֵיךְ לְמַרְחֹק, שְׁכַתוּב (בְּרֵאשִׁית כח) וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ אֵל יַעֲקֹב הַלְעִיטְנִי נָא מִן הָאָדָם הָאָדָם הַזֶּה כִּי עָיַף אֲנֹכִי. הַלְעִיטְנִי, הַלְעִטָּה מִמֶּשׁ, פְּתִיחַת הַפֶּה וְהַגְרוֹן לְבַלְעַ. אָמַר דוֹד לְאוֹתוֹ הַבְּלָעַן מַלְעִיט הַלְעִיטִים: אֲנִי אֲזַרְק עֲלִי נַעֲלִי לְסַתֵּם אֶת גְּרוֹנִי.

עַד פְּלִשְׁתָּ אֲתְרוּעַע. גַּם כֶּף זֶה לְמַרְחֹק הַסְּתַפְּל דוֹד, וְאָמַר: כְּנַעַן הוּא צַד רַע שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר הַהוּא, וּפְלִשְׁתִּים הֵם מִשָּׁם, לְצַד אַחֵר מֵהַ צְרִיף? תְּרוּעָה, שְׁכַתוּב (בְּמִדְבָר י) וְכִי תִבְאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם [וְגו'] וְהִרְעַתְּם וְגו', לְשִׁבְרַת כַּחַד וְתִקְפוּ, וּמִשׁוֹם כֶּף עֲלִי פְלִשְׁתָּ אֲתְרוּעַע. וְכֶף רֵאוּי לְהֵם.

מִלְכָּא לְעֵלְמָא, וְלֹא יִתְרַף ית מוֹאֵב מֵאֲתַרְיָה. אַרְיָה לִי, מֵאֵי אַרְיָה לִי. אָמַר רַבִּי אֲבָא, הַהוּא רָשָׁע בְּתַרִּי לִישְׁנֵי קָאֲמַר לְבַלְעָם. חַד אָמַר אַרְיָה לִי, וְחַד אָמַר קֶבֶה לִי. מַה בֵּין הָאֵי לְהָאֵי. אֵלֹא אָמַר לִי, אַרְיָה לִי עֲשׂוּבִין וְתְרֻשֵׁין דְרִישֵׁי דְחוּיִין, וְשׁוּי לוֹן בְּקִדְרָה דְתְרֻשֵׁיא, בֵּינָן דְחִמָּא דְחִילִיָּה יִתִּיר בְּפוּמָא, תַּבּ וְאָמַר, וּלְכָה נָא קֶבֶה לִי.

וְאִפְּרִיזוּ הָכִי, הַהוּא רָשָׁע דְּבִלְקָה, לֹא שֶׁבַק תְּרֻשׁוּי, אֵלֹא לְקִיט כָּל זַיְנֵי עֲשׂוּבִין, תְּרֻשֵׁי דְרִישֵׁי דְחוּיִין, וְנָטִיל קִדְרָה דְתְרֻשֵׁין, וְנַעֲיץ לָהּ תַּחֲוֹת אֲרַעָא אֶלְפָּה וְחֲמֵשׁ מְאָה אַמִּין, וְגַנְיָז לָהּ לְסוּף יוֹמִין. בֵּינָן דְּאֵתָא דוֹד, כְּרֵא בְתַהוּמָא, אֶלְפָּה וְחֲמֵשׁ מְאָה אַמִּין (עַל אֶלְפָּה וְחֲמֵשׁ מְאָה אַמִּין), וְאִפְּיָק מִיָּא מִן תְּהוּמָא, וְנָסִיף עַל מְדַבְּחָא. בְּהַהוּא שְׁעֵתָא, אָמַר, אֲנָא אֶסְחִי הֵהִיא קִדְרָה, (תַּהֲלִים ט) מוֹאֵב סִיר רַחְצִי. סִיר רַחְצִי וְדָאִי.

עַל אָדוּם אֲשֶׁלִּיף נַעֲלִי, מֵאֵי אֲשֶׁלִּיף נַעֲלִי. אֵלֹא דָא אוּף הָכִי לְמַרְחִיק הָוָה, דְכַתִּיב, (בְּרֵאשִׁית כח) וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ אֵל יַעֲקֹב הַלְעִיטְנִי נָא מִן הָאָדָם הָאָדָם הַזֶּה כִּי עָיַף אֲנֹכִי. הַלְעִיטְנִי: הַלְעִטָּה מִמֶּשׁ, פְּתִיחוֹ דְפוּמָא וְגְרוֹנָא לְמַבְלַע. אָמַר דוֹד לְהַהוּא בְּלָעַן, מְלַעַט הַלְעִיטִין, אֲנָא אֲרַמִּי עָלֶיהָ נַעֲלִי, לְמַסְתֵּם גְּרוֹנִיָּה.

עַד פְּלִשְׁתָּ אֲתְרוּעַע, אוּף הָכִי דָא לְמַרְחִיק אֶסְתְּכִי דוֹד, אָמַר, כְּנַעַן סְטְרָא בִישָׂא דְסְטְרָא אַחְרָא אִיהוּ, וּפְלִשְׁתִּים מִתְמָן אֵינוֹן, לְסְטְרָא אַחְרָא מָה אֲצִטְרִיף. תְּרוּעָה. דְכַתִּיב, (בְּמִדְבָר י) וְכִי תִבְאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם וְהִרְעוּתְּם וְגו', לְתַבְרָא חִילִיָּה וְתוּקְפִיָּה, וּבְגִין כֶּף עֲלִי פְלִשְׁתָּ אֲתְרוּעַע, וְהָכִי אֲתַחְזִי לוֹן.

וְעַתָּה לְכֹה נֹא אָרְה לִי אֶת הָעַם הַזֶּה כִּי עֲצוּם
הוּא מִמֶּנִּי. רַבִּי חִזְקִיָּה פִתַּח, (ישעיה יא)
וְהָיָה צֶדֶק אֲזוּר מִתְּנִי וְהָאֲמוּנָה אֲזוּר חֲלָצִי.
הַאִי קָרָא כֻּלָּא אִיהוּ חַד. מָאִי חֲדוּשָׁא אֲתָא
לְאַשְׁמוּעִינָן, דְּהָא צֶדֶק הֵיִינוּ אֲמוּנָה, וְאֲמוּנָה
הֵיִינוּ צֶדֶק. אֲזוּר מִתְּנִי, הֵיִינוּ אֲזוּר חֲלָצִי,
לֹא אֲשַׁכְּחֵן קָרָא כְּהַאִי גִוּוּנָא.

אֲלֵא לָאו צֶדֶק פְּאֲמוּנָה, וְאֵף עַל גַּב דְּכֻלָּא
חַד, וְחַד דְּרֵגָא אִיהוּ. אֲבָל בְּזַמְנָא
דְּקִיָּמָא בְּדִינָא קִשְׁיָא, וּמִקְבֵּלָא מִסְטֵר
שְׁמַא לֵא, בְּדִין אֲקִרִי צֶדֶק, דִּינָא מִמֶּשׁ. וְהֵיִינוּ
(ישעיה כו) כִּי כְּאֲשֶׁר מִשְׁפָּטִיךָ לְאַרְצֵן צֶדֶק לְמַדוּ
יוֹשְׁבֵי תְּבֵל. דְּהַאִי דְּרֵגָא דְּמִשְׁפָּט, רַחֲמֵי אִיהוּ.
וְכַד אֲתַקְרִיב מִשְׁפָּט בְּצֶדֶק, בְּדִין אֲתַבְּסֵם (כֵּלָא),
וְיִכְלִין בְּנֵי עַלְמָא, לְמַסְבַּל דִּינָא דְּצֶדֶק.

(ועל דא צדק לאו איהו כאמונה) אמונה, בשעתא דאתחבר
בה (בדין איהו) אמת, לחדוה. וכל אנפין
נהירין, בדין אקרי אמונה. ואית וותרנותא
לכלא, וכל נשמתיין סלקין, מתחייבי בכמה
חיובין דחייבין בישין, וכיון דבפקדון סלקין
(אקדים), אהדר לון ברחמי, וחס עלייהו. וכדין
אקרי אמונה, ולית אמונה בלא אמת.

הַשְׁתָּא אֲזוּר מִתְּנִי, וְאֲזוּר חֲלָצִי. מַהוּ תְּרִין
אֲזוּרִין הָכָא. וּמִתְנִים וְחֲלָצִין אֵף עַל
גַּב דְּחַד אִינוּן, תְּרִין דְּרֵגִין אִינוּן, חַד לְעֵילָא,
וְחַד לְתַתָּא. לְעֵילָא בְּשִׁירוּתָא, אֲקִרִי מִתְנִים.
לְתַתָּא בְּסוּפָא, אֲקִרִי חֲלָצִין, כְּמַה דְּאֵת אֲמַר
(ישעיה לב) וְחֲגוּרָה עַל חֲלָצִים, בְּסוּפָא, עַל רִישׁ
יָרְכִים. כַּד אֲתַתָּא בְּצַעְרָא, מִנְתַּקֵּן אִינוּן
חֲלָצִים, מִרִישׁ יָרְכִין, וְשׁוֹיֵאת יְדֵהָ בְּכַאִיבָא
עַלְיָהּ.

וּבְגִין כֵּן לְגַבּוּרָה וּלְקַרְבָּא, צֶדֶק אֲזוּר מִתְּנִי.
וְהֵכִי אֲצַטְרִיךְ. לְרַחֲמֵנִי וּלְטַב, אֲמוּנָה

וְעַתָּה לְכֹה נֹא אָרְה לִי אֶת הָעַם
הַזֶּה כִּי עֲצוּם הוּא מִמֶּנִּי. רַבִּי
חִזְקִיָּה פִתַּח, (ישעיה יא) וְהָיָה צֶדֶק
אֲזוּר מִתְּנִי וְהָאֲמוּנָה אֲזוּר
חֲלָצִי. פְּסוּק זֶה הַכֵּל הוּא אֲחַד.
מַה חֲדוּשׁ בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ? שְׁהִרִי
צֶדֶק הֵיִנוּ אֲמוּנָה, וְאֲמוּנָה הֵיִנוּ
צֶדֶק. אֲזוּר מִתְּנִי הֵיִנוּ אֲזוּר
חֲלָצִי. וְלֹא מִצָּאֵנוּ פְּסוּק כְּמוֹ זֶה.
אֲלֵא לֹא צֶדֶק כְּמוֹ אֲמוּנָה, וְאֵף
עַל גַּב שֶׁהַכֵּל אֲחַד, וְדִרְגָּה אֲחַת
הִיא. אֲבָל בְּזַמן שְׁעוּמָדִים בְּדִין
קִשָּׁה וּמִקְבָּלִים מִצַּד שְׁמַא ל, אֲז
נִקְרָא צֶדֶק דִּין מִמֶּשׁ, וְהֵיִנוּ (שם כו)
כִּי כְּאֲשֶׁר מִשְׁפָּטִיךָ לְאַרְצֵן צֶדֶק
לְמַדוּ יוֹשְׁבֵי תְּבֵל. שְׁדִרְגָּה זֹו שֶׁל
מִשְׁפָּט הִיא רַחֲמִים. וּכְשֶׁמִּתְקַרֵּב
מִשְׁפָּט בְּצֶדֶק, אֲז מִתְבַּשֵּׂם (תְּבֵל),
וְיִכּוּלִים בְּנֵי הָעוֹלָם לְסַבַּל דִּין
בְּצֶדֶק.

(ועל דא צדק אינו כאמונה) אמונה, בשעה
שמתחברת בה (או הוא) אמת,
לשמחה. וכל הפנים מאירות, אז
נקראת אמונה. ויש וותרנות לכל,
וכל הנשמות עולות, מתחייבות
בכמה חייבים של רשעים רעים,
וכיון שהן עולות בפקדון (מקדים),
הוא מתזין ברחמים וחס עליהן,
ואז נקראת אמונה, ואין אמונה
ללא אמת.

כַּעַת אֲזוּר מִתְּנִי וְאֲזוּר חֲלָצִי.
מַה כָּאן שְׁנֵי אֲזוּרִים? וּמִתְנִים
וְחֲלָצִים, אֵף עַל גַּב שְׁהֵן אֲחַת,
שְׁתֵּי דְּרֵגוֹת הֵן, אֲחַת לְמַעְלָה
וְאֲחַת לְמַטָּה. לְמַעְלָה בְּרֵאשִׁית
נִקְרָא מִתְנִים, וּלְמַטָּה בְּסוּף נִקְרָא
חֲלָצִים, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (ישעיה לב)
וְחֲגוּרָה עַל חֲלָצִים. בְּסוּף, עַל
רֵאשׁ הִירְכִים. כְּשֶׁאֲשֶׁה בְּצַעַר,
מִנְתַּקִּים אוֹתָם חֲלָצִים מִרֵּאשׁ
הִירְכִים, וְשִׁמָּה יְדִיהָ בְּכַאֵב
עַלְיָהֶם.

וְכֵן לְגַבּוּרָה וּלְקַרְבָּ - צֶדֶק אֲזוּר
מִתְנִי, וְכֵן צְרִיף. לְרַחֲמֵנוּת

אָזוֹר חֲלָצִיו, בְּחַד דְּרָגָא יְדִין עֲלֵמָא, וְשִׁלְטָא
לְתַרְיֵן סְטָרִין, חַד רַחְמֵי (דף קצ"ט ע"א) לְיִשְׂרָאֵל.
וְחַד דִּינָא לְשָׂאָר עַמִּין.

וְאִי תִימָא, צְדָק דִּינָא תְקִיף אִיהוּ, וְהָא כְתִיב
(ויקרא ט) בְּצִדְקָה תִשְׁפּוּט עַמִּיתָךְ. (דברים טו) צְדָקָה
צְדָק תִּרְדּוּף. וְכַמָּה אֵינוֹן. וְדָאֵי הֲכִי הוּא. דְּהָא
צְדָק לִית בֵּיהּ וּוְתִרְנוּתָא כָּלִל. אוּף הֲכִי מָאן
דְּדָאִין לְחֻבְרִיָּה, לָא אַצְטְרִיף לְמַעְבַּד לִיהּ
וּוְתִרְנוּתָא מִן דִּינָא כָּלִל, אֶלָּא בְּצִדְקָה, דְּלָא
יִשְׁגַּח לְרַחֲמֵי. מֵאֲזֵנֵי צְדָק, בְּלָא וּוְתִרְנוּ לְהָאֵי
סְטָרָא וְלְהָאֵי סְטָרָא, לְמָאן דִּיְהִיב וְלְמָאן
דְּמִקְבֵּל. וּבְגִין כֹּף חַד דְּרָגָא אִיהוּ, וְאַתְּפִלְג
לְתַרְיֵן סְטָרִין. וְהֵנִי תַרְיֵן סְטָרִין, ב' אָזוֹרִין,
קִימָן, חַד לְשָׂאָר עַמִּין, וְחַד לְיִשְׂרָאֵל.
וּבִשְׁעַתָּא דְנִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמְצָרִים, אַתְּאָזְרוּ
בְּאָזוֹרִין אֵלִין, חַד דְּקַרְבָּא. וְחַד הוּא דְשִׁלְמָא.
(חסר כאן).

(ובלא הנה בצדק) כַּד אַתְיַעַט בְּלֵק, אָמַר וְאַגְרִשְׁנוּ
מִן הָאָרֶץ. אָמַר הֵהוּא דְרָגָא דְקָא (ס"א אַתְאֲחֲרַת
בֵּית הָאָרֶץ וְדָא וְכו') אַתְאֲחֲדָן בֵּיהּ, מִן הָאָרֶץ וְדָאֵי.
וְדָא הוּא כִי עֲצוּם הוּא מִמְנֵי וְדָאֵי, מָאן יִיכּוּל
לְאַגְחָא וְלִקְיִימָא בְּהוּ בִיִּשְׂרָאֵל דְרָגָא דְלַהוֹן
תְקִיף הוּא מְדִילֵי. וּבְגִין כֹּף, וְאַגְרִשְׁנוּ מִן
הָאָרֶץ. וְאִי מֵהָאֵי אָרֶץ אַגְרִשְׁנוּ, וְאַתְרָךְ יִתִּיהּ
מִינִיהּ, אִיכּוּל לְמַעְבַּד כָּל רְעוּתִי, חֵילָא דְלַהוֹן
בְּמָאֵי אִיהוּ. בְּפוּמָא, וּבְעוּבָדָא. הָא פּוּמָא
דִּילָךְ, וְעוּבָדָא דִּילִי.

כִּי יַדְעָתִי אַתְּ אֲשֶׁר תִּבְרַךְ מְבוֹרָךְ וְגו'. וְכִי מָאן
הוּא יַדְע. הָא אוּקְמוּהּ, דְּהָא בְּקִדְמִיתָא
כְּתִיב, (במדבר כא) וְהוּא נִלְחַם בְּמִלְךְ מוֹאָב
הֲרָאוּן וַיִּקַּח אֶת כָּל אֲרָצוֹ מִיָּדוֹ, דְּאַגְרָ לִיהּ
לְבַלְעָם וְכו'. אֲבָל כִּי יַדְעָתִי, יַדְעָה וְדָאֵי יַדְע,
בְּחֻכְמָתָא דִּילִיהּ. אַתְּ אֲשֶׁר תִּבְרַךְ מְבוֹרָךְ, מָאֵי

וְלִטּוּב - אָמוּנָה אָזוֹר חֲלָצִיו.
בְּדִרְגָּה אַחַת יְדוּן אַתְּ הָעוֹלָם
וְשׁוֹלֵט לְשָׁנֵי צְדָדִים, אַחַד
לְרַחְמִים לְיִשְׂרָאֵל, וְאַחַד דִּין
לְשָׂאָר הָעַמִּים.

וְאַם תֵּאמַר, צְדָק הוּא דִּין הַקְּשָׁה?
וְהָרִי כְתוּב (ויקרא ט) בְּצִדְקָה תִשְׁפּוּט
עַמִּיתָךְ, (דברים טו) צְדָק צְדָק תִּרְדּוּף,
וְכַמָּה הֵם - וְדָאֵי כֹף זָה, שְׁהָרִי
בְּצִדְקָה אֵין כָּלִל וְתִרְנוּת. גַּם כֹּף מִי
שָׁדָן אַתְּ חֻבְרוּ, לָא צְרִיף לְעִשׂוֹת
לוֹ וְתִרְנוּת מִהֲדִין כָּלִל, אֶלָּא
בְּצִדְקָה, שְׁלָא יִשְׁגִּיחַ עַל הָאֲחֻבָּה,
(ויקרא ט) מֵאֲזֵנֵי צְדָק, כְּלִי וְתִרְנוּת
לְצַד זָה וְלְצַד זָה לְמִי שְׁנוֹתָן וְלְמִי
שְׁמֻקְבֵּל. וּמִשׁוּם זָה דְרָגָה אַחַת
הִיא, וּמִתְחַלְקַת לְשָׁנֵי צְדָדִים.
וְשָׁנֵי צְדָדִים אֵלָּה, שְׁנֵי אָזוֹרִים,
עוּמָדִים, אַחַד לְשָׂאָר הָעַמִּים
וְאַחַד לְיִשְׂרָאֵל. וּבִשְׁעָה שִׁיַּצְאוּ
יִשְׂרָאֵל מִמְצָרִים, הִתְאָזְרוּ
בְּאָזוֹרִים הַלְלוּ - אַחַד שֶׁל קָרֵב,
וְאַחַד הִיָּה שֶׁל שְׁלוֹם.

(והכל היה בצדק) כְּשִׁיתְיַעֵץ בְּלֵק, אָמַר
וְאַגְרִשְׁנוּ מִן הָאָרֶץ. אָמַר, אוּתָהּ
דְרָגָה (שנאחזה בו הארץ, וזה וכו') שְׁהֵם
נִאֲחֲזִים בָּהּ, מִן הָאָרֶץ וְדָאֵי. וְזָהוּ
כִּי עֲצוּם הוּא מִמְנֵי, בְּדוּדָאֵי. מִי
יְכוּל לְהִלְחֵם וְלַעֲמַד בְּהֵם
בִּישְׂרָאֵל?! דְרָגָתָם חֲזָקָה הִיא
מִשְׁלֵי! וּמִשׁוּם זָה - וְאַגְרִשְׁנוּ מִן
הָאָרֶץ. וְאַם אַגְרִשְׁנוּ מִן הָאָרֶץ
הַזֹּאת וְאַגְרִשׁ אוּתָם מִמְנֵה, אוּכַל
לְעִשׂוֹת כָּל רְצוֹנֵי. כְּחֵם הוּא
בְּמָה? בְּפָה וּבְמַעֲשֵׂה. הָרִי הַפָּה
שְׁלָךְ, וְהַמַּעֲשֵׂה שְׁלִי.

כִּי יַדְעָתִי אַתְּ אֲשֶׁר תִּבְרַךְ מְבוֹרָךְ
וְגו'. וְכִי מָאֵן הִיָּה יוֹדְע? הָרִי
פְּרִשׁוּהּ, שְׁהָרִי בְּהִתְחַלְהָ כְּתוּב,
(במדבר כא) וְהוּא נִלְחַם בְּמִלְךְ מוֹאָב
הֲרָאוּן וַיִּקַּח אֶת כָּל אֲרָצוֹ מִיָּדוֹ.
שְׁשֻׁכַר אַתְּ בְּלַעַם וְכו'. אֲבָל כִּי
יַדְעָתִי, יַדְעָה וְדָאֵי יַדְע בְּחֻכְמָתוֹ.
אַתְּ אֲשֶׁר תִּבְרַךְ מְבוֹרָךְ וְגו', מָה

אצטריף הקא ברכה, דהא בגין קללה הוה אזיל. ואי ההוא מלה דהוה ידע מן בלעם בקדמיתא, קללה הוה, מאי את אשר תברך מבורך.

אלא מלה הקא, ולא ידענא בה, ולא זכינא בה, עד דאתא רבי אלעזר ודרש, (תהלים לד) אברכה את יי בכל עת תמיד תהלתו בפני. וכתוב (תהלים טז) אברך את יי אשר יעצני. מאן (כ"א אצטריף) דאצטריף ברכתא מן תתאי. את, דהא אתאחד בהו כשלהובא בפתילה. ודוד דהוה ידע דא, אמר אברכה את. אמר ההוא רשע, ההוא דרגא דלהון, אחיד בהו, בגין ברכאן דלהון, דקא מברכין ליה בכל יומא. חילא אית לך לברכא ללהוא דרגא, ותעקר לה מנייהו ודא הוא כי ידעתי את אשר תברך מבורך וגו'. ובדא ניכול בהו. תברך ללהוא דרגא ותילוט לפתילה. ועל דא אמר, ואנכי אקרה כה, אעקר לה מנייהו, דלא יתאחד בהו.

ותו אקרה כה, אנגיד ואמשיך ללהוא דרגא, בחובין ומסאבי ובקרי ובטומאה דעבדו בנוי, והיא תעביד עמהון גמירא. מיד וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם, דלא יימא ההוא רשע דלאו המניה אינון זינין חרשין דאצטריף בידו להתעכב עליהו (והתעכב עליהו).

פתח ואמר, (ירמיה ל) ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל פי אתף אני וגו'. האי קרא אתמר ואתערו ביה, אבל עד כען אית לאתערא יתיר. אתה, מאי איהו. רזא ארון הברית. דדא איהו דרגא דאזלא בגלותא בהדי בנהא עמא קדישא. משה בשעתא דבעא רחמין עליהו דישראל, מה כתיב (במדבר יא) ואם

צריף פאן ברכה, שהרי בשכיל קללה הלך? ואם אותו דבר שהיה יודע מבלעם בהתחלה היה קללה, מה זה את אשר תברך מבורך?

אלא דבר זה לא ידעתיו ולא זכיתי בו עד שבא רבי אלעזר ודרש, (תהלים לד) אברכה את ה' בכל עת תמיד תהלתו בפני. וכתוב (שם טז) אברך את ה' אשר יעצני. מי (צריף) שצריף ברכה מן המתתונים. את, שהרי נאחז בהם כשלהבת בפתילה. ודוד ידע את זה, אמר אברכה את. אמר אותו רשע, אותה דרגא שלהם, אחוזה בהם בגלל ברכותיהם, שמברכים אותה בכל יום. פת יש לך לברך את אותה דרגא, ותעקר אותה מהם. וזהו פי ידעתי את אשר תברך מבורך וגו'. וכזה נוכל להם. תברך את אותה דרגא, ותקלל את הפתילה. ועל זה אמר ואנכי אקרה כה, אעקר אותה מהם שלא תאחז בהם.

ועוד אקרה כה - אשפיע ואמשיך את אותה דרגא בכתאים וטמאה ובקרי ובטמאה שעשו בנייה, והיא תעשה אתם גמר. מיד - וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם. שלא יאמר אותו רשע שאין עמו אותם מיני כשפים שצריף בידו להתעכב עליהם (והתעכב עליהם).

פתח ואמר, (ירמיה מו) ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל [וגו'], כי אתף אני וגו'. פסוק זה נאמר והתעוררו בו, אבל עד כעת יש להתעורר יותר. אתה מהו? סוד ארון הברית, שזוהי דרגא שהולכת בגלות עם בנייה, העם הקדוש. בשעה שבקש משה רחמים על ישראל, מה כתוב? (במדבר יא) ואם ככה את עשה לי הרגני נא הרג, ופרשוה.

אָבֵר כֶּף אָמַר מֹשֶׁה, דְּרַגְהָ אַחַת
שְׁנַתָּה לִי נִקְרֵאת אַתָּה, מִשּׁוּם
שְׂאִינן לָהּ פְּרֻדָּה מִמֶּךָ. ה' שְׁלֵה
נִאֲחֻזָּה בְּיִשְׂרָאֵל. אִם אַתָּה (תִּשְׁמָדִים
מִהַעוֹלָם) לְשָׁמְדוֹ בְּעוֹלָם, הָרִי ה' שֶׁל
הַשֵּׁם הַזֶּה שְׂאֲחֻזָּה בְּהֵם מְעַבְרַת
מִמֶּנּוּ, אִם כֶּף אַתָּה עֲשֵׂה לִי - שְׁה',
עַקֵּר הַשֵּׁם הַזֶּה, תַּעֲקֹר.

וְעַל זֶה אָמַר יְהוֹשֻׁעַ אַחַר כֶּף,
(יהושע ז) וְמָה תַעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל.
שְׁהָרִי וְדָאִי שֵׁם זֶה עַקֵּר וְיִסוּד
הַכֹּל, אַתָּה הוּא ה'. וּמֹשֶׁה, אָף
עַל גַּב שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא
אָמַר לוֹ כֶּף, יַדַע שְׁנֵה בְּזֵה תְלוּי
וְהַחֲטָא גוֹרֵם. וְאַתָּה אַל תִּירָא
עַבְדֵי יַעֲקֹב וְגו', הַכֹּל אַחַד. פִּי
אַתָּךְ אֲנִי, הָרִי בְּאַרְנוֹ כִּי אֲתִי אַתָּה
לֹא כְתוּב, אֲלֵא כִי אַתָּךְ אֲנִי. פִּי
אַעֲשֶׂה כָלָה בְּכֹל הַגּוֹיִם, בְּכֹל
הַגּוֹיִם אַעֲשֶׂה כָלָה.

רַב הַמְּנוּנָא הִרְאִישׁוֹן אָמַר, דְּחַק
וְצָרוֹת יִשְׂרָאֵל פְּמָה טוֹב וְכַמָּה
תּוֹעֲלַת גְּרָמוֹ לָהֶם. רַפְיּוֹן שֶׁל
שְׂאָר הָעַמִּים פְּמָה רְעוֹת גְּרָמוֹ
לָהֶם. דְּחַק וְצָרוֹת יִשְׂרָאֵל גוֹרֵם
לָהֶם שְׁטוּב יִהְיֶה וְתוֹעֲלַת,
וּמָהּ? פְּלָה. הַכֹּל דְּחוּק. רַפְיּוֹן
שֶׁל שְׂאָר הָעַמִּים גוֹרֵם לָהֶם רַפְיּוֹן
וְרַע, וְזֵהוּ כָלָה. וְכֶף רְאוּי לָהֶם,
שְׁהָרִי כֹל רַפְיּוֹן בְּלֵא דְחַק שְׁהִיָּה
לָהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה, גוֹרֵם לָהֶם
רַפְיּוֹן אַחַר כֶּף בְּלֵי דְחַק. פְּלָה.
(ישעיה כח) פִּי כָלָה וְנִחְרַצָּה שְׁמַעְתִּי.
פִּי אַעֲשֶׂה כָלָה. כָלָה בְּרַפְיּוֹן.
לְיִשְׂרָאֵל שְׁהִיָּה לָהֶם דְּחַק וְצָרוֹת
- כָּלָה, (שם סא) וְכַפְלָה תַעֲדָה כְּלִיָּה.
מָה זֶה כְּלִיָּה? אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל שְׁהֵם
כְּלֵי הַכְּלָה הַזֶּה. יִשְׂרָאֵל שְׁהִיָּה
לָהֶם דְּחַק וְצָרוֹת - (עמוס ט) אֲקִים
אֶת סַפְת דְּוִיד הַנּוֹפְלָת, סַפְת
שְׁלוֹם. לְשְׂאָר הָעַמִּים שְׁהִיָּה לָהֶם
רַפְיּוֹן צָרָה וְצוּקָה - כָּלָה בְּרַפְיּוֹן,

כָּכָה אַתָּה עוֹשֶׂה לִי הַרְגָנִי נָא הָרוּג, וְאוֹקְמוּהָ.
אָבֵר הָכִי אָמַר מֹשֶׁה, דְּרַגְא חַד דִּי־הַבֵּית לִי
אֲקָרִי אַתָּה, בְּגִין דְּלִית לִיָּה פְּרִישׁוֹ מִמֶּךָ.
ה' דִּילָה אַתָּאֲחַד בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל. אִי אַתָּה (כ"א תְּשִׁיבִי
לוֹן מַעֲלָמָא) יִשְׁתַּצִּי לוֹן בְּעֲלָמָא, הָא ה' דְּשָׂמָא דָּא
דְּאַתָּאֲחַד בְּהוּ אַתְעַבְר מִנִּיָּה, אִי הָכִי אַתָּה עוֹשֶׂה
לִי, דְּהָא עַקְרָא דְּשָׂמָא דָּא אַתְעַקֵּר.

וְעַל דָּא אָמַר יְהוֹשֻׁעַ לְבַתֵּר, (יהושע ז) וְמָה תַעֲשֶׂה
לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל, דְּהָא וְדָאִי שְׂמָא דָּא עַקְרָא
וְיִסוּדָא דְּכָלָא, אַתָּה הוּא יְיָ. וּמֹשֶׁה אָף עַל גַּב
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא אָמַר לִיָּה, הָכִי יַדַע,
דְּהָא בְּהָא תְלִיָּא, וְחוּבָה גְרִים. וְאַתָּה אַל תִּירָא
עַבְדֵי יַעֲקֹב וְגו', פְּלָא חַד. פִּי אַתָּךְ אֲנִי, הָא
אוֹקִימָנָא כִּי אֲתִי אַתָּה לֹא כְתִיב, אֲלֵא כִי אַתָּךְ
אֲנִי. פִּי אַעֲשֶׂה כָלָה בְּכֹל הַגּוֹיִם וְגו', בְּכֹל
הַגּוֹיִם אַעֲשֶׂה כָלָה.

רַב הַמְּנוּנָא קִדְמָאָה אָמַר, דְּחִיקוּ וְעֲאֲקוּ
דִּישְׂרָאֵל, פְּמָה טַב וְכַמָּה תּוֹעֲלַתָּא גְרִים
לוֹן. רַפְיּוֹן דְּשְׂאָר עַמִּין, פְּמָה בִישִׁין גְרִים לוֹן.
דְּחִיקוּ וְעֲאֲקוּ דִּישְׂרָאֵל, גְרִים לוֹן דְּטַב לִיָּהוּי
וְתוֹעֲלַתָּא. וּמֵאִי נִיָּהוּ. (דף קצ"ט ע"ב) פְּלָה. פְּלָא
דְּחִיק. רַפְיּוֹן דְּשְׂאָר עַמִּין, גְרִים לוֹן רַפְיּוֹן
וּבִישׁ, וְהֵאִי אִיָּהוּ כָלָה. וְהָכִי אַתְחַזִּי לוֹן, דְּהָא
כָּל רַפְיּוֹן בְּלֵא דְחִיקוּ דְּהוּהּ לוֹן בְּהֵאִי עֲלָמָא,
גְרִים לוֹן רַפְיּוֹן לְבַתֵּר בְּלֵא דְחִיקוּ, כָּלָה. (ישעיה
כח) פִּי כָלָה וְנִחְרַצָּה שְׁמַעְתִּי. פִּי אַעֲשֶׂה כָלָה.
כָּלָה בְּרַפְיּוֹן. לְיִשְׂרָאֵל דְּהוּהּ לוֹן דְּחִיקוּ וְעֲאֲקוּ,
כָּלָה, (ישעיה סא) וְכַפְלָה תַעֲדָה כְּלִיָּה.

מָאֵן כְּלִיָּה. אֵלִין יִשְׂרָאֵל, דְּאִינוּן פְּלִים דְּהֵאִי
כָּלָה, יִשְׂרָאֵל דְּהוּהּ לוֹן דְּחִיקוּ וְעֲאֲקוּ,
(עמוס ט) אֲקִים אֶת סַפְת דְּוִיד הַנּוֹפְלָת, סַפְת
שְׁלוֹם. לְשְׂאָר עַמִּין דְּהוּהּ לוֹן רַפְיּוֹן צָרָה
וְצוּקָה, (צוּקָה) כָּלָה בְּרַפְיּוֹן, פְּמָה דְּהוּהּ לוֹן בְּקִדְמִיתָא. וְעַל דָּא כִי אַעֲשֶׂה

כָּלָה בְּכָל הַגּוֹיִם וְגוֹ', וְאוֹתָךְ לֹא אַעֲשֶׂה כָּלָה, דְּהָא לֹא אֲתַחֲזִי לָךְ. דְּהָא דְחִיק הוּיָת בְּקַדְמֵי תַּא זְמַנִּין סְגִיאיִן, בְּדְחִיקוּ, דְּגִלּוֹתָא תְּדִיר, וְדְחִיק תַּהֲיָה כָּלָה. (ס"א תרית בליה).

וְיִסְרְתִיךָ לְמִשְׁפָּט, הָאִי קָרָא הָכִי מִיבְעֵי לִיָּה וְיִסְרְתִיךָ בְּמִשְׁפָּט, דְּהָא אִימְתִי יִסּוּרֵי בְּשַׁעְתָּא דְּדִינָא. (והכא לאו הכי אלא) מָאִי וְיִסְרְתִיךָ לְמִשְׁפָּט. אֶלָּא כְּתִיב (ישעיה ג) יִי בְּמִשְׁפָּט יָבֵא עִם זְקֵנֵי עַמּוֹ. וְהָהוּא יוֹמָא, אַקְדִּים קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲסוּוֹתָא לְיִשְׂרָאֵל, עַד לֹא יִיעֲלוּן לְדִינָא, בְּגִין דְּיִיכְלוּן לְקַיִימָא בֵּיהּ. וּמָאִי אֲסוּוֹתָא, הִיא דְּבְכָל שַׁעְתָּא וְשַׁעְתָּא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב יִסּוּרִין לְיִשְׂרָאֵל זְעִיר, זְעִיר בְּכָל זְמַנָּא וְזְמַנָּא, וּבְכָל דְּרָא וְדָרָא בְּגִין דְּכַד יִיעֲלוּן לְיוֹמָא דְּדִינָא רַבָּא, דְּיִיחוּן מִתַּיָּא, לֹא יִשְׁלוּט עֲלֵיהּ דִּינָא.

וְנִקְהָ לֹא אֲנַקְךָ, מֵהוּ. אֶלָּא, כַּד יִשְׂרָאֵל בְּלַחוּדֵיָּהּ, וְלֹא עָאֲלִין בְּדִינָא עִם שְׂאָר עַמִּין עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֹבֵד לֹחַן לְגוֹ מִשׁוֹרֵת הַדִּין, וְהוּא מְכַפֵּר עֲלֵיהּ. וּבְזְמַנָּא דְּעָאֲלִין בְּדִינָא בְּשְׂאָר עַמִּין, מָה עֹבֵד. יָדַע קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּהָא סְמָא"ל אֲפִטְרוּפְסָא דְּעָשׂוּ, יִתִּי לְאַדְכָּרָא חוֹבֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, וְכִנִּישׁ כְּלָהוּ לְגַבִּיָּה לְיוֹמָא דְּדִינָא, וְהָא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַקְדִּים לְהוּ אֲסוּוֹתָא, וְעַל כָּל חוֹבָא וְחוֹבָא לְקִי וְנִקְהָ לְהוּ בְּיִסּוּרִין זְעִיר זְעִיר. וְדָא הוּא וְנִקְהָ, בְּיִסּוּרִין. וּבְגִין כֵּן בְּדִינָא דְּקָשׁוּט, לֹא אֲנַקְךָ מִעֲלָמָא בְּדִינָא בְּתַר דְּסַבְּלַת יִסּוּרִין זְעִיר זְעִיר.

וְתוּ לֹא אֲנַקְךָ, אֶף עַל גַּב דְּאֲתוּן בְּנִי, לֹא אֲשַׁבּוּק חוֹבֵיכוֹן, אֶלָּא אֲתַפְּרַע מִנְכוֹן זְעִיר זְעִיר, בְּגִין דְּתַהוּוּן זַכָּאִין לְיוֹמָא דְּדִינָא רַבָּא.

אַפְרַע מִכֶּם מַעַט מַעַט, כְּדִי שְׁתַּהֲיוּ צַדִּיקִים לְיוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל.

כְּמוֹ שֶׁהִיָּה לָהֶם בְּתַחֲלָה. וְעַל זֶה (ירמיהו) כִּי אַעֲשֶׂה כָּלָה בְּכָל הַגּוֹיִם וְגוֹ', וְאוֹתָךְ לֹא אַעֲשֶׂה כָּלָה. שְׁהֲרִי אֵין רְאוּי לָךְ, שְׁהֲרִי דְּחוּקִים הֵייתֶם בְּתַחֲלָה פְּעָמִים רַבּוֹת בְּדַחֵק שֶׁל גְּלוּת תְּמִיד, וְדַחוּק תַּהֲיָה כָּלָה. (תוריש בליה).

וְיִסְרְתִיךָ לְמִשְׁפָּט. פְּסוּק זֶה כֵּן צָרִיךְ לוֹ לְכַתְּבוּ: וְיִסְרְתִיךָ בְּמִשְׁפָּט, שְׁהֲרִי מְתִי יִסּוּרִים? בְּשַׁעַת הַדִּין. (וכאן לא כָּר, אֶלָּא) מָה זֶה וְיִסְרְתִיךָ לְמִשְׁפָּט? אֶלָּא כְּתוּב (ישעיה ג) ה' בְּמִשְׁפָּט יָבֵא עִם זְקֵנֵי עַמּוֹ. וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הַקָּדִים הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רְפוּאָה לְיִשְׂרָאֵל עַד שֶׁלֹּא יַעֲלוּ לְדִין כְּדִי שְׁיִוְכְלוּ לְעַמְד בּוֹ. וּמָה רְפוּאָתָם? הִיא שֶׁבְּכָל שַׁעַת וְשַׁעַת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן יִסּוּרִים לְיִשְׂרָאֵל מְעַט מְעַט בְּכָל פַּעַם וּפַעַם וּבְכָל דּוֹר וְדוֹר, כְּדִי שֶׁכִּשְׁיִכְנְסוּ לְיוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל שְׁיַחֲיוּ הַמֵּתִים, לֹא יִשְׁלַט עֲלֵיהֶם הַדִּין.

וְנִקְהָ לֹא אֲנַקְךָ, מֵהוּ? אֶלָּא כְּשִׁיִּשְׂרָאֵל עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת לְבָדֶם וְלֹא נִכְנְסִים בְּדִין עִם שְׂאָר הָעַמִּים, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָהֶם לְפָנִים מִשׁוֹרֵת הַדִּין, וְהוּא מְכַפֵּר עֲלֵיהֶם. וּבְזִמְן שְׁנִכְנְסִים בְּדִין עִם שְׂאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, מָה עוֹשֶׂה? יוֹדַע הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁסִמָּא"ל אֲפוּטְרוּפּוֹס שֶׁל עָשׂוּ יָבֵא לְהַזְכִּיר חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּנְסֵי כָּלֶם אֵלָיו לְיוֹם הַדִּין, וְהֲרִי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַקָּדִים לָהֶם רְפוּאָה, וְעַל כָּל חֲטָא וְחֲטָא הַלָּקָה וְנִקְהָ אוֹתָם בְּיִסּוּרִים מְעַט מְעַט. וְזֶהוּ וְנִקְהָ, בְּיִסּוּרִין. וּמִשׁוֹם זֶה בְּדִין אָמַת לֹא אֲנַקְךָ מִעוֹלָם בְּדִין אַחֲרֵי שֶׁסַּבְּלַת יִסּוּרִים מְעַט מְעַט.

וְעוֹד לֹא אֲנַקְךָ - אֶף עַל גַּב שְׁאֲתֶם בְּנִי, לֹא אַעֲזוֹב אֶת חֲטָאֵיכֶם, אֶלָּא כְּשֶׁבָּאִים לְדִין, בָּא סְמָא"ל בְּכַמָּה

פְּתָקִים עֲלֵיהֶם, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוא מוֹצִיא פְּתָקֵי הַיְסוּרִים
שֶׁסָּבְלוּ יִשְׂרָאֵל עַל כָּל חַטָּא
וְחַטָּא, וְנִמְחוּ כָּל הַחַטָּאִים, וְלֹא
עָשָׂה לָהֶם וּתְרֻנוֹת כָּלֵל. אִז תִּשָּׁשׁ
כַּחוֹ וְחִילוֹ שֶׁל סַמְא"ל וְלֹא יְכוּל
לָהֶם, וַיַּעֲבֵר מִהֶעוֹלָם הוּא וְכָל
צְדָדָיו וְכָל הָעַמִּים. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
וְאַתָּה אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יַעֲקֹב וְגו',
בְּגִלְלָה זֶה וַיִּסְרְתִיךָ לַמִּשְׁפָּט וְנִקְּה
לֹא אֲנִיךָ.

וְדוֹד הַמֶּלֶךְ אָמַר, (תהלים יא) כִּי הִנֵּה
הַרְשָׁעִים יִדְרְכוּן קֶשֶׁת כּוֹנְנֵי וְגו'.
וְאִף עַל גֵּב שֶׁפְּסוּק זֶה הָרִי
פְּרֻשׁוֹהוּ, עַל שְׁבָנָא וַיֹּאחַז
הַמְּמַנִּים שֶׁל חֲזַקְיָה נְאֻמָּר. אֲבָל
פְּסוּק זֶה עַל סַמְא"ל וְסִיעָתוֹ גַּם
כֶּךָ נְאֻמָּר, שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו וַעֲצוּתָיו
הֵם עַל יִשְׂרָאֵל. בְּלֶק וּבְלָעַם אוֹתוֹ
דֶּרֶךְ מַמְשׁ נִקְטוּ, וְהָרִי נִתְבָּאָר
שְׁחִבּוֹר רַע עָשׂוּ. אֲמָרוּ, עֲמַל"ק
- ע"ם ל"ק, עַם שֶׁהִלְקָה אוֹתָם
כְּנַחֲשׁ שֶׁמֶכָּה בְּזַנְבוֹ. הָרִי אָנוּ
יֹתֵר. בְּל"ק - ב"א ל"ק, בָּא מִי
שֶׁמִּלְקָה אוֹתָם בְּרַצוֹנוֹ. בְּלָע"ם -
ב"ל ע"ם, אִין עַם וְאִין רוּעָה. שֵׁם
שְׁלָנוּ גֹרֵם לְהַשְׁמִידֵם וְלַעֲקֹר
אוֹתָם מִן הָעוֹלָם.

וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֹשֵׁב בְּגוֹן
אֲחֵר אֶת שְׁמוֹתֵיהֶם. בְּבֶלֶק ב"ל,
בְּבֶלָעַם ב"ל - הָרִי בְּלָב"ל. אִיזָה
אוֹתוֹת נִשְׁאָרוּ? עַמ"ק. בְּלָבֵל
עַמְק מַחֲשָׁבָתָם שְׁלֹא יִשְׁלֹטוּ
בְּעוֹלָם וְלֹא יִשְׁאָרוּ בְּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר, יָפָה
אֲמַרְתָּ, אֲבָל בְּלֶק תִּפְח רֹחוֹ
בְּגִיהֶנֶם, וּבְלָעַם יִשְׁתַּחֲקוּ שֵׁם
עַצְמוֹתָיו וְרוּחוֹ. וְכֶךָ הוּא עֹצֵה
רַעָה לְקַחוּ עַל הַפְּטָרוֹן, עַל הַכָּה
הַזֶּה, שֶׁחֲשָׁבוּ לַעֲקֹר אֶת הַכָּה הַזֶּה,
וְחֲשָׁבוּ לְסַלְקָה לְצַד רַע בְּפָה
וּבְמַעֲשָׂה.

בְּךָ אֲתָאן לְדִינָא, אֲתָא סַמְא"ל, בְּכַמְּה פְּתָקִין
עֲלֵייהוּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲפִיק פְּתָקִין
דִּי־סוּרִין, דְּסָבְלוּ יִשְׂרָאֵל עַל כָּל חוּבָא וְחוּבָא,
וְנִמְחוּ כָּל חוּבִין, וְלֹא עֲבִיד לוֹן וּתְרֻנוֹתָא
כָּלֵל. כְּדִין תִּשָּׁשׁ כַּחֲחִיָּה וְחִילִיָּה דְּסַמְא"ל, וְלֹא
יְכִיל לוֹן. וַיִּתְעַבֵּר מִעֲלָמָא, הוּא, וְכָל סְטְרוֹי,
וְכָל עַמִּין. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, וְאַתָּה אֵל תִּירָא
עֲבָדֵי יַעֲקֹב וְגו', בְּגִין כֶּךָ וַיִּסְרְתִיךָ לַמִּשְׁפָּט
וְנִקְּה לֹא אֲנִיךָ.

וְדוֹד מַלְפָּא אָמַר, (תהלים יא) כִּי הִנֵּה הַרְשָׁעִים
יִדְרְכוּן קֶשֶׁת כּוֹנְנֵי וְגו'. וְאִף עַל גֵּב דֵּהֲאִי
קָרָא הָא אוּקְמוּהּ, עַל שְׁבָנָא וַיֹּאחַז מְמַנִּין
דְּחֲזַקְיָה אֲתָמַר, אֲבָל הֲאִי קָרָא עַל סַמְא"ל
וְסִיעָתָיָה אוּף הַכִּי אֲתָמַר, דְּכָל עוֹבְדוֹי וְעִיטוֹי
עַל יִשְׂרָאֵל נִינְהוּ. בְּלֶק וּבְלָעַם הֵהוּא אֲרַח
מַמְשׁ נִקְטוּ, וְהָא אֲתָמַר דְּחִבּוּרָא בִישָׂא עֲבָדוּ.
אֲמָרוּ, עֲמַל"ק: ע"ם ל"ק, עַמָּא דְלֶקָא לוֹן,
כְּחֻיָּא דְמַחֲי בְּזַנְבָא דִּילִיָּה, הָא אָנִין יִתִּיר.
בְּל"ק: ב"א ל"ק. אֲתָא מָאן דְלֶקִי לוֹן
כְּרַעוּתִיָּה. בְּלָע"ם: ב"ל ע"ם, לִית עַמָּא, וְלִית
רַעֲיָא. שְׁמָא דִּילָן גְּרִים לְשִׁינְצָאָה לוֹן וְלֹאֲעַקְרָא
לְהוּ מִעֲלָמָא.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֹשֵׁיב בְּגוֹנוֹנָא אֲחֵרָא
שְׁמִיָּהוֹן, בְּבֶלֶק ב"ל, בְּבֶלָעַם ב"ל,
הָא בְּלָב"ל. מַה אֲתוּוֹן אֲשַׁתְּאָרוּ עַמ"ק, בְּלָבֵל
עַמְקָא דְמַחֲשָׁבָה דְלֵהוֹן, דְּלֹא יִשְׁלֹטוֹן בְּעֲלָמָא,
וְלֹא יִשְׁתְּאָרוֹן בְּעֲלָמָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר, יָאֹת אֲמַרְתָּ, אֲבָל
בְּלֶק, תִּפְח רֹחֲחִיָּה בְּגִיהֶנֶם. וּבְלָעַם
יִשְׁתַּחֲקוּן תִּמְן גְּרַמוֹי וְרוּחִיָּה. וְהַכִּי הוּא עִיטָא
בִישָׂא נִטְלוּ עַל פְּטָרוֹנָא. עַל הָאִי כַּה, דְּחֲשִׁיבוּ
לֹאֲעַקְרָא לְהָאִי כַּה, וְחֲשִׁיבוּ לְסַטְרָא בִישָׂא
לְסַלְקָא לִיָּה בְּפוּמָא וּבְעוֹבְדָא.

אָמַר הֵהוּא רָשַׁע, קְדָמַי אֲשַׁתְּדְּלוּ וְלֹא יָכִילוּ. דַּר הַפְּלֵגָה אֲשַׁתְּדְּלוּ, וְלֹא יָכִילוּ. עֲבָדוּ עוֹבְדָא, וּפּוּמָא חֶסֶר מְנַיְהוּ, דְּלִישְׁנַהוּן אַתְּבַלְבֵּל, וְלֹא יָכִילוּ. אָבֵל אַנְתָּ, הָא פּוּמָךְ שָׁנָן, וְלִישְׁנָךְ מִתְתַּקֵּן בְּתַרְיִן סְטָרִין אֵלִין, אֲשֶׁר תְּבַרְךְ מְבוֹרָךְ, וְאֲשֶׁר תְּאוּר יוֹאֵר, הֵהוּא סְטָרָא דְאֵת בְּעֵי לְסַלְקָא לְעֵילָא בְּפוּמָךְ וְלִישְׁנָךְ, אֲסַתְּלִיק. וְהֵהוּא סְטָרָא דְאֵת בְּעֵי לְמִילֵט, בְּחֵילָא דְפוּמָךְ תִּילוּט (וּסְטָרָא קַמָּךְ) וְכֹלָא בְּךָ תְּלִייא (דָּרָר ע"א) דְּהָא עוֹבְדָא אַתְתַּקֵּן. אָבֵל בְּמַלְהָ תְּלִייא כֹּלָא, וְעַל דָּא (ס"א בְּעוֹבְדָא) כְּעוֹבְדָא דִּנְחַשׁ אָנָא אַתְקִין. וְאַנְתָּ תְּשָׁלִים כֹּלָא בְּפוּמָךְ, הֵהוּא סְטָרָא דְתְּבַרְךְ מְבוֹרָךְ, וְהֵהוּא סְטָרָא דְתְּאוּר יוֹאֵר.

אָמַר אוֹתוֹ רָשַׁע, הָרְאוּשָׁנִים הִשְׁתַּדְּלוּ וְלֹא יָכִילוּ, דוֹר הַפְּלֵגָה הִשְׁתַּדְּלוּ וְלֹא יָכִילוּ. עֲשׂוּ מַעֲשֵׂה, וּפְהָ חֶסֶר מֵהֶם, שְׁלֹשׁוֹנִים הִתְבַּלְבְּלָה וְלֹא יָכִלוּ. אָבֵל אַתָּה, הָרִי פִיךָ שְׁנוֹן וְלִשְׁוֹנְךָ מִתְתַּקֵּן בְּשָׁנֵי צְדָדִים אֵלוּ - אֵת אֲשֶׁר תְּבַרְךְ מְבוֹרָךְ, וְאֲשֶׁר תְּאוּר יוֹאֵר. אוֹתוֹ הִצַּד שְׂאֵתָה רוּצָה לְסַלֵּק לְמַעְלָה בְּפִיךָ וְלִשְׁוֹנְךָ, הִסְתַּלַּק. וְאוֹתוֹ הִצַּד שְׂאֵתָה רוּצָה לְקַלֵּל, בְּכַח פִּיךָ תְּקַלֵּל (וְצַד לְפָנֶיךָ) וְהַכַּל תְּלוּי בְּךָ, שְׁהָרִי הַמַּעֲשֵׂה נִתְתַּקֵּן. אָבֵל בְּדַבּוּר הַכַּל תְּלוּי, וְעַל זֶה (בְּמַעֲשֵׂה) כְּמַעֲשֵׂה נִחַשׁ אָנִי אַתְקִין, וְאַתָּה תְּשָׁלִים הַכַּל בְּפִיךָ. אוֹתוֹ צַד שְׂתַבְרְךָ - מְבוֹרָךְ, וְאוֹתוֹ צַד שְׂתֵּאֵר - יוֹאֵר.

וְהוּא לֹא יָדַע שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (אִיּוֹב יב) מְסִיר שְׁפָה לְנֶאֱמָנִים וְטַעַם זְקֵנִים יִקַּח, וְהַכַּל עוֹמֵד בְּרִשְׁוֹתוֹ. מְסִיר שְׁפָה לְנֶאֱמָנִים - אֵלוּ דוֹר הַפְּלֵגָה, שְׁבַלְבַל לְשׁוֹנֵם שְׁלֹא יִשְׁלֹטוּ בְּדַבְּרֵי כָּלֵל, שְׂכַתוּב (בְּרֵאשִׁית יא) אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמַעוּ אִישׁ שְׂפַת רֵעֵהוּ. וְטַעַם זְקֵנִים יִקַּח - אֵלוּ בַלְעָם וּבִלְק שְׁשֻׁנֵיהֶם הָיוּ בַעֲצָה אַחַת, שְׂכַתוּב וַיַּעַל בִּלְק וּבַלְעָם פֶּר וְאֵיל בְּמִזְבֵּחַ.

בֹּא וְרָאָה, אוֹתוֹ בַלְעָם הָרָשָׁע כֹּל מַעֲשָׂיו לְרַע, בְּרוּם לִבּוֹ. שְׁנִיחָם הָיוּ מַעֲלִין קְרִבָּן, שְׂכַתוּב וַיַּעַל בִּלְק וּבַלְעָם. וְכֹל הַמְּזַבְּחוֹת הָיָה בִּלְק מְסַדֵּר, וְהוּא הָרָשָׁע הָיָה מְשַׁבַּח עֲצָמוֹ וְאוֹמֵר (בְּמַדְבַּר כג) אֵת שְׁבַעַת [שְׁבַע] הַמְּזַבְּחוֹת עֲרַכְתִּי וַאֲעַל פֶּר וְאֵיל בְּמִזְבֵּחַ. וְאֵלוּ אֵת בִּלְק לֹא שְׂתַף יַחַד אִתּוֹ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רָשָׁע! הַכַּל יִדְעָתִי, אֵלֹא שׁוּב אֵל בִּלְק, וְאַתָּה לֹא צָרִיךְ לְדַבֵּר, אֵלֹא - וְכֵה תְּדַבֵּר. זֶהוּ שְׂכַתוּב וְטַעַם זְקֵנִים יִקַּח. דְּבַר אַחַר וְטַעַם זְקֵנִים יִקַּח - שְׂכַתוּב וַיִּלְכוּ זְקֵנֵי מוֹאָב וְזְקֵנֵי

וְהוּא לֹא יָדַע דְּקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא (אִיּוֹב יב) מְסִיר שְׁפָה לְנֶאֱמָנִים וְטַעַם זְקֵנִים יִקַּח, וְכֹלָא בְּרִשְׁוֹתֵיהֶם קִיַּיְמָא. מְסִיר שְׁפָה לְנֶאֱמָנִים, אֵלוּ דַר הַפְּלֵגָה, דְּבַלְבַל לִישְׁנַהוּן, דְּלֹא יִשְׁלֹטוּן בְּמַלְהָ כֹּלֵל. דְּכַתִּיב, (בְּרֵאשִׁית יא) אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמַעוּ אִישׁ שְׂפַת רֵעֵהוּ. וְטַעַם זְקֵנִים יִקַּח, אֵלוּ בַלְעָם וּבִלְק דִּתְרוּוּיְהוּ הוּוּ בְּעֵיטָא חֲדָא, דְּכַתִּיב וַיַּעַל בִּלְק וּבַלְעָם פֶּר וְאֵיל בְּמִזְבֵּחַ.

הָא חֲזִי, הֵהוּא רָשָׁע דְּבַלְעָם, כֹּל עוֹבְדוֹי לְבִישׁ בְּרוּם לְבָא. תְּרוּוּיְהוּ הוּוּ סְלָקִין קְרִבָּנָא, דְּכַתִּיב וַיַּעַל בִּלְק וּבַלְעָם. וְכֹל מְדַבְּחִין בִּלְק הוּוּ מְסַדֵּר, וְאִיהוּ רָשָׁע, הוּוּ מְשַׁבַּח גְּרַמְיָה וְאָמַר, אֵת שְׁבַע הַמְּזַבְּחוֹת עֲרַכְתִּי וַאֲעַל פֶּר וְאֵיל בְּמִזְבֵּחַ. וְאֵלוּ לְבִלְק לֹא שְׂתַף בְּהִדְיָה. אָמַר קְדָשׁא בְּרִיךְ הוּא, רָשָׁע, כֹּלָא יִדְעָנָא, אֵלֹא שׁוּב אֵל בִּלְק, וְאַתָּה לֹא צָרִיךְ לְמַלְלָא אֵלֹא וְכֵה תְּדַבֵּר. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, וְטַעַם זְקֵנִים יִקַּח.

דְּבַר אַחַר וְטַעַם זְקֵנִים יִקַּח, דְּכַתִּיב וַיִּלְכוּ זְקֵנֵי

מוֹאֵב וְזִקְנֵי מִדְּיָן וְקַסְמִים בְּיָדָם. טַעֲמָא דְאִינוּן
זִקְנִים נָטַל מִנֵּיהוּ, וְלֹא יָכִילוּ לְמַשְׁלַט
בְּחַרְשֵׁיהוּ כָּלֵל. וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו דְּבַרֵי בֶלְק. מַלִּין
בְּאַתְגְּלִיא, וְלֹא בְלַחֲשׂוֹ. פְּגִים אֹדְנָא הָוָה,
וּפְגִים עֵינָא, וּפְגִים רַגְלָא. מִתְּלַת הִוְכַתִּין הָוָה
פְּגִים. מְתוּקֵן הָוָה לְסִטְרָא אַחְרָא, וְהָכִי
אַצְטְרִיף לְהֵהוּא סִטְרָא אַחְרָא, אַתְר דְּשִׂרְיָא
פְּגִים, זֵינָא לְזִינְיָה.

וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לִינוּ פַּה הַלִּילָה וְהַשִּׁיבוּתִי, (במדבר
כב) אִינוּן פְּתִיב, וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו. וְאִיהוּ
כְּתִיב, וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם. לִינוּ פַּה הַלִּילָה, בְּגִין
דְּלִילְיָא אִיהוּ שַׁעְתָּא דְּסִטְרָא אַחְרָא הָוִי,
לְחַרְשֵׁיא, בְּשַׁעְתָּא דְּמַשְׁתַּכְּחִי וְשִׁלְטִי סִטְרֵי
בִישִׁין וּמִתְפַּשְׁטֵן בְּעֵלְמָא. פֶּאֶשֶׁר יְדַבֵּר יְיָ אֵלָי.
שְׂבוּחֵי קָא מְשַׁבַּח גְּרַמְיָה בְּשִׁמְא דִּי.

וַיֵּשְׁבוּ שְׂרֵי מוֹאֵב, וְשְׂרֵי מִדְּיָן אֶתְפָּרְשׁוּ מִנֵּיהוּ,
וְלֹא בָּעוּ לְמִיתַב תַּמָּן. וְסָבִי מוֹאֵב
אַשְׁתָּארוּ, דְּכְתִיב וַיֵּשְׁבוּ שְׂרֵי מוֹאֵב,
בְּלַחֲוִדֵיהוּ. יָאוּת עַבְדֵי מִדְּיָן, דְּאַתְפָּרְשׁוּ מִכָּל
וְכָל מִנֵּיהוּ. וְאַלְמָלָא לָא הָוּוּ מְחָאן בְּסוּפָא
דְּהוּוּ בְּעִיטָא דְּכַלְעָם, לְשִׁלְחָא נְשִׁיהוּן
לְיִשְׂרָאֵל בְּשִׁטְיָם לְמַטְעֵי לוּן. וְקָרָא אוֹכַח
חוּבָא דְּלַהוּן, דְּכְתִיב, (במדבר כה) כִּי צוּרְרִים הֵם
לָכֶם בְּנִכְלִיהֶם אֲשֶׁר נָפְלוּ לָכֶם עַל דְּבַר פְּעוּר
וְעַל דְּבַר כְּזָבִי בֵּת נְשִׂיא מִדְּיָן אַחֻותֶם וְגו'.
בְּתַרִּין אֵלִין חָאבוּ. וְהָוָה חוּבָא דְּלַהוּן סָגִי.
מְחוּ בְּזַנְבָא לְבַתֵּר. וּבְגִין כְּהָן אֵלִין אַשְׁתָּארוּ
בְּהַדִּיָה, וְאַלִין אַזְלוּ בְּלַחֲוִדֵיהוּ.

דְּבַר אַחַר וַיֵּשְׁבוּ שְׂרֵי מוֹאֵב עִם בְּלַעַם, כְּמָה
יָאוּת הָוָה לוּן לְבַנֵי מִדְּיָן דְּאַזְלִי, אִי
רְעוּתָא דְּלַהוּן הָכִי. אֲבָל יִשְׁיבָה דִּיתִיבוּ אִינוּן
דְּמוֹאֵב, גְּרַמָּא לוּן טב, בְּגִין דְּאַשְׁתָּארוּ תַּמָּן.
וּמֵאן דְּאַזְלוּ אִינוּן דְּמִדְּיָן, גְּרַמִי לוּן בִּישׁ. מֵאִי

מִדְּיָן וְקַסְמִים בְּיָדָם. טַעַם אוֹתָם
זִקְנִים נָטַל מֵהֶם, וְלֹא יָכִילוּ לְשַׁלֵּט
כָּלֵל בְּכַשְׁפֵיהֶם. וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו
דְּבַרֵי בֶלְק, דְּבַרִים בְּגִלְוִי וְלֹא
בְּלַחֲשׂוֹ. פְּגִים אֵזֵן הִיָּה, וּפְגִים עֵינֵן,
וּפְגִים רַגְלֵן. מִשְׁלֵשָׁה מְקוֹמוֹת
הִיָּה פְּגוּם. מְתַקֵּן הִיָּה לְצַד הָאֲחֹר,
וְכַף צְרִיף אוֹתוֹ צַד אַחֵר - מְקוּם
שֶׁהַפְּגָם שְׂרוּי, כָּל מִין לְמִינוֹ.

וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לִינוּ פַּה הַלִּילָה
וְהַשִּׁבְתִּי הֵם כְּתוּב, וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו.
וְהוּא כְּתוּב, וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם. לִינוּ
פַּה הַלִּילָה, מִשׁוּם שֶׁהַלִּילָה הוּא
שַׁעַת הַצַּד הָאֲחֵר לְכַשְׁפִים,
בְּשַׁעַת שְׁנִמְצָאִים וְשׁוֹלְטִים
צְדָדִים רְעִים וּמִתְפַּשְׁטִים בְּעוֹלָם.
כְּפֶאֶשֶׁר יְדַבֵּר ה' אֵלַי, שְׂבַח הִיָּה
מְשַׁבַּח אֶת עַצְמוֹ בְּשֵׁם ה'.

וַיֵּשְׁבוּ שְׂרֵי מוֹאֵב. וְשְׂרֵי מִדְּיָן
נִפְרְדוּ מֵהֶם וְלֹא רָצוּ לְשַׁבַּח שָׁם.
וְזִקְנֵי מוֹאֵב נִשְׂאָרוּ, שְׁכַתוֹב
וַיֵּשְׁבוּ שְׂרֵי מוֹאֵב, לְבָדָם. נֶאֱמַר
עָשׂוּ מִדְּיָן שְׁנִפְרְדוּ מִכָּל וְכָל מֵהֶם.
וְאַלְמָלָא לֹא הָיוּ מִפִּים בְּסוּף
שְׁהָיוּ בְּעַצַּת בְּלַעַם, לְשַׁלַּח
נְשׁוֹתֵיהֶם לְיִשְׂרָאֵל בְּשִׁטְיָם
לְיִשְׂרָאֵל לְהַטְעוֹתָם. וְהַפְּתוּב
מוֹכִיחַ אֶת חֲטָאָם, שְׁכַתוֹב (במדבר
כה) כִּי צוּרְרִים הֵם לָכֶם בְּנִכְלִיהֶם
אֲשֶׁר נָפְלוּ לָכֶם עַל דְּבַר פְּעוּר וְעַל
דְּבַר כְּזָבִי בֵּת נְשִׂיא מִדְּיָן אַחֻתֶם
וְגו'. בְּשֵׁנֵי אֵלֵה חֲטָאוּ, וְהִיָּה
חֲטָאָם גְּדוֹל. הִכּוּ אַחֵר כְּף בְּזַנְבֵן.
וְלָכֵן אֵלֵה נִשְׂאָרוּ אִתּוֹ, וְאַלּוּ הִלְכוּ
לְבָדָם.

דְּבַר אַחַר וַיֵּשְׁבוּ שְׂרֵי מוֹאֵב עִם
בְּלַעַם - כְּמָה נֶאֱמַר הִיָּה לְהֵם לְבַנֵי
מִדְּיָן שֶׁהִלְכוּ, אִם רָצוּנָם כְּהָן. אֲבָל
יִשְׁיבָה שֶׁיֵּשְׁבוּ הֵם בְּמוֹאֵב גְּרַמָּה
לְהֵם טוֹב מִשׁוּם שֶׁנִּשְׂאָרוּ שָׁם.
וּמָה שֶׁהִלְכוּ אוֹתָם שֶׁל מִדְּיָן,
גְּרַמּוּ לְהֵם רַע. מָה הַטַּעַם? אֵלּוּ
חֲשִׁשׁוּ לְכַבוֹד דְּבַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וַיֵּשְׁבוּ. וְאַלּוּ לֹא חֲשִׁשׁוּ לְזַה

טעמא. אַלין חֲשֵׁשׁוּ לִיקָרָא דְמַלְּהָ דְקוּדְשָׁא
בְּרִיף הוּא, וְיִתִּיבוּ. וְאַלִין לָא חֲשֵׁשׁוּ לָהּ כְּלוּם.
וְאַזְלוּ לְאַרְחִייהוּ.

בְּשַׁעֲתָא דְאָמַר הֵהוּא רָשַׁע, וְהַשִּׁיבוֹתִי אֶתְכֶם
דְּבַר כְּפֹאֶר יְדִבֵּר יִי. מִיַּד אֲזִדְעִזְעוּ
אִינוּן דְּמוֹאֵב לְמַלְּהָ דָא, וְיִתִּיבוּ תַמְן. וְאַיְנוּן
דְּמַדִּין לָא חֲשֵׁשׁוּ לְדָא כְּלוּם, וְאַזְלוּ לוּן,
וְאַתְעַנְשׂוּ לְבַתֵּר. וְעַל דָּא וַיִּשְׁבוּ שְׂרֵי מוֹאֵב
עִם בְּלַעַם. בְּהֵהוּא לִילֵיא, הֵהוּא רָשַׁע לְחִישׁ
לְחִישִׁין, וְעֵבִיד בְּלִטִין, וְאַמְשִׁיף עֲלֵיהּ רוּחָא
מְלַעִילָא, מִיַּד וַיִּבֵּא אֱלֹהִים אֶל בְּלַעַם, אֱלֹהִים
סְתֵם, דְּרֵגָא דִּילֵיהּ מִסְטָרָא אַחְרָא דְשִׁמְאָלָא.

וַיֹּאמֶר מִי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה עִמָּךְ. (במדבר כב) דְּרֵגָא
דִּילֵיהּ, מִסְטָרָא אַחְרָא דְשִׁמְאָלָא הוּא,
דְּקָא אַצְטְרִיף לְמִשְׁאָל. וְאַף עַל גַּב דְּחִבְרִיא
אַתְעֵרוּ כְּדָא, בְּגוֹנָא אַחְרָא, וְאַיְנוּן אַמְרֵי
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא (עבד ביה) נְסִיוָנָא עֵבֵד לִיה
בְּמַלוּי. תְּלָתָא הוּוּ, חַד חֲזַקְיָה. וְחַד יְחֻזְקָאֵל.
וְחַד בְּלַעַם. תְּרִין לָא קִיִּימוּ כְּדָקָא יְאוּת, וְחַד
קְאִים. וּמְנוּ. יְחֻזְקָאֵל. דְּכַתִּיב, (יחזקאל לו) הִתְחַיִּינָה
הַעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה, וְאִיהוּ תֵב וְאָמַר, וַיֹּאמֶר יִי
אֱלֹהִים אַתָּה יַדְעָתָּ. חֲזַקְיָהוּ אָמַר, (מלכים ב כ)
מֵאַרְץ רְחוֹקָה בָּאוּ אֵלַי מִבְּבֶל. בְּלַעַם אָמַר
בְּלָק בֶּן צְפוּר מִלֶּךְ מוֹאֵב שָׁלַח אֵלַי, חָשִׁיב
אַנָּא בְּעֵינַי מַלְכִין וְשְׁלִיטִין. וְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא
שְׂאִיל לִיה לְמַטְעֵי לִיה, דְּכַתִּיב, (איוב יב) מִשְׁגִּיא
לְגוּיִם וַיֵּאבְדִם וַאֲוֹקְמוּהָ.

חַד פּוֹתֵי שְׂאִיל לְרַבֵּי אֶלְעָזָר, אָמַר לִיה, חֵילָא
תְּקִיפָא חֲמִינָא בֵּיהּ בְּבִלְעָם, יִתִּיר מִמְּשָׁה.
דְּאִילוּ בְּמִשָּׁה פְתִיב וַיִּקְרָא אֶל מִשָּׁה. וּבְבִלְעָם
(דף ר' ע"ב) פְתִיב, וַיִּקְרָא אֱלֹהִים אֶל בְּלַעַם, וּכְתִיב
וַיִּבֵּא אֱלֹהִים אֶל בְּלַעַם.

כְּלוּם, וְהִלְכוּ לְדִרְכָם.
בְּשַׁעֲהָ שְׂאֵמַר אוֹתוּ רָשַׁע
וְהַשִּׁבוֹתִי אֶתְכֶם דְּבַר כְּפֹאֶר יְדִבֵּר
ה', מִיַּד הַזְדַּעְזְעוּ אוֹתָם שֶׁל מוֹאֵב
לְדַבֵּר הַזֶּה וַיִּשְׁבוּ שָׁם. וְאוֹתָם שֶׁל
מַדִּין לֹא חֲשֵׁשׁוּ לְזֶה כְּלוּם וְהִלְכוּ
לָהֶם, וְנִעְנְשׂוּ אַחַר כָּף. וְעַל זֶה,
וַיִּשְׁבוּ שְׂרֵי מוֹאֵב עִם בְּלַעַם.
בְּאוֹתוֹ הַלֵּילָה אוֹתוֹ רָשַׁע לְחַשׁ
לְחִישִׁים וְעָשָׂה בְּקַסְמִים, וְהִמְשִׁיף
עֲלֵיהֶם רוּחַ מְלַמְעֵלָה. מִיַּד - וַיִּבֵּא
אֱלֹהִים אֶל בְּלַעַם, אֱלֹהִים סְתֵם,
דְּרֵגָתוֹ מִצַּד אַחַר שֶׁל הַשִּׁמְאָל.
וַיֹּאמֶר מִי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה עִמָּךְ.
דְּרֵגָתוֹ מִצַּד הַשִּׁמְאָל הִיתָה,
שְׁהַצְטֵרֵף לְשִׂאל. וְאַף עַל גַּב
שְׁהַחֲבִירִים הִתְעוֹרְרוּ בְּזֶה בְּגוֹן
אַחַר, וְהֵם אָמְרוּ שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּף
הוּא (עשה ב) נְסָה אוֹתוֹ בְּדַכְרִיו.
שְׁלֵשָׁה הָיוּ; אַחַד חֲזַקְיָה, וְאַחַד
יְחֻזְקָאֵל, וְאַחַד בְּלַעַם. שְׁנַיִם לֹא
עִמְדוּ כְּרֵאוּי, וְאַחַד עִמְד, וּמִיָּהוּ?
יְחֻזְקָאֵל, שְׁכַתוּב (יחזקאל לו)
הִתְחַיִּינָה הַעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה. וְהוּא
שָׁב וְאָמַר, וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים אַתָּה
יַדְעָתָּ. חֲזַקְיָה אָמַר, (מלכים ב כ)
מֵאַרְץ רְחוֹקָה בָּאוּ [אַלִי] מִבְּבֶל.
בְּלַעַם אָמַר, בְּלָק בֶּן צְפוּר מִלֶּךְ
מוֹאֵב שָׁלַח אֵלַי. חָשִׁיב אֲנִי בְּעֵינַי
מַלְכִים וְשְׁלִיטִים. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּף
הוּא שְׂאֵל אוֹתוֹ לְהַטְעוֹתוֹ,
שְׁכַתוּב (איוב יב) מִשְׁגִּיא לְגוּיִם
וַיֵּאבְדִם, וּפְרִשׁוּהָ.

בּוֹתֵי אַחַד שְׂאֵל אֶת רַבֵּי אֶלְעָזָר,
אָמַר לוֹ, כַּח חֲזַק רְאִיתִי בְּבִלְעָם
יוֹתֵר מִמְּשָׁה. שְׂאֵלוּ בְּמִשָּׁה כְּתוּב
וַיִּקְרָא אֶל מִשָּׁה, וּבְבִלְעָם כְּתוּב
וַיִּקְרָא אֱלֹהִים אֶל בְּלַעַם, וּכְתוּב
וַיִּבֵּא אֱלֹהִים אֶל בְּלַעַם.
אָמַר לוֹ, לְמַלְּךְ שְׁיוֹשֵׁב בְּהִיכְלוֹ
עַל כִּסֵּא, וּמִצַּרְעֵ אַחַד קְרָא לְפַתַּח.
אָמַר: מִי הוּא שְׁמִכָּה לְשַׁעַר.

אָמַר לִיה, לְמַלְכָא דִּיתִיב בְּהִיכְלִיהּ עַל פְּרִסְיָא, חַד סְגִיר קְרָא לְתַרְעָא.

אָמרו: מִצַּרְע פְּלוּנִי. אָמַר: אֵל יִכַּנְס לְכֶאֱן וְלֹא יִטְנֶף אֶת הַהִיכָל, יִדְעִתִּי שְׂאֵם עִם שְׁלִיחַ אִמְרוּ לוֹ, לֹא יִחַשְׁשׁ וְיִלְחַד בְּנֵי וַיִּטְמֵא וַיִּקְרַב אֵלָיו. אָבֵל אֲנִי אֵלֶיךָ וְאַתְּרָה בּוֹ שְׁיִרְחִיק דְּרַכּוֹ מִמוּשָׁב בְּנֵי וְלֹא יִטְמֵא אוֹתוֹ. הַקָּדִים הַמְּלֶךְ וְהַלֶּךְ אֵלָיו וְהַתְּרָה, וְאָמַר לוֹ: מִצַּרְע מִצַּרְע, מִנֶּע רְגֶלְךָ מִהַדְרֶךְ שְׁבִנִי נִמְצָא שֵׁם, וְאִם לֹא - אֲנִי נִשְׁבַּע שְׁיַעֲשׂוּ בְּנֵי שְׁפָחוֹתַי מִגּוֹפֶךָ חֲתִיכוֹת.

בְּשֵׁאֲהוּב הַמְּלֶךְ קוֹרֵא לִפְתַּח, אָמַר הַמְּלֶךְ: מִי הוּא? אָמְרוּ: פְּלוּנִי אוֹהֲבֶךָ. אָמַר הַמְּלֶךְ: אֲהוּבֵי חֲבִיב נִפְשֵׁי, לֹא יִקְרָא לוֹ קוֹל אַחֵר, אֲלֵא אֲנִי. צוּחַ הַמְּלֶךְ וְאָמַר: פְּלוּנִי פְּלוּנִי הַכֶּנֶס, חֲבִיב נִפְשֵׁי, אֲהוּבֵי, הַתְּקִינּוּ הַיִּכְלֹת לְדַבֵּר אוֹתוֹ.

כֶּךָ בַלְעָם אוֹתוֹ מִצַּרְע, רְחוּק מִבְּנֵי אָדָם, קָרָא לִפְתַּח הַמְּלֶךְ. שָׁמַע הַמְּלֶךְ וְאָמַר: מִצַּרְע טִמֵּא לֹא יִכַּנְס וְלֹא יִטְנֶף אֶת הַיִּכְלֵי. אֲנִי צָרִיף לְלַכַּת לְהַתְרוֹת בּוֹ שְׁלֵא יִקְרַב לְשַׁעַר בְּנֵי וְלֹא יִטְמֵא אוֹתוֹ. וְעַל זֶה, וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֵל בַּלְעָם. אָמַר לוֹ: מִצַּרְע מִצַּרְע, לֹא תִלְחַד עִמָּהֶם, לֹא תֵאָר אֶת הָעַם כִּי בְרוּף הוּא. אֵל תִּקְרַב לְבְנֵי הֵן לְטוֹב הֵן לְרָע, טִמֵּא אֶתָּה בְּכֹל. אָבֵל בְּמִשְׁה פְּתוּב וַיִּקְרָא אֵל מִשָּׁה, קוֹל הַמְּלֶךְ, וְלֹא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ אַחֵר. מֵאֵחָל מוֹעֵד, מֵהִיכָל הַמְּלֶךְ, מֵהִיכָל הַמִּתְקַן, מֵהִיכָל הַנִּכְבָּד שְׁעָלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים תֵּאָבִים אֵלָיו וְלֹא יִכְלִים לְהַתְקַרֵּב אֵלָיו.

וַיֹּאמֶר בַּלְעָם אֵל הָאֱלֹהִים בְּלֶק בֶּן צֶפֶר. וְהוּא אָמַר מְלֶךְ מוֹאָב, מְלֶךְ חֲשׁוּב, שְׁלַח אֵלֵי. מְלֶךְ מוֹאָב. רֵאוּ גְאוּהָ שֶׁל אוֹתוֹ הַרְשָׁע, (שֶׁאִפְלוּ לְבַלֵּק לֹא חֲשׁוּב בְּלוּם) שְׁפָתוֹב

אָמַר לְמוֹאָב, מְכַלֵּל גְּבָרָא

אָמַר, מָאֵן הוּא דְבָטַשׁ לְתַרְעָא. אָמְרוּ, סָגִיר פְּלָן. אָמַר לָא יִיעוּל הָכָא, וְלֹא יִטְנֶף הַיִּכְלָא, יִדְעֵנָא דְאִי בְּשְׁלִיחָא אִימָא לִיה, לָא חִיִּישׁ. וַיִּזְיֵל בְּרִי וַיִּסְתַּאֵב וַיִּקְרַב בְּהַדְיָה. אָבֵל אָנָּא אִיזִיל, וְאִגְזִים בִּיה, דִּירְחַק אֶרְחִיה מִמוֹתְבָא דְבְרִי, וְלֹא יִסְאֵב לִיה. אֶקְדִים מְלַפָּא, וְאַתָּא לְגַבִּיה, וְאִגְזִים. וְאָמַר לִיה, סָגִיר סָגִיר, מְנַע רְגֶלְךָ מֵאַרְחָא דְבְרִי שְׁאֲרֵי תַמְזָן, וְאִי לָאו, אוֹמִינָא, דְחֲתִיכִין יַעֲבֹדוּן גּוֹפֶךָ בְּנֵי שְׁפָחוֹתַי. רְחִימָא דְמְלַפָּא קָרִי לְדַשָּׁא. אָמַר מְלַפָּא, מָאֵן הוּא. אָמְרוּ, רְחִימָךְ פְּלֻנְיָא. אָמַר, רְחִימָא חֲבִיבָא דְנִפְשָׁאִי, לָא יִקְרִי לִיה קָלָא אַחֲרָא, אֲלֵא אָנָּא. צוּחַ מְלַפָּא וְאָמַר, פְּלֻנְיָא פְּלֻנְיָא עוּל, חֲבִיבָא דְנִפְשָׁאִי, רְחִימָא דִילִי, אַתְקִינּוּ הַיִּכְלִין לְמְלַלָּא עַמִּיה.

בֶּךָ בַלְעָם אִיהוּ סָגִיר, רְחִימָא מִבְּנֵי נְשָׂא, קָרָא לְתַרְעָא דְמְלַפָּא, שָׁמַע מְלַפָּא, אָמַר סָגִיר מְסַאָבָא לָא יִיעוּל, וְלֹא יִטְנֶף הַיִּכְלָא דִילִי. אָנָּא אֲצַטְרִיף לְמִזְל לְאַגְזָמָא לִיה, דְלֹא יִקְרַב לְגַבִּי תַרְעָא דְבְרִי, וְלֹא יִסְאֵב לִיה, וְעַל דָּא וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֵל בַּלְעָם וְגו'. אָמַר לִיה, סָגִיר סָגִיר לֹא תִלְחַד עִמָּהֶם, לֹא תֵאָר אֶת הָעַם כִּי בְרוּף הוּא. לָא תִקְרַב לְגַבִּי דְבְרִי, הֵן לְטוֹב הֵן לְבִישׁ, מְסַאָב אֲנָתָּ בְּכֹלָא. אָבֵל בְּמִשְׁה כְּתִיב, וַיִּקְרָא אֵל מִשָּׁה, קָלָא דְמְלַפָּא, וְלֹא עַל יְדֵי שְׁלִיחָא אַחֲרָא. מֵאֵחָל מוֹעֵד מֵהִיכְלָא קְדִישָׁא, מֵהִיכְלָא מְתַקְנָא, מֵהִיכְלָא יִקְרָא דְעֵלְאִין וְתַתְאִין תֵּאִיבִין לְגַבִּיה, וְלֹא יִכְלִין לְמִקְרַב לְגַבִּיה.

וַיֹּאמֶר בַּלְעָם אֵל הָאֱלֹהִים בְּלֶק בֶּן צֶפֶר. וְהוּא אָמַר מְלֶךְ מוֹאָב, מְלַפָּא חֲשִׁיבָא שְׁלַח אֵלֵי. מְלֶךְ מוֹאָב. חָמוּ גְאוּתָא דְהוּא רְשָׁע, (דְאִפְלוּ לִיה לְבַלֵּק לֹא חֲשִׁיב בְּלוּם) דְכְּתִיב מְלֶךְ מוֹאָב, וְלֹא

דלא אתחזי למלפא, והא אתעביד מלפא
 למואב. קדמא מה פתיב ביה. (במדבר כא) והוא
 נלחם במלך מואב הראשון, מלפא בר מלפא.
 חשיבא בר חשיבא. אבל דא מלך למואב
 פתיב. קרא אסהיד מלך למואב. והא אתערנא,
 דאתפון הוא לגאותא לפא רב. פל מלכין
 דעלמא, שלחין לגבאי שלוחיהון. (ס"א ויאמר בלעם
 אל האלהים בלק בן צפור מלך מואב שלח אלי. חמו נאונתא דהוא רשע,
 דאמר מלך מואב, ולא אמר מלך למואב, במלפא דמואב קדמא מה פתיב
 ביה. (במדבר כא) והוא נלחם במלך מואב הראשון, מלפא בר מלפא. חשיבא
 בר חשיבא. אבל דא מלך למואב פתיב. וקרא אסהיד עליה מלך למואב
 בעת שהיא נברא דלא אתחזי למלפא והא אתעביד מלפא. והא אתערנא,
 דמתכוון לגאותא דלפא רב. דכל מלכין דעלמא, שלח לגבאי שלוחיהו.)
 (וחשיבנא לנבי.)

מלך מואב ולא אמר למואב,
 מפלל אדם שלא ראוי למלך,
 והרי נעשה מלך למואב. ראשון
 מה פתוב בו? (במדבר כא) והוא
 נלחם במלך מואב הראשון. מלך
 בן מלך. חשוב בן חשוב. אבל
 זה פתוב מלך למואב, הפסוק
 מעיד מלך למואב. והרי
 התעוררנו שהתפון הוא לגאות
 לב גדולה: פל מלכי העולם
 שולחים אלי שליחיהם. (ויאמר
 בלעם אל האלהים בלק בן צפור מלך מואב שלח
 אלי. ראו נאותו של אותו רשע, שאמר מלך
 מואב ולא אמר מלך למואב. במלך מואב
 הראשון מה פתוב בו? (במדבר כא) והוא נלחם
 במלך מואב הראשון. מלך בן מלך. חשוב בן
 חשוב. אבל זה מלך למואב פתיב. והפסוק מעיד
 עליו, מלך למואב בעת שהיא נברא שלא ראוי
 למלך והנה נעשה מלך. והרי התעוררנו שמתפון
 לגאות לב גדולה, שקל מלכי העולם שולחים
 אלי שליחים) (וחשוב אני אליהם).

רבי פנחס הוה אזיל למחמי ברתיא, אנתו
 דרבי שמעון, דהות במרעא. והו אזלי
 עמיה חבריא, והוא הוה רכיב בחמריה. עד
 דהוה אזיל בארעא, פגע בתרין ערבאי, אמר
 לון, בחקל דא אתער קלא מיומין דעלמא.
 אמרו ליה, מיומין דעלמא לית אנן ידעין.
 מיומין דילן, אנן ידעין. דהא יומא חד, הו
 אינון לסטין מקפחי ארחין דגוברין בההוא
 חקלא, ופגעו באינון יודאי, ואתו לקפחא לון.
 ואשתמע מרחיק בהאי חקל, קל דחמרא דא,
 דנהק תרי זמני, ואתא שלהובא דאשא בההוא
 קלא (נ"א בההוא חקלא) ואוקיד לון. ואשתזיבו אינון
 יודאי. אמר ליה. ערבאי, ערבאי, במלה דא
 דקא אמרתון לי, תשתזבון יומא דא מלסטין
 אחרינין, דקא מחפן לכו בארעא.

רבי פנחס הני הולך לראות את
 בתו, אשתו של רבי שמעון,
 שהיתה חולה, והיו הולכים אתו
 החברים, והוא רכב על חמורו.
 עד שהיה הולך בדרך, פגע בשני
 ערבים. אמר להם, בשדה זה
 התעורר קול מימי העולם. אמרו
 לו, מימי העולם אין אנו יודעים,
 מימינו אנו יודעים. שהרי יום
 אחד היו אותם לסטים מקפחים
 דרכים של אנשים באותו שדה,
 ופגעו באותם יהודים ורצו
 לקפחם, ונשמע מרחוק בשדה
 הזה קול החמור הזה שנער
 פעמים, וכאה שלהבת אש
 באותו קול (באותו שדה) ושרף
 אותם, ונצלו אותם יהודים. אמר
 להם, ערבים, בדבר זה שאמרתם
 לי, תנצלו יום זה מלסטים אחרים
 שמחכים לכם בדרך.

בכה רבי פנחס, אמר, מאריה דעלמא רחשא
 דניסא דא עבדת בגיני, ואשתזבון אינון
 יודאי, ולא ידענא. פתח ואמר, (תהלים קלו) לעושה
 נפלאות גדולות לבדו פי לעולם חסדו. כמה
 ונצלו אותם יהודים ולא ידעתי. פתח ואמר, (תהלים קלו) לעשה נפלאות גדולות לבדו פי לעולם

בכה רבי פנחס ואמר, רבון
 העולם התרחשות גם זה עשית בגללי,
 לעשה נפלאות גדולות לבדו פי לעולם

חסדו. כִּמָּה טובות עֲשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם בְּנֵי הָאָדָם, וְכִמָּה נֹסִים מְרַחֵשׁ לָהֶם בְּכָל יוֹם, וְלֹא יוֹדֵעַ, רַק הוּא בְּלִבְדּוֹ. אָדָם קָם בַּבֶּקֶר וְנָחַשׁ בֶּאֱלֹהֵי הַקָּדוֹשׁ, וְהָאָדָם שָׁם רָגְלוֹ עַל רֵאשׁוֹ וְהוֹרְגוֹ, וְלֹא יָדַע בְּזֶה הָאִישׁ, פָּרַט לַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ הוּא בְּלִבְדּוֹ - הָיָה לַעֲשֹׂה נִפְלְאוֹת גְּדוּלוֹת לְבַדּוֹ. אָדָם הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ וְלֹסְטִים מַחֲפִים לְהַרְגוֹ, בֶּאֱחָר וְנִתֵּן כֶּפֶר תַּחֲתָיו וְהוּא נֶצֶל, לֹא יָדַע הַטּוֹב שֶׁעָשָׂה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהִנֵּס שֶׁהִרְחִישׁ לוֹ, רַק הוּא בְּלִבְדּוֹ - הָיָה לַעֲשֹׂה נִפְלְאוֹת גְּדוּלוֹת לְבַדּוֹ. לְבַדּוֹ עָשָׂה וְיוֹדֵעַ, וְאַחַר לֹא יוֹדֵעַ.

אָמַר לַחֲבָרִים, חֲבָרִים, מַה שִּׁשְׂאֵלְתִי לְעַרְבִים הָאֵלֶּה שְׁנִמְצָאִים תְּמִיד בַּשְּׂדוֹת אִם קוֹל הַחֲבָרִים שֶׁהֵם מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה שְׁמָעוּ, שֶׁהָרִי רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנֵי וְשָׂאֵר הַחֲבָרִים הִלְכוּ לְפָנֵינוּ וְלֹא יָדְעוּ מֵאִתָּנוּ, וְשִׂאֵלְתִי לְעַרְבִים הִלְלוּ עֲלֵיהֶם, שִׂדְעַתִּי שִׁקְלוּ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן יִרְגִּיז שְׂדוֹת וְהָרִים, וְהֵם גָּלוּ לִי מַה שִּׁלֵּא יָדְעַתִּי.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אוֹתָם עַרְבִים חִזְרוּ אֵלָיו. אָמְרוּ לוֹ, זָקֵן זָקֵן, אִתָּה שִׂאֵלְתָנוּ מִימֵי הָעוֹלָם, וְלֹא שִׂאֵלְתָ עַל יוֹם זֶה, שֶׁרְאִינוּ תְּמִיּהָה עַל תְּמִיּהָה. רְאִינוּ חֲמִשָּׁה בְּנֵי אָדָם יוֹשְׁבִים, וְזָקֵן אֶחָד יָחַד אִתָּם, וְרְאִינוּ עוֹפוֹת מִתְּכַנְסִים וּפּוֹרְשִׁים כְּנָפִים עַל רֵאשֵׁיהֶם, אֵלֶּי הוֹלְכִים וְאֵלֶּי שָׁבִים, וְהֵצֵל לֹא עָבַר מֵעַל רֵאשֵׁיהֶם, וְאוֹתוֹ זָקֵן הָרִים קוֹלוֹ עֲלֵיהֶם, וְהֵם שׁוֹמְעִים.

אָמַר, עַל זֶה שִׂאֵלְתִי עַרְבִים עַרְבִים, תִּלְכוּ, וְדַרְךְ זוֹ תִּהְיֶה תְּקִינָה לְפָנֵיכֶם בְּכָל מַה שֶׁתִּרְצוּ. שְׁנֵי דְבָרִים אֲמַרְתֶּם לִי שֶׁשִּׂמַּחְתִּי בָהֶם. הִלְכוּ. אָמְרוּ לוֹ הַחֲבָרִים,

טִיבוֹ עֶבֶד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם בְּנֵי נָשָׂא, וְכִמָּה נֹסִין אֲרַחֵשׁ לוֹן בְּכָל יוֹמָא, וְלֹא יָדַע אֲלֵא אִיהוּ בְּלַחֲדוּי. בַּר נָשׁ קָם בְּצַפְרָא, וְחִוָּיָא אֲתִי לְקַטְלָא לִיה, וּבַר נָשׁ שְׁוִי רַגְלִיהָ עַל רִישִׁיהָ, וְקָטִיל לִיה, וְלֹא יָדַע בִּיה בַּר קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחֲדוּי, הָיָה לַעֲשֹׂה נִפְלְאוֹת גְּדוּלוֹת לְבַדּוֹ. בַּר נָשׁ אָזִיל בְּאַרְחָא, וְלֹסְטִין מַחֲפָאן לִיה לְמַקְטְלִיה, אֲתָא אַחְרָא וְאֲתִיבָה בּוּפְרָא תַּחוּתֶיהָ, וְהוּא אֶשְׁתַּזִּיב. לֹא יָדַע טִיבוֹ דְעֶבֶד לִיה קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְנִסָּא דְאַרְחֵישׁ לִיה, בַּר אִיהוּ בְּלַחֲדוּי, הָיָה לַעֲשֹׂה נִפְלְאוֹת גְּדוּלוֹת לְבַדּוֹ. לְבַדּוֹ עֶבֶד וְיָדַע וְאַחְרָא לֹא יָדַע.

אָמַר לַחֲבָרִיָּא, חֲבָרִיָּא (דף ר"א ע"א) מַה דְּשִׂאֵלְנָא לְהַנִּי עַרְבָאִי, דְּמִשְׁתַּפְּחִי תְדִיר בְּחַקְלִי, אִי קָלָא דְּחֲבָרִיָּא, דְּאִינוּן מִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרִיָּתָא שְׁמָעוּ. דְּהָא רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיה, וְשָׂאֵר חֲבָרִיָּא, אֶזְלִין לְקַמָּן, וְלֹא יָדְעִין מִנָּן, וְשִׂאֵלְנָא לְהַנִּי עַרְבָאִי עֲלֵייהוּ. דְּיָדְעָנָא דְּקָלִיהָ דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן יִרְגִּיז חַקְלִין וְטוּרִין, וְאִינוּן גָּלוּ לִי מַה דְּלֹא יָדְעָנָא. עַד דְּהוּוּ אֶזְלִין, אִינוּן עַרְבָאִי אֶהְדְּרוּ לְגַבִּיהָ. אָמְרוּ לִיה, סָבָא סָבָא אֲנָתְ שִׂאֵלְתָא לָן מִן יוּמִין דְּעַלְמָא, וְלֹא שִׂאֵלְתָא עַל יוּמָא דָּא, דְּחֲמִינָא תּוּוּהָא עַל תּוּוּהָא, חֲמִינָא חֲמִשָּׁא בְּנֵי נָשָׂא יַתְבִּין, וְחַד סָבָא בְּהַדִּיָּהוּ, וְחֲמִינָא עוֹפִי מִתְּכַנְפִּי וְקָא פְּרִשִׁין גְּדַפִּין עַל רִישֵׁיהוּ, אֶלִּין אֶזְלִין, וְאֶלִּין תְּבִין, וְטוּלָא לֹא אֲתַעְבֵּר מֵעַל רִישֵׁיהוּ. וְהוּוּ סָבָא אָרִים קָלִיהָ עֲלֵייהוּ, וְאִינוּן שְׁמַעִין.

אָמַר עַל דָּא שִׂאֵלְנָא. עַרְבָאִי עַרְבָאִי תַּהֲכוּן, וְאַרְחָא דָּא תִּהְיֶה מִתְּקַנָּא קַמִּיָּכוּ, בְּכָל מַה דְּתַבְעוּן. תְּרִין מַלִּין אֲמַרְתוּן לִי, דְּחֲדִינָא

בהו. אַזְלוּ. אָמְרוּ לוֹ חֲבֵרֵיִיא, הֵהוּא אֶתְר דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן שְׂאֲרֵי בֵיה, הֵיךְ אֲנִן יַדְעִין. אָמַר לוֹן שְׁבוּקוּ לְמֵאֲרֵי פְסִיעֵן דְּבַעֲרִי, דִּהוּא יַדְרִיף פְּסִיעוּי לְתַמָּן. לָא הוּי טַעִין חֲמַרְיָה, וְחֲמַרְיָה סְאֲטִי מֵאֲרַחָא תְרִין מַלִּין, וְאִזַּל לְתַמָּן.

שְׂאֲרֵי נְהִיק תְּלַת זְמַנִּין, נַחַת רַבִּי פְּנַחֶס, אָמַר לְחֲבֵרֵיִיא, נִתְתַּקֵּן לְקַבְּלָא סִבְר אַפִּי יוֹמִין, דִּהֲשַׁתָּא יִפְקוּן לְגַבְּן אַנְפִּי רַבְרַבִּי וְאַנְפִּי זוּטְרִי. שְׁמַע רַבִּי שְׁמַעוֹן נְהִיקוּ דְחֲמַרְא, אָמַר לְחֲבֵרֵיִיא, נִיקוּם דִּהָא קְלָא ^(דְּחֲדוּה) דְחֲמַרְא דְּסַבָּא חֲסִידָא אֲתַעַר לְגַבְּן. קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְקָמוּ חֲבֵרֵיִיא.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, ^(תְּהִלִּים צח) מְזִמּוֹר שִׁירוּ לִי שִׁיר חֲדָשׁ פִּי נִפְלְאוֹת עֲשֵׂה וְגו'.

מְזִמּוֹר זְקִיף טַעְמָא לְעִילָא. ^(שִׁירָה יִתְמָא קַרְיָן לְבָא) אֲמַאי. אֵלָא רָשִׁים טַעְמָא רַבָּא, דִּהָא אֲתִי הֵהוּא מְזִמּוֹר, מִתַּעְטְרָא בְּעַטְרָא עֲלָאָה לְעִילָא עַל רִישִׁיה וְאֲתִי זְקִיף. מָאן הָוָה אָמַר שִׁירָה דָּא.

אֵינּוּן פְּרוּת, בְּאֵינּוּן גּוֹעִין דִּהוּו גְּעָאן. ^(תְּהִלִּים צח) שִׁירוּ לִי שִׁיר חֲדָשׁ. לְמָאן הוּו אֲמַרִּין שִׁירוּ. לְכַמָּה רְתִיכִין, לְכַמָּה מְמַנָּן, לְכַמָּה דְרַגִּין, דִּהוּו אֲתַאן תַּמָּן וְנִפְקוּ לְקַבְּלָא לִיָּה לְאַרְוֵנָא ^(סְתָם), וְלַהוּן הוּו אֲמַרִּי.

שִׁירוּ לִי שִׁיר חֲדָשׁ, דְּכַר. מָאי טַעְמָא הָכָא שִׁיר, וּמַשֶּׁה אָמַר שִׁירָה, נוֹקְבָא. אֵלָא הָתָם בְּמַשֶּׁה אַרְוֵנָא חֲדָא ^(נ"א לְחֻדָּא), זֹאת, נִפְקַת מִן גְּלוּתָא, הִיא וְאוּכְלוּסָהָא, וְלֹא יִתִּיר. וּבְגִין כַּף ^(שְׁמוֹת טו) אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת, נוֹקְבָא. אֲבָל הָכָא אַרְוֵנָא, וּמָה דִּהוּו גְּנִיז בְּגִיָּה נִפִּיק. וּבְגִין הֵהוּא דִּהוּו גְּנִיז בְּגִיָּה, אֲתַמַּר שִׁיר חֲדָשׁ, דְּכַר.

כִּי נִפְלְאוֹת עֲשֵׂה, מַה דְּעַבַּד בְּפִלְשְׁתִּים, וּמָה דְּעַבַּד בְּטַעֲוֹתֵהוּן. הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוּ, לְמָאן. לְעַצְמוֹ. מָאן עַצְמוֹ.

אוֹתוֹ מְקוּם שְׂרַבִּי שְׁמַעוֹן שְׂרִי בּוֹ, אִיף אָנוּ יוֹדְעִים? אָמַר לְהֶם, תִּשְׁאִירוּ לְבַעַל פְּסִיעוֹת הַבְּהֵמוֹת שֶׁהוּא יַדְרִיף פְּסִיעוֹתָיו לְשָׁם. לֹא הִיָּה טוֹעֵן חֲמוּרוֹ, וְחֲמוּרוֹ סָטָה מִהַדְרָךְ שְׁנֵי מִלִּין, וְהִלֵּךְ לְשָׁם. הַתְּחִיל לְנַהֵר שְׁלֹשׁ פְּעָמִים, יָרַד רַבִּי פְּנַחֶס וְאָמַר לְחֲבֵרִים, נְקוּם לְקַבֵּל סִבְר פְּנֵי הַיָּמִים, שְׁעַכְשׁוּ יֵצְאוּ אֵלֵינוּ פְּנִים גְּדוּלוֹת וּפְנִים קְטַנוֹת. שְׁמַע רַבִּי שְׁמַעוֹן נְהִירַת הַחֲמוּר, אָמַר לְחֲבֵרִים, נְקוּם שְׁהִי קוֹל ^(שְׁמַחַת) הַחֲמוּר שֶׁל הַזְּקֵן הַחֲסִיד הַתְּעוֹרֵר אֵלֵינוּ. קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְקָמוּ הַחֲבֵרִים.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, ^(תְּהִלִּים צח) מְזִמּוֹר שִׁירוּ לִי שִׁיר חֲדָשׁ פִּי נִפְלְאוֹת עֲשֵׂה וְגו'. מְזִמּוֹר, זְקוּף טַעַם לְמַעְלָה, ^(שִׁיר יְתוּם קָרְאֵנוּ לְזוּה) לְמָה? אֵלָא רָשׁוּם טַעַם גְּדוּל, שְׁהִי בָּא אוֹתוֹ מְזִמּוֹר מִתַּעְטְר בְּעַטְרַת עֲלִיוְנָה לְמַעְלָה עַל רֹאשׁוֹ וּבָא זְקוּף. מִי אָמַר שִׁירָה זוֹ? אוֹתָן פְּרוּת בְּאוֹתָן גְּעִיּוֹת שְׁהִיו גּוֹעוֹת. שִׁירוּ לִי שִׁיר חֲדָשׁ, לְמִי הִיו אוֹמְרוֹת שִׁירוּ? לְכַמָּה מְרַפְּבוֹת, לְכַמָּה מְמַנִּים, לְכַמָּה דְרַגּוֹת, שְׁהִיו בְּאֵים שֶׁם וַיֵּצְאוּ לְקַבֵּל אֶת הָאֲרוֹן ^(סְתָם), וְלָהֶם הִיו אוֹמְרוֹת.

שִׁירוּ לִי שִׁיר חֲדָשׁ - זְכַר. מָה הַטַּעַם כָּאן שִׁיר, וּמַשֶּׁה אָמַר שִׁירָה, נְקִבָּה? אֵלָא שֵׁם בְּמַשֶּׁה אַרְוֵן אֲחָד ^(לְחוּד). זֹאת, יֵצְאָה מִהַגְּלוּת הִיא וְאוּכְלוּסִיָּה, וְלֹא יוֹתֵר, וּמַשׁוּם זֶה אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת, נְקִבָּה. אֲבָל כָּאן אַרְוֵן וּמָה שְׁהִיָּה בְּתוֹכוֹ יֵצְא, וּמַשׁוּם אוֹתוֹ שְׁהִיָּה גְּנִיז בְּתוֹכוֹ נְאָמַר שִׁיר חֲדָשׁ, זְכַר.

כִּי נִפְלְאוֹת עֲשֵׂה - מַה שְׁעַשֶּׂה לְפִלְשְׁתִּים וּמָה שְׁעַשֶּׂה לְעַבּוּדָה

ההוא מזמור עצמו, ורוחא עלאה קדישא גניז ביה. ימינו, ההוא דגריית סבא. ודא ימינו, אתקיף בההוא מזמור, ולא שביק ליה בידא דאתרא.

הכא אית לגלאה מלה חדא, כל זמנא דההוא ימינא, הוה לארחשא ניסא, הוה אתקיף בהאי מזמור, ושוי ליה לקמיה, לאתקפא ביה, כאפא דאתקיף ימיניה בחדוי דבריה לקמיה, ואמר מאן הוא דיקרב לגבי ברי. פיון דסרח לגבי אבוי, שוי אבוי ידוי על פתפוי לאחורא, ושדייה בידא דשנאוי.

בבבול, בקדמיתא כתיב, (שמות ט"ו) ימינך יי נאדרי בפח. בפח מאן. ההוא דאשתמודעא. בערבאי קורין לחדוי דבר נש פח. ההוא ימינא נאדרי ואתקיף בכח. מאן הוא דיקרב לגבי ברי. לבתר מה כתיב, (איכה ב) השיב אחור ימינו מפני אויב, שוי ימיניה על פתפיה, ודחי ליה בידא דשנאוי. בקדמיתא ימיניה לקמיה בחדוי, לאתקפא ביה. ולבתר לאחורא על פתפוי, לדחייא ליה. והכא הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו, תרין דרועין לאתקפא ביה.

אי אינון פרות דלא אתרגילו בנסין, אלא ההיא שענתא בגועא דלהון אמרו שירתא דא. נהיקו דחמרא דסבא חסידא דרגיל בנסין, על אחת פמה וכמה דאמר שירה. חברייא, אי תימרון דחמרא לא הוה ארחיה בכך מיומא דאברי עלמא, פוקו וחמו אתון דבלעם חייבא, דנצחת לרבונה בכלא. חמריה דרפי (דף ר"א ע"ב) פנחס בן יאיר על אחת פמה וכמה. ותו אתון דבלעם פד מלילת, מלאכא עלאה הוה עלה מלעילא.

השתא אית לגלאה, חברייא שמעו. פי האתון

זרה שלהם. הושיעה לו ימינו, למי? לעצמו. מי זה עצמו? אותו מזמור עצמו, ורוח עליונה קדושה גנוזה בו. ימינו - אותו שירש הזקן, וזו ימינו, שהחזיק באותו מזמור ולא השאירו ביד אחר.

כאן יש לגלות דבר אחד: כל פעם שאותו ימין היה להרחיש נס, היה מחזיק במזמור זה ושם אותו לפניו להחזיק בו, כאבא שמחזק ימינו בחזה בנו לפניו ואומר: מי הוא שיקרב לבני? פיון שסרח לגבי אבוי, שם אבוי ידיו על פתפיו לאחור, וזרקו בידי שונאיו.

בבבול בהתחלה כתוב, (שמות טו) ימינך ה' נאדרי בפח. בכח מי? אותו הנודע. בערבית קוראים לחזה פח. אותו ימין נאדרי ונתחזק בכח. מי הוא שיקרב לבני. אחר כך מה כתוב? (איכה ב) השיב אחור ימינו מפני אויב. שם ימינו על פתפו ודחה אותו לידי שונאיו. בהתחלה ימינו לפניו בחזהו להתחזק בו, ואחר כך לאחוריו על פתפיו לדחות אותו. וכאן - הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו, שתי זרועות להתחזק בו. שאם אותן פרות שלא התרגלו בנסים, אלא אותה שעה בגעיה שלהן אמרו שירה זו, נעירת חמור הזקן החסיד שרגיל בנסים על אחת פמה וכמה שאמר שירה. חברים, אם תאמרו שאין דרכו של החמור בכך מיום שנברא העולם, צאו וראו אתון בלעם הרשע שנוצחה את בעליה בכל. חמורו של רבי פנחס בן יאיר על אחת פמה וכמה. ועוד, אתון בלעם כשדברה, מלאך עליון היה עליה מלמעלה.

בעת יש לגלות. חברים שמעו. פי האתון שנברא בערב שבת בין

גודל השכר והזכות בהוראת אצבע

הגר"א במשלי (יב, יד), מבאר גודל הזכות שיש למזכי הרבים ומוכיח את חבירו, אם שמע, מקבל שכר על כל מה שיעשה לדורות, וגם אם לא שמע, אז מקבל כל חלקו הטוב, וזה שלא שמע לוקח ממנו את חלק הגיהנום שלו.

הידעת? ברגע אחת אתה יכול לזכות לעולמות נצח! "עין לא ראתה.."
 - עתה הכול בידך - אתה יכול לחלק ס' "ערכה של שעה", שמעודד ומעורר ללמוד זה"ק בכל יום. וכל הלומד שעה זה"ק בשבת עולה לו למאה מיליון שנה תורה, ואם תכפיל בכל שבתות השנה ויו"ט, לכל ימי חייו, תגיע ל' 640 מיליארד שנה תורה. ואם בזכותך יתארגן שיעור לעשר יהודים, תגיע ל' 6 טריליון ו' 400 מיליארד שנה תורה. ובזה"ק (פ' ויצא קס"א). כתוב: שכל מה שנותנים משמים הוא באלף, ועוד כידוע כל עשרה ביה שכינה שריה, אתה מכפיל כל מנין יהודים באלף. תגיע ל' 6 זיליון ו' 400 טריליון שנה תורה. - ומי יוכל לחשב את גודל השכר הנצחי שיש לך מכך בוודאות!!!

החפץ חיים והחזון איש זי"ע

במכתבי מרן החפץ חיים זצ"ל (דף יד אות ג'), שספר בנו הר' אריה ליב על אביו, שהחזיק מאד בחכמת הקבלה באמרו כי הוא אחד מחלקי תורה היותר נעלים, ומרגלא בפומיה תמיד כי בלי סתרי תורה מגששים אנו באפלה, ובס' "מאיר עיני ישראל" (כ"ג ע' תקנ"ו), שרבי שלמה ספר לו על רבו החפץ חיים, שכל שבת קודש למד את הזהר של הפרשה, גם היה אומר לאחרים שילמדו הזהר של הפרשה, אפילו בחורים. והיה אומר שרבו כמדרש. (אור הזהר דף 82). ובספר מעשה איש (חלק ג' ע' צ"ח): שמרן החזון איש זצ"ל אמר להג' ר' שמריהו גריינימן זצ"ל, שאין ספר מוסר כל כך טוב כמו ספר הזהר. (מפעל הזהר העולמי - 0548436784)

לאו איך נוכל לקבלה, לכן אמר בלשון נתינת טעם, כי אין כן הוא הענין כמו שתחשב, כי הרי אין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא עם בריותיו, "כי כה אמר השם שממה תהיה כל הארץ".

ירצה, כי אף על פי אשר עתידה הארץ להיות שממה באין מי שעוסק בחכמה הזאת, עם כל זה "וכלה לא אעשה", כי השם צבאות הותיר לנו שריד כמעט איש רשום בכל דור ודור הן רב הן מעט, ואף גם זאת בדור הזה האחרון לא מאסנו ולא געלנו להפר בריתו אתנו חס ושלום, וכמו שכתוב בתקונים כנזכר לעיל, דבדרא בתראה בסוף יומיא יתפרנסון מהאי חבורא ובגיניה "וקראתם דרור בארץ" וגו', כנזכר לעיל גם בספר הזהר פרשת וירא (דף קיח). וזה לשונו: וכד יהא קריב ליומי משיחא אפילו הני רבוי דעלמא זמינין לאשכחא טמירין דחכמתא וכו'.

הרי מבאר כי עד עתה היו דברי חכמת הזהר נעלמת, ובדרא בתראה תתגלה ותתפרסם חכמה הזאת ויבינו וישפילו ברי התורה שלא השיגו הקודמים אלינו ובזה נסתלקה השגת הפתאים המקשים ואומרים איכשור דרי, ואם דורות שלפנינו לא השיגוה איך נדענה אנחנו, ובזה יסכר פיהם.

ואמנם עם היות זה פשוט ומבאר כי באלו הדורות האחרונים יתפרנסון מהאי חבורא ותתגלה אליהם החכמה הזאת, הנה לא כל הרוצה לטל את השם יבוא ויטל, כי רזי התורה וסתריה לא יתגלה לבני אדם בכח עיונם החמרי, לולי על ידי שפע אלהי המשפע ממרום קדשו על ידי שלוחיו ומלאכיו או על ידי אליהו הנביא זכרונו לברכה, כמו שנבאר בסוף הקדמה זו ונביא ראיה מדברי רבי שמעון בן יוחאי עליו השלום בספר התקונים.

ועין שם עוד ראיה לזה, כי רב דברי הרבי שמעון בן יוחאי עליו השלום בספר הזהר ובתקונים ובמדרש שיר השירים, הכל נגלה אליו על ידי אליהו הנביא זכרונו לברכה וכו', ועל ידי נשמת הצדיקים המתגלים אליו בכל דור ודור אשר זה ענין ספרא דרעיא מהימנא שכלם וכוח הרבי שמעון בן יוחאי עליו השלום עם נשמת

משה רבינו עליו השלום, וכנזכר בהקדמת ספר התקונים, עין שם בארץ בהקדמת השני (דף יג.) וזה לשונו: בִּהְיוֹת זְמַן דְּאִתְחַבֵּר הָאִי חַבְרָא, וְשׁוֹתָ אֶתְיָהִיב לְאַלְיָהּוּ לְאַסְפָּמָא עִמָּהוֹן בֵּיהּ, וְלְכָל מְאָרִי מְתִיבְתָּא דְלַעֲלֵלָא וְתַתָּא, וְכָל חֲזִילִין דְּמִלְאָכִין עֲלֵאִין וְתַתָּאִין, וְנִשְׁמַתִּין עֲלֵאִין דְּצַדִּיקִים, לְמַהּוּי עִמָּהוֹן בְּאַסְפָּמֻתָּא וְרַעוּתָּא וְכוּ'.

— לימוד היומי - יג תמוז —

יט) אמר רבי חזקיה אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחאי יכול אני לפטר את כל העולם כלו מיום הדין כו' ראיתי בני עליה והם מעטים אם אלה הם ובני מהם אם מאה הם אני ובני מהם אם שנים הם אני ובני מהם

ובזה יסבר פי הדוברי עתק בגאונה ובוז על הקדוש מלאך השם צבאות רבי שמעון בן יוחאי עליו השלום וכל ספרו ספר הזהר אשר אף בתלמודא דידן במסכת ספח בפרק לולב וערבה (דף מה:) אמרו שם עליו אמר רבי חזקיה אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחאי יכול אני לפטר את כל העולם כלו מיום הדין כו' ראיתי בני עליה והם מעטים אם אלה הם אני ובני מהם אם מאה הם אני ובני מהם אם שנים הם אני ובני מהם. עם היות שהיו בדורו כל התנאים: רבי מאיר שהיה מאיר עיני חכמים בהלכה ורבי יהודה ורבי יוסי עליו השלום וכיוצא בהם ראשי תנאים, וחלילה וחס מלהאמין שהיה משבח את עצמו אף אם אינו כן, כי לא היה נכתב בתוך התלמוד ובלי ספק לא יסבר זה אלא איזה מין או אפיקורוס.

גם בבראשית רבה (פרק ל"ה) וזה לשונו: ויאמר אלהים זאת אות הברית וגו' לדורות עולם אמר רבי יודן לדרת כתיב וכו' רבי חזקיה מוציא דורן של אנשי כנסת הגדולה ומביא דורו של רבי שמעון בן יוחאי רבי חזקיה אמר כן אמר רבי שמעון בן יוחאי אי בעי אברהם למקרביה עד גבאי ואנא מקרבנא מגבאי עד מלכא משיחא.

והרוצה לידע זכות דור אנשי כנסת הגדולה ותכלית מעלתם יסתכל בפרקי היכלות בפרק ל', ועם כל זה אמר רבי חזקיה מוציא

דורם של אנשי כנסת הגדולה ומביא תחתייהן דורו של רבי שמעון בן יוחאי זכרונו לברכה, ושם באר הטעם כי בזכותו הוא עצמו לא נראתה הקשת כנזכר שם משמיה דאליהו זכרונו לברכה.

כ) אמר רבי עקיבא לרבי שמעון: דיק שאני ובוראך מפירין ערפך

גם איתא בתלמוד ירושלמי וזה לשונו: אמר רבי עקיבא לרבי שמעון דיק שאני ובוראך מפירין ערפך. עד כאן לשונו.

והנה יש מוציאי דבה על ספר הזהר באמרום כי הנה בריש הקדמת התקונים (בדף ב:) כתב שם שהוא מאמר של אותו אמורא שהיה נקרא רבה בר בר חנה דהיה קאזל בחדא ספינתא וחזא חד צפור וכו'.

וכן בפרשת פנחס ברעיא מהימנא (דף רפג:) וזה לשונו: והא אתמר דאיהו צפרא דבר בר חנה וכו' עוד שם בפרשה פנחס (דף ר"ו): ענין רבי אלעזר בן פדת האמורא וכאלה רבות, ומי פתי יסור הנה ישגים ויראה כי כל דברי הרבי שמעון בן יוחאי עליו השלום הם ברוח הקדש והנה רואה בעיניו כל נשמות החכמים, אף אותם העתידים להבראות. וכמעשה שארע גם לרבי ישמעאל בבריות דפרקי היכלות, עין שם. וזה גם כן ענין רבן יוחנן בן זכאי עליו השלום, שאמרו עליו שלא הניח מקרא ומשנה וכו' והיות דאביי ורבא עם שהיו אמוראים. ושם לבד והבן בדברים אלו.

לימוד היומי - יד תמוז

כא) ואל יפלא האדם מזה, כי עם היות שרבי שמעון בן יוחאי אחרון שבתנאים זכה למעלה כזו, פי דברים אלו כבשונו של עולם, אין רשות בפה לפרש ענינם הפמוס והחתום אצלנו

וזכר נא מאמר רבי שמעון בן יוחאי עצמו ובאדרא רבא בפרשת נשא (דף קל"ב:) וזה לשונו: אמר רבי שמעון בן יוחאי, כלהו בוצינין חברין, דאתגין בהאי עזקא קדישא. אסהדנא עלי שמייא

עילאה דעלאין, וארעא קדישא עלאה דעלאין. דאנא חמי השתא, מה דלא חמא בר נש, מיומא דסליק משה זמנא תננינא לטורא דסיני. דאנא חמינא אנפאי נהירין, כנהורא דשמשא תקיפא, דזמין למיפק באסוותא לעלמא. דכתבי, (מלאכי ג) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה. ועוד דאנא ידענא דאנפאי נהירין, ומשה לא ידע ולא אסתכל. הדא הוא דכתיב, (שמות לד) ומשה לא ידע כי קרן עור פניו וכו'.

ואל יפלא האדם מזה, כי עם היות שרבי שמעון בן יוחאי אחרון שבתנאים זכה למעלה פזו, כי דברים אלו כבשונו של עולם אין רשות בפה לפרש ענינם הכמוס והחתום אצלנו ועל דרך זה אל תתפלא ממה שנספר בסוף הקדמה זאת מענין החכם הקדוש הנגלה אלינו בזמננו ובדורנו זה, ולא אוכל לפרש. ואם תרצה תבין מה שכתוב בספר התקונין על דור הולך ודור בא דא משה רבינו מהימנא, וכנזכר בתקון ס"ט (דף קי.) אמר רבי שמעון, חבריא, בודאי קודשא בריך הוא אסתכם עמנא, עלאין ותתאין למיהוי בהאי חבורא, זכאה דרא דהאי אתגלייא ביה, דעתיד כולי האי לאתחדשא על ידא דמשה בסוף יומיא בדרא בתרא, לקיימא קרא (קהלת א ט) מ"ה ש"היה ה"וא שיהיה, ואתפשטותיה הוא בכל דרא ודרא, בכל צדיק וחכם דמתעסק באורייתא, עד שתין רבוא וכו', והדברים סתומים וחתומין:

**כב) דברי הרבי שמעון בן יוחאי עליו השלום אשר
דברותיו פלהבי אש אוכלה וחתומים וסתומים באף
חותמות**

ונחזר לענין הראשון. כי אין ספק שדברים אלו לא יובנו בעיון אנושי חמריים אלא בקבלה מפה אל פה או מפי אליהו זכרוננו לברכה או מפי הנשמות המתגלים בכל דור ודור אל הראויים להם. והרמב"ן זכרוננו לברכה, אחרון המקבילים, קרוב לדורנו, כתב בסוף הקדמת ספרו על באור התורה בלשון הזה וזה לשונו: ואני הנני מביא בברית נאמנה נותנת עצה הגונה לכל מסתכל בספר הזה לבל

יסבֵר סְבָרָא, וְאֵל יַחֲשֵׁב מַחֲשָׁבָה בַדְּבַר מִכָּל הַרְמְזִים אֲשֶׁר אֲנִי כּוֹתֵב בְּסִתְרֵי הַתּוֹרָה, כִּי אֲנִי מוֹדִיעַ נְאֻמָּנָה שְׁלֵא יִשְׁגּוּ דְבָרֵי וְלֹא יוֹדְעוּ כָּלֵל בְּשׁוּם שֶׁכֵּל וּבִינָה זֹולֵת מִפִּי מְקַבֵּל חֶכֶם לְאִזּוֹן מְקַבֵּל מִבֵּין, וְהַסְבָּרָא בָהֶם, אִוֵּלֵת וּמַחֲשָׁבָה רַבַּת הַנְּזַקִּין וּמוֹנַעַת הַתּוֹעֵלֵת, אֵל יֶאֱמִין בְּשׁוֹא נִתְעָה כִּי לֹא תִבּוֹאֶהוּ בַסְבָּרוֹתָיו רַק דַּעָה כִּי יִדְבְּרוּ אֵל הַשֵּׁם סָרָה לֹא יִכְלוּ כִּפְרָה אֵל יִהְרָסוּ אֵל הַשֵּׁם לְרֹאוֹת וְכוּ'.

— לימוד היומי - טו תמוז —

וְאִם הַרְמַבְ"ן זְכָרוֹנוֹ לְבִרְכָה, אַחֲרוֹן כָּל הַמְקַבְּלִים, הַפְּלִיג לְדַבֵּר בְּזָה בְּאִמְרוֹ שְׁלֵא יִשְׁגּוּ דְבָרָיו בְּעִנְיֵי הַרְמְזִים וּבַסּוּדוֹת הַתּוֹרָה כָּלֵל וְעַקָר, אִיךָ יַעֲלֶה בְּדַעַת אֲנוּשֵׁי לְהַבִּין בְּעִיוֹנוֹ וּבְשִׁכְלוֹ דְבָרֵי אֱלֹהִים חַיִּים, דְּבָרֵי הַרְבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי עָלָיו הַשְּׁלוֹם, אֲשֶׁר דְּבָרוֹתָיו כְּלַהֲבֵי אֵשׁ אוֹכְלָה וַחֲתוּמִים וְסִתוּמִים בְּאֶלְף חוֹתְמוֹת.

כג) הַסְבֵּר לְהַעֲלֵמַת הַזְהָר אַחֲרֵי פְטִירַת הַרְבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי

א. לֹא נִתַּן לְכָתֵב סִתְרֵי הַזְהָר אֶלָּא לְרַבֵּי אַבָּא

הֲלֹא תִרְאֶה, כִּי בַעַת פְּטִירַתוֹ, בְּרִישׁ אֲדַרְתַּי הָאֲזִינוּ, לֹא נִתַּן רְשׁוּת לְשׁוּם אֶחָד מֵאוֹתָם שְׁבַעָה עֵינֵי הַשֵּׁם הָעוֹמְדִים אֲזִי אֶעְלוּ לְכָתֵב סִתְרֵי הַזְהָר, אֶלָּא לְרַבֵּי אַבָּא, כַּנֶּזְכָּר שָׁם: וְכַךְ אֶסְדַּרְנָא לְכוּ, רַבֵּי אַבָּא יִכְתּוּב, וְרַבֵּי אֶלְעָזָר בְּרִי יִלְעִי, וְשָׂאֵר חַבְרַיָּא יִרְחֲשׁוּן בְּלִבְהוֹן. וְעַם שְׁנֵתָן לוֹ רְשׁוּת לְכָתֵב, מְצִאֵנוּ רֵאִינוּ בְּכַרְשֵׁת מְשַׁפְּטִים (דף קכג:), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: שְׂאֵל רַבֵּי אֶלְעָזָר לְרַבֵּי אַבָּא, כָּל הַנֵּי תַקּוּנִים, אַבָּא גְלִי לּוֹן, בְּגִין דְּלֹא לִיעוּל בְּכִסּוּפָא לְעֵלְמָא דְאִתֵּי. הַשְּׁתָא אֲמַאי צְרִיכֵי לְגַלְאָה. אָמַר לִיה רַבֵּי אַבָּא, הֵהוּא דְכַתְבְּנָא אֲנָא מִבּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, אֲמִינָא כְּתַבוּהוּ לְגַבֵּי חַבְרַיָּא, דְהָא אִינוּן יְדַעִין מַלְיוֹ, דְהָא אִתֵּישְׁבוּן מַלְיוֹן בְּלִבְוֹן, וּמַכְּאוֹן וְלִהְלֵאָה, סִתִּימִין מַלְיוֹן, עַד כְּאוֹן.

ב. אִוֵּרֹת הַזְהָר לֹא נִתְגַּלּוּ רַק לְחַבְרַיָּא בְּמַחֲשַׁבַת לְבָב

וְהִנֵּה עִם שְׁכָפָר נִתַּן לָנוּ רְשׁוּת רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי לְכָתֵב, וְגַם כִּי לֹא לְמַד רַק לְאוֹתָם הִז' חַבְרַיִם, דַּעְלוּ וְנִפְקוּ בְּאֲדָרָא קַדִּישָׁא, וְעַם

כֹּל זֶה הַקְּפִיד רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּנוֹ, וְנִתְכַעַס עַל זֶה, וְגַם הוּא עֲצָמוּ הַשִּׁיב לוֹ, דְּמִפְּאֵן וּלְהִלָּאָה לְהוּוּ מִיַּלִּין סְתִימִין בְּגוּוֹנָא, אֲבָל לְשָׂאָר חֲכָמֵי דוֹרָם, עִם הַיּוֹתָם תִּנְאָאִים, לְבָם רַחֲב כְּפִתְחוֹ שֶׁל אוֹלָם, עִם הַיּוֹתָם כְּתוּבִים, הֵם אֲצֻלָּם מִלִּין סְתִימִים, וְלֹא אֶתְגַּלְיִין אֶלָּא לְחִבְרֵיאַ הָאֵילִין בְּלַחֲוִד, וְאַף גַּם הֵם בְּתוֹךְ מַחְשָׁבוֹת לְבָם, וְלֹא מִן הַפֶּה וְלַחוּץ, וְכִמּוֹ שְׁכֵתוּב סְתִימִים מְלִים בְּגוּוֹנָא, וְלֹא אָמַר בֵּינָנָא.

ג. אַחֲרֵי פְטִירַת הַרְבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי אָמְרָה הַחֲבֵרֵיאַ: "אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לְהַחֲטִיא אֶת בִּשְׂרָךְ"

וְכֹן בְּפִרְשֵׁת וַיְחִי (דף ר"א.). אָמַר שָׁם: בְּכָה רַבִּי אַבָּא, רַבִּי שְׁמַעוֹן רִיחִיָּיא דְטַחְנִין מְנִיָּה מִנָּא טְבָא וְכוּ', וְלֹא אֲשַׁתָּאָר בְּעֻלְמָא מִיְנִיָּה, בְּרַ כְּמָה דְכְתִיב, (שְׁמוֹת טז) קֹחַ צִנְצָנֶת אַחַת וְתֵן שְׁמָה מְלֵא הַעוֹמֵר מִן וְכוּ' לְמִשְׁמֶרֶת, לְאַצְנָעוּתָא. וְאֵלּוּ בְּהִתְגַּלְיָא לֹא כְתִיב, וְהִשְׁתָּא מֵאֵן יִכִּיל לְגַלְיָא רְזִין, וּמֵאֵן יִנְדַע לוֹן. גַּם בְּפִרְשֵׁת אַחֲרֵי מוֹת (דף ע"ט.), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: בְּתַר דְשָׁכִיב רַבִּי שְׁמַעוֹן, הוּוּ חֲבֵרֵיאַ אֲמַרִי (קִהְלֶת ה) אֶל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לְחַטֵּיא אֶת בִּשְׂרָךְ.

— לימוד היומי - טז תמוז —

ד. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי הִפִּיר בְּרַבִּי אַבָּא שְׁיוּכַל לְהַעֲלִים הַדְּבָרִים אֲפִלּוּ מִחֲכָמֵי דוֹר הַהוּא

וְאִין סַפְקָא, כִּי לולִי שְׁרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי הִפִּיר וַיִּדַע בְּרוּחַ קִדְשׁוֹ, כִּי רַבִּי אַבָּא הָיָה חָכֵם גָּדוֹל וַיִּדַע לְהַלְבִּישׁ וּלְהַעֲלִים הַדְּבָרִים דְּרַךְ חִידָה וְרָמְזוֹ, שֶׁלֹּא גְבִינּוּ אֲפִילוּ חֲכָמֵי הַדּוֹר הַהוּא, לֹא הָיָה מְצוּהוּ שְׁיִכְתֹּב. כִּי הִנֵּה שָׁם בְּאַדְרַת הָאֲזִינּוּ עֲצָמָה (דף רצ"ד): אָמַר, כֹּל מֵאֵן דְּמַגְלָה רְזִין, בְּיָדוּעַ, דְנִשְׁמַתִּיָּה לָאוּ אִיְהוּ מְגוּפָא דְמִלְכָּא קִדְשָׁא. וּבְגִין דָּא כַּד תִּיפּוּק נִשְׁמַתִּיָּה וְכוּ', וּוִי לִיָּה, וּוִי לְנִשְׁמַתִּיָּה. זַכָּאָה חוּלְקִיָּהוּן דְּצַדִּיקִים, דְּמַכְסִּין רְזִין עֲלֵאִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכוּ'.

וְכֹן בְּפִרְשֵׁת פְּנַחֶס (דף רמ"ד). בְּרַעֲיָא מְהִימְנָא, עַל פְּסוּק וַעֲשִׂירִית הָאִיפָּה סִלַּת וְגו', וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: אָמַר רַעֲיָא מְהִימְנָא, מֵאֵן דְּמַזְלִיל

בפרורין דנהמא וכו', כל שפן מאן דמסר רזין דאורייתא, וסתרי קבלה, וסתרי מעשה בראשית, או סתרי אתוון דשמא מפרש, לאנשים דלאו אינון הגונים וכו', עליה אתמר נדד הוא ללחם איה, ללחמה של תורה ולית מאן דישגח עליה וכו'.

והנה נודע מה שפכתב הרמב"ם זכרונו לברכה בהקדמת ספר המורה על משנת "ולא במרכבה ביחיד", וזה לשונו: ואלו באר האדם הענינים אלו בספר יהיה כאלו דורשם לאלפים מבני אדם וכו' והטעם לפי שהפתיבה קימת לדורי דורים להגונים ובלתי הגונים ורבי שמעון בן יוחאי נאה דורש ונאה מקים והגם שצוה לרבי אבא שיכתב, ובהיות שיכתבם בהעלם גדול כאלו לא נכתבו כלל דמי.

ומעתה יוכל האדם להקשות על דברינו אלה ולומר, אם כן רבי אבא טרח על חנם ללא צורך לכתב דברים סתומים וחתומים, אמנם תשובתך בצדך ממקום אחר, תקונים הנזכר לעיל, דבדרא בתרא יתפרנסון מהאי חבורא ועתיד לאתגליא וכו' וכן ממאמרו בתקון ס"ט (דף קי): דעתיד כולי האי לאתחדשא על ידי דמשה נביאה בדרא בתרא וכו'. וממאמר פרשת וירא (דף קיא): וכד יהא קריב ליומי משיחא אפילו רביי דעלמא זמינין לאשכחא טמירין דחכמתא וכו'.

❖ לימוד היומי - יז תמוז ❖

ולכן בראות רבי שמעון בן יוחאי זכרונו לברכה ברוח קדשו עננו זה, צוה לרבי אבא לכתב ספר הזהר בדורך העלם להיותו מצנע למשמרת עד דרא בתרא קריב ליומיה מלכא משיחא, כדי שבזכות המתעסקים בו תצמח הגאולה בימינו בעזרת השם, כנזכר לעיל בפרשת ויחי (דף ריז): 'על דא כתיב קח צנצנת אחת ותן שמה מלא העמר מן וכו' למשמרת לאצנעותא', והבן זה מאד:

כד) הראשונים זכרונם לברכה שלמדו סתרי חכמה זו מפיו אליהו הנביא

והנה אין בכל דור ודור שלא נמצאו בו אנשים יחידי סגלה ששרתה עליהם רוח הקודש, והיה אליהו הנביא זכרוננו לברכה נגלה עליהם ומלמד אותם סתרי החכמה הזאת וכמו שנמצא כתוב בספרי המקבלים.

גם בעל ספר הרקנטי כתב בפרשת נשא בפרשת ברכת כהנים וזה לשונו: והפירוש הראשון הוא דעת החסיד רבינו יצחק ן' הרב זכרוננו לברכה שהיה ג' לאליהו זכרוננו לברכה פי נגלה להראב"ד ולמד לו חכמת הקבלה והוא מסרה להראב"ד בנו וגם נגלה לו והוא מסרה לבנו הרבי יצחק סגי נהור שלא ראה מעולם וגם לו נגלה והוא מסרה לשני תלמידיו האחד רבי עזרא שפרוש שיר השירים והשני רבי עזריאל ואחריהם נמשכה להרמב"ן זכרוננו לברכה והראב"ד עצמו בספר השגותיו להרמב"ם זכרוננו לברכה על הלכות לולב פרק ח' גבי דין ההדס שנקטם ראשו פשר השיג עליו הראב"ד זכרוננו לברכה וכתב זכרוננו לברכה אמר אברהם כבר הופיע רוח הקודש בבית מדרשנו מכמה שנים והעלינו שהוא פסול וכו'. גם בהלכות בית הבחירה בפרק ששי במה שכתב הרמב"ם שהנכנס למקדש בזמן הזה חייב פרת השיג עליו וכתב: "אמר אברהם וכך נגלה לי מסוד השם ליראיו". עד כאן לשונו.

— לימוד היומי - יח תמוז —

כה) שבחי האר"י זכרוננו לברכה – יודע בכל מעשיו בני אדם שעשו ושעתידים לעשות – מפיר בריח האדם כל מעשיו

והנה היום אביע חידות ונפלאות תמים דעים. כי בכל דור ודור הפליא חסדו אתנו, אל השם ויאר לנו על ידי השרידים אשר השם קורא בכל דור ודור כנזפר, וגם בדורנו זה אלהי הראשונים והאחרונים, לא השבית גואל מישׂראל, ויקנא לארצו, ויחמל על עמו, וישלח לנו עיר וקדיש מן שמיא נחית, הרב הגדול

הַאֱלֹהִי הַחֲסִיד, מוֹרֵי וְרַבִּי, כְּבוֹד מוֹרְנוּ הַרְבֵּי רַבִּי יִצְחָק לוֹרִיא
אֲשֶׁכְנֹזִי, זְכוּרֹנוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, מְלֵא תוֹרָה כְּרַמּוֹן, בְּמִקְרָא,
בְּמִשְׁנָה, בְּתַלְמוּד, בְּפִלְפּוּל, בְּמִדְרָשִׁים וְאַגְדוֹת, בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית,
בְּמַעֲשֵׂה מִרְכָּבָה, בְּקִי בְּשִׁיחַת אֵילָנוֹת, בְּשִׁיחַת עוֹפוֹת, בְּשִׁיחַת
מְלָאכִים, מְכִיר בְּחֻכְמַת הַפְּרָצוּף הַנִּזְכָּר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי
בְּפִרְשָׁה וְאַתָּה תַּחֲזֶה.

יודע בכל מעשי בני אדם שעשו, ושעתידים לעשות. יודע
במחשבות בני אדם טרם יוציאו מן הכח אל הפעל. יודע
עתידות, וכל הדברים ההווים בכל הארץ, ולמה שנגזר תמיד
בשמים. יודע בחכמת הגלגול, מי חדש, ומי ישן, ואיפת האיש
ההוא באיזה מקום תלויה באדם העליון, ובאדם הראשון
התחתון. יודע בשלהבת הנו וללהבת אש דברים נפלאים.
מסתכל וצופה בעיניו נשמות הצדיקים הראשונים
והאחרונים, ומתעסק עמם בחכמת האמת. מכיר בריח
האדם כל מעשיו, על דרך ההוא ינוקא בפרשת בלק. וכל החכמות
הנזכרים, היו אצלו כמנחים בחיקו, בכל עת שירצה, בלתי יצטרך
להתבודד ולחקר עליהם.

— לימוד היומי - יט תמוז —

כו) דברים מבהילים לא נראו ולא נשמעו בכל הארץ
מימי רבי שמעון בן יוחאי עליו השלום ועד הנה – אליהו
הנביא היה נגלה אליו תמיד ומדבר עמו פה אל פה
ולמדו זאת החכמה

ועיני ראו ולא זר דברים מבהילים, לא נראו ולא נשמעו
בכל הארץ, מימי רבי שמעון בן יוחאי עליו השלום, ועד הנה.
וכל זה השיג, שלא על ידי שמוש קבלת מעשיות חס ושלום, כי
אסור גדול יש בשמושם. אמנם כל זה היה מעצמו, על ידי
חסידותו ופרישותו, אחרי התעסקו ימים ושנים רבים,
בספרים חדשים גם ישנים בחכמה הזאת, ועליהם הוסיף
חסידות ופרישות וטהרה וקדושה, היא הביאתו לידי אליהו

הנביא, שהיה נגלה אליו תמיד, ומדבר עמו פה אַל פה, ולמדו זאת החכמה, וכמו שארע להראב"ד זכרונו לברכה, כנזכר לעיל בשם הרקנטי. ואף אם פסקה נבואה, רוח הקדש על ידי אליהו זכרונו לברכה לא פסק, וכמו שהובא בפסוק נביאים, על פסוק ודבורה אשה נביאה, תנא דבי אליהו: מעיד אני עלי שמים וארץ, הן איש או אשה וכו', אפילו עבד, אפלו שפחה, הכל לפי מעשיו, מיד רוח הקדש שורה עליו. ועל דרך זה הזכירו גם כן שם על פסוק ואלה דברי דוד האחרונים עין שם.

גם נזכר בהקדמת התקונין בכתיבת יד וזה לשונו: ואנת אליהו עתיד לאתגלייא בסוף יומיא, ואית מאן דעתיד לאתגלייא ליה אפין באפין. ואית מאן דעתיד לאתגלייא ליה בטמירו בעין השכל דיליה וכו'.

והנה מלבד החקירות והנסיונות והמופתים אשר ראינו בעינינו מן הרב הנזכר זכרונו לחיי העולם הבא, הנה הדרושים והדברים עצמם אשר בחבורי זה יעידון יגידון, וכל רואיהם יפירום, כי דברים עמקים ונפלאים כאלה, אין יכלת בשכל אנושי לחברה, אם לא בכח השפעת רוח הקדש על ידי אליהו זכרונו לברכה. ולמען אל ישת לבך אל אשר תמצא בקצת ספרי המקבלים המחברים על פי עיון שכלם האנושי אכין לך הדרך ואשפילך בדרך זו תלך בארח מישור.

כו) הסתרת הקבלה של הרבי שמעון בן יוחאי ואחרי הרמב"ן

הנה החכמה הזאת הייתה נגלית באתגליא עד פטירת הרבי שמעון בן יוחאי עליו השלום ומאז ואילך נסתם חזון כנזכר לעיל מאותו המאמר דפרשת ויחי (דף ריז.). כאשר ראה בחזיון חלומו רבי יהודה לרבי שמעון בן יוחאי דהוה סליק על ארבע גדפין מתתקנו, וספר תורה עמיה, ולא שביק כל ספרי רזין עלאין ואגדתא, דלא סליק לון בהדיה וכו', ואמר ודאי מדשכיב רבי שמעון, חקמתא אסתלקת מארעא וכו' ולא אשתאר בעלמא, בר כמה דכתיב (שמות טו) קח צנצנת אחת וגו' למשמרת לאצנעותא וכו'.